This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

UC-NRLF
$B 228 838

LIBRARY
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
DAVIS

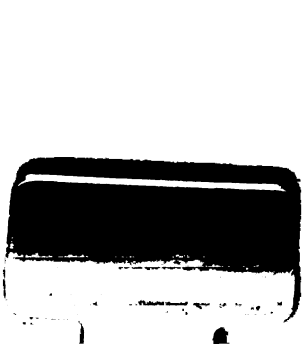

I a n 36

TIDSSKRIFT

FOR

LANDBRUGETS PLANTEAVL.

HOVEDORGAN

FOR

STATENS FORSØG OG UNDERSØGELSER

VEDRØRENDE

MARKENS AVLSPLANTER.

REDIGERET

AF

E. ROSTRUP.

FØRSTE BIND.

KJØBENHAVN.

TH. LINDS BOGHANDEL.

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER)

1895.

LIBRARY
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
DAVIS

FORORD.

Ved den af Indenrigsministeriet d. 26. Juni 1893 trufne Ordning af Statens Forsøgs- og Konsulentvirksomhed i Planteavl, under det kgl. danske Landhusholdningsselskabs Ledelse, blev det bestemt, at der skulde udgives et Tidsskrift, som indeholdt Beretninger fra den nye Forsøgsorganisation.

Efter den af det kgl. danske Landhusholdningsselskab fattede Plan for Tidsskriftet vil dette i Hovedsagen blive at betragte som en Fortsættelse af det af „Forening for Kulturplanternes Forbedring" tidligere udgivne Tidsskrift „Om Landbrugets Kulturplanter", hvis sidste Bind, Nr. 11, udkom i Begyndelsen af Aaret 1894, om end med ændret Titel. Foruden de fra Forsøgsorganisationen indkomne Beretninger og Oversigter er det Hensigten at optage Frøkontrollens Aarsberetninger, Meddelelser om andre offentligt eller privat anstillede Forsøg, vedkommende Landbrugets Planteavl, samt de aarlige Beretninger om Sygdomme hos Landbrugsplanter. Det er endvidere paatænkt, saasnart det lader sig gjøre, at give et aarligt Resumé af, hvad der i Udlandet præsteres paa Planteavlens Omraade, vedkommende Landbrugets Avlsplanter.

Tidsskriftet vil blive uddelt til alle Medlemmer af det kgl. danske Landhusholdningsselskab og til Landboskoler. Endvidere vil et begrænset Antal komme i Boghandelen.

Det er af Landhusholdningsselskabet blevet Undertegnede overdraget at varetage Hvervet som Redaktør af Tidsskriftet.

Skjønt foreliggende første Bind, gjældende for Aaret 1894, udkommer som en Helhed, er det dog Hensigten som Regel herefter at lade Tidsskriftet udkomme to Gange aarlig i Hæfter paa omtrent 6 Ark.

E. Rostrup.

INDHOLD.

Side

Forsøg med et større Antal Rugsorter. Beretning af P. Nielsen.. 1
Supplement til Beretningen om „Forsøg med et større Antal Rugsorter". Af P. Nielsen ..... 118.
Oversigt over Sygdommenes Optræden hos Landbrugets Avlsplanter i Aaret 1893. Af E. Rostrup ..... 131.
Diskussion i det kgl. danske Landhusholdningsselskab i Anledning af omstaaende Foredrag ..... 160.
Meddelelser fra Landmænd, II. Bearbejdet af K. Hansen..... 167.
Afsluttende Regnskab vedkommende „Forening til Kulturplanternes Forbedring" ..... 236.

Forsøg med et større Antal Rugsorter.

Beretning af Statskonsulent P. Nielsen.

Det første Tilløb til de Forsøg, som her skulle omtales, blev gjort i Efteraaret 1880, da der paa Forsøgsmarken ved Ørsløv blev anstillet Prøve med Udsæd af store, middelstore og smaa Korn af 5 Rugsorter; men efter 2 Aars Forløb maatte denne Virksomhed foreløbig indstilles, fordi andre Arbejder ved Forsøgsvirksomheden optog al min Tid, og først i Efteraaret 1886 kunde Forsøgene atter gjenoptages paa Forsøgsmarken ved Tystofte, hvor de ere fortsatte indtil Dato og fremdeles ville blive fortsatte. Tre Aar senere (1889) bleve de samme Forsøg, om end i mindre Omfang, paabegyndte paa Forsøgsmarkerne ved Askov, og i 1893 ere de tillige udførte paa Forsøgsmarken ved Lyngby.

Som sædvanlig var det Forespørgsler fra Jordbrugere, der gav Anledning til at Forsøgene paabegyndtes, og da disse Forespørgsler kun angik de 6 Sorter: Schlanstedter-Rug, Bestehorns Kæmpe-Rug, Provsti-, Bretagne-, Zeelænder- og Campine-Rug, som alle ere dyrkede i større eller mindre Udstrækning her i Landet, bleve Forsøgene i de første Aar kun udførte med disse 6 Sorter; men senere er Antallet af Sorter forøget til det 4-dobbelte og desuden haves der flere Stammer af de mest værdifulde, eller de mest almindelig dyrkede Sorter.

I 1887 havdes kun 2 Forsøgsstykker besaaede med hver Sort, det følgende Aar blev hver af de 6 Sorter dyrket paa

3 Stykker; men skjønt det til Tystofte Forsøgsmark benyttede Areal er næsten fuldstændig jævnt, næsten uden Hældning og skjønt det i Sammenligning med Jorder i Almindelighed maa kaldes meget ensartet, viste det sig dog, at der kunde være en ret betydelig Forskjel paa Afgrøderne af de Forsøgsstykker, der vare besaaede med samme Prøve (Sort eller Stamme), hvorfor Antallet af de saakaldte Parallelparceller det følgende Aar blev forsøget til 6, og i 1890 bleve samtlige Sorter dyrkede paa 3 Marker (Skifter) dels efter Hel- dels efter Halvbrak, og hver Sort blev paa disse Marker udsaaet paa 25 Forsøgsstykker.

I de sidste 3 Aar ere de før nævnte 6 Sorter aarlig prøvede paa 2 Marker à 1 Td. Ld. og hver Sort er saaet paa mindst 8 og indtil 25 Forsøgsstykker, saa at de i Aarene 1887—93 har været dyrkede paa ialt 500 Forsøgsstykker à $^1/_{100}$ Td. Ld. eller 560 □ Fod.

Paa Forsøgsmarken ved Askov, hvor hvert Skifte kun udgjør 1—2 Skpr. Ld. har man selvfølgelig maattet nøjes med et mindre Antal Parallelparceller, ligesom de enkelte Forsøgsstykker her kun har udgjort $^1/_{200}$ Td. Ld. (280 □ Fod), men i den saakaldte Lermark har man dog aarlig havt 4 Skpr. Ld. til Forsøg med Rug, der er dyrket baade efter Hel- og Halvbrak.

Ved Lyngby, hvor hvert Skifte af Forsøgsmarken udgjør 1 Td. Ld. og hvor Rugen har Plads efter Helbrak, har man kun i 1893 deltaget i de her omhandlede Forsøg.

Om de klimatiske Forhold i Aarene 1886—93 er der for Maanederne April—September givet Oplysninger i Tabel 1 og 2. I hvor høj Grad Kornafgrøderne ere afhængige af Vejrliget ere vi blevne føleligt mindede om i afvigte Sommer, navnlig for Vaarkornets Vedkommende. Vintersæden holdt sig vel bedre, men ogsaa den har vistnok de fleste Steder givet færre Fold end sædvanlig. I hvert Fald har dette været Tilfældet paa Forsøgsmarkerne ved Tystofte og Askov. Paa Markerne ved Tystofte avledes saaledes i Sommeren 1893 kun 13.8 Tdr. Rug (à 200 Pd.) pr. Td. Ld. mod 16.8 Tdr. i de 6 foregaaende Aar.

Bedst har Rugen i 1893 holdt sig efter Helbrak, mindst godt efter Vikkehavre (med efterfølgende Halvbrak) som Forfrugt. Efter en Blanding af Græs og Sneglebælg som Forfrugt

avledes ca. 10 Centner Rug mere pr. Td. Ld. end efter Vikkehavre, skjønt Behandlingen og Gødskningen var ens for begge Marker.

Tabel 1.

Nedbør i Millimeter for Tystofte og Askov 1886—93.

Aar.	April.		Maj.		Juni.		Juli.		August.		Septb.		April—Juni.		April—Septb.	
	Tystofte.	Askov.	Tystofte.	Askov.	Tystofte.	Askov.	Tystofte.	Askov.	Tystofte.	Askov.	Tystofte.	Askov.	Tystofte.	Askov.	Tystofte.	Askov.
1886	28	42	25	32	27	64	45	72	14	44	42	51	80	138	181	305
1887	44	30	57	41	14	15	41	43	40	60	51	108	115	86	247	297
1888	41	46	38	20	62	91	117	101	52	81	18	35	141	157	328	374
1889	30	25	13	24	37	19	47	57	139	153	48	80	80	68	314	358
1890	47	93	49	50	65	50	77	148	100	115	28	42	161	193	366	498
1891	36	29	60	81	29	9	75	177	106	204	46	68	125	119	352	568
1892	23	27	40	74	70	94	38	16	68	76	66	67	133	195	305	354
1893	1	6	26	31	28	16	58	64	50	54	71	141	55	53	234	312
Gjensnit.	31	37	38	44	42	45	62	85	71	98	46	74	111	126	291	383
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

Af Tabel 1 — der giver Oplysning om Nedbøren ved Tystofte og Askov — vil ses, at Aaret 1889 ogsaa har hørt til de mere tørre Aar, hvorimod Nedbøren har været forholdsvis rigelig i April—Juni i 1888 og 1890 samt i det særdeles frugtbare Aar 1892. Endvidere vil af Tabellen fremgaa, at Nedbøren paa 15 Millim. nær gjennemsnitlig har været den samme for Tystofte og Askov i de 3 Maaneder April—Juni, hvorimod Askov i de følgende 3 Maaneder har faaet ca. 80 Millim. Regn mere end Tystofte. Med andre Ord: Paa Markerne ved Askov have Afgrøderne ikke været særlig begunstigede i de Maaneder, Væxten skulde foregaa, men efter den Tid, naar Afgrøderne skulle indbjærges, er Regnen ofte falden altfor rigelig, hvorved Høsten er besværliggjort og Kvaliteten forringet. Værst var det dog under den besværlige Høst i 1891, da der ved Tystofte i Juli—September kun faldt 227 Millim. Regn mod 449 ved Askov. Jeg fejler næppe ved at antage, at den

rigelige Nedbør ved Askov i Efteraars- og Vintermaanederne er en medvirkende Aarsag til, at der paa den saakaldte Lermark altid avles mindre Afgrøder end paa Forsøgsmarken ved Tystofte — i Aarene 1890—92 saaledes af de samme Rugsorter kun 25.7 Centner — 12.9 Tdr. pr. Td. Ld. mod 34.1 Centner — 17.0 Tdr. paa Tystofte Forsøgsmark, — skjønt Jorden paa begge disse Marker, der behandles ens, tilsyneladende er af samme Godhed og tilføres samme Kvantum Gødning, med hvilken der endog tilføres Lermarken lidt mere Plantenæring end der bliver Marken ved Tystofte til Del. Det er da ogsaa let forklarligt, at der med den rigeligere Nedbør til de Tider, Marken er blottet for Plantevæxt, maa gaa en Del Plantenæring, særlig Kvælstof, tabt ved Udvaskning.

En anden Faktor, som utvivlsomt ogsaa har været medvirkende til, at der, under forøvrigt lige Forhold, er avlet større Afgrøder ved Tystofte end ved Askov er, at sidstnævnte Sted har en lavere Middelvarme, idet denne i de anførte Maaneder i 1886—93 gjennemsnitlig har været 12.72° C. ved Tystofte mod 11.93 ved Askov. Den gjennemsnitlige Forskjel for alle 6 Maaneder har altsaa været 0.79° C., kun mindre for de 2 Foraarsmaaneder, større for de 4 efterfølgende og størst for August—September. Kun en Gang, nemlig i Maj 1889, har den maanedlige Middelvarme været højere ved Askov end ved Tystofte.

Skjønt det selvfølgelig maa være af største Betydning for Jordbrugeren i den ene eller den anden af de her nævnte Egne, om der ved samme Jordbehandling, ved Anvendelse af samme Kvantum Gødning af lige Godhed, kort sagt: ved samme Driftsudgifter i det hele taget, avles 4 Tdr. Korn mere eller mindre pr. Td. Ld., skal jeg dog ikke dvæle videre derved, da dette ikke direkte vedkommer Forsøgene, men kun berette, at Rughøsten, trods den lavere Middelvarme, indtræffer til samme Tid ved Askov som ved Tystofte, og det samme synes at gjælde for hele Landet, hvorimod Vaarkornet modnes senere ved Askov, hvad dog tildels er en Følge af, at man der maa saa lidt senere, fordi Jorden ikke saa tidlig bliver bekvem.

Som det vil ses af Tabel 2 har Udstillingsaaret 1888 havt den laveste, de tørre Aar 1889 og 1893 derimod den højeste gjennemsnitlige Middelvarme, medens denne i det frugtbare

Tabel 2.

Middelvarme i Celsius for Tystofte og Askov.

Aar.	April.		Maj.		Juni.		Juli.		Avgust.		Septemb.		Gjensnitl. April—Septemb.	
	Tystofte.	Askov.	Tystofte.	Askov.	Tystofte.	Askov.	Tystofte.	Askov.	Tystofte.	Askov.	Tystofte.	Askov.	Tystofte.	Askov.
1886	6·5	5·5	11·2	10·2	14·5	13·2	15·5	14·7	16·7	15·0	14·5	13·0	13·2	11·9
1887	5·6	5·0	10·0	9·6	14·7	14·6	17·1	16·1	15·8	14·4	12·7	11·2	12·6	11·8
1888	2·9	3·0	9·7	9·4	13·9	13·8	14·4	13·5	14·9	13·6	12·5	11·5	11·4	10·8
1889	5·0	5·0	13·9	14·7	19·5	18·0	16·4	15·2	15·3	14·4	11·5	10·7	13·6	13·0
1890	6·1	5·4	12·2	12·0	13·5	13·0	14·8	13·8	15·8	14·5	13·6	12·8	12·7	11·9
1891	4·6	4·4	10·5	9·8	14·3	14·2	17·0	16·0	14·9	14·0	13·8	13·0	12·5	11·9
1892	5·5	5·0	10·8	10·8	13·5	12·4	14·7	14·1	16·1	15·1	13·5	12·1	12·4	11·6
1893	6·8	6·7	10·7	10·6	15·5	14·0	17·7	16·7	17·2	15·9	12·3	11·1	13·4	12·5
Gjensnit.	5·4	5·0	11.13	10·89	14·93	14·15	15.95	15·01	15·84	14·61	13·05	11·93	12·72	11·93

Aar 1892 kun har været lidet afvigende fra Normalen. I førstnævnte Aar, med det sildige Foraar og den kølige Sommer, havde vi det sjældne Syn at se Kiddike og Ager-Sennep farve Vaarsædsmarkerne gule til henimod Slutningen af Juli, men hverken af Vaar- eller Vintersæd fik vi en rig Høst. De 2 nævnte, tørre og forholdsvis varme Aar gave os kun en rig Høst af Kartofler og Rodfrugter, dog særlig af Runkelroer og Sukkerroer, hvor ikke Tørken havde skadet Spiringen eller senere hemmet Væxten; thi med Græsningen var det knapt, navnlig i 1893, Vaarsæden gav kun et ringe Udbytte, og Vintersæden gav ligeledes mindre end forventet, i hvert Fald paa Forsøgsmarkerne, men Kvaliteten var god.

Forøvrigt er at bemærke, at der i 1887 indtraf en stærk Storm i Dagene mellem d. 8. og 11. Juni, da Rugen stod i fuld Blomstring, men den led ingen Skade derved. Endvidere at Vejrliget i April og Maj i 1890 var alt for gunstigt for Rugen, saa at den gik i Leje før Axet var fuldt gjennemskredet. Udbyttet blev dog tilfredsstillende, men Kvalitetsvægten blev usædvanlig lav. I de 2 følgende Aar havdes en Middelhøst af Rug, som dog paa Grund af det uheldige Høst-

vejr i 1891 blev af mindre god Kvalitet, hvorimod Kvalitetsvægten blev usædvanlig høj, baade i 1892 og 1893.

Selvfølgelig kan Vintervejrliget ogsaa faa stor Indflydelse paa Rugafgrøderne, men dette kan næppe belyses ved Hjælp af Tabeller. Her er kun Anledning til desangaaende at bemærke, at Rugen paa de fleste Forsøgsmarker i Vinteren 1892/93 led nogen Skade ved Frost og Snelag.

Af det her anførte vil fremgaa, at vore Forsøg med Rugsorter i Aarene 1886—93 ere udførte under meget forskjellige Vejrforhold, hvorfor det tør haabes, at de indvundne Resultater ville kunne blive til nogen Vejledning for Jordbrugeren.

Om Jordbundsforholdene kan jeg fatte mig kort. Det vil være tilstrækkeligt, naar jeg meddeler, at de Skifter af Forsøgsmarken ved Ørsløv, paa hvilke Rugforsøgene bleve udførte, høre til Landets bedste Jorder, at Tystofte Forsøgsmark har let lermuldet Jord — god Bygjord, men lidt for let til Hvede — med et 12—15" dybt Muldlag, hvilende paa sandblandet Ler, og at Lermarken ved Askov og Forsøgsmarken ved Lyngby paa det nærmeste er af samme Beskaffenhed — maaske dog lidt lettere; hvorimod Sandmarken ved Askov repræsenterede lette Sandjorder, hvoraf der findes saa udstrakte Arealer paa Halvøen og paa hvilke man i Regelen maa nøjes med 4—7 Fold Rug. Da nævnte Mark har en svag Hældning mod Nord, kan det hænde, at Sæden i vaade og lidt kolde Aar kan trykkes af Kulden, men langt oftere savner den dog Væde.

Spørger man nu, om de her omtalte Forsøgsmarker har en aldeles ensartet Jordbund, maa Svaret desværre blive benægtende. I Sammenligning med Landets Jorder i Almindelighed kan Jorden paa Forsøgsmarkerne kaldes meget ensartet, usædvanlig ensartet, men aldeles ensartet er den ikke. At der et eller andet Sted her i Landet kan findes et sammenhængende Areal paa en halv Snes Tdr. Ld. eller mere med aldeles ensartet Jordbund tør jeg ikke benægte, men jeg har hidtil forgjæves søgt et saadant, hvis Erhvervelse for Forsøgsvirksomheden vilde være af stor Betydning. Man kunde da helt undgaa de besværlige Parallelforsøg, hver Sort som skulde prøves ved Siden af andre kunde da nøjes med et Forsøgsstykke, og naar man da tillige fik udført Forsøgene under

normale Vejrforhold, kunde man faa flere Spørgsmaal — f. Ex. en eller anden Kornsorts Over- eller Underlegenhed i Sammenligning med andre Sorter — besvarede i eet Aar. Men medens jeg aldrig har set større Arealer med aldeles ensartet Jord, kjender jeg særdeles mange Gaarde, hvoraf enkelte paa indtil 8—900 Tdr. Ld., paa hvis Marker det vilde falde vanskeligt at paavise et sammenhængende Areal af 3—4 Tdr. Ld., der kunde kaldes godt skikket til Kulturforsøg. Det er dog mere Undergrunden end Muldlaget, der er saa variabel. —

Af det her anførte vil fremgaa, at der kun kan opnaas paalidelige Resultatater ved at prøve samme Sort eller gjentage samme Forsøg paa flere Forsøgsstykker, der fordeles saaledes over Arealet at Variationer i Jordbunden ikke kan indvirke forstyrrende paa Resultatet. Har man f. Ex. 10 Rugsorter, om hvis Ydeevne der ønskes Oplysninger ved Forsøg paa et Areal af 1 Td. Ld. vil man kunne faa et paalideligt Svar paa dette Spørgsmaal ved at saa hver Sort paa 10 Forsøgsstykker à $^1/_{100}$ Td. Ld. fordelte over det hele Areal; thi den Sort, der viser sig de andre overlegen paa alle Forsøgsstykker vil i Virkeligheden ogsaa være det, i hvert Fald under lignende Forhold. Prøver man derimod kun hver Sort paa et Forsøgsstykke à $^1/_{10}$ Td. Ld. ville de indvundne Resultater være værdiløse — oftest vildledende — med mindre Forsøget gjentages paa flere Marker i en Række af Aar, da Variationer i Jordbundens Sammensætning let kan bevirke at en ringere Sort giver det største Udbytte.

Om Forsøgsmarkernes Inddeling, Størrelse, Drift og Sædskifte er der i omstaaende Tabel 3 givet Meddelelser i sammentrængt Form.

Det vil deraf ses, at Afdelingerne A og B af Tystofte Forsøgsmark, henholdsvis have samme Sædskifte som B og A af Askov Lermark. — At Forsøgsmarken ved Tystofte er delt i saa mange Afdelinger, hver med sit ejendommelige Sædskifte, er dels en Følge af, at Arealerne ere overtagne til forskjellig Tid, men skyldes ogsaa for en Del den Omstændighed, at vi ved Siden af de øvrige Forsøg ønskede Lejlighed til at faa undersøgt, hvad der med Hensyn til Rentabiliteten kan naas ved Valg af et godt Sædskifte under forøvrigt lige Forhold.

Som det vil ses er Driften for Afdelingen A ved Tystofte

Tabel 3.

Oplysninger
om Forsøgsmarkernes Inddeling, Størrelse, Drift og Sædskifte.

	Afdeling	Areal Td. Ld.	Antal Skifter	Sædskifte								
				1	2	3	4	5	6	7	8	9
Tystofte	A	8	8	Rug	Snegleb.	Rug	Roer	Byg	Kløver	Havre	Vikkeh.	
—	B	4	8	Helbrak	Hvede	Byg	Roer	Byg	Bælgpl. og Græsarter til Forsøg			
—	C	4½	7	Helbrak	Rug	Byg	Fodermk.	Havre	Blanding af Kløver og Græs			
—	D	13	9	Grønj.-havre	Benyttet Brak	Hvede	Bælgsæd	Rug	Roer	Byg	Kløver og Græs	
—	E	16	8	Rug	Vikkeh.	Rug	Kl. og Græs	Byg	Roer	Havre	Snegleb. og Græs	
Askov Lermk.	A	1	8	Helbrak	Rug	Byg	Roer	Havre	Bælgplanter og Græs til Forsøg			
— —	B	2	8	Rug	Snegleb. og Græs	Rug	Roer	Byg	Kløver og Græs	Havre	Vikkeh.	
— Sandmk.	A	3	9	Brak	Rug	Bælgsæd	Byg	Roer	Havre	Bælgpl. og Græsarter til Forsøg		

(svarende til B ved Askov) ren Vexeldrift uden Helbrak, med 4 Kornafgrøder og 4 Foderafgrøder. At der i Sædskiftet for denne Afdeling haves 2 Rugafgrøder skyldes den Omstændighed, at Jorden ved Overtagelsen var meget uren, idet den ikke alene var helt gjennemvoxet med „Kvikrødder", men ogsaa, navnlig ved Tystofte, stærkt befængt med Frø af Kiddike, Ager-Sennep, Gul Oxeøje (Onde Urter), Kornblomster o. fl. som med Undtagelse af sidstnævnte Art, der voxer baade i Vaar- og Vintersæd, lettest udryddes ved at tage 2 Rugafgrøder i Omdriften. Ved Valget af dette Sædskifte gik vi ud fra, at naar de før nævnte enaarige Ukrudtsplanter kun fik Lejlighed til at kaste Frø i 2 Afgrøder (Byg og Havre) i en 8-aarig Omdrift, maatte de kunne udryddes i kort Tid og uden Anvendelse af Helbrak, og vore Forventninger i den Henseende ere heller ikke blevne skuffede. Man vil nu sjælden træffe Jord saa ren som paa de her nævnte Forsøgsmarker, hvor der 2 Gange halvbrakkes til Rug, dels efter at Vikkehavren er bortført, dels saasnart Afgrøden af første Slæt af Sneglebælg og Græsblandingen er indhøstet, hvad sædvanlig sker før Slutningen af Juni. I dette Tilfælde gives Marken i Regelen 3 Pløjninger med Saafuren indbefattet, hvorimod den efter Vikkehavre, som først kan bortføres hen i Juli, ofte maa nøjes med 2 Pløjninger, men da Furen strax lukkes efter første Pløjning ved Hjælp af Letharve og Ringtromle, og da Foghs Patentharve, efter at Stubbene ere vel forraadnede, bruges tilstrækkelig, har Jorden altid været meget bekvem, naar Rugen er bleven saaet.

Af Gødning anvendes i Omdriften 40 Læs à 4 Kubikalen eller 2000 Pd. pr. Læs, altsaa ialt 80000 Pd. pr. Td. Ld. i Rotationen. Deraf har hver Rugafgrøde faaet 10 Læs eller 20000 Pd. pr. Td. Ld., som er udbragt umiddelbart før Marken skulde besaas og nedpløjet med Saafuren.

Til Rodfrugter er anvendt 20 Læs eller 40000 Pd. Gødning pr. Td. Ld. Før Gødningen er bleven udført, er den bleven blandet gjentagne Gange og saa omhyggeligt, at det Kvantum, der skulde anvendes til Marken, har været aldeles ensartet; samtidig hermed er der udtaget Prøver til Analyse. Ved Hjælp af afsatte Mærker i Marken er den bleven fordelt jævnt over hele Arealet og strøet meget jævnt og meget fint, langt

finere end det sædvanligt sker. Meget halmet Gødning er aldrig anvendt.

I Løbet af de 7 Aar, som Forsøget omfatter, have vi 2 Gange manglet Staldgødning til den ene af Rugmarkerne. Den ene af disse 2 Marker har derfor faaet 200 Pd. 20-procentig Thomasslakke, den anden samme Kvantum 20-procentig Superfosfat, og det følgende Foraar 100 Pd. Chili-Salpeter, alt pr. Td. Ld. Desuden er der til en Mark, der blev saaet meget sent, brugt 200, og til hver af 2 andre Marker 100 Pd. Chili-Salpeter pr. Td. Ld. Ud over det her anførte er der ikke anvendt nogen Sort af Kunstgødning til Rugen.

Efter 10 Analyser af den ved Tystofte producerede Staldgødning har denne gjennemsnitlig indeholdt af Kvælstof 0.439, Fosforsyre 0.296 og Kali 0.359 pCt. Med de før anførte Kvanta Staldgødning er der altsaa gjennemsnitlig udført pr. Td. Ld. til hver Rugafgrøde c. 88 Pd. Kvælstof, 59 Pd. Fosforsyre og 72 Pd. Kali og til Rodfrugter det dobbelte Kvantum af de 3 anførte Plantenæringsstoffer. Der bliver saaledes til aarligt Forbrug for Afgrøderne 44 Pd. Kvælstof, ca. 30 Pd. Fosforsyre og 36 Pd. Kali.

Som tidligere omtalt gødes Lermarken ved Askov i Rotationen med samme Kvantum Gødning som Afdelingen A ved Tystofte, ligesom der til hver Rugafgrøde efter Halvbrak paa Afdelingen B gødes med 10 Læs à 4 Kubikalen pr. Td. Ld. og da den ved Askov producerede Gødning efter Analyse har havt et gjennemsnitlig Indhold af 0.504 pCt. Kvælstof, 0.410 pCt. Fosforsyre og 0.403 pCt. Kali, er der med de 10 Læs pr. Td. Ld. udført ca. 101 Pd. Kvælstof, 82 Pd. Fosforsyre og 81 Pd. Kali, altsaa betydelig mere af de 3 nævnte Plantenæringsstoffer, end der er tilført Afdelingen A ved Tystofte.

Paa Sandmarken ved Askov — med 9 Marks Drift og Rug efter Helbrak — er gødet 3 Gange i Omdriften, hver Gang med 15 Læs à 3 Kubikalen eller 1500 Pd. pr. Læs, tilsammen 45 Læs à 1500 Pd. eller 67500 Pd. pr. Td. Ld. Med dette Kvantum er udført pr. Td. Ld. i Omdriften 340 Pd. Kvælstof, 277 Pd. Fosforsyre og 272 Pd. Kali, deraf til Rugen henholdsvis 113, 92 og 91 Pd. pr. Td. Ld. altsaa meget mere af de 3 Plantenæringsstoffer end til hver enkelt Rugafgrøde paa Tystofte Forsøgsmark, men noget mindre i hele Omdriften.

Det maa dog bemærkes at der paa Askov anvendes Tørvestrøelse hvorved Gødningens Indhold af (mindre let opløselig) Kvælstof er bleven lidt forøget.

Ligesom vi i det hele taget have bestræbt os for, saa vidt muligt, at give de Kornsorter. med hvilke der anstilles Forsøg, samme Voxevilkaar som de i Almindelighed ville faa paa tilsvarende Jorder i veldrevne Jordbrug, saaledes have vi ogsaa havt samme Maal for Øje ved Valget af det benyttede Kvantum Gødning; men hvorvidt dette Maal er naaet er ikke let at afgjøre, da man jo i Regelen gøder med det Kvantum, der haves til Raadighed, ligesom Gødningens Indhold af Plantenæring kan variere endnu mere end Vægten af, hvad man kalder et Læs. — For tilnærmelsesvis at kunne anstille en Sammenligning skal jeg dog anføre, at et Læs, som de i Almindelighed kjøres paa mindre Gaarde, vil rumme ca. 3 Kubikalen og, naar Gødningen er fast, have en Vægt af omkring 1500 Pd. Paa større Gaarde kjøres vel omkring 4 Kubikalen pr. Læs = 2000 Pd. Større Læs kjøres vel sjældnere, da et Læs af samme Vægt som 10 Tdr. Rug er tungt nok for et Par Heste paa en pløjet Mark.

Hvor der altsaa udføres 25—30 Læs fast Gødning pr. Td. Ld. i Brakmarken vil denne faa fra 40000 til 60000 Pd. pr. Td. Ld., altsaa mindst dobbelt saa meget efter Vægt som der er udført til den enkelte Rugafgrøde paa Tystofte Forsøgsmark, og hvor der senere i Omdriften gødes til Rodfrugter, Kartofler, Blandsæd eller en anden Afgrøde i en 8-aarig Omdrift med henholdsvis 20—25 og 10 Læs pr. Td. Ld. vil der i Rotationen være anvendt samme Kvantum efter Vægt som paa Tystofte Forsøgsmark.

Vil man med de i Wolffs Analysetabeller opførte Middeltal som Grundlag for Beregningen undersøge hvad der af de 3 Plantenæringsstoffer er bortført fra Marken med Afgrøderne — hvad der falder os, der kjende Vægten af disse, forholdsvis let — komme vi for Tystofte Forsøgsmarks Vedkommende til det Resultat, at der hidtil ikke er gødet rigeligt nok, idet der efter en i 1892 udført Beregning er bortført fra Marken med neden nævnte 4 Afgrøder følgende Kvanta af

	Kvælstof,	Fosforsyre og	Kali i Pd. pr. Td. Ld.
1 Rodfrugtafgrøde:	96	50	179 — —
2 Rugafgrøder:	154	76	122 — —
1 Bygafgrøde:	76	32	54 — —
Tilsammen	326	158	355 Pd. pr. Td. Ld.
Tilført Marken med 80000 Pd. Staldgødn.	352	240	288 — —
Restbeh. til 4 Afgrøder	26	82	÷ 67 Pd. pr. Td. Ld.

Af det her anførte vil ses, at der ved Bortførelsen af de ovennævnte 4 Afgrøder endog er fremkommet et Underskud af 67 Pd. Kali pr. Td. Ld. og at der af Kvælstof kun er levnet 7 pCt. og af Fosforsyre 34 pCt. af, hvad der med Gødningen er tilført Marken, til de øvrige 4 Afgrøder: Havre, Vikkehavre og 2 Græsblandinger, henholdsvis med Kløver og Sneglebælg. — Med de 2 sidstnævnte Bælgplanter, der hidtil har givet gode Afgrøder, er dog tilført Jorden et betydelig Kvantum Kvælstof. Der er da heller ikke endnu noget, der tyder paa, at Jorden paa Tystofte Forsøgsmark bliver udpint ved den her omtalte Drift, tværtimod!

Foretager man samme Beregning for Markerne ved Askov, kommer man selvfølgelig til et langt gunstigere Resultat for den efterladte Plantenærings Vedkommende, fordi de paa disse Marker avlede Afgrøder have været meget mindre. Paa Lermarken B ved Askov er der saaledes af Kvælstof, Fosforsyre og Kali bleven tilført med Gødningen 404, 328 og 324 Pd. og bortført med fornævnte 4 Afgrøder 253, 121 og 292 Pd. saa at der til Brug for de følgende 4 Afgrøder er 151, 207 og 32 Pd. pr. Td. Ld., eller henholdsvis 37, 63 og 10 pCt. af de med Gødningen tilførte Kvanta af disse 3 Plantenæringsstoffer.

For Sandmarken ved Askov stiller Forholdet sig endnu langt gunstigere, men vilde man deraf slutte, at disse Marker i i samme Forhold vare blevne berigede med Plantenæring, gjorde man sig sikkert skyldig i en stor Fejltagelse. Man vil utvivlsomt komme Sandheden langt nærmere ved at antage, at de dyrkede Kornarter og Rodfrugter — begunstigede af de tidligere omtalte klimatiske Forhold — langt bedre have

kunne udnytte Gødningen paa Tystofte Forsøgsmark end paa Markerne ved Askov.

Jordbehandlingen udføres selvfølgelig med de almindelig brugte Avlsredskaber, men vistnok mere omhyggelig end sædvanlig, ligesom Markerne om Efteraaret pløjes til en Dybde af 9—10 Tommer, hvad jo heller ikke er almindeligt. Da Muldlaget næsten overalt har en Dybde af 12—15 Tommer, har den dybe Pløjning ikke forvoldt os føleligt Tab, skjønt det har været smaat nok med Gødningen. Den var ved Overtagelsen af den urene Jord nødvendig, fordi vi kun derved kunde faa det dybere liggende Ukrudtsfrø bragt op mod Overfladen, og den er det fremdeles, fordi vi derved opnaa at faa — om ikke større, saa dog mere paalidelige og mere ensartede Afgrøder, idet disse paavirkes mindre af Vejrliget, hvad der er af største Betydning for Kulturforsøgene.

Til Vaarsæd behandles Jorden om Foraaret kun med Harve og Tromle. Før en Mark besaas gives den ved Krydsharvning 2 Træk med Foghs Patentharve, hvorefter den jævnes med et Træk af en Letharve, og først derefter afsættes Forsøgsstykkerne, paa hvilken Sæden — for at undgaa Blanding af Sorterne — maa nedbringes med et dertil konstrueret Redskab — en med Skaft forsynet Haandsæddækker — der føres hen over Marken som en anden Harve (paalangs og paatværs), men maa løftes over hvert Skjel mellem Forsøgsstykkerne. Med dette Redskab nedbringes Sæden dog næppe fuldt saa godt som med en almindelig Sæddækker.

Det er allerede omtalt, at Marken er bleven pløjet til Rug, saasnart Forfrugten (Vikkehavre eller Sneglebælgblandingen) var bleven bortført, og derefter behandlet i Halvbrak, som selvfølgelig staar tilbage for vel udført Helbrak. Før en Forsøgsmark besaas med Rug, bliver Saafuren jævnet med Letharven, dernæst gives et Træk med en Sæddækker, hvorefter Marken atter jævnes med Letharven, og først efter at dette er sket, blive Forsøgsstykkerne afsatte med største Nøjagtighed, Marken besaaet og Kornet nedbragt paa før omtalte Maade med Haandsæddækker.

Angaaende Forsøgsmarkernes Besaaning skal bemærkes, at Rugen var radsaaet paa Marken ved Lyngby, men bredsaaet paa Markerne ved Askov og Tystofte. At vi ikke hidtil har anvendt Radsaaning paa sidstnævnte Marker

skyldes fornemlig den Omstændighed, at Radsaaningen hidtil kun er anvendt i forholdsvis faa Jordbrug her i Landet, desuden udføres Bredsaaningen langt hurtigere, hvorved det bliver os muligt at faa et større Areal besaaet paa samme Dag, hvad ofte kan være af stor Betydning, og ved den Øvelse, der er opnaaet paa dette Omraade, ere vi blevne i Stand til at fordele Saakornet endnu mere jævnt — altsaa at præstere bedre Arbejde — end den bedste Saamaskine. I denne Henseende kan det vistnok siges, at vi give Kornarterne gunstigere Vilkaar, end de faa i de fleste Jordbrug.

Samtidig med Besaaningen omgives hver Forsøgsmark med 2 snorlige Rækker af samme Kornsort, hvilke Rækker saas saa tæt op til Skjellet som muligt. Derved forebygges, at de Sorter, som anbringes i de yderste Rækker, drage Næring, Lys og Luft udenfor det Areal, der er hver enkelt Sort anvist.

I Forbindelse med de her meddelte Oplysninger skal jeg tillade mig at fremsætte nogle Bemærkninger om Forsøgsparcellernes Størrelse. Naar man ikke selv har havt med Kulturforsøg at gjøre, kan man være tilbøjelig til at tro, at der vindes mere sikre Resultater ved at benytte større Forsøgsstykker end de til vore Forsøg anvendte. Jeg har da ogsaa, om end sjældent, hørt Landmænd udtale Frygt for, at man paa mindre Forsøgsstykker vil faa større Afgrøder — beregnet pr. Td. Ld. — end hvor de samme Sorter under samme Forhold dyrkes paa større Arealer. Dette vilde selvfølgelig ogsaa blive Tilfældet, hvis Sorterne dyrkedes paa smaa Parceller, paa hvilke de til alle Sider stode frit, og Misforholdet ville da forøges i samme Grad, som Stykkerne gjordes mindre, men helt anderledes forholder det sig, hvor hver Sort paa alle Sider er omgivet af samme Kornart, hvad altid er Tilfældet i Forsøgsmarken.

Det vil let forstaas at der hverken avles mere eller mindre paa en Tønde Land, fordi man efter at dette Areal er besaaet med en Kornsort, deler det nøjagtig i 100 ligestore Stykker à $^1/_{100}$ Td. Ld. og markerer Skjellene mellem disse ved at udsaa smalle Græsstriber. Det vil ligeledes være indlysende, at der heller ikke paa de i Forsøgsmarkerne almindelig benyttede Forsøgsstykker, hvis Størrelse varierer fra $^1/_{100}$ til $^1/_{200}$ Td. Ld., vil avles større Afgrøder — beregnede pr. Td. Ld.

— end paa større Arealer under samme Forhold, da, som før bemærket, hver Kornsort paa alle Sider vil være omgivet af Kornsorter af samme Art, hvorved den hindres i at brede sig over de den anviste Grænser. Snarere er der Anledning til at antage, at der ved Anvendelsen af større Forsøgsstykker vil faas lidt større Afgrøder pr. Td. Ld. end paa de mindre Stykker, idet man — for at undgaa Blanding af Sorterne — maa lade en 8—10 Tom. bred Jordstrimmel ubesaaet mellem Forsøgsstykkerne, og denne ubesaaede Del af Arealet vil være forholdsvis størst for de mindre Forsøgsstykker, ligesom den vil forøges i samme Forhold, som Stykkerne gjøres mere langstrakte. Saaledes vil, for at anføre et Exempel, den ubesaaede Del — hvor Mellemrummet er 8" — udgjøre 5.64 pCt. af det hele Areal af Forsøgsstykker med en Længde af 28 og en Bredde af 20 Fod, altsaa et Areal af 560 □ Fod eller $^1/_{100}$ Td. Ld. Forøger man derimod baade Længden og Bredden til det dobbelte, saa at Stykket bliver 4 Gange saa stort som før nævnte, vil den ubesaaede Del kun udgjøre 2.82 pCt.

Saavidt det kan skjønnes af de Forsøg, der ere udførte i den Retning, ville vore Kornarter dog ogsaa kunne drage sig den ubesaaede Del af det dem anviste Areal til Nytte under normale Vejrforhold; men selv om dette ikke er Tilfældet, ville de indvundne Resultater derfor ikke blive mindre paalidelige, naar kun samtlige Sorter prøves paa lige store Forsøgsstykker af samme Form.

At Parcellerne dog ikke kunne formindskes ud over en vis Grænse uden at skade Forsøgene, er det vistnok overflødigt at tilføje.

Angaaende Saatiden og det benyttede Kvantum Saakorn pr. Td. Ld. skal bemærkes, at de til Forsøg med Rugsorter benyttede Marker i Regelen ere blevne besaaede omkring 20. September, de fleste den nævnte Dag, ingen før 16., og faa senere end 25. September. Kun paa et Par Marker, hvoraf en ved Tystofte, er Rugen først saaet i de første Dage af Oktober. Tidlig Saaning er ikke attraaet, da vi ønskede at undgaa Lejesæd, som gjør de indvundne Resultater usikre. Desuden har det ikke været muligt at faa saaet tidligere end omkring 20. September, da vi hvert Aar maatte have nye Prøver af Saakorn, baade fra Ind- og Udlandet, og Besaaningen

af Markerne har først kunnet paabegyndes, naar alle Prøver vare indsamlede.

Da der i Almindelighed ved Bredsaaning saas 1 Td. Rug pr. Td. Ld., er der ved de her omtalte Forsøg paa det nærmeste anvendt samme Kvantum, nemlig 200 Pd. pr. Td. Ld. Hvor intet andet er omtalt, er dette Kvantum saaet overalt. Vægten af Saakornet har gjennemsnitlig været 207.7 Pd. pr. Td.

At man paa flere Steder, især hvor Rugen radsaas, nøjes med 6—7 Skpr. pr. Td. Ld. har ikke været mig ubekendt. Forøvrigt synes Forsøg med tyndere eller lettere Udsæd at antyde, at det er af mindre Betydning, om der saas lidt mere eller mindre pr. Td. Ld.

Man har undertiden rettet det Spørgsmaal til mig: om vi altid tælle de Korn eller Frø, der saas paa hvert Forsøgsstykke, og ligeledes de paa Parcellerne fremspirede Planter. Dette Spørgsmaal har jeg selvfølgelig maatte besvare benægtende. En saa minutiøs Undersøgelse kan man ikke indlade sig paa, allermindst hvor man — som ved Tystofte — har henved 40 Tdr. Ld. besaaede med Arter og Sorter af de forskjellige Avlsplanter til Forsøg, og Nytten heraf vilde da ogsaa være meget tvivlsom.

Men, da vi altid maa kjende Vægten pr. 1000 Korn for at kunne give Oplysninger om Kornstørrelsen, da endvidere Vægten pr. 1000 Korn af Saakornet af de her i Landet mere eller mindre almindelig dyrkede 6 Rugsorter gjennemsnitlig har været 29.38 Gram, og da der er saaet 200 Pd. Rug af disse Sorter eller 100000 Gram pr. Td. Ld., vil en Beregning vise, at der pr. Td. Ld. gjennemsnitlig er saaet 3403670 Rugkorn. Denne Oplysning er ikke helt uden Interesse, da deraf vil ses, at der gjennemsnitlig er saaet 61 Rugkorn paa hver Kvadratfod og at hvert af disse saaledes kun har faaet et Voxerum af 2.37 Kvadrattomme eller, om man vil, et Kvadrat med et Tværmaal af lidt over $1^1/_2$ Tom. Det vil heraf fremgaa, at det anvendte Kvantum Saakorn har været meget rigelig, og at de fremspirede Planter maa udtyndes en Del, før de tilbageblevne kunne faa tilstrækkelig Plads.

Da Rugsorterne paa Grund af den saakaldte Fremmedbestøvning i særlig høj Grad har været udsatte for Krydsbefrugtning paa Forsøgsmarkerne, og det som Følge heraf

kunde befrygtes, at Forskjellen mellem de enkelte Sorter herved i Løbet af nogle Aar (helt eller delvis) kunde udviskes, har det været nødvendigt hvert Aar at skaffe nyt Saakorn af de forskjellige Sorter, og da navnlig af de bedste af disse. Herved har Markfrøkontoret ydet os en meget værdifuld Medhjælp, saavel ved Tilvejebringelsen af originale Prøver fra Udlandet — hvilke det ofte har været vanskeligt nok at erholde i saa smaa Partier — som og ved Indsamling af hjemmeavlede Prøver fra Jordbrug, hvis afsides Beliggenhed maa lade formode, at Rugen i nogen Maade har undgaaet Krydsbefrugtning. — Ved Siden af, og til Sammenligning med ovennævnte indsamlede Prøver af Saakorn er der uafbrudt anstillet Forsøg med det paa Forsøgsmarkerne avlede Saakorn af de samme Sorter efter 1—3 Aars Dyrkning i Forsøgsmarken. Kun af de 6 her i Landet mere eller mindre udbredte Rugsorter have vi nu Saakorn af 7. Generation, som senere ville blive omtalte.

Efter at have givet foranførte orienterende Oplysninger, vil jeg forholdsvis hurtig kunne fremlægge de indvundne Resultater, for saa vidt de fornemmelig angaa Sorternes Ydeevne, da de fleste Tabeller vistnok ville kunne forstaas uden Kommentar, og da Sorterne tillige paa alle Tabeller, som skulle benyttes i før nævnte Øjemed ere ordnede saaledes, at den Sort som i et givet Tidsrum eller paa et vist Antal Marker, har givet den største gjennemsnitlige Kornafgrøde altid er stillet øverst i Rækken, derefter den næstbedste og s. fr. saa at man altid vil finde de bedre Sorter højere oppe, de ringere længere nede i Rækken, som slutter med den Sort, der gjennemsnitlig har givet den mindste Kornafgrøde; hvor Tabellerne ere saaledes affattede, at Sorternes Navne ere anførte foroven paa disse, vil den bedste Sort findes anført længst til venstre, den ringeste længst til højre.

Endvidere er der paa flere Tabeller (Nr. 4, 6, 11 og fl.) givet en sammentrængt Oversigt over Resultaterne, og til disse slutte sig andre paa hvilke findes mere detaillerede Oplysninger.

Da Forsøgene ved Askov ere paabegyndte 3 Aar senere end ved Tystofte, falder det naturligt først at meddele de ved sidstnævnte, i Aarene 1887—92 indvundne Resultater, for saa vidt de angaa de i nævnte Tidsrum dyrkede Sorters Ydeevne

og Kvalitet; men før jeg skrider hertil skal jeg endnu — i Haab om dered at lette Opfattelsen — give en samlet Oversigt over de Oplysninger, som i sammentrængt Form ere givne i Tabellerne 4—30.

Tabel Nr.

4. Oversigtstabel: Gjennemsnit af Middeltallene for de aarlige Afgrøder af Bretagne-, Campine-, Zeelænder-, Provsti-, Kæmpe- og Schlanstedter-Rug, dyrkede ved Tystofte 1887—92.
5. Detaillerede Oplysninger om Afgrøderne af de samme Sorter, dyrkede paa 11 Marker (Skifter) ved Tystofte i 1887—92.
6. Gjennemsnitstal for 3 Aars Afgrøder af 14 Rugsorter (hvoriblandt de 6 førnævnte) dyrkede ved Tystofte paa 5 Marker 1890—92.
7. Mere udførlige Oplysninger om Afgrøderne af 8 af sidstnævnte Rugsorter (Kornvægt, Kvalitetsvægt m. m.)
8. De i Tabel 6 opførte 14 Rugsorters Kornstørrelse, belyst ved Sortering paa Traadsold med forskjellig Maskevidde.
9. Kemiske Analyser af Kornprøver fra 3 Marker af før nævnte 14 Kornsorter gjennemsnitlig.
10. do. af Prøver fra hver af de 3 Marker.
11. Oversigtstabel: Gjennemsnit af Middeltallene for de aarlige Afgrøder af de paa Tabel 4 opførte 6 Rugsorter, dyrkede paa 16 Marker og 451 Forsøgsstykker ved Tystofte, Askov og Lyngby (sidste Sted kun 1 Aar.) 1890—93.
12. 3 Aars Afgrøder af de samme Sorter, dyrkede paa Lermarken ved Askov 1890—92.
13. 10 andre Rugsorter, dyrkede paa samme Mark 1891.
14. Middelafgrøder af de paa Tabel 4 og fl. opførte 6 Rugsorter samt Petkuser Rug, dyrkede ved Tystofte, Askov og Lyngby 1893 (gjennemsnitlig for de 3 Stationer).
15. Middelafgrøder af 13. Rugsorter, dyrkede ved de samme Stationer 1893 (Gjennemsnit for 5 Marker).
16. Afgrøder af 15 andre Rugsorter; dyrkede samme Aar, men kun ved Tystofte eller Lyngby.

Tabel Nr.

17. Middelafgrøder af Bretagne-, Campine-, Zeelænder-Provsti-, Kæmpe- og Schlanstedter-Rug, dyrkede paa Sandmarken ved Askov 1890—93 (sammenlign hermed Tab. 6 og 11).
18. Afgrøder af andre Rugsorter, kun dyrkede et enkelt Aar paa samme Mark.
19. Afgrøder af Vinter- og Vaar-Rug samt Vinter-Byg. Tystofte 1889—93.
20. Afgrøder af Schlanstedter-Rug og 5 Sorter Vinter-Byg. Tystofte og Askov 1893.
21. Forsøg med fjorgammelt og nyt Saakorn af 6 Rugsorter. Tystofte 1888—92.
22. Første Aars Afgrøder af originalt Saakorn, sammenlignede med tilsvarende Afgrøder af samtlige Prøver af samme Sorter. Tystofte 1888—92.
23. Middelafgrøder af 6 Rugsorter tilsammentagne, krydsbefrugtede i 4.—5. Generation, sammenlignede med tilsvarende. Afgrøder af samtlige Prøver af de samme Rugsorter. Tystofte 1891—92.
24. Gjennemsnitstal for aarlige Middelafgrøder af 6 Rugsorter — krydsbefrugtede henholdsvis i 4.—5. og i 1.—2. Generation. Tystofte 1891—92.
25. Forsøg med Rugsorter og Saakorn af ulige Størrelse (extrasorteret og sorteret). Ørsløv 1881.
26. Forsøg med Saakorn af ulige Størrelse, dels sorteret paa Maskine, dels paa Traadsold med forskjellig Maskevidde. Ørsløv 1882.
27. Oversigt over 3 Aars Forsøg, med Saakorn af forskjellig Størrelse, (Overløb, Underløb), hvoraf er udsaaet, dels samme Kvantum efter Maal, dels samme Antal pr. Td. Ld. Askov Lermark 1891—93.
28. Detaillerede Oplysninger om samme Forsøg.
29. Forsøg med Saakorn af ulige Størrelse af Schlanstedter-Rug — sorteret paa Sold — dels med Udsæd af samme Kvantum efter Maal, dels med samme Antal Korn pr. Td. Ld. Askov Lermark 1888—91.
30. Tykkere og tyndere Udsæd af Schlanstedter-Rug. Lermarken ved Askov 1888—90.

Af det her anførte vil ses:

at Tabel 4—18 give Oplysninger om de ved „Forsøg med et større Antal Rugsorter" avlede Afgrøder,

at der i de 6 følgende Tabeller, 19—24, er meddelt Resultater af Forsøg med Vaar-Rug, Vinter-Byg, fjorgammelt og nyt, originalt og hjemmeavlet Saakorn samt Saakorn af krydsbefrugtede Afgrøder i Sammenligning med samtlige Afgrøder, og

at Tabel 25—30 omfatte Forsøg med Saakorn af ulige Størrelse samt tyndere og tykkere Udsæd, hvilke sidste Forsøg ere varierede paa forskjellig Maade.

Ialt er anstillet Forsøg med 32 Rugsorter, hvoraf flere dog kun ere prøvede paa enkelte Marker, eller kun i kortere Tid, hvorimod vi, som tidligere bemærket, af al Magt har bestræbt os for at faa de tidtnævnte 6 Sorter grundigt prøvede paa alle Marker.

Kaste vi nu et Blik paa Tabel 4, vil det ses, at der i 1887—92 — altsaa i et Tidsrum af 6 Aar — gjennensnitlig er avlet 3365 Pd. Rug eller 16.8 Tdr. à 200 Pd. pr. Td. Ld. af de paa samme Tabel opførte 6 Sorter.

Da dette Kvantum vistnok er lidt over, hvad man kalder en Middelafgrøde paa gode Rugjorder, vil man maaske mene, at før nævnte Afgrøder i en eller anden Henseende ere producerede under særlig gunstige Forhold, især naar det erindres, at de paa et Par Undtagelser nær ere avlede efter Halvbrak. Jeg skal derfor, efter først at have gjort opmærksom paa, at Avlen i 1893 kun har udgjort 13.3 Tdr. pr. Td. Ld., gjentagende minde om, 1) at Jorden paa Tystofte Forsøgsmark behandles med de i veldrevne Jordbrug almindelig brugte Avlsredskaber, men vistnok lidt mere omhyggeligt end sædvanligt, 2) at der kun er gødet med 10 Læs Staldgødning à 2000 Pd. til hver Rugafgrøde, men rigtignok umiddelbart til disse, hvad vistnok ikke har været uden Betydning, 3) at Forsøgsmarken er usædvanlig ren, 4) at Kornet er saaet meget jævnt, 5) at Rugen i Regelen ikke har været meget svær og kun et enkelt Aar (1890) er gaaet stærkt i Leje og 6) at Afgrøden paa hvert enkelt Forsøgsstykke ($^1/_{100}$ Td. Ld. = 560 □ Fod) har været tæt omsluttet paa alle Sider af samme Kornart, hvorfor de paa de nys nævnte mindre Arealer avlede

Tabel 4.

Oversigtstabel.

Gjennemsnit af Middeltallene for de *aarlige* Afgrøder af 6 Rugsorter, dyrkede paa Tystofte Forsøgsstation 1887—92.

Nr.	Sorter.	Antal Forsøgsstykker.	Saakornets Vægt.		Afgrøde pr. Td. Ld.			Korn pCt.	Avlens Vægt.		Kilogram pr. Hektare		Forholdstal for Kornudbytte.
			Pund pr. Td.	Gram pr. 1000 Korn.	Halm og Avner Pd.	Korn			Pund pr. Td.	Gram pr. 1000 Korn.	Halm og Avner.	Korn.	
						Pd.	Tdr.						
1	Bretagne-Rug	61	208·2	28·95	6243	3541	17·5	36·2	201·9	26·08	5658	3210	100
2	Campine-Rug	62	205·9	31·17	6281	3483	17·4	35·7	200·5	27·71	5692	3157	98
3	Zeelænder-Rug	61	208·4	29·27	5967	3377	16·8	36·1	200·4	26·84	5409	3061	95
4	Provsti-Rug	62	209·6	29·12	5828	3301	16·4	36·2	200·7	25·85	5282	2992	93
5	Bestehorns Kæmpe-Rug.	69	208·0	28·71	6276	3254	16·3	34·1	199·7	25·84	5688	2949	92
6	Schlanstedter-Rug	72	206·1	29·03	6312	3236	16·3	33·9	199·0	26·24	5721	2933	91
	Gjennemsnit	65	207·7	29·38	6151	3365	16·8	35·3	200·4	26·43	5575	3050	95
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

NB. Sorterne opførte i Rækkefølge efter Ydeevnen.

Afgrøder have været i god Overensstemmelse med tilsvarende Afgrøder, avlede paa større Arealer.

Forøvrigt have mange af de Jordbrugere, som i Aarenes Løb have besøgt Stationen, udtalt, at Rugen paa Forsøgsmarken ikke saa mere lovende ud end paa deres egne Rugmarker; men den har gjennemgaaende skjæppet (foldet) godt, ofte paafaldende godt, hvad langtfra altid var Tilfældet paa den bedre Jord i Forsøgsmarken ved Ørsløv. Antagelig har den dybere Behandling af Jorden paa Tystofte Forsøgsmark ikke været uden Indflydelse herpaa.

At der i veldrevne Jordbrug paa rigtig gode Rugjorder kan avles endnu større Middelafgrøder end de paa Tabel 4 opførte, er mig selvfølgelig ikke ubekjendt.

Langt mere overraskende for de Jordbrugere, som kjende Flertallet af de her omhandlede Rugsorter — uden dog at have et særlig indgaaende Kjendskab til de nederste paa Tabellen anførte — vil det vistnok være at finde Sorterne i den paa Tabel 4 angivne Rækkefølge. Mange have vistnok ventet at se Sorterne opførte i omvendt Orden, i hvert Fald saaledes, at Schlanstedter-Rugen var stillet øverst i Rækken, efter denne Bestehorns, dernæst Provsti-Rug og efter disse de øvrige Sorter, og jeg vil aabent tilstaa, at jeg da Forsøgene paabegyndtes, heller ikke havde ventet, at Sorter som Zeelænder- eller Bretagne-Rug skulde give fra 0.4 til over 1 Td Rug mere pr. Td. Ld. end Provsti-Rug, hvorimod jeg ventede mig ikke saa lidt mere af de forædlede Sorter: Bestehorns Kæmpe- og Schlanstedter-Rug. Ja, endnu i Forsommeren 1890 var jeg tilbøjelig til at tro, at Zeelænder-Rugen ikke vilde faa Betydning for vort Jordbrug, men efter endt Tærskning blev jeg nødt til at forandre Anskuelsen i den Retning.

Der kan derfor her være Anledning til at spørge, om man nu ogsaa tør stole paa, at de ved de her omtalte Forsøg indvundne Resultater tør betragtes som almengyldige, hvor de 6 Rugsorter dyrkes under lignende Forhold. Naar dette Spørgsmaal formes saaledes: Er der gyldig Grund til at antage, at gode Stammer af Zeelænder- og Bretagne-Rug under lignende Forhold som de her omtalte ville give større Afgrøder paa gode Rugjorder end de 3 paa Tabel 4 nederst anførte Sorter, maa jeg besvare Spørgsmaalet bekræftende; dog kunne For-

holdene være saaledes, at en anden Rugsort maa foretrækkes, men derom mere senere.

Men saa trænge et Par andre Spørgsmaal sig frem, nemlig disse: Hvorfor ere da Zeelænder- og Bretagne-Rug, som dog begge have været dyrkede i længere Tid her i Landet, ikke hidtil blevne mere udbredte? og hvorfor have da Bestehorns Kæmpe-Rug og Schlanstedter-Rug kunnet fortrænge Provsti-Rugen fra mange Jordbrug her i Landet? Jeg vil bedst kunne besvare disse Spørgsmaal, naar jeg har givet en kort og letfattelig Beskrivelse af de her omtalte 6 Rugsorter, som, naar undtages Provsti-Rugen, turde være mindre kjendte af mange Jordbrugere. Derved vil jeg tillige faa Lejlighed til at give en Del Oplysninger, som vedrører Forsøgene.

Først skal jeg da gjøre den Bemærkning, at de paa Tabel 4 øverst opførte 4 Sorter ikke have været Gjenstand for anden Forædling end den, der er bleven dem til Del ved god Kultur, hvorimod Schlanstedter- og Bestehorns Kæmpe-Rug maa betegnes som forædlede Sorter.

Bretagne-Rugen, som stammer fra Bretagne i det vestlige Frankrig, har været dyrket her i Landet i lang Tid, men har hidtil ikke faaet saa stor Udbredelse som flere af de øvrige 5 Sorter, fra hvilke den navnlig om Efteraaret og i det tidlige Foraar med Lethed adskilles ved sin ejendommelige Vækst, idet den ikke alene udvikler sig mere langsomt, men tillige har mere nedliggende Skud og smallere Blade, af mere graaagtig Farve, hvorved den faar et mindre frodigt Udseende end de førstnævnte 5 Sorter, som alle til samme Tid have oprette Skud og bredere Blade. Om Efteraaret og i Foraarstiden tager en med Bretagne-Rug besaaet Mark sig derfor ikke ud ved Siden af en Mark, besaaet f. Ex. med Provsti-Rug, og heller ikke under den videre Udvikling vil en Afgrøde af Bretagne-Rug frembyde et imponerende Skue. Den saa vel bekjendte Provsti-Rug har baade lidt tykkere Straa og lidt længere Ax. Nøjes man med at bedømme Afgrøderne efter et Skjøn, kommer man derfor let til det Resultat, at Bretagne-Rugen ikke kan maale sig med Provsti-Rugen, men prøver man begge Sorter under samme Forhold paa nøjagtig opmaalte Arealer, vil man vistnok ofte komme til et andet Resultat; men til en saadan Prøve vil der sjælden være Lejlighed.

Originalt Saakorn af Bretagne-Rug have vi hidtil ikke kunnet skaffe til Veje, og maaske der heller ikke vil være vundet noget for vort Landbrug derved. Alle fra 1886 til 1889 dyrkede Prøver af Sorten ere modtagne fra Brattingsborg, Grevskabet Samsøe, hvor den — utvivlsomt med Fordel — har været dyrket i længere Tid, og hvor den til Dato fuldstændig har undgaaet Krydsbefrugtning, hvad man let kan overbevise sig om ved en Undersøgelse af Bestanden om Efteraaret eller tidlig paa Foraaret, idet man paa nævnte Tid ikke vil finde en eneste Plante, som ved opret Vækst eller lysere Bladfarve adskiller sig fra de øvrige.

Campine-Rug, der stammer fra Campine i Belgien, har ligesom foregaaende Sort ogsaa været længe dyrket her i Landet og har navnlig i de senere Aar vundet en ikke ringe Udbredelse paa lettere Sandjorder i Jylland, hvor den i bedre Jordbrug har fortrængt den gamle danske Sand-Rug. At den betragtes som en god Rugsort for Sandjord turde antagelig være almindelig bekjendt, at den ogsaa paa bedre Jorder kan give gode Afgrøder vil ses af Tabel 4. Flertallet af de Prøver, vi have havt til Forsøg, stammer fra Hofmansgave paa Fyn. En Del Prøver have vi faaet andensteds fra, blandt andet ogsaa fra Sverige. Hvorvidt de dyrkede Prøver af denne Sort have undgaaet Krydsbefrugtning, tør jeg ikke udtale nogen Mening om, da den, at dømme efter de her dyrkede Prøver, har stor Lighed med Provsti-Rugen; dog synes Axene gjennemgaaende at være lidt kortere, ligesom de have mere fastsiddende Korn end denne, hvad der frembyder den Fordel, at Spild af Korn paa Marken lettere undgaas, hvor Rugen dyrkes paa mere udsatte Steder. Originale Prøver til Sammenligning have vi hidtil ikke kunnet erholde. Den her dyrkede Campine-Rug har gjennemgaaende været mere storkornet end de øvrige Sorter, af hvilke vi dog ogsaa have havt enkelte storkornede Stammer, særlig af Provsti-Rug.

Zeelænder-Rug, der stammer fra Provinsen Zeeland i den sydvestlige Del af Holland, synes hidtil at have været mindre udbredt hos os end de før nævnte Sorter. Da den er lidt lavere af Vækst og har lidt finere Straa samt lidt kortere og mere sammentrængte Ax end Provsti-Rugen, hører den ikke til de Sorter, der have et imponerende Udseende, men i Modsætning til flere andre kan den til Gjengjæld danne en tæt

Bestand og dog udvikle tætsluttede, godt kjærnesatte Ax, og som Følge heraf give gode Afgrøder. Ligesom foregaaende og de 3 efterfølgende Sorter har Zeelænder-Rugen om Foraaret en opret Vækst og temmelig brede Blade. Original Zeelænder-Rug er dog i Foraarstiden let kjendelig fra alle de øvrige Sorter ved en lysere, mere frisk grøn Farve; dette gjælder derimod ikke om de fra Indlandet og Sverige modtagne Prøver, ej heller den af Heine, Hadmersleben, opdrættede „forbedret Zeelænder-Rug", som i Regelen bliver lidt højere end de øvrige Former af Sorten. Flere Tegn tyde imidlertid paa, at den lysere Farve og den lidt fremmeligere Udvikling i Foraarstiden, som giver original Zeelænder-Rug dens Særpræg, efterhaanden tabe sig ved længere Tids Dyrkning her i Landet, ogsaa paa Steder, hvor Krydsbefrugtning synes undgaaet, hvorfor jeg heller ikke har villet adskille de forskjellige Former, som hidtil hos os under Fællesbenævnelsen Zeelænder-Rug har været Gjenstand for Dyrkning.

Fra flere Sider paastaas — og vel næppe helt uden Grund — at Zeelænder-Rugen fordrer en god, kraftig Jordbund for at give tilfredsstillende Afgrøder, at den under mindre gunstige Forhold er meget tilbøjelig til at udarte, og at den ikke er tilstrækkelig haardfør mod Vinterkulden, hvilket sidste antagelig dog kun gjælder original Zeelænder-Rug, i hvis Hjemstavn Klimaet er betydelig mildere end hos os. I hvert Fald have flere af før nævnte Former vist sig fuldstændig haardføre, selv i Landets nordligste Egne. Hidtil har heller ingen efter originalt Saakorn fremgaaet Rugafgrøde taget følelig Skade af Vinterkulden paa Forsøgsmarken ved Tystofte, hvor originale Prøver tværtimod oftere have bidraget til at højne Udbyttet af Zeelænder-Rug, som ogsaa her efter den mindre gunstige Vinter i 1893 gav større Afgrøder end de øvrige Sorter. Derimod have enkelte originale Prøver af Sorten lidt kjendelig af Vinterkulden paa Forsøgsmarken ved Lyngby, hvor en Prøve, dyrket der paa Stedet siden 1889, endog blev helt ødelagt af Frosten i 1893, medens en anden Prøve (ikke original), som dyrkedes ved Siden af før nævnte og under samme Forhold, ikke toge Skade. Mærkeligt nok avledes i samme Aar, efter Helbrak, ved Tystofte over 20 Tdr. pr. Td. Land af Zeelænder-Rug, der oprindelig var taget af samme Parti som før nævnte ved Lyngby mislykkede Prøve, og som fra den Tid af med

godt Resultat har været dyrket i det større her paa Stedet. — Skjønt Zeelænder-Rugen saaledes, som det af oven anførte fremgaar, maa henregnes til de mest foldrige Rugsorter for gode muldrige Jorder, opfordre Resultaterne fra Lyngby dog til Forsigtighed ved Anvendelsen af originalt Saakorn i det større paa Steder, hvor det maa befrygtes, at Rugen vil tage Skade af Vinterkulden.

Provsti-Rug, der oprindelig stammer fra Provstiet i den nordøstlige Del af Holsten, har i lang Tid været almindelig dyrket paa Landets bedre Jorder, og er derfor saa godt kjendt, at det vil være overflødigt her udførligere at omtale denne Sort, hvoraf vi i de senere Aar til Forsøgene have havt talrige Stammer, saavel originale som hjemmeavlede, de sidste særlig fra danske Gaarde, hvor Rugen skal have givet gode Afgrøder. Det kan derfor næppe være tilfældigt, at Provsti-Rugen ved de 7 Aars Forsøg med Hensyn til Ydeevne har faaet 4de Plads i Rækken. I 1893 har den dog været forholdsvis god, baade paa Markerne ved Tystofte og Lyngby, men kun paa en af de 13 Marker ved Tystofte har den givet større Kornudbytte end de før nævnte 3 Sorter. Som bekjendt sidde Kornene lidt løsere i Axet hos Provsti-Rugen end hos flere andre Sorter, og enkelte Jordbrugere antage, at dette hidrører fra, at man tidligere til Saakorn kun har anvendt den Rug, der vandtes ved løselig at tærske Toppen af Negene. Vist er det, at denne Egenskab hos Sorten oftere medfører, at der tabes Korn paa Marken.

Nordslesvigsk Kæmpe-Rug, som senere skal omtales, er kun en Form af Provsti-Rug, lidt mere storkornet, men næppe mere foldrig end flere af de øvrige Stammer.

„Dansk Provsti-Rug", som Sorten ofte kaldes, er en mindre heldig Betegnelse for Provsti-Rugen, som i saa lang Tid har været dyrket her i Landet og som endnu dyrkes paa Landets bedre Jorder i langt større Udstrækning end nogen anden Rugsort, hvorfor den med Rette kan kaldes Alm. dansk Rug, medens den saakaldte „Gammel, brun, dansk Rug" rettest maa betegnes som Dansk Sand-Rug eller Hede-Rug.

Medens de oven omtalte 4 Rugsorter efter almindelig Sprogbrug ikke kunne kaldes forædlede, maa de 2 efterfølgende henregnes til de forædlede Kornsorter, og Provsti-Rugen har for begge tjent som Grundlag for Forædlingen.

Bestehorns Kæmpe-Rug, der har højere, mere kraftige Straa og lidt længere Ax end Provsti-Rug, er opelsket og bragt i Handelen af nu afdøde Handelsgartner Bestehorn i Bebitz ved Cönnern. Efter hvad der meddeles, skal den være fremkommen ved kunstig Krydsbefrugtning mellem Provsti-Rug og Correns Rug, en amerikansk Rugsort, som efter Meddelelse af Professor Werner skal være indført til Schlesien i 1849 af en Forstmester Correns, efter hvem den har faaet Navn. Foruden Kæmpe-Rugen har Bestehorn ogsaa bragt en anden Sort i Handelen under Navn af Bestehorns tykaxet Kæmpe-Rug, der betragtes som en forbedret Form af den først tiltrukne Sort, fra hvilken den synes at adskille sig ved lidt mindre kraftige Straa og lidt kortere Ax. Begge Former staa imidlertid hinanden meget nær, og ikke mindst med Hensyn til Ydeevne, hvorfor der ikke har været Anledning til at holde dem sondrede; Afgrøderne af begge ere derfor sammenfattede og opførte paa Tabellerne under Fællesbetegnelsen Bestehorns Kæmpe-Rug. Foruden de originale have vi havt ret talrige hjemmeavlede Prøver af Sorten fra Gaarde, hvor man har antaget, at de have været holdt rene, d. v. s. fri for Krydsbefrugtning, hvad dog næppe altid har været Tilfældet.

For en Del Aar siden saa det ud til, at den her nævnte Kæmpe-Rug i mange Egne helt vilde fortrænge den Stamsort — Provsti-Rugen — af hvilken den var fremgaaet, hvortil dens kraftigere Vext ikke lidet bidrog, men i de senere Aar er dens Dyrkning atter opgivet af mange, fordi de havde en Følelse af, at den vel synede mere, men næppe foldede bedre end Provsti-Rugen, en Formodning der — som det vil ses af Tabel 4 — er bekræftet ved de her omhandlede Forsøg, ved hvilke der i 1887—92 af Bestehorns Kæmpe-Rug vel er avlet ca. $4^1/_2$ Centner Halm mere, men 47 Pd. Korn mindre pr. Td. Ld. end af Provsti-Rug. At dømme efter dette Resultat har Krydsbefrugtningen med en kraftig voxende Rugsort og den efterfølgende Forædling altsaa kun medført, at Halmmængden er bleven forøget, men hverken bevirket en Forøgelse af Kornudbyttet eller en Forbedring af Kvaliteten, naar Sorten sammenlignes med den ene af Stamsorterne: Provsti-Rugen; og sammenligner man Kæmpe-Rugen med Bretagne-Rug, vil det ses, at denne foruden at give samme Kvantum Halm, gjennem-

snitlig har givet 287 Pd. Korn, eller lidt over 11 Skpr. Korn mere aarlig pr. Td. Ld.

Schlanstedter-Rug, som i de senere Aar har vundet en ikke ringe Udbredelse her i Landet, undertiden under Navn af „Tysk Kæmpe-Rug", er en forædlet Sort af Provsti-Rug, opdrættet af Riddergodsbesidder W. Rimpau, Schlanstedt, Sachsen. Forædlingen, som allerede paabegyndtes i 1867, er udført paa den Maade, at man af Provsti-Rugen udsøgte Planter med høje, kraftige, stive Straa og lange Ax, og Kornene af disse bleve saaede i kraftig Havejord — indtil 1880 i Rækker med 12 Tommers Afstand, senere enkeltvis efter Hallets Methode. Ved aarlig at gjentage Udvalget med største Omhyggelighed i Forbindelse med Dyrkningen paa den kraftige Jord, hvor de mindre stivstraaede Planter gik i Leje og saaledes kunde udskydes, er det lykkedes W. Rimpau at frembringe en Rugsort, som med Hensyn til Straaets Tykkelse og Højde samt Axenes Længde stille alle vore øvrige Rugsorter i Skygge, og hvem, der har set en frodig Afgrøde af Schlanstedter-Rug med sine lange Ax rage 1 Fod eller mere op over en Afgrøde af Provsti-Rug, vil sikkert have følt, at der maa være anvendt et stort og omhyggeligt Arbejde paa at opelske denne Sort. Kun Skade at det ikke er lykkedes at forøge dens Produktionsevne hvad Kornudbyttet angaar i samme Grad som Halmmængden. Som det vil ses af Tabel 4 har den pr. Td. Ld. gjennemsnitlig givet 484 Pd. Halm mere, men 65 Pd. Korn mindre end Provsti-Rugen, hvoraf den er fremgaaet, og i Sammenligning med Bretagne-Rug har Schlanstedter-Rugen vel givet et Merudbytte af 69 Pd. Halm, men et Mindreudbytte af 305 Pd. Korn eller ca. $1^1/_2$ Tdr. Korn pr. Td. Ld., og efter de Meddelelser, jeg har modtaget andensteds fra, er dette Resultat ikke enestaaende. Det maa desværre saaledes siges om Schlanstedter-Rugen: „Den lover mer, end den holder og fylder mer end den folder". Hertil kommer, at dens tykke Straa afgive et mindre behageligt Foder for Kvæget, ligesom de egne sig mindre godt til at anvendes som Taghalm. — Hermed er dog ikke givet, at Schlanstedter-Rugen ingensteds kan dyrkes med Fordel. Flere Landmænd have meddelt mig, at de have havt større Udbytte af denne end af den tidligere benyttede Provsti-Rug, som kun altfor ofte gik for tidlig i Leje, medens Schlanstedter-Rug holdt sig opret,

og Foldudbyttet af denne er oftere opgivet til 20 Tdr. pr. Td. Ld. Jeg tvivler derfor ikke om, at den vil kunne dyrkes med Fordel paa flere Steder, hvor Rugen saas efter stærk gødet Helbrak og hvor derfor andre Sorter gaa altfor tidlig i Leje. Et andet Spørgsmaal bliver det, om det ikke vilde være endnu mere fordelagtigt at anvende en større Del af Gødningen end hidtil til Afgrøder længere hen i Omdriften og give Brakmarken lidt mindre, da der dog i denne ved Brakbehandlingen bliver en ikke ringe Mængde Plantenæring disponibel, hvoraf en Del gaar tabt, naar der tillige gødes rigeligt; men dette Spørgsmaal skal her kun henstilles til velvillig Overvejelse Derimod skal jeg nu atter vende tilbage til de før fremsatte Spørgsmaal om Aarsagen til, at Sorter som Bretagne-Rug eller Zeelænder-Rug ikke hidtil have vundet større Udbredelse hos os, medens Bestehorns Kæmpe-Rug og i den sidste Tid Schlanstedter-Rug have fortrængt Provsti-Rugen i mange Jordbrug. Forhaabentlig vil Svaret paa disse Spørgsmaal til Dels fremgaa af de alt meddelte Oplysninger om disse Sorter.

Bortset fra Reklamen, som vel næppe har været helt uden Virkning, er det let forklarligt, at man efter at have ombyttet en af de 3 sidst omtalte Rugsorter med en af de førstnævnte, f. Ex. Bretagne-Rug eller Zeelænder-Rug, uden at have et mere indgaaende Kjendskab til disse, let vil komme til at fortryde Ombytningen før Høsten kommer, fordi Afgrøden af disse Sorter i Sammenligning med Afgrøden af Provsti-, Bestehorns- eller Schlanstedter-Rug ofte vil have et mindre lovende Udseende; særlig gjælder dette om Bretagne-Rug i den tidlige Foraarstid. Man fristes da let til enten at vende tilbage til den gamle Sort eller at prøve en ny, og naar man da senere, efter endt Tærskning, erfarer, at den vragede Sort har foldet over Forventning, betragter man let dette som noget tilfældigt, og man vil desuden savne Saakorn af Sorten, da man nødig vil benytte fjorgammel Rug til Udsæd. Helt anderledes stiller Sagen sig derimod, naar man ombytter Provti-Rug med Bestehorns- eller Schlanstedter-Rug, hvis Afgrøder have et saa lovende Udseende, mens de endnu staa paa Roden.

I Forbindelse med foranførte vil der være Anledning til her gjentagende at gjøre opmærksom paa, at en Kornsorts Ydeevne ikke — som mange tror — fornemmelig er afhængig af dens Evne til at frembringe høje, kraftige Straa eller

lange Ax, men meget mere af Evnen til at danne en tæt Bestand af Straa, bærende fyldige, maaske lidt korte, men tætsluttede kornrige Ax, en Evne, der er tildelt de først omtalte Sorter i langt højere Grad end Schlanstedter-Rugen, som — ogsaa efter rigelig Udsæd — er tilbøjelig til at udtynde sig selv for stærkt under Vækten, og som ikke er i Stand til at udvikle de for Sorten karakteristiske lange Ax, naar det lykkes at tilvejebringe en tæt Bestand. Antagelig hidrører dette fra, at den enkelte Plante under Forædlingen er vænnet til større Plads, mere rigelig Næring og lettere Adgang til Lys og Luft, end der kan tildeles den ved Dyrkning i det større.

Forøvrigt ville Jordbrugere, som i Fremtiden ville skaffe sig original Schlanstedter-Rug, næppe mere faa den gamle bekjendte Form med de imponerende kraftige, høje Straa og lange Ax. I hvert Fald have de Prøver af originalt Saakorn, vi i de allersidste Aar have modtaget, ikke givet saa imponerende Afgrøder som de tidligere; men hjemmeavlet Schlanstedter-Rug vil vistnok endnu i en Del Aar brede sig fra Sted til Sted, indtil Sortens Særpræg efterhaanden forsvinder paa Grund af gjentagen Krydsbefrugtning.

I Tabel 5 er der givet detaillerede Oplysninger om Afgrøderne af de før omtalte Rugsorter paa 11 Skifter af Forsøgsmarken ved Tystofte. Af denne Tabel vil man ogsaa kunne se, hvorledes de enkelte Sorter have stillet sig til hverandre, Aar efter Aar, med Hensyn til Kornafgrødens Størrelse, men da det, paa Grund af de mange Tal, vil være mindre let at faa et klart Overblik over dette Forhold, har jeg i hosstaaende tabellariske Oversigt søgt at lette Opfattelsen ved med Tallene 1—6 at betegne den Plads, som hver af de opførte 6 Sorter har indtaget ved 7 Aars Forsøg (1887—93) paa 13 Skifter af Forsøgsmarken ved Tystofte, og saaledes, at der ved Tallet 1 er betegnet, at den anførte Sort har givet den største Kornafgrøde paa det paagjældende Skifte (Mark), Tallet 2 den næststørste og s. fr., saa at der altsaa ved Tallet 6 for et Skifte er antydet, at Sorten paa dette Skifte har staaet nederst i Rækken, d. v. s. givet den mindste Afgrøde. Det i næstsidste Kolonne anførte Gjennemsnitstal for hver enkelt Sort er faaet ved at dividere Summen af de for samme opførte 13 Tal med 13 (Skifternes Antal), og endelig er i Brøkform i sidste Kolonne

Tabellarisk Oversigt, hvoraf ses, hvilken Plads hver af neden anførte 6 Rugsorter — ordnede i Rækkefølge efter Kornafgrødens Størrelse — har indtaget paa hver af neden nævnte 13 Marker.

NB. Ved Tallet 1 er betegnet, at den anførte Rugsort i paagjældende Mark har givet den største Kornafgrøde; ved Tallet 2 den næststørste o. s. fr.

Nr.	Sorter:	Nr. efter Ydeevne paa Mark:													Gennemsnitlig.	Antal over og under Middel.
		5 A 1887	4 A a 1888	4 A b 1888	3 A 1889	8 A 1890	4 C 1890	1 C 1890	1 A 1891	7 A 1891	8 A 1882	6 A 1892	7 A 1893	5 A 1893		
1	Bretagne-Rug . . .	1	1	1	1	1	2	3	3	1	3	1	4	3	1·9	6/6
2	Campine „	2	4	2	2	3	1	4	2	2	1	2	3	5	2·5	2/5
3	Zeelænder „	6	3	4	4	2	3	1	1	3	2	3	1	2	2·7	6/3
4	Provsti „	5	2	3	3	4	4	5	5	4	5	6	5	1	4·0	4/6
5	Bestehorns „	3	5	6	5	5	6	6	6	6	6	4	2	4	4·9	4/6
6	Schlanstedter „ . .	4	6	5	6	6	5	2	4	5	4	5	6	6	4·9	6/0

anført, hvor ofte Sorten har havt en højere eller lavere Plads end den, paa hvilken den i Oversigtstabellen er opført.

Som det vil ses, er for Bretagne-Rugen Afgrøden paa 7 af de 13 Skifter betegnet med Tallet 1. Paa disse 7 Skifter har denne Sort altsaa givet de største Kornafgrøder; paa det med 2 betegnede Skifte har Sorten givet den næststørste Afgrøde (medens Campine-Rugen paa samme Skifte har indtaget første Plads); paa 4 Skifter har Bretagne-Rugen kun naaet at indtage tredie, og paa et Skifte (7 A i 1893) er den med Hensyn til Kornafgrødens Størrelse overgaaet af 3 andre Sorter. Summen af samtlige for Bretagne-Rug opførte Tal er 25, som divideret med 13 giver det for Sorten opførte Gjennemsnitstal 1.9, der viser, at Sorten paa en Del Skifter (6) ikke har kunnet hævde Pladsen som Nr. 1, i hvilket Tilfælde Gjennemsnitstallet vilde have været 1.0.

Den følgende Sort: Campine-Rug, har dog kun paa 2 Skifter eller Marker givet den største Kornafgrøde, paa 6 har den hævdet Pladsen som Nr. 2, men paa 5 Marker har den haft en lavere (indtil 5te) Plads i Rækken, hvorfor dens Gjennemsnitstal ogsaa bliver større end 2. Derimod har Zeelænder-Rug, den 3die Sort i Rækken, vel i det første Aar (1887) givet den mindste Kornafgrøde, men til Gjengjæld har den paa 3 Marker givet den største; paa 3 andre har den indtaget 2den Plads, medens den har hævdet sin Plads paa 4 Marker, og kun paa 3 af de 13 Marker har den havt en lavere Plads i Rækken, hvorfor ogsaa Gjennemsnitstallet for denne Sort (2.7) viser, at den gjennemgaaende har havt en højere Plads end Nr. 3, paa hvilken den er opført; og vil man kun tage Gjennemsnit af de 9 Marker, som i Aarene 1890—93 havdes til Forsøg, bliver Gjennemsnitstallene for Bretagne-, Campine- og Zeelænder-Rug henholdsvis 2.3, 2.6 og 2.0, hvoraf vil ses, at Zeelænder-Rugen paa disse 9 Marker gjennemsnitlig har givet de største Kornafgrøder, — hvad til Dels skyldes Prøver af originalt Saakorn, som ikke havdes i de første Aar. Efter Zeelænder-Rug følger paa disse 9 Marker Bretagne-Rug, og efter denne som den tredie i Rækken, Campine-Rug.

Medens Kornafgrøderne af de her omtalte 3 Sorter have svinget mellem 1ste og 4de Plads i Rækken og kun paa en enkelt Mark været længere nede, have de 2 nederst anførte, hver for sig, hidtil kun paa 1 Mark naaet at hæve sig til

anden Plads i Rækken; derimod har Provsti-Rugen dog paa 1 Mark givet den største Afgrøde og paa 3 andre indtaget 2den eller 3die Plads i Rækken, medens Bestehorns Kæmpe-Rug, i Modsætning hertil, paa ikke mindre end 6 af de 13 Marker har givet de mindste Kornafgrøder.

At tilfældige Faktorer ogsaa af og til ved de her omtalte Forsøg kan have indvirket forstyrrende paa de indvundne Resultater, tør næppe betvivles, men, naar man lader Blikket dvæle lidt ved Tallene i omstaaende Oversigt og ser, at de nederst anførte Sorter paa enkelte Undtagelser nær, Aar efter Aar have givet de mindste Kornafgrøder, nødes man dog til at antage, at dette ikke kan skyldes tilfældige Aarsager, ligesom det ligger nær at drage den Slutning, at de Sorter, som paa Forsøgsmarken ved Tystofte have hævdet de øverste Pladser i Rækken ogsaa andensteds, hvor de kunne dyrkes under lignende Forhold, ville give de største Kornafgrøder.

Men trods dette, tør jeg dog ikke tilraade de Jordbrugere, som ere i Besiddelse af en eller anden god Stamme, være sig Provsti-, Bestehorns- eller Schlanstedter-Rug eller en Sort uden Navn, at ombytte den med en anden; thi vel er, ved Siden af originale, prøvet et ikke ringe Antal hjemmeavlede Stammer af nysnævnte Sorter, men dermed er jo ikke bevist, at der ingen bedre findes, og har man en Rugsort, som under normale Vejrforhold, paa god Jord gjennemgaaende giver 17—20 Tdr. eller derover pr. Td. Ld., skal man vist betænke sig 2 Gange, før man ombytter en saadan Sort med en anden, der maaske kan egne sig mindre godt for de stedlige Forhold.

Medens der i Tabel 4 kun er opført Gjennemsnitstal for de i 1887—92 avlede aarlige Rugafgrøder af de 6 omtalte Sorter, vil man af Tabel 5 kunne se, hvad der i samme Tidsrum gjennemsnitlig er avlet af samtlige Prøver af hver Sort paa hver enkelt af de til Rugforsøgene ved Tystofte benyttede 11 Marker. Af denne Tabel vil blandt andet ses, at de gjennemsnitlige Kornafgrøder af samtlige 6 Sorter tilsammentagne have varieret fra 2624 til 4157 Pd. eller, om man vil, fra 13.3 til lidt over 20 Tdr. pr. Td. Ld., og at det avlede Kvantum Halm har varieret endnu mere, nemlig fra 4441 til 9094 Pd. pr. Td. Ld. Endvidere kan bemærkes, at de mindste Kornafgrøder ere avlede paa en Afdeling af 4 A (b), de største efter velgødet Helbrak paa 5 A i 1887. Paa samme Mark gav Bretagne-Rug den største

Tabel 5.

Aarlige Middeltal for samtlige Stammer (Prøver) af hver af Tystofte Forsøgs-

Aar.	Mark.	Bretagne-Rug.			Campine-Rug.			Zeelænder-Rug.			Provsti-Rug.		
		Antal Forsøgsstkr.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Antal Forsøgsstkr.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Antal Forsøgsstkr.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Antal Forsøgsstkr.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.	
			Halm og Avner.	Korn.		Halm og Avner.	Korn.		Halm og Avner.	Korn.		Halm og Avner.	Korn.
1887.	5 A.	2	7035	4580	2	7381	4479	2	6424	3911	2	6046	3954
1888.	4 A a.	1	6867	3583	1	6584	3416	1	6318	3452	1	6472	3518
„	4 A b.	2	5186	2809	2	4984	2756	2	4917	2533	1	4376	2694
1889.	3 A.	6	4539	3104	6	4753	3065	6	4498	3009	9	4561	3040
1890.	8 A.	14	6939	3095	14	7380	2913	14	7093	3059	14	7085	2883
„	4 C.	3	9294	3423	3	8693	3424	3	8912	3338	3	8736	3284
„	1 C.	8	7362	3567	8	7081	3469	8	6930	3813	8	7204	3464
1891.	1 A.	2	6800	3400	2	7234	3616	2	7117	3783	2	6446	3204
„	7 A.	6	4681	3402	6	4571	3246	6	4191	3126	7	4359	3103
1892.	8 A.	8	6278	3435	8	6425	3513	8	6353	3485	8	6114	3349
„	6 A.	9	6234	3777	10	5870	3620	9	5573	3494	9	5601	3366
Gjennemsn.:			6475	3470		6450	3411		6211	3364		6092	3255

Rugafgrøde, som hidtil under Forsøgene er naaet af nogen Sort, nemlig 4580 Pd. eller ca. 22½ Td. pr. Td. Ld. „Lidt Blæst, mens Rugen dræer, skader ikke," hører man ofte Landmænd sige, og de store Rugafgrøder, som avledes paa 5 A, synes at bekræfte Rigtigheden af denne Paastand, thi i Dagene fra 8. til 11. Juni, mens Rugen var i fuld Blomstring, havde vi en temmelig stærk Storm, saa stærk, at Rugaxene i Udkanten af flere Marker bleve helt ødelagte (hvide), men ikke desto mindre blev Rugen paa nysnævnte Mark fortrinlig kjærnesat.

Det største Kvantum Halm er avlet i 1890, efter Halvbrak paa 4 C, som pr. Td. Ld. blev gødet med 20 Læs Staldgødning (à 4 Kubikalen), der blev nedpløjet med Saafuren. Samme Kvantum Gødning fik 1 C, der blev behandlet i Helbrak, men paa denne Mark udbragtes Gødningen allerede i Juni. Antagelig har dette været medvirkende til, at der paa

nedennævnte 6 Rugsorter, dyrkede paa 11 Marker ved station, 1887—92.

Besteh. K-Rug.			Schlanstedter-R.			Gjennemsnit af alle 6 Sorter.								
Antal Forsøgsstkr.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld. Halm og Avner.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld. Korn.	Antal Forsøgsstkr.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld. Halm og Avner.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld. Korn.	Antal Forsøgsstkr.	Saakornets Vægt. Gram 1000 Korn.	Saakornets Vægt. Pd. pr. Td.	Udbytte pr. Td. Ld. Halm og Avner Pd.	Udbytte pr. Td. Ld. Korn. Pd.	Udbytte pr. Td. Ld. Korn. Tdr.	Korn pCt.	Avlens Vægt. Gram 1000 Korn.	Avlens Vægt. Pd. pr. Td.
2	8132	4023	2	7182	3993	12	36·84	213·5	7031	4157	20·2	37·2	27·87	206·0
3	6674	3366	1	6685	3005	8	39·32	210·4	6600	3390	17·2	33·9	27·50	196·8
4	4787	2455	3	5659	2498	14	„	„	4985	2624	13·3	34·5	„	„
7	4249	2978	11	4632	2911	45	28·05	205·8	4539	3018	14·7	39.9	26·57	205·3
14	7071	2817	14	7158	2606	84	27·17	214·6	7122	2895	15·0	28.9	23·19	192·5
3	9284	3216	3	9642	3275	18	26·12	214·3	9094	3318	17·5	26·7	21·84	189·3
8	7365	3460	10	8006	3599	50	27·99	214·5	7326	3562	18·7	32·7	23·12	190·1
2	6382	3193	2	6337	3388	12	25·65	202·8	6719	3431	17·7	33·8	26·78	193·8
7	4345	2926	8	4501	3016	40	26·26	202·3	4441	3137	16·1	41·4	28·04	194.9
8	6475	3338	8	6383	3405	48	29·19	199·8	6338	3421	16·3	35·1	25·55	209·3
9	6071	3440	10	6009	3391	56	28·81	199·6	5893	3515	16·8	37·4	27·47	209·0
	6440	3201		6563	3190	387	28·54	207·8	6372	3315	16·7	34·2 a.	25·79	198·7

1 C avledes 1768 Pd. Halm mindre, men 244 Pd. Korn mere pr. Td. Ld. end paa 4 C. Mange ville sikkert endnu kunne erindre, at Rugen i Foraaret 1890 ligesom i afvigte Foraar var meget fremmelig og meget frodig, saaledes ogsaa de 2 her omtalte Marker, hvor den allerede før Udgangen af Maj gik stærkt i Leje. Flere Landmænd, som paa den Tid besaa Marken, raadede os derfor stærkt til at afhugge og benytte Rugen til Grøntfoder og derefter snarest at besaa Marken med 6-r. Byg, et Raad, som Hensynet til Kulturforsøgene dog ikke tillod os at følge. Rugen blev derfor staaende og, som det vil ses af Tabel 5, foldede den meget tilfredsstillende, idet der paa 1 C og 4 C avledes henholdsvis 3562 og 3318 Pd. Korn eller 18.7 og 17.5 Tdr. Korn pr. Td. Ld., men rigtignok kun til en Vægt af 190 Pd. pr. Td.

Det mindste Kvantum Halm er avlet i 1891 paa Mark 7 A, som paa Grund af uheldige Vejrforhold først blev besaaet d. 3. Oktober, medens den tilsvarende Mark 1 A — som det i Regelen var Tilfældet — blev besaaet d. 20. September. Som Følge heraf blev Rugen paa 7 A om Efteraaret meget svag, hvorfor den efter at være begyndt at komme i Grøde det følgende Foraar først fik 100 Pd. Chili-Salpeter pr. Td. Ld. og hen imod Gjennemskridningen atter 100 Pd. af samme Gødning. Derved rettede den sig en Del, men blev dog fremdeles paafaldende kort, hvorfor ogsaa Flertallet af besøgende Landmænd henimod Høsten ikke turde anslaa Afgrøden højere end til 10 og allerhøjst 12 Tdr. pr. Td. Ld Ikke desto mindre blev Avlen af samtlige 6 Sorter dog gjennemsnitlig 3137 Pd. Rug eller 16.1 Tdr. à 195 Pd. pr. Td. Ld. og paa flere Forsøgsstykker naaedes indtil 20 Tdr. pr. Td. Ld Bedst af alle var Bretagne-Rugen, der gav samme Kornudbytte paa 7 A — 3400 Pd. pr. Td. Ld. — som paa 1 A, men over 2000 Pd. Halm mere paa den sidste Mark, hvorimod der var en paafaldende stor Forskjel paa Afgrøderne af Zeelænder-Rug paa de 2 Marker, idet denne Sort paa 7 A gav henved 3000 Pd. Halm og 667 Pd. Korn mindre end paa 1 A. Dette Resultat bekræfter dog kun, hvad jeg tidligere har antydet, at Zeelænder-Rug fordrer god Jord og rettidig Saaning, medens Bretagne-Rug i saa Henseende synes at være mere nøjsom.

Sammenstiller man (saaledes som nedenstaaende er sket) de gjennemsnitlige Afgrøder af samtlige 6 Rugsorter fra de 2 Marker, paa hvilke der henholdsvis er avlet den største og mindste Mængde Halm, faar man et slaaende Exempel paa hvor forskjelligt 2 Rugafgrøder kunne tage sig ud, skjønt de dog paa 181 Pd. nær have givet samme Kvantum Korn.

	Pd. Halm og Avner.	pr. Td. Ld. Korn.	Korn-pCt. af hele Afgr.
Mark 4 C:	9094	3318	26.7
„ 7 A:	4441	3137	41.4
Forskjel:	4653	181	14.7

I Anledning af Taxationer, ved Ildsvaade eller lignende Tilfælde, hvor man har kjendt Størrelsen af den avlede Kornafgrøde og efter denne har skullet angive Værdien af den til-

svarende Mængde Halm, er der oftere rettet Spørgsmaal til mig angaaende Vægtforholdet mellem Halm og Kjærne. Ovenstaaende Tal viser imidlertid, at dette Forhold kan være meget variabelt, idet Kornafgrøden paa de 2 Marker henholdsvis har udgjort 26.7 og 41.4 pCt. af den hele Afgrøde, Halm og Avner altsaa henholdsvis 73.3 og 58.6 pCt. af samme. Paa Mark 4 C har Forholdet mellem Korn og Halm altsaa paa det nærmeste været som 1 til 2.7 og paa Mark 7 A været 1 til 1.4. De anførte Tal nærme sig dog stærkt til Ydergrænserne for det anførte Forhold paa bedre Jorder. Som det vil ses af Tabel 4 har Kornet af de aarlige Afgrøder af de 6 her omhandlede Rugsorter gjennemsnitlig udgjort 35.3 pCt., medens Middeltallet for Afgrøderne fra de enkelte Marker er 34.2 og for Lermarken ved Askov 32.2 pCt. af hele Afgrøden. Paa først anførte Marker har Kornet altsaa gjennemgaaende udgjort lidt over, og paa sidst anførte lidt under $^1/_3$ af Afgrøden. Hvor det drejer sig om normale Rugafgrøder, avlede paa almindelig gode Muldjorder, vil man derfor sikkert i de fleste Tilfælde komme de virkelige Forhold meget nær ved at anslaa Vægten af Halm, Avner og Emter (Smaafoder) til det dobbelte af Kornafgrødens Vægt. Har Rugen foldet særdeles godt, kan Forholdet som tidligere berørt blive som 2 til 3, og den kan have foldet saa daarligt, at Forholdet mellem Korn og Halm bliver som 1 til 3; Vægten af Halm, Avner og Emter altsaa 3 Gange saa stor som Kornafgrøden. Dette har gjennemsnitlig været Tilfældet for Schlanstedter-Rugens Vedkommende paa lette Sandjorder ved Askov, hvor Kornafgrøden af de 6 Rugsorter gjennemsnitlig har været under 1000 Pd. pr. Td. Ld. og kun har udgjort 25 til 29 pCt. af den hele Afgrøde. Paa bedre Jorder vil Forholdet som tidligere anført oftest være som 1 til 2 eller som 7—13, og hvor man ikke vil medtage Avner og Emter, vil Halmvægten alene være omkring $^{13}/_7$ Gange Kornets Vægt.

Som det vil ses af næstsidste Talkolonne, Tabel 5, har Vægten pr. 1000 Korn ogsaa varieret betydeligt, nemlig fra 21.84 til 28.04 Gram. De letteste Korn avledes paa 4 C, de sværeste, d. e. bedst udviklede paa 7 A, hvorimod Tøndevægten, som har varieret fra 189.3 til 209.3 Pd. var størst i 1892 og mindst i 1890 (paa 1 C og 4 C). Vægten pr. Td. af Avlen (hvorfra intet Smaakorn var renset) var gjennemsnitlig kun

198.7 Pd., hvorimod Saakornets Vægt, der har varieret fra 198.6 til 214 Pd. pr. Td., gjennemsnitlig har været 207.8 Pd. Tilfældet har villet, at der efter det mindst vægtige Saakorn (i Efteraaret 91) avledes den mest vægtige Vare, som Følge af de gunstige Vejrforhold i 1892.

At dvæle ved hver enkelt af de i Tabel 5 opførte Rugafgrøder vilde føre for vidt. Jeg skal her kun endnu henlede Opmærksomheden paa, at Schlanstedter-Rugen paa den stærkt gødede Jord i 1 C og 4 C og ligeledes paa 1 A har distanceret baade Provsti- og Bestehorns-Rug, samt at Zeelænder-Rug har givet forholdsvis store Afgrøder paa 1 C og 1 A, hvad tildels skyldes de til disse Marker modtagne Prøver af originalt Saakorn.

Ved Siden af de hidtil omtalte, er der i 1890—92, paa 5 af de til Rugforsøgene benyttede Marker ved Tystofte, anstillet Forsøg med 8 andre Rugsorter, fornemmelig fra Sverige, Norge og Finland, dog kun paa et mindre Antal Forsøgsstykker. De aarlige Afgrøder, som gjennemsnitlig ere avlede af samtlige Sorter paa de 5 Marker, ere opførte i Tabel 6 og, ligesom tidligere, i Rækkefølge efter Kornafgrødens Størrelse. Man behøver derfor kun at kaste et Blik paa Tabel 6 for at se, at de 7 Rugsorter fra nordligere Egne paa en enkelt Undtagelse nær, have givet mindre Kornafgrøder end de tidligere omtalte Sorter; men det vil tillige ses, at de sidstnævnte ikke indtage samme Plads i Rækken som i Tabel 4, idet Zeelænder-Rugen er rykket op fra tredie til første Plads, medens Provsti-Rug har maattet bytte Plads med Schlanstedter- og tillige er bleven distanceret baade af Nordslesvigsk Kæmpe- og Østgøtha-Rug, saa at Rækkefølgen ved første Øjekast synes at være bleven en hel anden end tidligere, hvorfor man let faar det Indtryk, at Sorternes Plads i Rækken beror mer eller mindre paa Tilfældigheder.

Jeg skal derfor her bringe i Erindring, hvad jeg gjentagende har anført, at vi først i Efteraaret 1889 fik originale Prøver af Zeelænder-Rug, og at disse have bidraget til forøgede Kornafgrøder af denne Sort i de følgende Aar; og hvad Provsti-Rugen og de af denne fremgaaede Sorter angaar, vil det erindres, at der gjennemgaaende kun har været en ringe Forskjel mellem Kornafgrøderne af disse Sorter for samtlige 6 Aar, mellem Provsti og Schlanstedter saaledes kun 65, og mellem denne og Bestehorns kun 18 Pd. Korn pr. Td. Ld.,

Tabel 6.

Gjennemsnitstal for 3 Aars Afgrøder af 14 Rugsorter, dyrkede paa 5 Marker ved Tystofte 1890—92.
Udsæd 200 Pd. pr. Td. Ld.

Nr.	Sorter.	Antal Forsøgsstykker.	Saakornets Vægt.		Afgrøde pr. Td. Ld.			Korn.	Avlens Vægt.		Kilogram pr. Hektar.		Forholdstal Kornudbytte.
			Pund pr. Td.	Gram pr. 1000 Korn.	Halm og Avner. Pd.	Korn Pd.	Korn Tdr.	pCt.	Pund pr. Td.	Gram pr. 1000 Korn.	Halm og Avner.	Korn.	
1	Zeelænder-Rug	33	206·0	26·92	6033	3540	17·8	37·0	199·4	25·97	5468	3208	100
2	Bretagne-Rug	33	204·0	26·19	6471	3516	17·7	35·2	198·7	25·28	5865	3187	99
3	Campine-Rug	34	204·4	28·56	6236	3493	17·7	35·9	197·3	26·41	5652	3166	99
4	Schlanstedter-Rug	38	204·2	27·57	6247	3360	17·0	35·0	197·5	25·56	5662	3045	95
5	Nordslesvigsk Kæmpe-Rug . .	15	209·4	28·47	6029	3360	16·7	35·8	201·2	26·40	5465	3045	95
6	Bestehorns Kæmpe-Rug	34	206·8	26·92	6128	3271	16·5	33·7	198·4	25·14	5554	2965	92
7	Østgøtha-Rug	6	210·7	30·15	6316	3259	16·2	34·0	201·7	25·70	5725	2953	92
8	Provsti-Rug	34	208·0	27·93	5987	3257	16·4	35·2	198·1	24·98	5427	2952	92
9	Norsk Rug (Skien)	9	205·6	27·89	6584	3072	15·6	31·8	197·5	24·17	5958	2784	87
10	Kalmar-Rug	6	206·7	27·45	6412	3071	15·6	32·4	197·3	25·09	5812	2783	87
11	Skara-Rug	7	208·5	26·00	6362	2964	15·0	31·8	197·8	22·82	5767	2687	84
12	Finsk Rug (v. Essen)	7	200·8	24·64	6358	2915	15·2	31·4	192·2	20·59	5763	2642	82
13	— — (Hartmann)	5	195·6	24.36	6089	2667	14·0	30·5	190·3	22·04	5519	2417	75
14	Norsk Rug (Jønsberg)	8	196·7	22·73	6911	2397	12·6	25·8	189·5	16·95	6264	2173	68
	Gjennemsnit	„	204·8	26·84	6297	3153	16·0	33·4	196·9	24·08	5707	2858	89
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

NB. Sorterne ordnede i Rækkefølge efter Ydeevne.

Tabel 7.

Aarlige Middeltal (for Afgrøder og Kornvægt) for nedennævnte 8 Korn-Udsæd 200 Pd.

Sorter.	Mark 1 C 1890.							Mark 1 A og 7 A 1891.						
	Antal Forsøgsstkr.	Saakornets Vgt.		Udb. Pd. pr. T. Ld.		Avlens Vægt.		Antal Forsøgsstkr.	Saakornets Vgt.		Udb. Pd. pr. T. Ld.		Avlens Vægt.	
		Gram pr. 1000 Korn.	Pd. pr. Td.	Halm og Avner.	Korn.	Gram pr. 1000 Korn.	Pd. pr. Td.		Gram pr. 1000 Korn.	Pd. pr. Td.	Halm og Avner.	Korn.	Gram pr. 1000 Korn	Pd. pr. Td.
1. Ndsl. Kmp.-Rug	2	27·67	216·3	7064	3631	24·52	197 5	3	27·58	212·3	4655	2895	28·13	196·0
2. Østgøtha —	1	30·30	218·5	7539	3561	23·18	196·0	3	30·16	212·5	5005	2970	27·57	197·5
3. Norsk —	1	28·37	212·5	8038	2762	19·61	188·5	4	26·37	206·5	5297	3053	26·95	194·5
4. Kalmar —	1	26·87	214·0	7700	3400	20·61	188·5	3	27·17	207·0	5519	2856	27·80	193·0
5. Skara —	1	27·43	219·3	7738	3072	19·11	190·0	2	25·09	208·5	4924	2795	25·40	193·0
6. Finsk —	1	21·27	211·0	7090	2938	17.79	184·5	4	28·93	202·0	5542	2725	22·23	188·0
7. Finsk —	1	23·97	199·8	7310	2900	19·24	184·5	2	23·50	198·1	4700	2317	23 60	183·0
8. Norsk —	1	28·20	205·8	7335	2315	15·58	184·5	3	21·15	195·9	6898	2602	18·27	185·5
De 6 alm. Sorter gjennemsnitlig:	50	27·99	214·5	7326	3562	23·12	190·1	52	25·96	202 6	5580	3284	27·41	194·3

og, bortset fra Schlanstedter-Rugen, der, som tidligere omtalt, gav forholdsvis store Kornafgrøder paa 1 C og 1 A, er Forskjellen mellem de 2 andre fremdeles ringe. En Forøgelse for Provsti-Rugen af 15 Pd. Korn pr. Td. Ld. vilde have bragt den op baade over Østgøtha- og Bestehorns-Rug. Vil man derimod stille den gjennemsnitlige Kornafgrøde af de 3 øverst anførte Sorter op mod den tilsvarende af Provsti-, Bestehorns-, Nordsl. Kæmpe-, og Schlanstedter-Rug tilsammentagne, bliver Forskjellen over 200 Pd. eller ca. 1 Pd. Rug pr. Td. Ld., og det vil være en ret velkommen Forøgelse af Afgrøden, hvor den kan faas for intet.

De fra Sverige, Norge og Finland modtagne 7 Rugsorter ere hver for sig kun dyrkede paa 1 eller 2 Forsøgsstykker i hver af de 5 Marker, hvorfor de indvundne Resultater for disse Sorters Vedkommende maaske ere mindre paalidelige. Man fejler dog næppe ved at antage, at de ingen Betydning ville faa for vort Jordbrug, men derfor kunne flere af dem

sorter, dyrkede paa 5 Marker ved Tystofte Forsøgsstation 1890—92. pr. Td. Ld.

Mark 6 A og 8 A 1890.							Gjennemsnitstal for alle 3 Aar:								
Antal Forsøgsstkr.	Saakornets Vægt.		Udb. Pd. pr. Td. Ld.		Avlens Vægt.		Antal Forsøgsstkr.	Saakornets Vægt.		Udb. Pd. pr. Td. Ld.		Korn pCt.	Avlens Vægt.		Forholdstal for Kornudbytte.
	Gram pr. 1000 Pd.	Pd. pr. Td.	Halm og Avner.	Korn.	Gram pr. 1000 Pd.	Pd. pr. Td.		Gram pr. 1000 Pd.	Pd. pr. Td.	Halm og Avner.	Korn.		Gram pr. 1000 Pd.	Pd. pr. Td.	
10	30·17	205·0	6366	3555	26·55	210·0	15	28·37	209·7	6029	3360	35 8	26·40	201·2	98
2	30·00	201·3	6405	3245	26·35	211·5	6	30·15	210·8	6316	3259	34·0	25·70	201·7	95
5	28·94	197·7	6416	3401	25·96	209·5	10	27·89	205·6	6584	3072	31·8	24 17	197·5	89
3	28·30	199·0	6017	2958	26·85	210·5	7	27·45	206·7	6412	3071	32·4	25·09	197·3	89
4	25·48	197·3	6425	3025	23·94	210 5	7	26 00	208·4	6362	2964	31·8	22·82	197·8	86
3	23·73	189·5	6442	3083	21·75	204·0	8	24·64	200·8	6358	2915	31·4	20·59	192 2	85
2	25·60	189·3	6265	2785	23·27	203·5	5	24·36	195 7	6089	2667	30·5	22·04	190·3	78
4	18·85	188·5	6502	2273	16 99	198·5	8	22·73	196·7	6911	2397	25 8	16·95	189·5	70
104	29·00	199·7	6116	3468	26·51	209·2	206	27·65	205·6	6341	3458	35·2	25·68	197 9	100

godt være ret værdifulde Sorter for Jordbruget i deres Hjemland.

Det synes at være tilfældigt, at Østgøtha-Rug med Hensyn til Kornafgrødens Størrelse er naaet op i samme Højde med Provsti-Rug, den af de 6 Sorter som har givet den mindste Kornafgrøde paa de her omtalte 5 Marker; thi i 1893 har Østgøtha-Rug indtaget nederste Plads i en Række af 16 Sorter, hvad dog utvivlsomt skyldes tilfældige Aarsager.

At de nederst anførte 6 Sorter har givet mindre, enkelte endog meget mindre Kornafgrøder end de 6 her i Landet mer eller mindre almindelig dyrkede vil man strax kunne se ved at kaste et Blik paa Tabel 6, hvad enten man ser paa Tallene for Kornafgrøderne i Pd. eller Tdr. pr. Td. Ld. eller man nøjes med at lade Blikket glide ned over de i sidste Talkolonne opførte Forholdstal for Kornafgrøderne. Hvad man derimod lettere overser, er, at disse Sorter gjennemgaaende have givet mere Halm end de øverst anførte, hvorfor ogsaa

Tallene for Kornafgrødens procentiske Forhold til hele Afgrøden er jævnt aftagende fra oven nedad, fra 37 til kun 25,8 pCt. Medens den nederst anførte Sort saaledes har givet 1134 Pd. Korn eller ca. $5^3/_4$ Td. Korn mindre pr. Td. Ld. end Zeelænder-Rug, er der kun en Forskjel af 265 Pd. paa hele Afgrøden (Korn, Halm og Avner) af disse 2 Sorter.

Da Jønsberg-Rug, der ligesom St. Hans-Rug er smaakornet og kjendelig ved nedliggende Bladskud tidlig om Foraaret, maaske paa Steder, hvor den ligesom ved Tystofte kan give store Afgrøder, vil kunne benyttes som Grøntfoder, skal jeg her angaaende denne ejendommelige Rugsort bemærke, at den udvikler høje, ret kraftige Straa med lange, men aabne Ax, og at den modnes omtrent samtidig med de øvrige Sorter, men blomstrer senere, hvorfor den ogsaa i længere Tid end disse vil kunne benyttes til Staldfoder, ligesom den ogsaa let undgaar Krydsbefrugtning.

Forøvrigt er der i Tabel 7 givet detaillerede Oplysninger om de aarlige Afgrøder, saavel af sidstnævnte som af de øvrige 7 sidst omtalte Sorter, og da der tillige nederst paa samme Tabel, til Sammenligning, er opført de tilsvarende gjennemsnitlige Afgrøder af de tidligere omtalte 6 Rugsorter, tør det antages, at der i Tabellen, som iøvrigt svarer til Tabel 5, og som forhaabentlig vil kunne forstaas uden Kommentar, vil findes enhver ønskelig Oplysning om de 8 sidstomtalte Rugsorter, hvorfor jeg angaaende disse Sorters Ydeevne skal indskrænke mig til at bemærke, at Nordsl. Kæmpe-Rug, som har givet de største Afgrøder, vistnok er den eneste af samtlige Sorter, som kan antages at ville faa nogen Betydning for vort Jordbrug. Vel have de aarlige Middelafgrøder af de nederst paa Tabel 7 opførte 6 Rugsorter paa de 5 Marker gjennemsnitlig været 312 Pd. Halm og 78 Pd. Korn pr. Td. Ld. større end de tilsvarende Afgrøder af Nordsl. Kæmpe-Rug, men sammenlignes denne kun med de 3 nær beslægtede Sorter: Provsti-, Bestehorns- og Schlanstedter-Rug faas et aarligt Merudbytte af 112 Pd. Halm og 64 Pd. Korn til Fordel for Nordsl. Kæmpe-Rug. Dette for denne Sort gunstige Resultat skyldes dog for en Del den Omstændighed, at der blandt de til Mark 6 og 8 benyttede Stammer af Provsti-Rug fandtes et Par mindre gode; derved blev Middelafgrøden af Provsti-Rug lidt formindsket, og Sortens Plads i Rækken paa Tabel 6 tillige forrykket.

Hvad der hidtil er meddelt om de til Kulturforsøgene benyttede Rugsorter har fornemmelig drejet sig om Kvantiteten, d. v. s. Ydeevnens eller Afgrødernes Størrelse, medens Kvaliteten kun senere i Forbigaaende er bleven berørt. Jeg skal derfor her, i Forbindelse med de i Tabel 8—10 givne Oplysninger om Kvaliteten, atter tillade mig at fremdrage, hvad der tidligere er meddelt angaaende Tøndevægten og Vægten pr. 1000 Korn, dog kun for Middelafgrødernes Vedkommende, da de aarlige Svingninger fornemmelig skyldes Vejrforholdene.

Som anført i Tabel 4 har Tøndevægten for de i 1887—92 avlede Middelafgrøder af de her i Landet mere eller mindre almindelig dyrkede 6 Rugsorter kun varieret fra 201,9 til 199,0 Td. altsaa næppe 3 Pd. pr. Td. Ordnes Sorterne saaledes, at den Sort, der har den største Tøndevægt stilles øverst i Rækken, bliver denne for de 6 Sorter følgende: 1) Bretagne, 2) Provsti, 3) Campine, 4) Zeelænder, 5) Bestehorns og 6) Schlanstedter-Rug og kun for de 2 sidstnævnte har Tøndevægten været under 200 Pd. Efter Kornstørrelsen bliver Rækkefølgen derimod: 1) Campine, 2) Zeelænder, 3) Schlanstedter, 4) Bretagne, 5) Provsti og 6) Bestehorns-Rug. Sidstnævnte hører saaledes til de Sorter, som baade har havt en lille Tøndevægt og forholdsvis smaa Korn. Vægten pr. 1000 Korn af Campine-Rug har været 27,71, af Bestehorns 25,85 Gram. Forskjellen er saaledes næppe 2 Gram pr. 1000 Korn, hvilket med andre Ord vilde sige, at 93 Korn af Campine have havt samme Vægt som 100 Korn af Bestehorns- eller Provsti-Rug; thi Kornstørrelsen hos disse 2 Sorter har gjennemsnitlig været den samme.

Langt større Forskjel har der været mellem de fra Sverige, Norge og Finland modtagne Sorter, som tilligemed Nordsl. Kæmpe-Rug have været dyrkede samlede med de førnævnte 6 Sorter paa 5 Marker 1890—92; thi her varierede Tøndevægten — som gjennemsnitlig for samtlige Sorter var 196,9 Pd. — fra 201,7 til 189,5 Pd. og Vægten pr. 1000 Korn fra 26,41 til 16,95 Gram eller med andre Ord: 64 Korn af Campine-Rug og Nordsl. Kæmpe-Rug — de 2 mest storkornede Sorter — havde samme Vægt som 100 Korn af Jønsberg-Rug, men havde de mindste Korn. En saadan Forskjel erkjendes ved første Øjekast, hvorimod man næppe efter et Skjøn vil kunne ordne de

6 hjemlige Sorter efter Kornstørrelsen, ligesom der heller ikke har været nogen fremtrædende Forskjel paa Kornet af disse Sorter med Hensyn til Form og Farve.

I Tabel 8 er Kornstørrelsen søgt belyst paa anden Maade. Som bekjendt kunne Korn af de forskjellige Rugsorter, selv om Vægten pr. 1000 Korn er den samme, have forskjellig Form, idet enkelte Sorter have mere langstrakte, andre kortere og mere butte Korn, som vilde holdes tilbage paa Sold, gjennem hvis Aabninger langstrakte Korn af samme Vægt netop kunne passere. For at faa dette Forhold undersøgt er af hver Sort et vist Kvantum af Avlen — i Regelen 1 Pd. — sorteret paa Traadsold, henholdsvis med 7, 8, 9, 10 og 11 Masker pr. løbende Tomme, eller 49, 64, 81, 100 og 121 Masker pr. Kvadrattomme, og under Arbejdet er noteret hvilke Kvanta (pCt.) der er holdt tilbage paa hver af disse 5 Sold, og hvor stor en Del af Avlen, der, som Smaakorn, er sigtet gjennem Sold 11, som i daglig Tale kaldes Rugsold. fordi det endnu benyttes til Rensning af Rug i en Del mindre Jordbrug, hvor der ikke haves Rensemaskiner.

For at lette Oversigten er tillige i sidste Talkolonne opført hvormange pCt. af Avlen der er holdt tilbage paa Soldene 7—9 tilsammen. Derved bliver Forskjellen mellem de enkelte Rugsorter — hvad Kornstørrelsen angaar — mere iøjnefaldende. Blandt andet vil ses, at hele Kornafgrøden af de nederst anførte 3 Sorter er gaaet igjennem Sold 7, og højst 7,2 pCt. er holdt tilbage paa Sold 9, medens 13,6 til 22,4 pCt. eller indtil $^1/_5$ af hele Kornafgrøden er gaaet gjennem Sold 11, altsaa frarenset som Smaakorn. Til de smaakornede Sorter høre ogsaa Kalmar- og Skara-Rug, som tilligemed de fra Finland modtagne Sorter have meget tilfælles med vor Hede-Rug, hvorimod Østgøtha-Rug og Nordsl. Kæmpe-Rug høre til de storkornede Sorter. — Størst Betydning for os have dog de 6 øverst anførte Sorter, men da disse ligesaalidt som de øvrige ere opførte i Rækkefølge efter Kornstørrelsen skal jeg her foretage denne Ordning og tillige for hver Sort vedføje: 1) det Kvantum Korn, der er holdt tilbage paa Sold 7—9, 2) det Kvantum der er passeret gjennem Sold 11 og 3) det Nr. som Sorten vil faa, naar Ordningen foretages efter Vægt pr. 1000 Korn.

Tabel 8.

Føromtalte 14 Rugsorters Kornstørrelse (Tab. 4 a), belyst ved Sortering paa Traadsold med 7—11 Masker pr. løbende Tomme, altsaa med fra 49 til 121 Aabninger (Huller) pr. □ Tomme.

Nr.	Sorter.	Antal Prøver.	Procent af Avlen tilbageholdt paa Traadsold med nedenanførte Antal Masker pr. løbende Tomme.					pCt. af Avlen gaaet igjennem Sold 11.	Sold 7—9.
			7	8	9	10	11		pCt.
1	Schlanstedter-Rug	17	6·1	8·5	21·3	41·7	18·2	4·2	35·9
2	Provsti-Rug	12	4·9	8·5	19·5	44·2	18·0	4·9	32·9
3	Bestehorns-Rug	12	4·5	6·4	18·2	45·8	19·4	5·7	29·1
4	Bretagne-Rug	9	4·5	8·7	22·1	43·9	16·6	4·2	35·3
5	Zeelænder-Rug	9	5·1	8·2	20·4	44·3	17·5	4·5	33·7
6	Campine-Rug	8	6·4	8·5	22·1	41·7	17·2	4·1	37·0
1—6	Gjennemsnitlig	(67)	5·3	8·1	20·6	43·6	17·8	4·6	34·0
7	Nordslesvigsk Kæmpe-Rug	1	5·2	14·8	20·0	41·2	16·0	2·8	40·0
8	Østgøtha-Rug	1	4·0	9·6	22·8	42·4	17·2	4·0	36·4
9	Norsk Rug (Skien)	1	3·2	7·6	13·6	41·6	25·6	8·4	24·4
10	Kalmar-Rug	1	2·0	4·8	15·6	37·6	25·6	14·4	22·4
11	Skara-Rug	1	1·2	3·2	10·8	44·0	32·0	8·8	15·2
12	Finsk Rug (v. Essen) . . .	1	0·0	1·6	4·8	39·6	40·4	13·6	6·4
13	— — (Hartmann) . .	1	0·0	1·2	6·0	38·4	36·0	18·4	7·2
14	Norsk Rug (Jønsberg). . .	1	0·0	0·4	2·8	24·0	50·4	22·4	3·2
1—14	Gjennemsnitlig	(75)	3·4	6·6	15·7	40·7	25·0	8·6	25·7

	Holdt tilbage paa Sold 9 pCt.	Gaaet gjennem Sold 11 pCt.	Nr. efter Vægt pr. 1000 Korn
Campine-Rug	37,0	4,1	1
Schlanstedter — . . .	35,9	4,2	3
Bretagne — . . .	35,3	4,2	4
Zeelænder — . . .	33,7	4,5	2
Provsti — . . .	32,9	4,9	5
Bestehorns — . . .	29,1	5,7	6

Det vil heraf ses, at hvad enten Sorterne ordnes efter Sorteringsresultaterne eller efter Vægt pr. 1000 Korn, bliver Rækkefølgen den samme for de 5 Sorter, hvorimod Zeelænder-Rugen efter oven anførte Ordning kommer længere ned i Rækken. Dette hidrører dog kun fra, at en storkornet Aarsafgrøde, der har bidraget til at forøge det paa Sold 9 tilbageholdte Kvantum af de øvrige Sorter, ved et Uheld gik tabt for Zeelænder-Rugens Vedkommende, før Sorteringen blev udført. Resultatet af Undersøgelsen bliver altsaa for de 6 oven anførte Sorters Vedkommende det, at der vel er en lille Forskjel paa Kornstørrelsen, men ikke nogen fremtrædende Forskjel paa Kornenes Form.

Om Sorternes Indhold af Næringsstoffer er givet Oplysning i Tabel 9 og 10. De kemiske Analyser, som ere udførte i Professor V. Steins Laboratorium omfatte dog kun Avlen for 1890. Vejrliget i Høsttiden var i nævnte Aar noget fugtigt, Prøvernes Indhold af Vand derfor noget større end sædvanlig, og over 1 pCt. større for Zeelænder- og Bretagne-Rug end for Provsti-Rug, hvad selvfølgelig ikke har været uden Indflydelse paa Analysen for hver af disse i sin Helhed. Askemængden, der var størst for Provsti- med de mest tørre — og mindst for Zeelænder-Rug — med de mere fugtige Korn, har forøvrigt kun været lidet varierende. Skjønt Bestehorns-Rug, som før omtalt, har mindre Korn end de 5 andre af de øverst opførte Sorter har den dog indeholdt mindre Træstof end disse, hvorimod de nederst paa Tabellen opførte, smaakornede Sorter: Finsk Rug og Jønsberg-Rug, fandtes forholdsvis rige paa Træstof. — Saavel de under Nr. 1—6 som de under 12—19 opførte Sorter ere — hver Afdeling for sig — opførte i Rækkefølge efter Indholdet af Stivelse og andre i Vand opløselige Kulhydrater (som jeg i det følgende vil indbefatte under Benævnelsen Stivelse). Det vil derfor let ses, at der ikke har været stor Forskjel paa de 6 øverst anførte Sorters Stivelseindhold, idet Forskjellen mellem Campine og Bretagne d. e. Nr. 1 og 6, kun har været 0,74 pCt. Helt anderledes er Forholdet mellem de nederst anførte Sorter, hvor Forskjellen paa Stivelseindholdet nærmer sig 4 pCt. — Indholdet af Fedt var mindst hos Zeelænder-Rugen, men forøvrigt ikke meget variabelt, hvorimod Procentmængden af kvælstofholdige

Stoffer, i Sammenligning med Stivelseindholdet, har varieret forholdsvis stærkt ogsaa for de øverst anførte 6 Sorters Vedkommende. Dette vil bedst ses, naar disse Sorter, som nedenfor er sket, ordnes i Rækkefølge efter Procentmængden af kvælstofholdige Stoffer:

Bestehorns-Rug	. .	8,88	pCt.
Provsti	—	8,71	—
Schlanstedter	—	8,58	—
Bretagne	—	8,40	—
Campine	—	8,38	—
Zelænder	—	8,11	—

Forskjellen mellem Bestehorns- og Zeelænder-Rug har altsaa været 0,77 pCt. eller forholdsvis over 7 Gange saa stor som den anførte Forskjel paa Stivelseindholdet.

Tillige ses det at Provsti-Rugen og de af denne fremgaaede 2 Sorter, som med Hensyn til Ydeevnen hidtil have staaet nederst i Rækken, ved Analysen have vist sig at være rigere paa Kvælstof end de 3 andre mere foldrige Sorter. Spørger man imidlertid om Bestehorns-Rug, der staar øverst i Rækken, har produceret mere Kvælstof i den samlede Kornafgrøde end Zeelænder-Rug, der har faaet nederste Plads med Hensyn til Kvælstofindholdet, saa maa Svaret blive benægtende, thi af sidstnævnte er der gjennemsnitlig paa de 3 Marker i 1890 avlet 210 Pd. Korn pr. Td. Ld. mere end af Bestehorns-Rug, som af den Grund ogsaa har givet et betydeligt mindre Kvantum Stivelse. — Forøvrigt maa det erindres, at de her omtalte Analyser kun omfatte et Aars Avl, og selv om det ved fortsatte Undersøgelser skulde vise sig, at Provsti-, Bestehorns- og Schlanstedter-Rug gjennemgaaende ere rigere paa Kvælstof end de 3 andre Sorter, vil dette — forudsat at disse 3 Sorter vedblivende give de største Afgrøder — kun faa Betydning. hvor Rugen fodres op; thi i Handelen spørges der ikke om Indholdet af Kvælstof, og det er vel kun i de færreste Tilfælde, at man faar Brød af den samme Rug, som leveres til Bageren.

Angaaende de til Analyse benyttede Prøver af store, middelstore og smaa Korn (Nr. 7—9) skal bemærkes, at disse Prøver ere tilvejebragte ved at sortere hver Sort for sig paa Traadsold som tidligere omtalt, og de Korn som vi holdt tilbage paa Sold 7 og 8 ere betegnede som store, medens de

Tabel 9.

Kemisk Analyse af føromtalte 14 Rugsorter, avlede paa Tystofte Forsøgsstation 1890. Nr. 1—11 ere Gjennemsnitstal for Afgrøder fra 3 Marker. Nr. 12—19 avlede paa Mark 1 C. Nr. 1—6 og 12—19 ordnede i Rækkefølge efter Stivelseindhold.

Nr.	Sorter.	Antal Analyser.	Kvælstofholdige Stoffer.	Fedt.	Stivelse og i Vand opløselige Kulhydrater.	Træstof og uopløselige Kulhydrater.	Aske.	Vand.
1	Campine-Rug	3	8·38	1·46	63·85	8·34	1·77	16·20
2	Provsti-Rug	5	8·71	1·41	63·77	8·29	1·92	15·89
3	Zeelænder-Rug	3	8·11	1·37	63·68	8·26	1·68	16·90
4	Schlanstedter-Rug	6	8·58	1·47	63·57	8·25	1·81	16·33
5	Bestehorns Kæmpe-Rug	5	8·88	1·43	63·47	7·88	1·80	16·55
6	Bretagne-Rug	3	8·40	1·41	63·11	8·38	1·81	16·90
1—6	Gjennemsnit af alle 6 Sorter . . .	25	8·51	1·43	63·58	8·23	1·80	16·46
7	Store Korn af alle 6 Sorter	1	8·81	1·32	63·41	8·01	1·95	16·50
8	Middelstore — - - 6 —	1	7·63	1·31	64·68	8·48	1·80	16·10
9	Smaa — - - 6 —	1	7·44	1·40	63·62	8·92	1·72	16·90
10	Avl efter originalt Saakorn af alle 6 Sorter	6	8·93	1·44	63·00	8·28	1·82	16·53
11	Avl efter hjemmeavlet Saakorn i 3. Gen. af alle 6 Sorter . . .	6	8·38	1·42	63·77	8·26	1·79	16·38
12	Norsk Rug (Skien)	1	8·50	1·31	64·07	8·27	1·70	16·15
13	Kalmar-Rug	1	8·06	1·34	64·05	7·92	1·63	17·00
14	Finsk Rug (v. Essen)	1	9·06	1·44	63·23	8·59	1·73	15·95
15	Østgøtha-Rug	1	9·50	1·32	63·20	8·08	1·60	16·30
16	Nordslesvigsk Kæmpe-Rug	1	8·94	1·34	62·23	8·94	1·60	16·95
17	Norsk Rug (Jønsberg)	1	10·94	1.64	61·06	9·23	1·63	15.50
18	Skara-Rug	1	10·38	1·38	61·03	8·61	1·90	16·70
19	Finsk Rug (Hartmann)	1	11·13	1·57	60·42	9·03	1.65	16·20
		1	2	3	4	5	6	7

Korn, som have kunnet sigtes gjennem de to før nævnte Sold, men er holdt tilbage paa Sold 9, er kaldt middelstor og til smaa Korn er kun henregnet de Korn, som har kunnet sigtes gjennem Sold 10 men er holdt tilbage paa Sold 11. Efter endt Sortering er udtaget nøjagtig samme Kvantum efter Vægt af hver af de under Nr. 1—6 anførte Sorter og disse Kvanta ere derefter omhyggelig blandede, hver Kornstørrelse selvfølgelig for sig. — Det vil let ses, at de store Korn have havt det største Indhold af Kvælstof og Aske, hvorimod de smaa Korn have været rigere paa Fedt og Træstof, medens de middelstore Korn har havt det største Indhold af Stivelse.

Da det i flere Henseender var af Interesse for os at faa undersøgt, hvorledes Avlen af Rugsorter, som i 3 Aar havde været udsat for Krydsbefrugtning, forholdt sig til Avlen efter originalt Saakorn af de samme Sorter, bleve de under Nr. 10 og 11 opførte Prøver, hvoraf hver for sig omfatter alle de 6 øverst paa Tabel 9 opførte Sorter, indsendte til Undersøgelse, og som det vil ses er Avlen efter originalt Saakorn lidt rigere paa kvælstofholdige Stoffer, men lidt fattigere paa Stivelse; forøvrigt er Forskjellen ikke stor.

Medens der af alle, øverst paa Tabel 9 opførte 6 Rugsorter, er undersøgt Prøver fra 3 Marker, er der af de under Nr. 12 —19 opførte Sorter kun undersøgt en Prøve af hver. Alle disse Prøver ere avlede paa samme Mark (1 C) og maa derfor sammenlignes med de i Tabel 10 opførte Prøver af de før omtalte 6 Sorter fra samme Mark. Jeg skal her kun henlede Opmærksomheden paa den store Forskjel, der synes at være paa disse nederst anførte 8 Sorter med Hensyn til Næringsindhold, idet Indholdet af Stivelse som før omtalt varierer henved 4 pCt. og de kvælstofholdige Stoffer fulde 3 pCt., navnlig ere de 3 nederst anførte, smaakornede Sorter meget rige paa Kvælstof, hvorimod Nordsl. Kæmpe-Rug ikke udmærke sig i saa Henseende, tværtimod ere Tallene for Procentmængden af Kvælstof, Fedt og Stivelse lavere end gjennemsnitlig for Prøverne af de hjemlige Sorter, avlede paa samme Mark, hvad dog tildels kan være en Følge af, at Prøven af Nordsl. Kæmpe-Rug har været lidt mere fugtig end Flertallet af disse.

I Tabel 10 findes Analyser for hver af de 6 hjemlige Rugsorter fra 3 Marker: 8 A, 1 C og 4 C, og ved blot at

Tabel 10.

Kemisk Analyse af Rugprøver fra 3 Marker, af de Tab. 6 a, Nr 1—6 opførte Sorter, avlede: paa 8 A efter Halvbrak med 10 Læs, paa 1 C efter Helbrak med 20 Læs, og paa 4 C efter Halvbrak med 20 Læs Staldgødning pr. Td. Ld. à Læs 4 Kubikalen.

Nr.	Sorter.	Mark 8 A.			Mark 1 C.			Mark 4 C.		
		Kvælstofholdige Stoffer. pCt.	Fedt. pCt.	Stivelse og i Vand opløselige Kulhydrater. pCt.	Kvælstofholdige Stoffer. pCt.	Fedt. pCt.	Stivelse og i Vand opløselige Kulhydrater. pCt.	Kvælstofholdige Stoffer. pCt.	Fedt. pCt.	Stivelse og i Vand opløselige Kulhydrater. pCt.
1	Schlanstedter-Rug . . .	7·91	1·49	63·88	9·54	1·48	62·97	8·29	1·44	63·88
2	Provsti-Rug	8·71	1·43	63·89	9·06	1·38	63·28	8·38	1·41	63·90
3	BestehornsKæmpe-Rug	8·41	1·35	64·16	9·57	1·49	62·68	8·44	1·47	63·68
4	Bretagne-Rug	7·57	1·39	63·18	9·06	1·45	62·55	8·38	1·38	63·61
5	Zeelænder-Rug	7·44	1·33	64·97	8·75	1·42	62·74	8·13	1·37	63·32
6	Campine-Rug	7·75	1·46	64·29	8·63	1·49	63·17	8·75	1·44	64·09
1—6	Gjennemsnitlig . . .	7·97	1·41	64·06	9·10	1·45	62·90	8·40	1·42	63·75

NB: Nr. 12—19, Tab. 9 maa sammenlignes med Prøverne fra Mark 1 C.

kaste et Blik paa de nederst paa Tabellen opførte Gjennemsnitstal vil man se, at Afgrøderne fra den helbrakkede, stærkt gødede Jord paa 1 C have været rigest paa Kvælstof, derefter følge Afgrøderne fra 4 C, som har faaet samme Kvantum Gødning, men kun er behandlet i Halvbrak, medens Afgrøderne fra Mark 8, der er er behandlet i Halvbrak efter Vikkehavre, og kun gødet med Halvdelen af det de 2 andre Marker tilførte Kvantum Gødning, have givet de mindst kvælstofholdige, men ogsaa de mest stivelserige Afgrøder. Størrelsen af disse Kornafgrøder var for 8 A, 1 C og 4 C henholdsvis 2895, 3562 og 3318 Pd. Korn pr. Td. Ld. Analyseresultaterne bekræfter saaledes Rigtigheden af den saa ofte gjorte Iagttagelse, at den kraftigste Jord giver de mest kvælstofrige Afgrøder, men ved en mere indgaaende Undersøgelse af de

enkelte Tal vil man tillige se, at tilfældige Faktorer ikke have været helt uden Indflydelse paa disse Resultater, hvad Sorternes Plads i Rækken angaar; thi Rækkefølgen har ikke været den samme for alle tre Marker. Campine-Rug har saaledes, for at nævne et Exempel, af alle Sorter havt det største Indhold af kvælstofholdige Stoffer paa Mark 4 C, men det mindste paa 1 C.

Førend jeg gaar videre i Beretningen om Rugforsøgne paa Markerne ved Tystofte, maa jeg her meddele de Resultater, som ere indvundne paa Markerne ved Askov og Lyngby, og da først bringe i Erindring, at Rugforsøgene først bleve paa-

Tabel 11.

Gjennemsnit af Middeltallene for de aarlige Afgrøder af 6 Rugsorter, dyrkede paa 16 Marker med 451 Forsøgsstykker, hvoraf 318 ved Tystofte, 99 ved Askov og 34 ved Lyngby. — 1890—93.

Nr.	Sorter.	1890—92. Tystofte. Pd. pr. Td. Ld.		1890—92. Askov. Pd. pr. Td. Ld.		1890—92. Tystofte og Askov. Gjennemsnit. Pd. pr. Td. Ld.		1890—93. Tystofte, Askov og Lyngby. Gjennemsnit. Pd. pr. Td. Ld.		1890—93. Tystofte, Askov og Lyngby. pCt.
		Halm og Avner.	Korn.	Halm og Avner.	Korn.	Halm og Avner.	Korn.	Halm og Avner.	Korn.	Korn.
1	Zeelænder-Rug	6033	3540	5431	2642	5732	3091	5778	3022	34·3
2	Bretagne-Rug	6471	3516	6006	2751	6239	3134	5950	2994	33·5
3	Campine-Rug	6236	3493	5838	2575	6037	3034	5858	2922	33·3
4	Provsti-Rug	5987	3257	5551	2536	5769	2897	5707	2861	33·4
5	BestehornsKæmpe-Rug	6128	3271	5860	2582	5994	2927	5818	2823	32·2
6	Schlanstedter Rug . . .	6247	3360	5851	2336	6049	2848	5885	2757	31·9
	Gjennemsnitlig . . .	6184	3406	5756	2570	5970	2989	5833	2897	33·2
		1	2	3	4	5	6	7	8	9

NB. Ovenstaaende, i 7de—9de Talkolonner opførte Gjennemsnitstal ere fremkomne ved, at der først er taget Gjennemsnit af de aarlige Middelafgrøder — i Aarene 1890, 91 og 92 kun for 2 Stationer (Askov og Tystofte), i 93 for 3 Stationer (A., T. og Lyngby) — og af disse Middeltal er dernæst taget Gjennemsnitstal for 1890—93 tilsammentagne.

begyndte ved Askov i 1890, at der paa Lermarken sammesteds ikke altid har været Plads til Parallelforsøg, og at Overledelsen af Forsøgene ved Lyngby først bleve mig overdragen i 1893, saa at vi fra denne Station kun have Resultater for dette ene Aar til Benyttelse ved de her omhandlede Forsøg. Dernæst maa jeg gjøre opmærksom paa, at de paa alle 3 Stationer i 1890—93 indvundne Resultater for de 6 hjemlige Rugsorters Vedkommende — hvad Ydeevnen angaar — ere meddelte i Tabel 11, og i saa sammentrængt Form som mulig for derved at lette Oversigten. I første og anden Kolonne af denne Tabel er kun til Sammenligning opført de tidligere omtalte Rugafgrøder som i Aarene 1890—92 gjennemsnitlig ere avlede paa 5 Marker ved Tystofte. I de følgende 2 Kolonner findes opført de tilsvarende Afgrøder, avlede i samme Tidsrum paa Lermarken ved Askov, og de i femte og sjette Kolonne opførte ere Gjennemsnitstal for Afgrøderne fra begge de nævnte Stationer tilsammentagne. Størst Interesse have dog de i 7de og 8de Kolonne opførte Tal, fordi de omfatte Resultaterne i Tidsrummet 1890—93 for alle Stationerne tilsammentagne; idet de ere Gjennemsnitstal for de aarlige Middelafgrøder, som i de 3 første Aar ere avlede paa Markerne ved Tystofte og Askov tilsammentagne og i 1893 paa alle 3 Stationer. Sidstnævnte aarlige Middelafgrøde vil findes opført i Tabel 14 og 15. Det er saaledes Størrelsen af de i ottende Kolonne opførte Kornafgrøder som bestemmer Sorternes Plads i Rækken. Som det vil ses er denne for de 3 øverst anførte Sorter den samme som i Tabel 6 og for de 3 nederst anførte den samme som i Tabel 4, eller med andre Ord: Zeelænder-, Bretagne- og Campine-Rug have gjennemsnitlig paa alle Marker givet større Afgrøder end Provsti-, Bestehorns- og Schlanstedter-Rug. At der, navnlig i 1893, har været Undtagelser fra denne Regel vil senere blive paavist. Før jeg slutter Omtalen af Tabel 11 vil der være Anledning til gjentagende at gjøre opmærksom paa den paafaldende Forskjel, der er paa Afgrøderne fra Tystofte og fra Lermarken ved Askov. Jorden paa begge Marker er, som tidligere anført, letmuldet Lerjord, tilsyneladende af samme Godhed og Behandlingen er den samme for begge Forsøgsmarker, ligesom

Tabel 12.

Middeltal for de aarlige Afgrøder af 6 Rugsorter, dyrkede paa Lermarken ved Askov 1890—92.
Udsæd 8 Skpr. pr. Td. Ld. (Sammenlign hermed Tabel 5).

Nr.		1890.				1891.				1892.				1890—92 gjennemsnitlig.							Forholdstal for Kornudbytte.
		Antal Stkr.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld. Halm og Avner.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld. Korn.	Korn. pCt.	Antal Stkr.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld. Halm og Avner.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld. Korn.	Korn. pCt.	Antal Stkr.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld. Halm og Avner.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld. Korn.	Korn. pCt.	Antal Stkr.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld. Halm og Avner.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld. Korn. Pd.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld. Korn. Td.	Korn. pCt.	Avlens Vægt. Pd. pr. Td.	Avlens Vægt. 1000 Korn Gram.	
1	Bretagne-Rug	3	5230	2205	28·3	6	5670	2629	33·1	8	7117	3420	32·4	17	6006	2751	14·2	31·3	194	27·56	100
2	Zeelænder-Rug	1	4760	2040	30·0	4	5173	2612	33·1	6	6360	3274	34·0	11	5431	2642	13·6	32·4	194	28·18	96
3	Besteh. Kæmpe-Rug .	2	5470	2005	25·6	3	4945	2481	33·5	4	7165	3260	31·3	9	5860	2582	13·2	30·1	195	25·98	94
4	Campine-Rug	1	5020	1880	27·3	3	5553	2587	31·7	2	6940	3260	31·9	6	5838	2575	13·4	30·3	192	28·50	94
5	Provsti-Rug	2	5085	1915	27·4	6	5368	2615	32·4	5	6200	3080	33·1	13	5551	2536	13·0	31·0	195	26·55	92
6	Schlanstedter-Rug . . .	2	5475	1675	23·1	6	5068	2267	30·3	4	7010	3065	30·3	12	5851	2336	12·0	31·2	194	25 22	85
1–6	Gjennemsnitlig . . .	11	5173	1953	27 0	28	5296	2532	32·4	29	6799	3227	32·2	68	5756	2570	13·2	31·1	194	27·00	93

der til begge anvendes samme Kvantum Gødning, hvoraf den til Askov anvendte endog har været lidt rigere paa Kvælstof, Fosforsyre og Kali end den til Tystofte benyttede. Ikke desto mindre er der paa Marken ved Askov i 1890—93 gjennemsnitlig aarlig avlet 836 Pd. Rug mindre pr. Td. Ld., hvorimod Forskjellen paa Halmafgrøden kun har været 428 Pd. pr. Td. Ld., alt gjennemsnitlig for de 6 Sorter tilsammmentagne. Som før omtalt, maa Aarsagen hertil vistnok søges i klimatiske Forhold.

Tabel 12 giver Oplysning om de aarlige Afgrøder, som i 1890—92 ere avlede paa nysnævnte Lermark ved Askov. Sorternes Plads i Rækken (efter Ydeevne) har her ikke været den samme som tidligere omtalt, idet Campine-Rugen er overgaaet af Bestehorns-Rug, hvad dog utvivlsomt skyldes tilfældige Faktorer; thi baade i 1891 og 92 har Campine-Rug givet større Afgrøder end Bestehorns; det er saaledes kun den i 1890 paa et enkelt Forsøgsstykke avlede Afgrøde, som har været bestemmende for de 2 Sorters Plads i Rækken. Forøvrigt er Forskjellen mellem de 2 Sorters Kornafgrøde i alle 3 Aar kun gjennemsnitlig 7 Pd. pr. Td. Ld., hvorimod Forskjellen mellem Schlanstedter- og Bretagne-Rug, hvilken sidste har hævdet Pladsen som Nr. 1 i alle 3 Aar, gjennemsnitlig har været 2,2 Td. pr. Td. Ld. Vægten pr. Td. har gjennemsnitlig for samtlige Sorter været 194 Pd., Vægten pr. 1000 Korn 27 Gram, Kornafgrøden 13,2 Td. pr. Td. Ld. og Kornet har udgjort 37,1 pCt. af den samlede Afgrøde.

De i Tabel 13 opførte 10 Rugsorter have kun været dyrkede et enkelt Aar (1891) paa Lermarken og paa 3 Sorter nær kun paa et enkelt Forsøgsstykke. Til Sammenligning er øverst paa Tabellen opført den gjennemsnitlige Afgrøde af de 6 hjemlige Sorter i nævnte Aar paa samme Mark. Kun de 2 øverst anførte have givet større Afgrøder end de 6 førnævnte, og Nordsl. Kæmpe-Rug er naaet i Højde med dem, hvorimod de øvrige 7 Sorter, hvoraf de under Nr. 5—10 opførte, tidligere er omtalt, have givet mindre Afgrøder og Jønsberg-Rug mindst. Forskjellen mellem sidstnævnte og de 6 almindelige Sorter har været over 1000 Pd. Korn pr. Td. Ld. De 2 øverst paa Tabellen opførte Sorter: Sand-Rug og Pirna-Rug, som begge stammer fra Tyskland, ville senere blive omtalte.

Tabel 13.

Afgrøder af Rugsorter, dyrkede paa Lermarken ved Askov 1891.

Nr.	Sorter.	Antal Forsøgsstykker.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld.		Korn. pCt.	Avlens Vægt.		Forholdstal for Kornudbytte.
			Halm og Avner.	Korn.		1000Korn Gram.	Pd. pr. Td.	
	De 6 alm. Sorter	28	5296	2532	32·4	29·5	185	100
1	Sand-Rug (Svanholm)	1	6320	3080	32·8	29·3	182	122
2	Pirna-Rug	1	6200	2600	22·5	28·5	181	103
3	Nordslesvigsk Kæmpe-Rug	2	4770	2530	34·7	32·8	186	100
4	Leipziger-Rug	2	6500	2460	27·3	29·8	183	97
5	Norsk — (Skien)	1	4700	2380	33·6	29·5	186	94
6	Skara- —	1	5120	2280	30·8	28·3	185	90
7	Kalmar- —	1	5420	2180	28·7	31·0	183	86
8	Østgøtha- —	1	5040	2160	30·0	28·0	187	85
9	Finsk —	2	5150	1990	27·9	24·4	180	79
10	Jønsberg- —	1	4840	1460	23·2	15·5	176	58
1—10	Gjennemsnitlig . . .	13	5406	2312	30.0	27·71	183	91

Der er tidligere gjort opmærksom paa, at de i 7. og 8. Kolonne af Tabel 11 opførte 12 Tal indeholde Kvintessensen af de i 1890—93 indvundne Forsøgsresultater for de 6 alm. Rugsorters Vedkommende, hvad Ydeevnen angaar, og at de i Tabel 5 og 12 opførte Afgrøder danne Grundlaget for Beregningen af Middelafgrøderne, avlede i 1890, 91 og 92, for Markerne ved Tystofte og Askov tilsammentagne, medens den tilsvarende Middelafgrøde for 1893 og for alle 3 Stationer tilsammentagne findes — beregnet paa 2 Maader — opført i Tabel 14 og 15, hvilken sidste giver Oplysninger om 13 Rugsorter, som ere dyrkede ved alle 3 Stationer.

Før jeg omtaler de i 1893 avlede Afgrøder maa jeg dog atter gjenkalde i Erindringen, at Vinteren 1892—93 var usædvanlig streng, og at de nys nævnte Afgrøder saaledes ere avlede under exceptionelle Vejrforhold. Det vil vistnok endnu være i frisk Minde, at Thermometret omkring Midten af Januar

sank ned til ÷ 29 Gr. C., og at der efter nogle Dages Tøvejr mellem 7. og 11. Febr. efterfulgt af stræng Frost (indtil ÷ 20·9 Gr. C. ved Lyngby), dannedes et Isdække over mange flade Vintersædsmarker, blandt hvilke ogsaa Mark 5 A ved Tystofte, og at disse Marker henlaa isklædte til langt hen i Marts. Tilsyneladende tog Rugen vel ingen Skade under Isdækket, men den blev dog mere følsom for Foraarskulden paa de Steder af Marken, hvor Isen henlaa længst, og derved blev den i gunstigste Tilfælde sat noget tilbage i Væxten. Under disse Forhold bleve de mindre haardføre Rugsorter satte paa en haard Prøve. Ved Lyngby, hvor Kulden omkring Midten af Februar var strængere end noget andet Sted her i Landet til samme Tid, blev en Prøve af Zeelænder-Rug (modtaget som original i 1889) da ogsaa helt ødelagt af Frosten, medens en anden Prøve af „dansk Zeelænder-Rug" ikke tog følelig Skade, men skjønt baade sidstnævnte og Flertallet af de øvrige Rugsorter gave gode Afgrøder paa Marken ved Lyngby, kan det dog ikke siges, at de vare upaavirkede af Vintervejrliget, hvorfor Forsøgsbestyrer K. Hansen ogsaa erklærede, at han ikke turde betragte de under saa abnorme Vejrforhold indvundne Resultater som helt paalidelige. Langt større Skade anrettede dog Frosten paa Mark 4 A ved Askov, hvor Rugen, efter Helbrak, blev aldeles ødelagt paa en Del af Marken, medens den paa 8 B, hvor den dyrkedes efter Vikkehavre og derfor var mindre frodig, holdt sig ret godt. Bedst holdt den sig dog paa Mark 7 A ved Tystofte, hvor Frostens Indvirkning næppe var kjendelig. Derimod kunde det godt ses paa Plantebestanden i 5 A, at Vinteren havde været usædvanlig stræng, og ikke mindst saas dette paa de originale Prøver af Zeelænder-Rug, hvis Skud efter Frostens Ophør stode med afblegede Spidser, men ikke desto mindre avledes der ogsaa paa denne Mark større Afgrøder efter original Zeelænder-Rug end af de øvrige Sorter paa samme Mark. Uden Indflydelse blev Vintervejrliget med sit Isdække dog ikke paa Afgrøderne af Mark 5 A; thi skjønt Plantedækket ogsaa der efter Frostens Ophør holdt sig jævnt og ensartet, blev Rugen dog sat en Del tilbage i Væxten, og heri maa man vistnok fornemmelig søge Aarsagen til, at der gjennemsnitlig af de i Tabel 15 opførte 13 Rugsorter avledes 800 Pd. Korn mindre pr. Td. Ld. end paa 7 A.

Det er paa Grund af de her omtalte abnorme Vejrforhold at jeg har fundet Anledning til at beregne Middelafgrøden af de 6 alm. Rugsorter for 1893 paa 2 Maader: For de 2 Stationer, Tystofte og Askov, som hver for sig have 2 Rugmarker, er der saaledes i Tabel 14 kun opført Middeltal for Afgrøderne paa begge Marker tilsammentagne, og derefter er der taget Gjennemsnitstal for alle 3 Stationer; men ved denne Beregningsmaade ville Resultaterne fra de to Filialstationer, hvor der ialt kun havdes 65 Forsøgsstykker besaaede med de 6 alm. Rugsorter mod 112 paa Markerne ved Tystofte, faa en altfor overvejende Indflydelse paa det endelige Resultat. Derfor har jeg søgt at bøde lidt paa denne Ulempe ved i Tabel 15 at tage Gjennemsnit af alle 5 Marker, og det er disse Gjennemsnitstal, der ere benyttede som Middeltal for Afgrøderne af de 6 alm. Rugsorter i 1893. Ved først anførte Beregningsmaade bliver den gjennemsnitlige Afgrøde for de 6 Sorter tilsammentagne 2726 Pd. Korn pr. Td. Ld., ved den sidst anførte 2620 Pd., altsaa 106 Pd. mindre pr. Td. Ld.; men hvad enten den ene eller den anden Beregningsmaade benyttes, bliver Sorternes Plads i Rækken dog den samme som anført i Tabel 14, ligesom der heller ikke bliver stor Forskjel paa Forholdet mellem Afgrøderne af Sorterne indbyrdes. Lader man derimod Resultaterne fra Askov og Lyngby tilsammentagne veje lige op mod de paa Markerne ved Tystofte indvundne Resultater, blive Sorternes Plads i Rækken følgende: 1) Zeelænder, 2) Provsti, 3) Bretagne, 4) Campine, 5) Petkuser, 6) Bestehorns og 7) Schlanstedter, og den gjennemsnitlige Afgrøde for de 7 Sorter tilsammentagne 2705 Pd. pr. Td. Ld. Naar undtages Provsti-Rug, som ogsaa efter denne Beregningsmaade indtager 2den Plads i Rækken, bliver Rækkefølgen altsaa den samme som er gjældende for de øvrige 5 Sorter for Tidsrummet 1890—93.

Den Omstændighed, at Provsti-Rugen (der i 1893 er prøvet paa 43 Forsøgsstykker) har givet forholdsvis store Afgrøder paa de mest udsatte Marker, lader formode, at denne Sort bedre end de øvrige har kunnet taale det ugunstige Vintervejrlig. Mere mærkeligt er det dog, at Zeelænder-Rugen ogsaa under disse ugunstige Forhold har kunnet hævde Pladsen som Nr. 1 og tilmed saaledes, at den ved alle 3 Stationer har givet over 300 Pd. Rug (gjen. 334 Pd.) mere pr. Td Ld. end Schlanstedter-Rugen, der som sædvanlig kommer nederst i Rækken.

Tabel 14.

Middelafgrøder af 7 Rugsorter, for *hver* af de 3 Forsøgsstationer: Tystofte, Askov og Lyngby -- 1893.

Nr.	Sorter.	1. Tystofte.			2. Askov.			3. Lyngby.			1—3. Gjennemsnitlig.				
		Antal Forsøgs-stykker.	Udbytte pr. Td. Ld. Halm og Avner. Pd.	Udbytte pr. Td. Ld. Korn. Pd.	Antal Forsøgs-stykker.	Udbytte pr. Td. Ld. Halm og Avner. Pd.	Udbytte pr. Td. Ld. Korn. Pd.	Antal Forsøgs-stykker.	Udbytte pr. Td. Ld. Halm og Avner. Pd.	Udbytte pr. Td. Ld. Korn. Pd.	Antal Forsøgs-stykker.	Udbytte pr. Td. Ld. Halm og Avner Pd.	Udbytte pr. Td. Ld. Korn Pd.	Udbytte pr. Td. Ld. Tdr. à 200 Pd.	Korn. pCt.
1	Zeelænder-Rug	16	5253	2870	5	6133	2425	1	6810	3480	22	6065	2925	14·6	32·5
2	Provsti-Rug	25	5156	2767	9	5283	2344	9	6720	3550	43	5720	2887	14·4	33·5
3	Petkuser-Rug	4	4338	2475	2	4930	2160	3	6100	3480	9	5123	2705	13·5	34·6
4	Campine-Rug	13	4791	2568	3	5415	2325	3	6200	3150	19	5469	2681	13·4	32·9
5	Bretagne-Rug	17	4755	2641	7	4939	2200	6	6030	3180	30	5241	2674	13·4	33·8
6	Bestehorns Kæmpe-Rug	17	5030	2700	3	4905	2060	6	6580	3030	26	5505	2597	13·0	32·1
7	Schlanstedter-Rug	24	4849	2524	4	5385	2120	9	6490	3130	37	5575	2591	13·0	31·7
1—7	Gjennemsnitlig . . .	116	4882	2649	33	5284	2233	37	6419	3286	186	5528	2723	13·6	33·0

At Petkuser-Rug har faaet Plads i Tabel 14, mellem de 6 almindelige Sorter hidrører fra, at den har givet gode Afgrøder paa Marken ved Lyngby og at den efter Meddelse fra Opdrætteren: Riddergodsbesidder F. v. Lochow, Petkus, ved et af Tyske Landbrugsselskab i 1892 foranstaltet Forsøg har givet større Afgrøder end 8 andre Rugsorter, blandt hvilke ogsaa fandtes Provsti-Rug, Bestehorns-Rug, Schlanstedter-Rug og Heines forbedrede Zeelænder-Rug. Som Følge heraf har den i de sidste 2 Aar vundet nogen Udbredelse i Tyskland, og vil antagelig ogsaa derfra finde Vej til os.

F. v. Lochow har søgt at opelske en foldrig Rugsort med krafttge Straa, middellange, fyldige, firkantede, godt kornsatte Ax og middellange sølvgraa eller bleggule Korn. Forædlingen blev paabegyndt i 1881 med Pirna-Rug som Grundlag og er senere fortsat ved omhyggeligt Udvalg af de bedste Planter, hvoraf Kornene ere saaede med 4—6 Tommers Mellemrum. — Sortens Værdi for vort Jordbrug vil først kunne fastslaas ved flere Aars Forsøg. Hidtil har den kun givet forholdsvis store Afgrøder paa Marken ved Lyngby. Paa de to Marker ved Tystofte har den i 1893 kun indtaget 6. eller 7. Plads i Rækken af de i Tabel 15 opførte 13 Rugsorter, og, som det vil ses af Tabel 14, har Udbyttet af Petkuser-Rug været under Middelafgrøden af de 7 Sorter baade ved Askov og Tystofte.

Af de nederst paa Tabel 15 opførte 6 Rugsorter stamme Gøttinger-Rug, Miros-Rug og Oberwarthaer-Rug ligeledes fra Tyskland. Det samme er Tilfældet med de i Tabel 16, for Marken ved Lyngby under Nr. 2, 3, 5 og 6 opførte 4 Sorter, som ville blive yderligere prøvede i de nærmest følgende Aar, skjønt der kun er liden Udsigt til, at de ville give bedre Udbytte end vore hjemlige Sorter. Sagnitzer-Rugen, opført som Nr. 11 i Tabel 15 er opelsket af Grev Berg, Sagnitz i Livland. Den er lidt smaakornet, vistnok meget haardfør mod Vinterkulden, men ikke foldrig nok til at kunne maale sig med de øverst paa Tabel 15 opførte Sorter. Nederst paa samme Tabel er under Fællesbenævnelsen „Dansk Sandrug“ opført Afgrøderne af 3 Rugstammer, hvoraf de to fra Vestjylland, den tredie fra Læsø, hvor den under Navn af gammel dansk Rug har været dyrket i en lang Aarrække og er holdt fuldstændig fri for Krydsbefrugtning. Selvfølgelig har denne smaakornede Rugsort med Hensyn til Ydeevne ikke kunnet

Tabel 15.

Middelafgrøder af 13 Rugsorter, dyrkede paa 5 Marker: ved Rækkefølge efter Ydeevne.

Nr.	Sorter:	1. Tystofte 7 A.			2. Tystofte 5 A.			3. Askov 4 A.		
		Antal Forsøgsstkr.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Antal Forsøgsstkr.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Antal Forsøgsstkr.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.	
			Halm og Avner.	Korn.		Halm og Avner.	Korn.		Halm og Avner.	Korn.
1	Zeelænder-Rug	8	5967	3321	8	4538	2418	3	7980	3355
2	Provsti-Rug	11	5717	3110	14	4595	2424	6	6640	3060
3	Campine-Rug	7	5887	3156	6	3695	1980	2	7230	3270
4	Bretagne-Rug	9	5861	3111	8	4148	2171	5	6278	2820
5	Petkuser-Rug	2	5150	2875	2	3525	2075	1	6120	2780
6	Bestehorns Kæmpe-Rug	9	5850	3239	8	4209	2160	2	6430	2720
7	Schlanstedter-Rug	11	5662	3097	13	4035	1950	3	7250	2900
8	Gøttinger-Rug	2	5330	2670	2	4260	2090	1	7620	2480
9	Kalmar-Rug	2	4660	2490	3	3753	1980	1	6740	2860
10	Miros-Rug	2	5395	2730	2	3800	1900	1	6340	2510
11	Sagnitzer-Rug	3	4987	2580	3	3733	1850	2	6080	2170
12	Oberwarthaer-Rug . . .	2	5740	2385	2	4110	1840	1	8440	2660
13	Dansk Sandrug	1	4900	2680	2	3625	1915	1	4000	1520
1—13	Gjennemsnitlig	69	5431	2880	73	4002	2058	29	6704	2700

maale sig med vore bedre Sorter, men det fortjener dog at bemærkes, at den paa Mark 5 ved Tystofte har givet over 13 Tdr. Rug à 200 Pd. Td. Ld. og at den gjennemsnitlig paa alle 5 Marker kun har givet lidt over 2 Tdr. Rug mindre pr. Td. Ld. end den højt forædlede Schlanstedter-Rug.

Det er alt omtalt, at der i 1893 paa Mark 5 A ved Tystofte er avlet over 800 Pd. Rug mindre pr. Td. Ld. end paa Mark 7 A, men langt større Forskjel har der dog været i samme Aar paa Afgrøderne af de 2 Marker ved Askov, idet der paa 4 A, som blev behandlet i Helbrak og gødet med 20 Læs Staldgødning, à 4 Kubikalen pr. Td. Ld., blev avlet næsten dobbelt saa meget som paa 8 B, der efter at have baaret Vikkehavre, blev halvbrakket og gødet umiddelbart til Rugen med

Tystofte (2.), Askov (2.) og Lyngby 1893 (Sorterne ordnede i Udsæd 200 Pd. pr. Td. Ld.

4. Askov 8 B.			5. Lyngby.			1—5. Gjennemsnitlig.					1—5. Gjennemsnitlig.			
Antal Forsøgsstkr.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Antal Forsøgsstkr.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Antal Forsøgsstkr.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Korn pCt.	Forholdstal for Kornudbytte.	Saakornets Vægt.		Avlens Vægt.	
	Halm og Avner.	Korn.		Halm og Avner.	Korn.		Halm og Avner.	Korn.			1000 Korn Gram.	Pd. pr. Td.	1000 Korn Gram.	Pd. pr. Td.
2	4285	1495	1	6810	3480	22	5916	2814	32·2	100	28·00	214	24·29	204
3	3926	1627	9	6720	3550	43	5520	2754	33·3	98	26·75	213	23·35	204
1	3600	1380	3	6200	3150	19	5322	2587	32·7	92	28·99	210	26·00	202
2	3600	1580	6	6030	3180	30	5083	2572	33·6	91	26·99	214	24·60	203
1	3740	1540	3	6100	3480	9	4927	2550	34·1	91	25·79	210	24·66	199
1	3380	1400	6	6580	3030	26	5290	2510	32·2	89	27·91	214	23·91	203
1	3520	1340	9	6490	3130	37	5391	2483	31·5	88	29·08	211	23·29	204
1	4480	1260	3	7030	3170	9	5744	2334	28·8	83	34·41	208	25·78	197
1	3680	1180	6	6030	2780	13	4973	2258	31·2	80	28·56	213	23·87	202
1	3580	1260	3	5160	2410	9	4855	2162	30·8	77	25·15	209	23·36	201
1	3960	1360	3	5850	2830	12	4922	2158	30·5	77	27·82	218	21·12	202
1	4340	1160	3	6670	2730	9	5860	2155	26·9	77	36·11	217	24·54	198
1	3000	1480	2	5240	2670	7	4153	2053	33·1	73	23·50	211	20·91	206
17	3776	1389	57	6224	3045	245	5227	2414	31·6	86	38·39	212	23·82	202

10 Læs, à 4 Kubikalen. At den paaviste store Forskjel paa Afgrøderne af 2 sammenhørende Marker dog langt mere skyldes de abnorme Vejrforhold i Vinteren 1893 end den forskjellige Jordbehandling og det anvendte Kvantum Gødning, vil ses deraf, at Forskjellen baade i de 3 foregaaende Aar og i 1894 har været meget mindre, i sidstnævnte Aar endog næppe 200 Pd. Korn pr. Td. Ld. Jeg skal imidlertid ikke her udtale mig udførligere om disse Forhold; derimod maa jeg benytte Lejligheden til at berigtige en tidligere Meddelelse om det anvendte Kvantum Gødning til Markerne ved Askov. Disse Marker gødes ikke, som tidligere anført, med 40 Læs, men med 60 Læs Staldgødning à 4 Kubikalen, i Rotationen pr. Td. Ld. altsaa med 1½ Gange saa stort et Kvantum, som der anvendes

til Markerne ved Tystofte. Den ved Askov producerede Gødning har desuden hidtil været lidt rigere paa Plantenæring end den til Markerne ved Tystofte benyttede, og medens begge Rugmarker ved Tystofte hidtil har maattet nøjes med Halvbrak og 10 Læs Gødning pr. Td. Ld. er den ene af de 2 Marker ved Askov bleven behandlet i Helbrak og har faaet 20 Læs Gødning pr. Td. Ld., altsaa det dobbelte Kvantum, og paa den anden Mark er der baade gødet til Vikkehavre og til Rug, hver Gang med 10 Læs pr. Td. Ld. Ikke desto mindre er der dog i Aarene 1890—92 avlet over 800 Pd. eller ca. 4 Tdr. Rug mere pr. Td. Ld. paa Markerne ved Tystofte end paa de tilsvarende Marker ved Askov. At Aarsagen til denne Fremtoning ogsaa fornemmelig maa søges i de klimatiske Forhold er tidligere omtalt.

Foruden de i Tabel 15 opførte 13 Rugsorter, som i 1893 ere dyrkede ved alle 3 Stationer, er der i samme Aar paa Markerne ved Tystofte og Lyngby prøvet henholdsvis 10 og 7 Sorter, ialt 17, hvoraf kun 2 er fælles for begge Stationer. De af disse Sorter avlede Afgrøder ere opførte i Tabel 16, hvor ogsaa de gjennemsnitlige Afgrøder af de 6 alm. Sorter (dyrkede under samme Forhold ved hver af de 2 Stationer) ere opførte til Sammenligning, hvorved dog maa erindres, at flere af de 6 Sorter have givet under Middel. Bjerre-Rug og Nordsl. Kæmpe-Rug har saaledes for Markerne ved Tystofte indtaget henholdsvis 4. og 5. Plads i Rækken, og sidstnævnte samt Sand- og Pirna-Rug have distanceret Bretagne-, Bestehorns- og Schlanstedter-Rug paa Marken ved Lyngby; men hermed er vistnok ogsaa nævnt de bedste af de i Tabel 16 opførte Sorter, angaaende hvilke her kun skal meddeles følgende:

Den saakaldte Bjerre-Rug er modtaget uden Navn, men som en meget foldrig Rugsort, fra Byen Bjerre i Skjelskør-Egnen. Sortens Navn havde man glemt — som sædvanlig — men den har mest Lighed med Campine-Rug og bærer Spor af at have været meget udsat for Krydsbefrugtning.

St. Hans-Rug, som oftere har faaet rosende Omtale i de senere Aar, have vi selvfølgelig kun kunnet dyrke under samme Forhold som de øvrige Sorter, naar den skulde sammenlignes med disse. Den har derfor faaet samme Behandling som de øvrige Sorter og er saaet samtidig med disse. Som det vil ses har den i 1893 givet ca. 200 Pd. Rug under Middel-

Tabel 16.

Afgrøder af 15 Rugsorter, avlede: A. ved Tystofte og B. ved Lyngby 1893. Udsæd 200 Pd. pr. Td. Ld.

Nr.	A. Sorter.	Tystofte 7 og 5 A. Gjennemsnitlig. Antal Forsøgsstykker.	Saakornets Vægt. 1000 Korn Gram.	Saakornets Vægt. Pd. pr. Td.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld. Halm og Avner.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld. Korn.	Korn. pCt.	Avlens Vægt. 1000 Korn Gram.	Avlens Vægt. Pd. pr. Td.	Forholdstal for Kornudbytte.
	De 6 alm. Sorter	112	27·61	211	4972	2678	35·0	23·32	208	100
1	Bjerre-Rug	2	26·96	214	4655	2645	36·2	23·58	205	99
2	Nordslesv. Kæmpe-Rug .	5	27·20	215	4734	2585	35·3	24·60	208	97
3	Norsk Rug (Skien)	2	26·52	214	4805	2520	34·4	23·15	205	94
4	Finsk Rug (v. Essen) . .	2	22·30	206	5220	2480	32·2	19·89	200	93
5	St. Hans-Rug	2	20·20	211	4915	2460	33·4	18·31	205	92
6	Skara-Rug	2	24·96	214	5010	2440	32·8	21·54	206	91
7	Finsk Rug (Hartmann) .	2	22·34	206	4365	2185	33·4	19·87	200	82
8	Jønsberg Rug	2	17·80	202	4980	2070	29·4	19·15	197	77
9	Engelsk Kæmpe-Rug . .	2	28·18	209	4045	2055	33·7	25·90	200	77
10	Østgøtha-Rug	2	25.76	215	4715	1760	27·2	22·47	206	66
1—10	Gjennemsnitlig	23	24·22	211	4744	2320	32·8	21·85	208	87

B. Lyngby.

	De 6 alm. Sorter	34	28·60	216	6472	3253	33·4	27·60	211	100
1	Nordslesv. Kæmpe-Rug .	3	29·80	217	6140	3220	34·4	25·00	211	99
2	Sand-Rug (Svanholm) . .	3	29·40	215	6350	3200	33·5	26·60	211	98
3	Pirna-Rug (Halle)	3	27·80	214	6390	3192	33·3	25·00	209	98
4	Jønsberg-Rug	1	21·80	209	7812	3135	28·6	23·80	205	96
5	Leipziger-Rug	3	30·00	217	6730	3130	31·7	26·20	211	96
6	Mose-Rug.	1	19·20	208	6510	2850	30·4	23·30	208	88
7	St. Petersborg-Rug . . .	1	17·60	202	5580	2090	27·2	20·40	202	64
1—7	Gjennemsnitlig	15	25·09	212	6502	2974	31·4	24·33	208	91

afgrøden af de 6 Sorter. I Tabel 19 er meddelt, hvorledes den i Aarene 1891—93 har foldet i Sammenligning med Provsti-Rug, begge dyrkede paa vanlig Vis.

Den under Nr. 2 for Marken ved Lyngby omtalte Sand-Rug er en tysk Rugsort, forskreven til Svanholm fra et Firma i Tyskland, hvorfra den ikke mere kan faas. Den har gjennemgaaende foldet godt paa Lerjord, men mindre godt paa Sandjord; Navnet Sand-Rug er derfor vildledende.

Jønsberg-Rug skal her gjentagende nævnes, fordi den paa Marken ved Lyngby i 1893 har givet et langt større Kvantum Halm end nogen anden Sort.

Mose-Rug, som stammer fra Cunrau, have vi endnu ikke havt Lejlighed til at prøve paa Mosejord. Forsøgene have kun vist, at den er uden Værdi for Lerjorder.

St. Petersborg-Rug er kun modtaget for at vise, hvilken Forskjel der kan være paa Rugsorter med Hensyn til Ydeevne. Som det vil ses, er den meget smaakornet.

Engelsk Kæmpe-Rug, som bedre fortjener Navn af Dværg-Rug, vil blive omtalt senere (Tabel 19).

Hidtil har der kun været Tale om Forsøg med Rugsorter paa gode letmuldede Lerjorder, hvor Rugen har foldet godt, men af Tabel 17 kunne vi faa en Forestilling om, hvad der under almindelige Forhold kan avles af en Del af de samme Sorter paa lette Sandjorder, hvoraf der findes saa udstrakte Arealer paa Halvøen. Forsøgene med de 6 alm. Sorter omfatte et Tidsrum af 4 Aar. Som tidligere omtalt er der i den 9-aarige Omdrift gødet med 45 Læs Staldgødning à 3 Kubikalén pr. Td. Ld., hvoraf 15 Læs til Rugmarken. Et større Kvantum vil næppe haves til Raadighed for Sandjorder i Flertallet af Jordbrug, hvortil ikke høre forholdsvis store Eng-Arealer. Det bør tilføjes, at Jorden er bleven godt behandlet og er holdt fuldstændig ren. Den gjennemsnitlige Afgrøde af de 6 alm. Sorter tilsammentagne har varieret fra 750 til 1224 Pd. Korn pr. Td. Ld. Størst var Afgrøden i det frugtbare Aar 1892. Gjennemsnitlig for de 4 Aar har Avlen været 958 Pd. Korn, altsaa næppe 5 Tdr. à 200 Pd. pr. Td. Ld. Kun 1 af de 6 Sorter, nemlig Campine-Rugen, der gjennemgaaende har hævdet Pladsen som Nr. 1, har gjennemsnitlig for de 4 Aar givet 1000 Pd. Korn pr. Td. Ld. Den største Kornafgrøde, der er naaet af samtlige Stammer af en enkelt Sort er 1324 Pd. pr.

Td. Ld. Paa et enkelt Forsøgsstykke er naaet indtil 1500 Pd. men ogsaa under 600 Pd. pr. Td. Ld., altsaa næppe 3 Fold. Bestehorns- og Schlanstedter-Rug har ogsaa paa denne Mark givet de mindste Afgrøder, og Zeelænder-Rugen har faaet 4. Plads i Rækken.

Vil man ogsaa medtage Resultaterne for 1894, som netop ere blevne bearbejdede medens disse Linier ere nedskrevne, faas som Resultat af 5 Aars Forsøg i Sandmarken nedenanførte Afgrøder:

	1890—94.		1894.	
	Pd. pr. Td. Ld.		Pd. pr. Td. Ld.	
	Halm og Avner.	Korn.	Halm og Avner.	Korn.
Campine-Rug	2545	1049	2840	1233
Provsti-Rug	2654	1022	2604	1124
Bretagne-Rug	2626	1016	2728	1134
Zeelænder-Rug	2603	990	2832	1208
Bestehorns Kæmpe-R.	2662	981	2683	1197
Schlanstedter-Rug . .	2704	922	2819	1028
Gjennemsnitlig	2633	997	2751	1154

Det vil fremgaa af de 2 sidste Talkolonner, at Afgrøderne i 1894 have været forholdsvis gode, idet der gjennemsnitlig af alle 6 Sorter er avlet $5^3/_4$ Td. à 200 Pd. pr. Td. Ld., hvorved den tilsvarende Afgrøde for alle 5 Aar er bragt op til 997 Pd. eller 5 Tdr. pr. Td. Ld. Forøvrigt bliver Rækkefølgen den samme som i Tabel 17. — Dansk Sandrug er kun prøvet i 1893 og 94. I førstnævnte Aar gav denne Sort paa et Par Forsøgsstykker 930 Pd. Korn pr. Td. Ld., altsaa mere Korn, men ogsaa meget mindre Halm end nogen anden af de paa Marken dyrkede 15 Sorter i samme Aar. I 1894 har den derimod baade givet mindre Halm og mindre Korn end de 6 alm. Sorter, og naar der tages Gjennemsnit for begge Aar har Sand-Rugen, sammenlignet med Middelafgrøden af de 6 alm. Sorter tilsammentagne, givet et Mindreudbytte af 614 Pd. Halm og 55 Pd. Korn pr. Td. Ld., en Forskjel, der vil være ret følelig i Egne, hvor Halmen har en ikke ringe Værdi.

Hvor der, som paa Sandmarken ved Askov, kun avles smaa Kornafgrøder, bliver Forskjellen mellem Afgrøden af de enkelte Sorter selvfølgelig mindre iøjnefaldende, men naar man

Tabel 17.

Middeltal for aarlige Afgrøder af 6 Rugsorter,

Nr.	Sorter.	1890.					1891.				
		Antal Stkr.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld.		Avlens Vægt.		Antal Stkr.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld.		Avlens Vægt.	
			Halm og Avner.	Korn.	Pd. pr. Td.	1000 Korn. Gram.		Halm og Avner.	Korn.	Pd. pr. Td.	1000 Korn. Gram.
1	Campine-Rug	2	2070	780	182	22·8	2	2930	1150	189	26·6
2	Provsti-Rug	6	2545	726	182	18·3	6	2865	1107	194	25·9
3	Bretagne-Rug	5	2489	824	184	21·3	6	2943	1160	193	25·6
4	Zeelænder-Rug	2	2094	736	181	19·9	2	2590	1000	195	26·1
5	Bestehorns Kæmpe-Rug	4	2339	781	187	20·4	4	2495	1005	196	26·4
6	Schlanstedter-Rug . . .	4	2385	650	185	19·5	4	2708	998	195	25·3
1—6	Gjennemsnitlig	23	2320	750	183·5	20·37	24	2755	1070	193·7	25·98

kaster et Blik paa de i sidste Kolonne af Tabel 17 opførte Forholdstal vil det dog strax ses, at Forholdet omtrent er det samme som paa de tidligere omtalte lermuldede Jorder, nemlig dette, at der er avlet 10 Tdr. eller Centner af de øverst opførte mere foldrige Sorter, hvor man har maattet nøjes med 9 Tdr. af Schlanstedter-Rug, hvilken sidste derimod har givet lidt mere Halm end de øvrige 5 Sorter.

I Tabel 18 er opført Afgrøder af en Del af de tidligere nævnte Rugsorter, hvoraf de fleste dog kun have været dyrkede et enkelt Aar i Sandmarken og tilmed kun paa 1 Forsøgsstykke, fordi der savnedes Plads til Parallelforsøg, et Savn, som forhaabentlig i den nærmeste Fremtid vil blive afhjulpet, og der vil da være Lejlighed til atter at prøve de Sorter, som ved det første Forsøg have vist sig ret lovende, maaske kun begunstiget af tilfældige Faktorer.

I Forbindelse med de hidtil omtalte Forsøg, som kun omfatte et større Antal Sorter af Vinter-Rug, skal jeg her meddele Resultaterne af 5 Aars Forsøg med Vaar-Rug og Vinter-Byg, hvorom der er givet Oplysninger i Tabel 19 og 20. Vinter-Bygget er saaet samtidig med Vinter-Rugen

avlede paa Sandmarken ved Askov, 1890—93.

1892.					1893.					1890—93. Gjennemsnitlig.						
Antal Stkr.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld.		Avlens Vægt.		Antal Stkr.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld.		Avlens Vægt.		Antal Stkr.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld.		pCt. Korn.	Avlens Vægt.		Forholdstal for Kornudbytte.
	Halm og Avner.	Korn.	Pd. pr. Td.	1000 Korn. Gram.		Halm og Avner.	Korn.	Pd. pr. Td.	1000 Korn. Gram.		Halm og Avner.	Korn.		Pd. pr. Td.	1000 Korn. Gram.	
4	2970	1275	208	26·5	2	1912	808	206	25·5	10	2471	1003	28·9	195·0	25·35	100
5	3077	1324	205	23·5	8	2178	832	205	20·0	25	2666	997	27·2	196·5	21·93	99
14	3016	1186	205	23·7	7	1952	779	205	20·7	32	2600	987	26·9	196·8	22·83	98
3	3030	1280	207	25·3	4	2468	727	199	18·7	11	2546	936	26·9	195·5	22·50	93
2	3565	1160	207	22·8	4	2230	760	204	19·4	14	2657	927	25·9	198·5	22·25	92
4	3248	1120	198	24·3	4	2379	811	206	19·5	16	2680	895	25·0	196·0	22·15	89
32	3151	1224	204·2	24·35	29	2187	786	204·2	20·63	108	2603	958	26·9	196·4	22·83	„

og i alle Henseender dyrket under samme Forhold som denne; Udsæden har været efter Forhold 200 Pd. pr. Td. Ld. Vaar-Rugen er saaet tidligst mulig om Foraaret, undertiden dog vel sent, fordi Jorden ikke altid tidsnok har været bekvem. Til Sammenligning er øverst i Tabel 19 opført de Afgrøder af Provsti-Rug, som til samme Tid er avlet paa de samme Marker. Jeg har valgt denne Rugsort til Sammenligning, fordi den er bedst kjendt af alle. — Endvidere er i Tabel 19 givet Oplysninger om 3 Aars Afgrøder af St. Hans-Rug og Engelsk Kæmperug, som vi først fik i 1890 og som af den Grund ikke kunde medtages ved de et Aar tidligere paabegyndte Forsøg. Angaaende sidst nævnte, som tidligere er omtalt, skal jeg kun bemærke, at den hidtil har staaet som eneste Repræsentant for Engelsk Rug og ikke har givet os Anledning til at søge andre Sorter fra samme Land, da den gjennemsnitlig i de 3 Aar, den har været dyrket, har givet 1007 Pd. Halm og 940 Pd. Korn mindre end Provsti-Rugen pr. Td. Ld.

St. Hans-Rugen er bleven saaet samtidig med de andre Rugsorter for at Afgrøden kunde sammenlignes med Afgrøden af disse. I de 3 Aar (1891—93), den har været dyrket, har

Tabel 18.

Afgrøder af Rugsorter, som kun ere dyrkede et enkelt Aar paa Sandmarken ved Askov.

			Antal Stk.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		pCt.	Avlens Vægt.	
				Halm og Avner.	Korn.	Korn.	Pd. pr. Td.	1000 Korn Gram.
1891.	1	Norsk Rug, Skien	1	3620	1500	29·3	194	26·8
	2	Østgotha-Rug	1	3660	1300	26·2	196	24·4
	3	Skara- —	1	3030	1210	28·5	193	22·8
	4	Kalmar- —	1	3320	1180	26·2	193	26·7
	5	Sand- —	1	2700	1180	30·4	193	27·0
	6	Nordsl. Kæmpe-Rug	1	2550	1050	29·2	195	26·9
	7	Finsk —	3	2723	977	26·4	186	20·8
	8	Norsk Rug, Jønsberg	1	3760	880	19·0	177	12·6
1892.	1	Sand- Rug	1	3220	1000	30·1	207	25·0
	2	Petersborg- —	1	5220	780	13·0	187	14·9
1893.	1	Dansk Rug saaet $^{15}/_{10}$	1	1400	940	40·2	210	21·1
	2	— — — $^{20}/_{9}$	1	1720	920	34·8	212	18·5
	3	Kalmar- —	1	2500	820	24·7	200	23·4
	4	Sagnitzer- —	1	2726	734	21·8	199	17·5
	5	Miros- —	1	2000	720	26·5	201	19·0
	6	Petkuser- —	1	2300	680	22·8	194	20·3
	7	Oberwarthaer —	1	2906	654	18·4	191	19·8
	8	Mose- —	1	2140	620	22·5	191	15·0
	9	Gøttinger- —	1	2594	546	17·4	187	19·9

den gjennemsnitlige Afgrøde været 5033 Pd. Halm og 2658 Pd. Korn pr. Td. Ld.; af Provsti-Rug er i de samme Aar gjennemsnitlig avlet 5124 Pd. Halm og 3076 Pd. Korn pr. Td. Ld. Merudbyttet af sidstnævnte har altsaa været 91 Pd. Halm og 418 Pd. Korn eller lidt over 2 Tdr. Korn pr. Td. Ld. Tøndevægten har for Provsti-Rug været 203, for St. Hans-Rug 207 Pd., altsaa størst for den sidste, hvorimod Vægten pr. 1000 Korn af St. Hans-Rug kun har været 19·3 Gr. mod 26·4 Gr. for Provsti-Rug.

Vaar-Rug dyrkes kun undtagelsesvis i de bedre Egne af Landet, og de Forsøg, der ere udførte paa Marken ved Tystofte, opmuntre heller ikke til at indrømme denne Rugvarietet

Tabel 19.

Afgrøder af Vinter- og Vaar-Rug samt Vinter-Byg, avlede paa samme Marker ved Tystofte Forsøgsstation 1889—93.

Nr.	Sorter.	1889. Udbytte. Pd. pr. Td. Ld.		1890. Udbytte. Pd. pr. Td. Ld.		1891. Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		1892. Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		1893. Udbytte. Pd. pr. Td. Ld.		Korn. pCt.	Gjennemsnit af Avlens Vægt.	
		Halm og Avner.	Korn.	Halm og Avner	Korn	Halm og Avner.	Korn.	Halm og Avner.	Korn.	Halm og Avner.	Korn.		Pd. pr. Td.	1000 Korn. Gram.
1	Vinter-Rug: Provsti Rug	4561	3040	7085	2883	4359	3103	5858	3358	5156	2767	36	203	26·4
2	— St. Hans-Rug ...	„	„	„	„	4450	2650	5735	2865	4915	2460	35	207	19·3
3	— Engelsk Rug....	„	„	„	„	3258	1875	5047	2478	4045	2055	34	200	24·7
4	Vaar-Rug: 2 Sorter	2800	1069	3830	1488	4842	1908	4440	1660	2795	1125	28	194	22·7
5	Vinter-Byg: Engelsk	3883	2767	6756	1484	„	„	3980	920	3916	2297	29	178	47·0
6	— Zborower Vekselbyg	2330	2480	6850	1350	„	„	2975	1625	2330	1470	32	178	29·2

en Plads paa gode Lerjorder; thi den største Afgrøde ved 5 Aars Forsøg har kun udgjort 4842 Pd. Halm og 1908 Pd. Korn (ca. 9½ Td.) pr. Td. Ld. mod 4359 Pd. Halm og 3103 Pd. Korn (15½ Td.) af Provsti-Rug paa samme Mark, og den gjennemsnitlige Afgrøde af Vaar-Rug for 5-Aaret 1889–93 har kun udgjort 3741 Pd. Halm og 1450 Pd. Korn pr. Td. Ld., medens Provsti-Rug under samme Forhold gjennemsnitlig har givet 5404 Pd. Halm og 3030 Pd. Korn, altsaa 1663 Pd. Halm og 1580 Pd. Korn mere end Vaar-Rugen pr. Td. Ld. eller med andre Ord: Provsti-Rug har i de 5 Aar gjennemsnitlig givet over 15 Tdr. Korn, Vaar-Rug kun 7¼ Td. pr. Td. Ld., og mod 54 Centner Halm af Provsti-Rug er kun avlet 36·6 Centner af Vaar-Rug. Sidstnævnte har tilmed kun havt en Tøndevægt af 194 Pd. mod 203 Pd. for Provsti, og medens 1000 Korn af denne har vejet 26·4 Gram, har Vægten pr. 1000 Korn af Vaar-Rug kun været 22·7 Gram.

Hvis man imidlertid vilde betragte de her omtalte paa gode Jorder indvundne Forsøgsresultater som almengyldige ogsaa for lette Sandjorder, da vilde man utvivlsomt gjøre sig skyldig i en Fejltagelse; thi paa sidstnævnte Jorder, hvor man, som nylig paavist, ofte maa nøjes med smaa Rugafgrøder, vil Vaar-Rugen ofte kunne dyrkes med Fordel, og naar man har haft Lejlighed til i Begyndelsen af Rughøsten at færdes omkring i den vestlige og nordlige Del af Jylland fra Fanø til Skagen, vil man ogsaa have set, at Vaar-Rugen paa flere Steder og navnlig Nord for Limfjorden benyttes i ikke ringe Udstrækning; thi paa nævnte Tid ere de med Vaar-Rug besaaede Marker let kjendelige derved, at Afgrøden er mindre fremmelig end Afgrøder af Vinter-Rugen, som modnes tidligere. Af og til ser man ogsaa en Blanding af Vaar-Rug og Vikker, som i disse Egne træder i Steden for Vikkehavren paa de bedre Jorder.

At Vinter-Byg er medtaget i en Beretning om Rugsorter skyldes fornemmelig den Omstændighed, at Dyrkning af denne Varietet i de sidste Aar ofte er anbefalet som særdeles fordelagtig, hvorfor jeg tør haabe, at efterfølgende Meddelelser om Vinter-Bygget ikke ville være uden Interesse for vore Jordbrugere, og det saa meget mere, som jeg har modtaget ret talrige Forespørgsler angaaende denne Bygvarietet. Desuden er Vinter-Bygget jo 2-aarig i samme Forstand som Vinter-

Rugen og vil i de fleste Tilfælde fordre samme Jordbehandling som denne, ligesom det heller ikke taaler at saas senere end Rugen, og medens man efter Rodfrugter kan avle fortrinlige Afgrøder af Vaar-Byg, vil man næppe med Fordel kunne dyrke Vinter-Byg efter Roer, og vel heller ikke umiddelbart efter en anden Kornafgrøde, maaske med Undtagelse af Rug. Da Vinter-Bygget saaledes indtager samme Plads som en anden Vintersædsafgrøde, finder jeg det ogsaa mere berettiget at sammenligne Afgrøden af Vinter-Byg med en Afgrøde af Vinter-Rug, dyrket under samme Forhold, end med en Afgrøde af Vaar-Byg, der ikke stiller de samme Fordringer med Hensyn til Jordbehandling, Frugtfølge og Saatid.

Indtil 1892 er kun dyrket 2 Sorter som Vinter-Byg, nemlig en engelsk Sort og Zborower-Vexelbyg. Sidstnævnte, som oprindelig er modtaget fra K. K. Hauptmann C. Rambouseck i Zborow, Bøhmen, er en ret interessant Bygsort, helt forskjellig fra de øvrige Sorter af Vinter-Byg, som, naar de saas om Foraaret, først sent paa Sommeren begynde at skyde enkelte Straa, hvorfor i Regelen kun faa Ax naa at blive modne før Vinteren indfinder sig. I Modsætning til disse kan Vexelbygget baade benyttes som Vaar- og Vinterkorn, og hvad enten Sorten saas om Efteraaret sammen med Sorter af Vinter-Byg eller om Foraaret samtidig med Vaar-Byg, vil den blive næsten 8—14 Dage tidligere end de Sorter, der ere saaede til samme Tid. I 1889 var den saaledes allerede moden til Afhugning d. 22. Juni, altsaa et Par Dage før St. Hans-Dag, og Avlen var i nævnte Aar 2480 Pd. Korn eller 13·8 Tdr. à 180 Pd. pr. Td. Ld., og den er tilmed mere haardfør mod Vinterkulden end nogen anden Sort af Vinter-Byg, men trods alt dette vil den dog næppe faa nogen Betydning for vort Jordbrug, fordi den i Regelen giver altfor smaa Afgrøder. Dette vil bedst ses, naar disse, som neden anført, sammenstilles med de Afgrøder, som samtidig og paa de samme Marker ere avlede af Provsti-Rug. I 1891 blev Afgrøden længe før den blev moden fuldstændig ødelagt af Spurve. Udelades ogsaa Afgrøden af Provsti-Rug for samme Aar, bliver den gjennemsnitlige Afgrøde for de øvrige 4 Aar af begge Arter følgende pr. Td. Ld.:

Provsti-Rug:	5665	Pd. Halm	og	3012	Pd. Korn	(= 15 Tdr. à 200 Pd.)
Zborower Vexelbyg:	3621	— —	—	1731	— —	(= 9·6 — à 180 Pd.)
Merudb. af Prov.-R.:	2044	Pd. Halm	og	1281	Pd. Korn	(= 6·4 Tdr. à 200 Pd.)

Sammenlignes den gjennemsnitlige Afgrøde af Engelsk Vinter-Byg (som i de 4 Aar har været 4634 Pd. Halm og 1867 Pd. Korn) paa samme Maade med Provsti-Rug, faas som Merudbytte for denne 1031 Pd. Halm og 1145 Pd. Korn = 5·7 Tdr. à 200 Pd.) pr. Td. Ld., men da Vinter-Bygget i 1892 led noget ved Angreb af Fugle (skjønt langt fra i den Grad, som den i Tabel 19 opførte Kornafgrøde for 1892 lader formode) vil det være rigtigst kun at sammenligne de gjennemsnitlige Afgrøder for Aarene 1889, 90 og 93. Resultatet bliver da følgende, alt pr. Td. Ld.:

Provsti-Rug:	5601 Pd. Halm og 2897 Pd. Korn	(= 14·5 Tdr. à 200 Pd.)
Engelsk Vinter-Byg:	4852 — — — 2183 — —	(= 12·1 Tdr. à 180 Pd.)
Merudb. af Prov.-R.:	749 Pd. Halm og 714 Pd. Korn	(= 3·6 Tdr. à 200 Pd.)

At Provsti-Rugen ved sidst anførte Sammenligning i Modsætning til den foregaaende kun gav et saa lille Merudbytte af Halm, hidrører dels fra, at Vinter-Bygget i 1890 gav et usædvanlig stort Kvantum Halm, og dels fra, at Engelsk Vinter-Byg giver mere Halm end Vexelbygget.

Da der ved Siden af Rugsorterne kun var Plads til et mindre Antal Forsøgsstykker med Vinter-Byg, som tilmed altid har maatte beskyttes med Net mod Spurvenes Angreb, og da Interessen for Vinter-Bygget desuden i de senere Aar er bleven vakt ved flere spredte Meddelelser om de lønnende Afgrøder, der vare blevne avlede af denne Varietet, fandt jeg derved Anledning til at prøve et større Antal af de anbefalede Sorter og at flytte Forsøgene til en anden Afdeling af Marken, hvor der aarlig vil haves 10 Skpr. Land til Raadighed til Forsøg med Vinter-Byg ved Siden af en enkelt Rugsort. Sædskiftet for denne Afdeling er: 1) Grønjordshavre, 2) Helbrak, 3) Hvede, 4) Bælgsæd (Ærter og Bønner), 5) Vinter-Byg og Schlanstedter-Rug, 6) Rodfrugter, 7) Byg, 8 og 9) Kløver og Græs. Der gødes kun til Hvede og Rodfrugter, hver Gang med 20 Læs Staldgødning à 4 Kubikalen pr. Td. Ld.

De i Tabel 20 under Nr. 2—7 opførte Afgrøder af Vinter-Byg ere avlede i denne Afdeling (D) af Forsøgs-Marken. Schlanstedter-Rug er benyttet til Sammenligning, fordi denne Sort her kan gives en Plads, hvor Krydsbefrugtning med andre Rugsorter bedst kan undgaas. Angaaende de benyttede Sorter

Tabel 20.

Afgrøder af 6 Sorter Vinterbyg avlede ved Tystofte 1893 samt af 2 Sorter fra Sandmarken ved Askov 1893. (Til Sammenligning er medtaget Afgrøder af Schlanstedter-Rug fra de samme Marker.)

Nr.	Sorter.	Antal Stkr.	Pd. pr. Td. Ld.		Korn.	Forholdstal for Kornudbytte.
			Halm og Avner.	Korn.	pCt.	
1	Schlanstedter-Rug	4	6252	3420	35·4	100
2	Vinterbyg, Jylland	5	4054	3346	45·2	98
3	— Mfkt. Nr. 51	3	3923	3260	45·4	95
4	— „ „ 52	3	3536	2997	45·9	88
5	— England	3	3663	2537	40·9	74
6	— Uhre	3	3530	2403	40·5	70
7	— Zborower Vekselbyg .	3	3035	2360	43·7	69
2—7	Gjennemsnitlig . . .	20	3624	2817	43·7	82

Sandmarken Askov.

1	Schlanstedter-Rug	1	2379	811	25·4	100
2	Vinterbyg, Mfkt. Nr. 52	1	1044	656	38·6	81
3	— Uhre	1	962	578	37·5	71
2—3	Gjennemsnitlig . . .	2	1003	617	38·1	76

af Vinter-Byg skal her meddeles, at den under Nr. 3 opførte stammer fra Tyskland. Nr. 5 og 7 ere de tidligere omtalte Sorter, som her have givet større Afgrøder i 1893 end paa de tidligere omtalte Marker i samme Aar, Nr. 2, 4 og 6 ere modtagne fra forskjellige Egne i Jylland, men den under Nr. 6 opførte er dog utvivlsomt oprindelig en engelsk Sort, thi den er aldeles lig Nr. 5. Begge adskille sig fra de øvrige ved, at de ere mindre haardføre mod Vinterkulden, at de modnes 8—10 Dage senere end disse, have større Ax, give i Regelen forholdsvis mere Halm, men som oftest mindre Korn, fordi de danne en mindre tæt Bestand.

Da det imidlertid altid er en mislig Sag at drage Slutninger fra et enkelt Aars Forsøg, skal jeg her i Forbindelse med de i Tabel 20 givne Oplysninger om Forsøgene i 1893, meddele de i 1894 indvundne Resultater:

	Pd. pr. Td. Ld. Halm og Avner.	Korn.	
Schlanstedter-Rug	5915	2373	(11·7 Tdr. à 203 Pd.)
Vinter-Byg, Tyskland	3343	2323	(12·9 Tdr. à 180 Pd.)
„ , Jylland (52)	3407	2260	
„ , „	3582	2130	
„ , „ Uhre	3905	1920	
„ , England	4185	1840	
Gjennemsnitlig for 1894:	3684	2095	(= 11·0 Tdr. à 180 Pd.)
Merudbytte af Schlanstedter-Rug . .	2231	278	(ca. 1¾ Tde. à 203 Pd.)

Sammmenholdes disse Tal med de i Tabel 20 anførte, vil det ses, at der er en god Overensstemmelse med begge Aars Resultater. I begge Aar har den bedste Bygsort, paa lidt nær hvad Kornafgrøden angaar, kunnet naa op i Højde med Schlanstedter-Rugen, men ingen Sort har dog overgaaet denne mindre foldrige Rugsort. Halmmængden har omtrent været den samme for begge Aar, saavel for Rugen som for Vinter-Bygget, men medens Kornafgrøden af Schlanstedter-Rugen i 1893 var 3420 Pd. eller 16·9 Tdr. à 203 Pd. var den i 1894 kun 2373 Pd. eller 11·7 Tdr. pr. Td. Ld., en Følge af, at Rugen overalt i dette Aar har foldet daarligt, men det samme har ogsaa været Tilfældet med Vinter-Bygget; thi medens der i 1893 af de i Tabel 20 under Nr. 2—6 opførte Sorter gjennemsnitlig avledes 2909 Pd. Korn eller 16 2 Tdr. à 180 Pd. pr. Td. Ld., var Avlen af de samme 5 Sorter, som oven anført, kun 2095 Pd. eller 11.6 Tdr. pr. Td. Ld., og tages Gjennemsnit for begge Aar, saavel af Schlanstedter-Rug som af de nys nævnte Bygsorter tilsammentagne, faas følgende Resultat pr. Td. Ld.:

Schlanstedter-Rug . .	1893—94	6084 Pd. Halm og	2897 Pd. Korn	= 14·27 Tdr.
5 Sorter Vinter-Byg .	—	3712 — —	— 2502 — —	= 13·90 —
Merudb. af Schl.-Rug	1893—94	2372 Pd. Halm og	395 Pd. Korn	c. 2·0 Tdr.

Jeg maa her gjøre opmærksom paa, at skjønt der efter Tøndemaal kun er en Forskjel af 0·37 Tdr. mellem de sidst

anførte Afgrøder hai Schlanstedter-Rugen dog i Virkeligheden givet henved 2 Tdr. Rug à 203 Pd. mere end Vinter-Bygget, thi dette har gjennemgaaende kun havt en Vægt af 180 Pd., Rugen derimod 203 Pd. pr. Td. I Almindelighed betegnes Afgrødernes Størrelse ved Tdr. pr. Td. Ld., uden Hensyn til Vægten pr. Tønde, og vil man gjøre det samme i foreliggende Tilfælde, vil man komme til det Resultat, at Vinter-Bygget gjennemsnitligt i begge Aar har givet lige saa store Afgrøder som Rugen paa $\frac{1}{3}$ Td. nær, og at den bedste Sort endog har givet lidt mere; thi som før anført gav Schlanstedter-Rugen i 1893 kun 16·9 Tdr. à 203 Pd.) pr. Td. Ld., den bedste Bygsort derimod 18·6 Tdr. (à 180 Pd.), altsaa henved et Par Tdr. mere, medens Rugen i Virkeligheden gav 74 Pd. eller ca. 3 Skpr. mere pr. Td. Ld. Hvor man vil sammenligne Afgrøden af Rug og Vinter-Byg, maa man derfor ikke glemme, at 9 Tdr. Rug vejer op med 10 Tdr. Vinter-Byg.

Paa Lermarken ved Askov er der kun udført Forsøg med Vinter-Byg i 1894, hvorved der avledes neden anførte Afgrøde af:

Schlanstedter-Rug	5213	Pd.	Halm	og	1920	Pd.	Korn	pr.	Td.	Ld.
Vinter-Byg Nr. 52	2360	—	—	—	1560	—	—	—	—	—
„ „ Uhre	3040	—	—	—	1400	—	—	—	—	—
Gjennemsnitlig af begge . . .	2700	Pd.	Halm	og	1480	Pd.	Korn	pr.	Td.	Ld.
Merudb. af Schl.-Rug . . .	2513	—	—	—	440	—	—	—	—	—

Som det vil ses, stemmer dette Resultat godt overens med de tidligere omtalte.

I Tabel 20 er opført Resultaterne for et Aars Forsøg paa Sandmarken ved Askov. De paa samme Marker avlede Afgrøder i 1894 vare følgende:

Schlanstedter-Rug	2819	Pd.	Halm	og	1028	Pd.	Korn.
Vinter-Byg Nr. 52	1600	—	—	—	760	—	—
„ „ Uhre	1500	—	—	—	520	—	—
Begge Bygsorter gjennemsnitlig:	1550	Pd.	Halm	og	640	Pd.	Korn.
Merudb. af Schl.-Rug.	1269	—	—	—	388	—	—

og for begge Aar faas gjennemsnitlig af:

Schlanstedter-Rug	2599	Pd.	Halm	og	919	Pd.	Korn	pr.	Td.	Ld.
Begge Bygsorter gjennemsn.	1277	—	—	—	629	—	—	—	—	—
Merudb. af Schl.-Rug	1322	Pd.	Halm	og	292	Pd.	Korn	pr.	Td.	Ld.

Som det var at vente, har Forskjellen mellem de 2 Kornarters Afgrøder været større paa den lette Sandjord end paa den lermuldede Jord, paa hvilken sidste Kornafgrøden af Vinter-Byg dog udgjorde 86 pCt. af den tilsvarende Rugafgrøde, medens den paa Sandjorden kun udgjorde 68 pCt., og overalt er der avlet mere Halm af Rugen end af Vinter-Bygget. Paa de 2 sidst omtalte Marker ved Tystofte var Merudbyttet af Halm af Schlanstedter-Rug som anført ca. 24 Centner pr. Td. Ld., paa Lermarken ved Askov 25 Centner og paa Sandmarken ved Askov gav Rugen dobbelt saa megen Halm som Vinter-Bygget.

Hvorledes Halm og Korn af de 2 Arter af Vintersæd skal værdsættes i Forhold til hinanden, Pund mod Pund, skal jeg ikke udtale nogen Mening om, men kun bemærke, at Kornet af Vinter-Byg ikke er nogen fin Vare.

Saavidt det kan skjønnes af de hidtil udførte Forsøg, synes Vinter-Bygget at trives godt i tørre og varme Somre; i hvert Fald har det, som det vil ses af Tabel 19 og 20, givet de største Afgrøder i de tørre og varme Somre 1889 og 93. I sidstnævnte Aar maatte vi nøjes med 8 Tdr. Vaar-Byg paa Jord, der var af samme Godhed som den, hvorpaa der i samme Aar avledes 16 Tdr. Vinter-Byg, hvorimod Vaar-Bygget, saavidt det nu kan skjønnes, vil give betydelig større Afgrøder end Vinter-Bygget i indeværende Aar (1894). Det er antagelig lignende Erfaringer fra tørre, varme Aar, der har bragt flere Jordbrugere paa den Tanke, at Vinter-Byg vil kunne dyrkes med større Fordel end Vaar-Byg, der ofte trykkes af Tørke i Forsommeren. Det lader sig vel ogsaa gjøre at faa Jorden behandlet til Vinter-Byg efter en Rugafgrøde, men om der vil være vundet noget derved, lader sig først afgjøre efter længere Tids Forsøg, og selv om Svaret skulde blive bekræftende, bliver det endda et Spørgsmaal, om det ikke i de fleste Tilfælde vil være fordelagtigere at tage 2 Rugafgrøder (selvfølgelig ikke efter hinanden) i Omdriften.

Under disse Forhold vil Vinter-Bygget dog utvivlsomt kunne benyttes med Fordel, f. Ex. paa Steder, hvor man vil eller skal tage en Bygafgrøde efter Rug paa Jord, der er saa besvangret med Frø af enaarige Ukrudtsplanter som Ager-Kaal, Kiddike, Ager-Sennep, Onde Urter, Pileurter o. s. v., at den ikke er i Stand til at frembære en Afgrøde af Vaarkorn; thi paa saadan Jord vil Vinter-Byg utvivlsomt kunne give

Tabel 21.

Forsøg med nyt og fjorgammelt Saakorn af 6 Rugsorter paa Tystofte Forsøgsstation 1888—92. Udsæd 200 Pd. pr. Td. Ld.

Sorter.	Fjorgammelt Saakorn.			Nyt Saakorn.			Merudbytte efter nyt Saakorn. Pd. pr. Td. Ld.	
	Avl, Pd. pr. Td. Ld.		pCt.	Avl, Pd. pr. Td. Ld.		pCt.		
	Halm og Avner.	Korn.	Korn.	Halm og Avner.	Korn.	Korn.	Halm og Avner.	Korn.
Schlanstedter-Rug	5547	2901	34·3	6188	3131	33·6	641	230
Provsti-Rug	4927	2923	37·2	5499	3137	36·3	572	214
Bestehorns Kæmpe-Rug . .	4427	2685	37·8	5269	3095	37·0	842	410
Bretagne-Rug	4821	3035	38·6	5800	3314	36·4	979	279
Zeelænder-Rug	4227	2893	40·6	5304	3056	36·6	1077	163
Campine-Rug	5020	3115	38·3	5762	3273	36·2	742	158
Gjennemsnit . . .	4829	2925	37·8	5638	3167	36·0	809	242

langt større Afgrøder end Vaar-Byg, og samtidig hermed vil den, som enhver anden Vintersædsafgrøde, bidrage til at rense Jorden.

Forøvrigt har Vinter-Bygget i lange Tider været kjendt og dyrket forsøgsvis her i Landet, men nogen større Udbredelse har det hidtil ikke faaet, hvad dog for en Del kan hidrøre fra, at det som den tidligst modne Kornart i høj Grad er efterstræbt af Spurve, der flokkes fra hele Omegnen om Vinter-Bygmarken, saasnart den begynder at gulne, og kaste sig over de halvmodne Korn med en næsten utrolig Graadighed.

Efter disse Bemærkninger om Vinter-Byg skal jeg gjenoptage Beretningen om Forsøg med Rugsorter og da først meddele Resultaterne af nogle Forsøg med fjorgammelt (overgjemt) Saakorn.

Efter hvad der er mig meddelt, skal det baade i Norge, Finland og i den nordlige Del af Sverige være almindeligt at benytte fjorgammel Rug til Udsæd, fordi Rugmarkerne der maa besaas, før Rughøsten er tilendebragt, hvorimod det her i Landet hører til Undtagelser at anvende overgjemt Rug til

Saakorn. Vejrforholdene i Rughøsten kunne undertiden dog være saa ugunstige, at der kan være Anledning til at benytte Rug af foregaaende Aars Avl til Saarug. At dette ogsaa kan lade sig gjøre, skjønt næppe helt uden Tab, vil fremgaa af de i Tabel 21 givne Oplysninger om de ved 6 Aars Forsøg avlede Afgrøder saavel efter fjorgammelt som efter nyt Saakorn. Det maa bemærkes, at den overgjemte Rug blev opbevaret i Poser eller Sække paa et Loft, hvor der var fuldstændig tørt og om Sommeren temmelig varmt. Der er saaet 200 Pd. pr. Td. Ld. saavel af den ny som af den overgjemte Rug, og selv om den sidste paa nogle Forsøgsstykker har spiret mindre godt, ere Afgrøderne af disse Stykker alligevel medtagne ved Beregningen. Det er saaledes mangelfuld Spiring paa nogle Forsøgsstykker, besaaede med fjorgammelt, i Udlandet avlet Saakorn af Bestehorns Rug, som har bragt Afgrøden efter fjorgammel Rug saa langt ned for denne Sorts Vedkommende. Gjennemsnitlig er der af de 6 Sorter i 6 Aar avlet 809 Pd. Halm og 240 Pd. Korn mere pr. Td. Ld. efter nyt end efter fjorgammelt Saakorn, men udelades Bestehorns, bliver Forskjellen for de øvrige kun 209 Pd. eller o. 1 Td. Korn pr. Td. Ld., og denne Forskjel kunde sikkert have været formindsket en Del ved lidt tykkere Udsæd af den fjorgamle Rug. Derimod er det ved Forsøgene klart udtalt for alle Sorter, at der efter fjorgammelt Saakorn forholdsvis er avlet et mindre Kvantum Halm, idet Halmen efter dette kun har udgjort 62·2 pCt. af den hele Afgrøde mod 64 pCt. for Afgrøderne efter nyt Saakorn.

Et andet Spørgsmaal, som har trængt sig frem ved de her omtalte Undersøgelser, angaar Forholdet mellem Afgrøderne af originalt og hjemmeavlet Saakorn. Paa flere Steder vil man nemlig have gjort den Erfaring, at der i det første Par Aar i Regelen avles mindre Afgrøder efter originalt Saakorn end efter hjemmeavlet Saakorn af stedvante Stammer af de samme Sorter, og paa den anden Side vil andre have erfaret, at der i mange Tilfælde vil faas forøgede Afgrøder ved med korte Mellemrum at forny og forbedre Sorten ved Anvendelse af originalt Saakorn. Disse modsatte Anskuelser har for mig indeholdt Opfordring til at give et Bidrag til Belysning af disse Forhold for Rugens Vedkommende.

I den Anledning er der i 2. og 3. Kolonne af Tabel 22 opført de Afgrøder, som i 1890—92 ere avlede efter originalt

Tabel 22.

Første Aars Afgrøder efter *originalt* Saakorn, sammenlignede med de tilsvarende Afgrøder af *samtlige* Prøver — fornemmelig hjemmeavlede — af de samme (4) Rugsorter — alle dyrkede under samme Forhold. — Udsæd 200 Pd. pr. Td. Ld.

Antal		Sorter.	Originale Prøver.			Samtlige Prøver.			Merudbytte efter originale Prøver. Pd. pr. Td. Ld.	
			Antal Forsøgs-stykker.	Pd. pr. Td. Ld.		Antal Forsøgs-stykker.	Pd. pr. Td. Ld.			
Aar.	Marker.			Halm og Avner.	Korn.		Halm og Avner.	Korn.	Halm og Avner.	Korn.
3	5	Schlanstedter-Rug . . .	12	7081	3094	46	7181	3166	÷ 100	÷ 72
3	5	Provsti Rug	15	6399	3129	42	6382	3145	17	÷ 16
2	3	Zeelænder-Rug	11	6239	3366	27	6174	3294	65	72
1	2	BestehornsKæmpe-Rug	5	6849	2933	22	7218	3139	÷ 369	÷ 206
		Gjennemsnit . . .	43	6642	3131	137	6739	3186	÷ 97	÷ 55
			1	2	3	4	5	6	7	8

Saakorn af de i Tabellen opførte 4 Rugsorter, og til Sammenligning med disse er i 5. og 6. Kolonne opført alle de Afgrøder, som i alle Henseender ere avlede under samme Forhold, som de før anførte, men baade efter originalt og efter hjemmeavlet Saakorn, og endelig er der i de to sidste Kolonner af Tab. 22 opført det Merudbytte eller Mindreudbytte (det sidste er betegnes ved ÷), som er avlet pr. Td. Ld. efter originale Prøver.

Medtages alle 4 Rugsorter, faas et gjennemsnitligt Mindreudbytte for de originale Prøver af 97 Pd. Halm og 55 Pd. Korn pr. Td. Ld., men udelades Bestehorns-Rug, af hvilken der paa Grund af særlige Forhold kun havdes en, tilmed mindre vel høstet original Prøve, som spirede mindre godt, saa reducerer den gjennemsnitlige Forskjel for de andre 3 Sorter sig til 9 Pd. Halm og 5 Pd. Korn pr. Td. Ld., hvilket med andre Ord vil sige, at der for disse 3 Sorters Vedkommende ikke var nogen Forskjel paa Afgrøderne eftes originalt kontra hjemmeavlet Saakorn. For Zeelænder-Rugen var der en lille Forskjel til Fordel for de originale Prøver. For

Schlanstedter-Rugen var det modsatte Tilfældet, men denne Uoverensstemmelse vil let kunne forklares, for saa vidt den ikke skyldes tilfældige Aarsager.

Før jeg gaar over til at omtale en anden Række Forsøg, maa jeg her bringe i Erindring, at Befrugtningen foregaar paa anden Maade hos Rugen end hos de 3 andre Kornarter: Hvede, Byg og Havre. Disse befrugtes ved Selvbestøvning, Rugen ved Fremmedbestøvning eller Krydsning. Man taler vel om, at Byg og Hvede dræer ligesom Rugen, naar man ser Støvknapperne træde ud af Blomsterne i Axet hos disse Kornarter, men dette sker først, efter at Støvknapperne have aabnet sig og udkastet Støvet, altsaa efter at Støvknapperne ere tømte og Befrugtningen indledet. Derfor hører det til Undtagelser, at Krydsbefrugtning finder Sted mellem Sorter af Hvede, Byg eller Havre, og man kan, for at nævne et Exempel, godt dyrke Gammel, brun, dansk Hvede og Squarehead-Hvede ved Siden af hinanden uden at frygte for, at Krydsbefrugtning vil finde Sted. — Helt anderledes forholder det sig imidlertid med Rugsorterne. Hos denne Kornart er Krydsbefrugtning Regel, ikke Undtagelse. Under Blomstringen aabner Støvknapperne sig først efter at være traadt helt ud af Blomsten, og Støvet (Støvkornene) udkastes saaledes i Luften. Til samme Tid staar andre Blomster med vidt aabne Avner, hvorved der gives de i Luften svævende Støvkorn let Adgang til Frugtknuden med dens 2 fjerformede Ar. Enhver Landmand vil have set, hvorledes de af Støvknapperne udkastede Støvceller kunne svæve hen over Markerne som lette Støvskyer, naar Rugen blomstrer (dræer), og det vil da let forstaas, at Krydsbefrugtning ikke kan undgaas, hvor flere Rugsorter, som i Forsøgsmarkerne, dyrkes tæt samlede. Jeg har tidligere meddelt, at Bestehorns-Kæmpe-Rug skal være en ved kunstig Krydsbefrugtning mellem Provsti-Rug og Correns-Rug dannet Sort, ved hvilken Krydsning Provsti-Rug tjente som Moderplante, men af det foregaaende vil ses, at man for at faa Bastarder af 2 Rugsorter kun behøver at dyrke dem ved Siden af hinanden, og hvor talrige Sorter dyrkes tæt samlede, var det jo ikke utænkeligt, at Frugtknuderne i et enkelt kunde bestøves, hver af sin Rugsort, saa at der af Korn fra samme Ax kunde fremgaa lige saa mange forskjellige Bastarder, som der fandtes Korn i Axet.

Meget vidt omkring synes Rugens Støvkorn dog ikke at føres af Vinden. I hvert Fald have 3 af de almindelige Rugsorter, dyrkede i det større gjennem en længere Aarrække paa Forsøgsmarken ved Tystofte, saa vidt adskilte fra hverandre som muligt, men dog samlede paa et Areal af 55 Tdr. Ld., bevaret deres ejendommelige Udseende, om end de bære Spor af Krydsbefrugtning, hvorimod de samme Sorter, dyrkede i samme Tidsrum ved Siden af en Del andre Sorter paa Forsøgsmarken næppe nok ere til at kjende mere.

Det er ogsaa utvivlsomt, at talrige Stammer (hvis man tør kalde dem saaledes) af de her i Landet dyrkede Rugsorter ere mere eller mindre paavirkede ved Krydsning med andre Sorter, og et Spørgsmaal af ikke ringe Betydning for vort Jordbrug bliver da dette: „Hvilken Indflydelse vil en saadan Krydsbefrugtning have paa de forskjellige Sorter med Hensyn til Ydeevnen?"

For at kunne yde Bidrag til Besvarelsen af dette Spørgsmaal have vi fortsat Dyrkningen af de i 1887 modtagne Rugprøver af de 6 alm. Sorter, hvoraf Provsti-, Bestehorns- og Schlanstedter-Rug vare originale, Resten hjemmeavlede. Om Bretagne-Rugen kan dog siges, at den indtil Modtagelsen var holdt fri for Krydsbefrugtning med andre Sorter.

Ved Siden af de før nævnte er som tidligere berørt dyrket talrige Prøver af de samme Rugsorter, dels originale, dels hjemmeavlede. Efter 2—3 Aars Dyrkning afløses Prøverne af andre, idet der hvert Aar modtages nye Prøver til Forsøg.

De førstnævnte Prøver have altsaa i 5 til 6 Aar været udsatte for Krydsning her paa Forsøgsmarken, de sidstnævnte kun i 1—3 Aar.

I øverste Afdeling af Tabel 23 er opført de Afgrøder, som i 4. og 5. Generation gjennemsnitlig ere avlede af de 6 Sorter tilsammentagne, henholdsvis i 1891 og 92, og i den følgende Afdeling de tilsvarende Afgrøder af samtlige Prøver, derunder altsaa ogsaa indbefattet Afgrøderne af de i 4. og 5. Generation dyrkede Prøver, og endelig er i nederste Afdeling — for at lette Sammenligningen — opført de gjennemsnitlige Afgrøder for begge Aar (1891—92), saavel af de førstnævnte som af samtlige Prøver samt det gjennemsnitlige Merudbytte af de i 4. og 5. Generation dyrkede Prøver, som tilsammen kun have

Tabel 23.

Gjennemsnitstal for de aarlige Middelafgrøder af 6 Rugsorter tilsammentagne — *krydsbefrugtede* i 4de og 5te Generation — sammenlignede med de tilsvarende Afgrøder af *samtlige* dyrkede Prøver af de samme Sorter 1891—92.

Aar.		Antal Forsøgs-stykker.	Saakornets Vægt.		Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Korn. pCt.	Avlens Vægt.	
			Gram pr. 1000 Korn.	Pd. pr. Td.	Halm og Avner.	Korn.		Gram pr. 1000 Korn.	Pd. pr. Td.
1891	Krydsbefrugtede i 4. Gen. 6 Sorter	6	25·22	199·1	4788	3312	40·9	29·02	196·0
1892	— i 5. — —	12	29·48	199·5	6780	3903	36·5	26·52	209·7
	Gjennemsnit . . .	„	27·35	199·3	5784	3608	38·7	27·77	202·9
1891	Samtlige Prøver af 6 Sorter	40	26·26	202·3	4441	3137	41·4	28·04	195·3
1892	— — - —	104	29·00	199·7	6098	3471	36·3	26·51	209·2
	Gjennemsnit . . .	„	27·63	201·0	5270	3304	38·5	27·28	202·3
1891—92	Krydsbefr. i 4. og 5. Gen. 6 Sorter i 2 Aar	18	27·35	199·3	5784	3608	39·4	27·77	202·9
—	Samtlige Prøver af — —	144	27·63	201·0	5270	3304	38·5	27·28	202·3
	Mere efter krydsbefrugtede Prøver	„	÷0·28	÷1·7	514	304	0·9	0·49	0·6

været dyrkede paa 18 Forsøgsstykker mod 144 for samtlige Prøver.

Merudbyttet af de længst krydsede Prøver har udgjort 514 Pd. Halm og 304 Pd. Korn pr. Td. Ld. Mængden af Halm er altsaa ikke forøget i samme Grad som selve Kornafgrøden, og hverken Kornstørrelsen eller Vægten pr. Td. er i meget kjendelig Grad bleven forøget ved den gjennem flere Aar fortsatte Krydsbestøvning.

Tabel 24 giver Oplysning om, hvorledes Forholdet har været for hver enkelt af de 6 alm. Sorter, naar Afgrøderne af de i 4.—5. Generation dyrkede Prøver sammenlignes med Afgrøder af Prøver af samme Sorter, som kun i 2 Aar have været udsatte for Krydsning med andre Sorter her paa Forsøgsmarken.

Af Tabellen vil ses, at de førstnævnte Prøver have givet de største Afgrøder, og dette gjælder ikke for enkelte, men for samtlige Sorter, og gjennemsnitlig er der af de i 4. og 5. Generation dyrkede Prøver avlet et Merudbytte af 527 Pd. Halm og 288 Pd. Korn pr. Td. Ld.

At dømme efter dette Resultat ere alle Sorter altsaa blevne mere foldrige ved i længere Tid at være udsatte for Krydsbefrugtning — ikke mellem Individer af samme Sort, hvad der jo er det almindelige, hvor Rugen dyrkes under sædvanlige Forhold, men mellem Individer af forskjellige Sorter, hvoraf flere tilmed have givet ikke saa lidt mindre Afgrøder end de 6 hjemlige Sorter.

Skjøndt det er almindelig antaget, at hvor baade Selvbestøvning og Fremmedbestøvning kan finde Sted i Planteriget mellem Individer af samme Art, der vil Fremmedbestøvning eller Krydsning (mellem Individer indenfor Arten) give baade de kraftigste og de mest frugtbare Planter, har dog det før omtalte Resultat overrasket mig; thi for Rugens Vedkommende sker Befrugtning sikkert nok altid ved Fremmedbestøvning, rigtignok under almindelige Forhold mellem Individer af samme Sort, og i foreliggende Tilfælde maa det altsaa alene være Krydsning mellem forskjellige Sorter, der har havt en Forøgelse af Afgrøden til Følge. Dette lod sig ogsaa godt tænke, naar Krydsningen kun var foregaaet mellem Sorter, der stode hverandre nær med Hensyn til Ydeevne, men, som før omtalt, er der ogsaa dyrket en Del andre Sorter (om end

Tab. 24

Gjennemsnitstal for aarlige Middelafgrøder af 6 Rugsorter — krydsbefrugtede, henholdsvis i 4de—5te og i 1ste—2den Generation — alle dyrkede under samme Forhold i 1891—92 ved Tystofte.

Sorter.	Krydsbefrugtede i 4. og 5. Gen.			Krydsbefrugtede i 1. og 2. Gen.			Merudbytte efter krydsbefrugtede Prøver i 4. og 5. Gen. Pd. pr. Td. Ld.	
	Antal Forsøgsstykker.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld.		Antal Forsøgsstykker.	Udbytte. Pd. pr. Td. Ld.			
		Halm og Avner.	Korn.		Halm og Avner.	Korn.	Halm og Avner.	Korn.
Schlanstedter-Rug	3	5828	3572	6	5344	3198	484	374
Provsti-Rug	3	5808	3793	9	5045	3268	763	525
Bestehorns Kæmpe-Rug	3	5927	3398	9	5538	3236	389	162
Bretagne-Rug	3	6079	3721	18	5411	3516	668	205
Zeelænder-Rug	3	5349	3577	12	4858	3286	491	291
Campine-Rug	3	5718	3583	14	5348	3416	370	172
Gjennemsnit . . .	„	5784	3608	„	5257	3320	527	288

kun i mindre Udstrækning) som med Hensyn til Ydeevne stode ikke lidt tilbage for de 6 almindelige Sorter, og af disse ere ikke desto mindre ogsaa de Sorter, som gjennemgaaende have givet de største Afgrøder, blevne gunstigt paavirkede ved Krydsbefrugtningen.

Hvad der ogsaa er medvirkende til, at jeg ikke fuldt ud tør stole paa før omtalte Resultat, er at de før nævnte, nu i 6. og 7. Generation dyrkede Prøver, ikke i de 2 sidste Aar (1893—94) have vist sig de øvrige overlegne i samme Grad som i 1891 og 1892. Maaske kan dette alene hidrøre fra, at vi indtil 1892 kun dyrkede 8—10 Sorter paa forholdsvis faa Forsøgsstykker ved Siden af de 6 almindelige, medens vi i 1893—94 have dyrket 22 Sorter, hvoraf mange lidet foldrige, ved Siden af de 6 hjemlige Sorter, som derved i højere Grad end tidligere ere blevne udsatte for at befrugtes af mindre gode Sorter.

Hvorledes dette nu end maatte forholde sig, maa jeg dog — indtil de før nævnte Resultater blive bekræftede ved fortsatte Forsøg — indtrængende tilraade de Jordbrugere, som avle Saakorn af gode Rugsorter, at holde disse rene d. e. fri for Krydsbefrugtning med andre Sorter og ikke mindst gjælder dette om gode Stammer af Zeelænder- og Bretagne-Rug, som have været dyrkede i længere Tid her i Landet.

Desuden maa jeg gjøre opmærksom paa, at de Prøver, som nu i 7. Generation have været udsatte for Krydsbefrugtning, vel give frodige men ingenlunde ensartede Afgrøder, hvad der jo dels er en Følge af, at flere Sorter have deltaget i Krydsbefrugtningen, og dels skyldes den Omstændighed, at en Del Blomster uafbrudt kun have modtaget Støvceller (Støvkorn) fra sin egen Sort. Den nu i 7. Generation dyrkede Prøve af Schlanstedter-Rug f. Ex. ligner meget mere en Blanding af flere Sorter end en enkelt Sort, idet enkelte, høje kraftige Straa med mere eller mindre lange Ax rager op over den øvrige Del af Plantebestanden, som kun har liden Lighed med Schlanstedter-Rug, og dog er Prøven ved Udsæd, Indhøstning og Rensning altid holdt fri for Indblanding af andre Sorter.

Da maaske en eller anden kunde mene, at de forøgede Afgrøder af de længst dyrkede Prøver kunne hidrøre fra, at disse Prøver ere blevne mere stedvante end de øvrige, skal jeg angaaende dette Punkt endnu meddele, at vi, som tidligere omtalt, ogsaa have stedvante Sorter dyrkede — adskilte fra andre Sorter — i det større, og at Prøver af disse, henflyttede til Forøgsmarkerne, i Regelen ikke i første Aar kunne maale sig med de Prøver, som i længere Tid have været udsatte for Krydsbefrugtning.

Tilbage staar endnu at omtale en Del Forsøg med store og smaa Saakorn, af hvilke der dels er udsaaet samme Kvantum efter Maal eller Vægt, dels samme Antal Korn pr. Td. Ld.

Til fornøden Forstaaelse af de i Tabel 25—29 brugte Benævnelser for Saakornet skal meddeles følgende:

Usorteret Saakorn har svaret til velrenset Saakorn i Almindelighed.

Sorteret Saakorn er tilvejebragt ved at tage et Parti Smaakorn fra den usorterede Vare, hvorved denne er bleven mere storkornet.

Extrasorteret Saakorn, lig Overløb og Korn fra Sold 7, har kun bestaaet af de allerstørste Korn, som kun har udgjort 5—7 pCt. af hele Kornafgrøden.

Frarensning (Tabel 26) har nærmest svaret til, hvad der i de følgende Tabeller (27—28) er betegnet som Underløb, men har dog været mere storkornet end dette, og maa derfor ikke forvexles med, hvad der i daglig Tale kaldes Frarensning.

Ved Korn fra Sold 8, 9, 10 o. s. v. forstaas Korn, som ere holdte tilbage paa Sold med 8, 9, 10 o. s. v. Masker pr. løbende Tomme efter at have passeret et Sold med lidt større Maskevidde. Korn fra Sold 9, f. Ex. er altsaa sigtet gjennem Sold 8, paa hvilket de større Korn er tilbageholdt.

De Korn, som efter at have passeret Sold med lidt større Maskevidde ere holdte tilbage paa Sold 14—15 have selvfølgelig været meget smaa i Sammenligning med de største Korn, idet Gjennemsnitsvægten pr. 1000 Korn fra Sold 14 kun har været 17—20 Gram mod 34—40 Gram for de største Korn, men det maa dog ikke overses, at Vægten pr. 1000 Korn af Rugsorter som St. Hans-Rug, Petersborg-Rug, Jønsberg-Rug, Dansk Sand-Rug, gjennemsnitlig for hele Avlen, ikke har været større end 18—21 Gram pr. 1000 Korn, altsaa lig den for de ovennævnte Smaakorn og for Underløb anførte Vægt.

Til Sammenligning, ved Bedømmelse af Kornstørrelsen, tjener endvidere, at Gjennemsnitsvægten pr. 1000 Korn ved 7 Aars Forsøg med de 6 alm. Rugsorter paa Marken ved Tystofte kun har været 26- 27 Gram for Avlen og omkring 29 Gram for Saakornet. Ved Askov var den henholdsvis 24—25 og 27—28 Gram pr. 1000 Korn. Ved Forsøgene er der selvfølgelig kun benyttet sunde og vel udviklede Korn til Udsæd. Svange, knækkede eller paa anden Maade beskadigede Korn samt Jord, Støv og Ukrudtsfrø ere omhyggeligt frarensede.

Det første Forsøg med Saakorn af forskjellig Størrelse blev paabegyndt i Efteraaret 1880 paa Forsøgsmarken ved Ørsløv, hvor der ved Siden af usorteret Saakorn af 6 Rugstammer tilhørende Dansk, Provsti-, Bretagne- og Campine-Rug tillige udsaaedes sorteret og extrasorteret Saakorn af 4 Stammer af Provsti- og Campine-Rug. Udsæden var 8 Skpr. pr. Td. Ld., Vægten pr. 1000 Korn af sorteret og extrasorteret Saakorn henholdsvis 31.16 og 36.58 Gram. Af de

Tabel 25.

Forsøg med Rugsorter og Saakorn af ulige Størrelse paa Forsøgsmarken ved Ørsløv 1881.

Nr.	Sorter.	Antal Forsøgs-stykker.	Saakornets Vægt.		Afgrøde pr. Td. Ld.		pCt.
			Gram pr. 1000 Korn.	Pd. pr. Td.	Halm og Avner. Pd.	Korn. Pd.	Korn.
	A. Almindeligt Saakorn.						
1	Bretagne-Rug	2	31·27	207	5637	3653	39·3
2	Provsti- —, orig.	1	30·50	206	5836	3642	38·4
3	— —, dansk	2	33·60	206	5679	3595	38·8
4	Campine- —	4	26·57	206	5124	3313	39·3
5	Rug, Ørsløv	2	28·55	208	4959	3023	37·9
6	— Bornholm	1	28·88	209	4662	2986	39·0
1—6	Gjennemsnitlig . . .	12	29·90	207	5316	3369	38·8
	B. Ekstrasorteret.						
1	Provsti-Rug, Sydsjælland .	1	38·56	205	6568	4040	38·1
2	— — Nordsjælland	1	38·90	204	6418	3928	40·0
3	Campine- — Viborg	1	34·54	202	6168	4080	39·8
4	— — Falster	1	34·30	202	5888	4048	40·7
1—4	Gjennemsnitlig . . .	4	36·58	203	6261	4024	39·7
	C. Sorteret.						
1	Provsti- Rug, Sydsjælland	1	33·55	205	5268	3556	40·3
2	— — Nordsjælland	1	33·66	207	6090	3634	37·4
3	Campine- — Viborg	1	26·42	209	4848	2678	35·6
4	— — Falster	1	31·00	207	4836	3298	40·5
1—4	Gjennemsnitlig . . .	4	31·16	207	5261	3292	38·5

Nedbør i Millimeter for Ørsløv 1881—82.

Aar.	April.		Maj.		Juni.		Juli.		April—Juni.		April—Juli.	
	Nedbør.	Antal Dage med Nedbør.	Nedbør.	Antal Dage med Nedbør.	Nedbør.	Antal Dage med Nedbør.	Nedbør.	Antal Dage med Nedbør.	Nedbør.	Antal Dage med Nedbør.	Nedbør.	Antal Dage med Nedbør.
1881	3	5	34	9	14	9	72	14	51	23	123	37
1882	33	10	46	10	78	14	120	18	157	34	277	52

største Korn blev saaledes udsaaet 51 pr. Kvadratfod mod 60 af sorteret Saakorn.

Da der kun havdes sorteret og extrasorteret Saakorn af 4 af de øverst paa Tabel 25, under Afdelingen A opførte 6 Stammer, skal jeg angaaende de i denne Afdeling opførte Afgrøder (der ikke kunne sammenlignes med de i B og C opførte) kun bemærke, at Bretagne-Rugen ogsaa ved dette første Forsøg gav en forholdsvis stor Afgrøde, og at de ved Forsøget benyttede Stammer af Campine-Rug vare mere smaakornede end de senere benyttede.

Større Interesse har dog de under B og C opførte Resultater, idet der efter Udsæd af extrasorteret Saakorn af før nævnte 4 Stammer blev avlet 1000 Pd. Halm og 732 Pd. Korn mere pr. Td. Ld. end efter sorteret Saakorn af de samme Stammer. — Den af Campine-Rug fra Viborg avlede Afgrøde efter sorteret Saakorn bærer dog Spor af at være paavirket i ugunstig Retning af tilfældige Faktorer, men selv om denne med den tilsvarende Afgrøde efter extrasorteret Saakorn udskydes, bliver der dog for de 3 øvrige Stammer et Merudbytte af ca. 700 Pd. Halm og 509 Pd. Korn pr. Td. Ld. til Fordel for de store, extrasorterede Saakorn.

Sjældent have de indvundne Forsøgsresultater bragt mig større Tilfredsstillelse end de ovennævnte; thi kunde man alene ved en vidtdreven Sortering af Saakornet opnaa et Merudbytte af 2—3 Tdr. Korn pr. Td. Ld. og en tilsvarende Mængde Halm blev man jo derved i Stand til at forøge Kornproduktionen betydelig, og dette tilmed uden nogen nævneværdig Forøgelse af Driftsudgifterne.

I Forventning om at faa Paalideligheden af de alt indvundne Resultater bekræftede ved en Fortsættelse af Forsøgene bleve disse det følgende Aar udvidede til at omfatte 4 Rugstammer, tilhørende Provsti-Rug (original og hjemmeavlet) samt Bretagne- og Campine-Rug. Af hver af disse saaedes 4 Kornstørrelser, svarende til extrasorteret, sorteret og usorteret Saakorn samt Frarensning eller Underløb. Vægten var henholdsvis 36.71, 31.02, 26.59 og 22.63 Gram pr. 1000 Korn. Sorteringen blev udført paa Rensemaskine. Udsæden var som tidligere 1 Td. Rug pr. Td. Ld.

Ved Siden af ovennævnte udførtes en anden Forsøgsrække, hvorved Saakornet blev sorteret paa Traadsold med

7, 8, 9 og 10 Masker pr. løbende Tomme, hvorved Vægten af det erholdte Saakorn blev henholdsvis 38.34, 34.30, 29.84 og 23.29 Gram pr. 1000 Korn, altsaa gjennnemgaaende lidt større end ovennævnte tilsvarende Prøver.

De med saa store Forventninger iværksatte Forsøg beredte mig imidlertid en ikke ringe Skuffelse, thi, som det vil ses af Tabel 26, avledes der ikke noget Merudbytte efter Udsæd af store Korn, men snarere maa det modsatte siges at være Tilfældet, om der end ikke var nogen stor Forskjel mellem Afgrøderne.

Sammenfattes de gjennemsnitlige Afgrøder for begge Forsøgsrækker, avlede efter største, næststørste, næstmindste og mindste Korn, faas nedenanførte Middelafgrøder for hver Kornstørrelse og som Gjennemsnit af 7 Parallelforsøg:

Kornstørrelse.		Pd. pr. Td. Ld. Halm.	Korn.	Saakornets Vægt. Gram pr. 1000 Korn.
Største	Saakorn . . .	7134	2807	37·52
Næststørste	„ . . .	7189	2856	32·66
Næstmindste	„ . . .	7080	2902	28·24
Mindste	„ . . .	7041	2857	22·96

Den mindste Kornafgrøde er altsaa avlet efter de største Saakorn, medens de næstmindste have givet den største Kornafgrøde og efter Korn af 2. og 4. Størrelse er der avlet samme Kornudbytte. Det maa dog bemærkes, at der efter de største Saakorn er avlet lidt mere Halm og at Halmmængden i Sammenligning med det foregaaende Aar var meget stor i Forhold til Kornudbyttet, som i 1882 kun udgjorde 28—29 pCt. af hele Afgrøden mod 38—40 pCt. i 1881. Forøvrigt var Forskjellen mellem den største og den mindste af oven anførte Middelafgrøder kun 148 Pd. Halm og 95 Pd. Korn pr. Td. Ld.

Man kunde maaske mene, at Uoverensstemmelsen mellem de i 1881 og 82 indvundne Resultater skyldes hvad man kalder Forsøgsfejl. Dette har dog ikke været Tilfældet. Uoverensstemmelsen hidrører fra andre Aarsager, som jeg nu — efter mange Aars Forsøg — med Lethed kan paavise, hvad ogsaa senere vil ske.

De følgende Aar maatte oven omtalte Forsøg indstilles paa Forsøgsmarken ved Ørsløv, fordi andre Forsøg, som først skulde udføres, optoge Pladsen; men i 1887 bleve de gjen-

Tabel 26.

Forsøg med Saakorn af ulige Størrelse — af 4 Rugsorter — dels løbende Tomme. Udsæd 8 Skpr.

	Provsti-Rug, orig.					Provsti-Rug, dansk.				
	Saakornets Vægt.		Afgrøde pr. Td. Ld.		pCt. Korn.	Saakornets Vægt.		Afgrøde pr. Td. Ld.		pCt. Korn.
	Gram pr. 1000 Korn.	Pd. pr. Td.	Halm og Avner. Pd.	Korn. Pd.		Gram pr. 1000 Korn.	Pd. pr. Td.	Halm og Avner. Pd.	Korn. Pd.	
A. Saakornet sorteret paa Maskine.										
Extrasorteret	36·70	198	6800	2736	27·6	38·73	198	6646	2769	28·7
Sorteret	30·50	201	7444	2812	27·4	33·60	199	6522	2745	29·6
Usorteret	26·68	200	6924	2778	28·6	28·50	200	6317	2691	29·9
Frarenset	22·00	200	7878	3218	29.0	24·75	199	6334	2710	30·0
Gjennemsnitlig	28·97	200	7262	2886	28·4	31·40	199	6455	2729	29·7
B. Saakornet sorteret paa Traadsold.										
Sold 7	„	„	„	„	„	37·40	202	7088	2938	29·3
„ 8	„	„	„	„	„	33·50	201	6492	2832	30·4
„ 9	„	„	„	„	„	29·08	202	6652	2868	30·1
„ 10	„	„	„	„	„	23·09	204	6240	2616	29·5
Gjennemsnitlig	„	„	„	„	„	30·77	202	6618	2814	29·8

optagne paa Forsøgsmarken ved Tystofte for derefter det følgende Aar at paabegyndes paa Lermarken ved Askov, hvor de under Forsøgsbestyrer Fr. Hansens Ledelse ere udvidede til ogsaa at omfatte Udsæd af samme Antal Korn, og hvor de ere fortsatte til Dato — indtil 1890 kun med en enkelt Rugsort (Schlanstedter-Rug), i de sidste 4 Aar (1891—94) tillige med Provsti-, Bretagne- og Campine-Rug, altsaa med 4 Rugsorter.

Angaaende Forsøgene i 1887 paa Marken ved Tystofte skal kun meddeles, at de udførtes med sorteret og extrasorteret Saakorn af hver af de 6 alm. dyrkede Rugsorter, og at Mer-

sorteret paa Maskine, dels paa Traadsold med 7—10 Masker pr. pr. Tønde Land. Ørsløv 1882.

Bretagne-Rug, dansk.					Campine-Rug, dansk.					Alle 4 Sorter, gjennemsn.					
Saakornets Vægt.		Afgrøde pr. Td. Ld.		pCt. Korn.	Saakornets Vægt.		Afgrøde pr. Td. Ld.		pCt. Korn.	Saakornets Vægt.		Afgrøde pr. Td. Ld.		pCt. Korn.	Forholdstal for udsaaet Antal Korn.
Gram pr. 1000 Korn.	Pd. pr. Td.	Halm og Avner. Pd.	Korn. Pd.		Gram pr. 1000 Korn.	Pd. pr. Td.	Halm og Avner. Pd.	Korn. Pd.		Gram pr. 1000 Korn.	Pd. pr. Td.	Halm og Avner. Pd.	Korn. Pd.		
37·00	198	7550	3122	29·3	34·42	199	7655	2609	25·4	36·71	198	7163	2809	28·2	100
31.27	200	7049	2969	29·6	28·70	199	7758	2903	27·2	31·02	200	7194	2857	28·4	120
26·75	198	6584	2900	30·6	24·43	199	8006	2872	26·4	26.59	199	6958	2810	28·8	139
22·25	202	7002	3034	30·2	21·50	199	7364	2710	26·9	22·63	200	7145	2918	29·0	164
29·32	200	7046	3006	29·2	27·26	199	7696	2774	26·6	29·24	199	7115	2849	28·6	126
36·90	202	6998	2894	29·5	40·72	202	7232	2584	26·3	38·34	202	7106	2805	28·3	100
33·10	199	7538	3000	29·4	36·30	199	7522	2732	26·6	34·30	200	7184	2855	28·4	111
29·30	201	6956	3040	30·4	31·14	199	7994	3074	27·8	29·84	201	7201	2994	29·4	128
23·00	199	7428	3170	29·9	23·78	199	7144	2602	26·7	23·29	201	6937	2796	28·7	164
30·58	200	7230	3026	29·5	32·99	200	7473	2748	26·9	31·44	202	7107	2863	28·7	121

udbyttet efter Udsæd af de største Korn gjennemsnitlig for samtlige 6 Sorter kun var 59 Pd. Korn pr. Td. Ld.

Ved de med Schlanstedter-Rug paa Lermarken ved Askov udførte Sorteringsforsøg med Udsæd af samme Kvantum Saakorn var Udsæden i 1888 og 91 8 Skpr., i de 2 mellemliggende Aar (1889—90) kun 7 Skpr. pr. Td. Ld., altsaa gjennemsnitlig 7.5 Skpr. for disse 4 Aars Forsøg. Som meddelt i Tabel 29 blev Kornet sorteret paa Traadsold med henholdsvis 8, 9, 10 og 14—15 Masker pr. løbende Tomme, hvorved Vægten pr. 1000 Korn blev henholdsvis: 37.3, 29.4, 23.7 og 17.3 Gram.

De største Korn altsaa mere end dobbelt saa vægtige som de mindste.

Ved Udsæd af 7.5 Skpr. pr. Td. Ld. blev der paa dette Areal kun udsaaet 2.439 Mill. af de største Korn mod 5.106 af de mindste, eller med andre Ord: af de største Korn blev kun udsaaet 44, af de mindste 91 Korn pr. Kvadratfod.

Ved Siden af det sorterede udsaaedes ogsaa usorteret Saakorn, ligeledes efter Forhold 7.5 Skpr. eller 3.481 Mill. Korn pr. Td. Ld. eller 62 Korn pr. Kvadratfod, altsaa paa det nærmeste samme Antal Korn, som i Almindelighed er benyttet af de 6 alm. dyrkede Rugsorter, og som ligeledes benyttes i de fleste Jordbrug, hvor en eller anden af disse bedre Rugsorter dyrkes.

Som det fremgaar af Tabel 29, peger Resultaterne fra disse 4 Aars Forsøg med Udsæd af samme Kvantum Saakorn i samme Retning som Forsøgene i 1882 paa Forsøgsmarken ved Ørsløv, idet de største Saakorn Aar efter Aar have givet de mindste Kornafgrøder, medens de største Afgrøder, om ikke aarlig, saa dog gjennemsnitlig ere avlede efter de mindste Korn, derefter følger Afgrøden efter usorteret, og efter denne har Saakorn fra Sold 9 givet mest. Undersøger man imidlertid Forholdet mellem Afgrøderne i det enkelte Aar vil det dog ses, at den største Afgrøde i 1888 er avlet efter usorteret Saakorn, og i de 2 følgende Aar henholdsvis efter Korn fra Sold 10 og 9, saa at det kun er i 1891 at den allerstørste Afgrøde er avlet efter de mindste Korn. At Resultaterne saaledes har været noget vexlende fra Aar til Aar, skyldes vel for en Del de vexlende klimatiske Forhold, men vistnok endnu mere den Omstændighed, at der aarlig kun havdes 1 Forsøgsstykke, besaaet med hver Kornstørrelse, saa at der i de 4 Aar kun havdes 4 Parallelforsøg for hver Kornstørrelse. At der er avlet mindst efter de største Korn er maaske en Følge af, at der ikke er saaet et tilstrækkeligt Antal af disse.

Ved Siden af oven omtalte udførtes en anden Række Forsøg med Udsæd af samme Antal Korn, fra 2.8 til 3.6 Mill. pr. Td. Ld. eller 50 til 64 Korn pr. Kvadratfod og gjennemsnitlig 3.067 Mill. Korn pr Td. Ld. eller 55 pr. Kvadratfod. Det derved anvendte Kvantum var selvfølgelig meget forskjellig, idet der af de største Korn blev udsaaet 9 Skpr. mod 4.5 Skpr. af de mindste Korn.

Heller ikke ved disse Forsøg have de allerstørste Korn vist sig særlig fordelagtige som Saakorn; thi efter Korn fra Sold 9 er der avlet den største Middelafgrøde. Forøvrigt ere Afgrøderne jævnt aftagende nedad for de mindre og mindste Korn, dog langt fra i den Grad, som man maatte formode, naar det erindres, at de udsaaede Kvanta af Korn fra Sold 8, 9, 10 og 14—15 henholdsvis vare 9, 7.2, 5.9 og 4.5 Skpr. pr. Td. Ld., og at Kornstørrelsen aftog i samme Forhold som de sidst anførte Tal.

Sammenholdes den største Afgrøde (efter Korn fra Sold 9) med Afgrøden efter de mindste Korn, bliver Forskjellen kun 424 Pd. Halm og 89 Pd. Korn pr. Td. Ld., og i Sammenligning med Afgrøden efter de allerstørste Korn er der af de allermindste kun avlet et Mindreudbytte af 333 Pd. Halm og 67 Pd. Korn pr. Td. Ld. Merudbyttet efter de store Korn har altsaa næppe nok været tilstrækkeligt til at dække den forøgede Udsæd af disse.

Og hvad Kvaliteten angaar har Avlen efter store og smaa Saakorn heller ikke været meget forskjellig; det er gaaet her som sædvanlig, at den tætteste Bestand har givet en lidt mindre Vægt pr. 1000 Korn end de øvrige.

Samtidig med de her omtalte udførtes ogsaa Forsøg med tyndere og tykkere Udsæd af Schlanstedter-Rug, hvoraf udsaaedes 6, 7, 8 og 9 Skpr. pr. Td. Ld. — Resultatet af 3 Aars Forsøg var — som meddelt i Tabel 30 — at der efter Udsæd af 7 Skpr. Ld. gjennemsnitlig avledes den største Afgrøde, henved 300 Pd. Halm og 200 Pd. Korn over Middelafgrøden for alle 3 Aar, og at Avlen efter den mindste eller tyndeste Udsæd var den mest storkornede, idet Vægten pr. 1000 Korn af denne Afgrøde var 28.4 Gram mod 24.3 Gram for Afgrøden efter 9 Skpr. Udsæd. Ligesom ved de foregaaende Forsøg var det gjennemsnitlige Udbytte kun omkring 10 Tdr. à 200 Pd. pr. Td. Ld.

Som før antydet ere Forsøgene med større og mindre Saakorn i de sidste 4 Aar (1891—94) udførte med følgende 4 Kornsorter: Provsti-, Schlanstedter-, Bretagne- og Campine-Rug, af hvilke der dog foruden usorteret Saakorn af Bretagne-Rug kun er benyttet 2 Kornstørrelser, nemlig Overløb og Underløb, førstnævnte til en Gjennnmsnitsvægt af 35.6 Gram pr. 1000 Korn mod 19.1 Gram for Underløb. Ved Forsøgsrækken

Tabel 27.

Gjennemsnitstal for 3 Aars Forsøg paa Lermarken, Askov, 1891—93, med Saakorn af forskjellig Størrelse (Overløb og Underløb) af 4 Rugsorter, hvoraf der dels er udsaaet samme Kvantum efter Maal (8 Skpr.), dels samme Antal (3067000) Korn pr. Td. Ld., saaet henholdsvis: $^{4}/_{10}$ 90, $^{25}/_{9}$ 91, $^{21}/_{9}$ 92.

	Saaet pr Td. Ld.		Saakornets Vægt.		Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Korn pCt.	Anlens Vægt.		Avlen, sorteret paa langhullede Zinksold med Maskevidde henholdsvis $2^{1}/_{2}$, $2^{1}/_{4}$, $1^{3}/_{4}$ og $1^{1}/_{2}$ m. m. gav % paa			
	Skpr.	Mill. Korn.	1000 Korn Gram.	Pd. pr. Td.	Halm og Avner.	Korn.		1000 Korn Gram.	Pd. pr. Td.	Sold 1.	Sold 2.	Sold 3.	Sold 4.
I. Saaet 8 Skpr. pr. Td. Ld.													
A. Overløb	8	2·852	35.6	203·7	4869	*2138*	30·5	28·6	192·5	7·6	54·0	23.7	14·7
B. Underløb	8	5·149	19·1	195·4	4665	*2175*	31·8	25·9	193·7	3·7	46·1	28·0	22·2
II. Saaet 3·067 Mill. Korn pr. Td. Ld.													
A. Overløb	8·7	3·067	35·6	203·7	4613	*2137*	31·7	28·9	192·0	7·1	55·5	21·5	15·9
B. Underløb	4·8	3·067	19·1	195·4	4239	*2073*	32·8	28·5	192·9	4·8	51·7	24·9	18·6
Gjennemsnit for alt Overløb (I og II A.)	8·4	2·960	35·6	203·7	4741	*2138*	31·1	28·8	192·3	7·3	54·8	22·6	15·3
										62·1		37·9	
Gjennemsnit for alt Underløb (I og II B.)	6·4	4·108	19·1	195·4	4452	*2124*	32·3	27·2	193·3	4·3	48·8	26·5	20·4
										53·1		46·9	

Kornvægten paa Sold 1 ($2^{1}/_{2}$ mm. Maskinvidde) var: 40·5 Gram pr. 1000 Korn, 194·5 Pd. pr. Td. Ld.
" " " 2 ($2^{1}/_{4}$ " ") " : 30·3 " " " " " , 198·0 "
" " " 3 ($1^{3}/_{4}$ " ") " : 24·3 " " " " " , 194·5 "
" " " 4 ($1^{1}/_{2}$ " ") " : 17·0 " " " " " , 191·0 "

Tabel 28.

3 Aars Forsøg med Saakorn af forskjellig Størrelse („Overløb" og „Underløb") paa Lermarken, Askov, 1891—93. Saaet dels samme Kvantum (8 Skp.), dels samme Antal Korn (3.067.000) pr. Td. Ld.

Sorter.	1891.								
	Saaet 4/10 90. pr. Td. Ld.		Saakornets Vægt.		Udb. Pd. pr. Td. Ld.		Korn pCt.	Avlens Vægt.	
	Skpr.	Mill. Korn.	1000 Korn Gram.	pr. Td. Pd.	Halm og Avner.	Korn.		1000 Korn Gram.	pr. Td. Pd.
I. Saaet 8 Skpr. pr. Td. Ld.									
A. Overløb.									
Schlanstedter-Rug . .	8	3·336	29·5	196·0	3570	1750	32·9	28·2	183·5
Provsti-Rug	8	2·483	41·2	205·5	3300	1600	32·7	28·6	188·0
Bretagne-Rug	8	2·667	38·0	204·5	3400	1820	34·9	31·0	184·0
Campine-Rug	8	2·851	35·3	202·0	3350	1770	34·6	32·1	185·5
Gjens. for alle 4 Sorter	8	2·834	36·0	202·0	3405	1735	33·8	30·0	185·3
B. Underløb.									
Schlanstedter-Rug . .	8	5·052	18 6	191·0	3680	1840	33·3	24·5	185·0
Provsti-Rug	8	5·237	19·2	203·5	3300	1600	32·7	23.7	188·0
Bretagne-Rug	8	3·800	27·5	203·5	3240	1860	36·5	29·7	184·0
Campine-Rug	8	4·881	20 0	197 0	3160	1840	36·8	31·0	186·5
Gjens. for alle 4 Sorter	8	4·743	21·3	198·8	3345	1785	34·8	27·2	185.9
C. Usort. Udsæd.									
Bretagne-Rug	8	3·522	29·1	206·5	3260	1760	35·1	29·7	185·5
II. Saaet samme Antal Korn pr. Td. Ld.									
A. Overløb.									
Schlanstedter-Rug . .	8·7	3·600	29·5	196·0	4320	2280	34·5	27·8	183 5
Provsti-Rug	11·6	3·600	41·2	205·5	4000	2040	33·8	29·0	185·0
Bretagne-Rug	10·8	3·600	38·0	204·5	3880	2120	35·3	31·0	180·5
Campine-Rug	10·1	3·600	35·3	202·0	3640	2080	36·4	32·5	184·0
Gjens. for alle 4 Sorter	10·3	3·600	36·0	202·0	3960	2130	35·0	30·1	183·3
B. Underløb.									
Schlanstedter-Rug . .	5·7	3·600	18·6	191·0	4120	2360	36·4	29·8	187 0
Provsti-Rug	5 5	3·600	19·2	203·5	3440	1760	33·8	26·3	182·5
Bretagne-Rug	7·6	3·600	27·5	203·5	3720	2120	36·3	29·7	181·0
Campine-Rug	5·9	3·600	20·0	197·0	3720	2080	35 3	31·8	185·0
Gjens. for alle 4 Sorter	6·2	3·600	21·3	198·8	3750	2080	35·7	29·4	183·9

Tabel 28 fortsat.

Sorter.	1892.								
	Saaet 25/9 91. pr. Td. Ld.		Saakornets Vægt.		Udb. Pd. pr. Td. Ld.		Korn pCt.	Avlens Vægt.	
	Skpr.	Mill. Korn.	1000 Korn Gram.	pr. Td. Pd.	Halm og Avner	Korn.		1000 Korn Gram.	pr. Td. Pd.
I. Saaet 8 Skpr. pr. Td. Ld.									
A. Overløb.									
Schlanstedter-Rug . .	8	2·963	34·0	205·0	5400	2160	28·5	27·7	191·0
Provsti-Rug	8	2·940	33·6	200·0	5600	2280	28·9	28·0	197·5
Bretagne-Rug	8	3·262	30·5	201·5	5640	2400	29·8	27·5	189·5
Campine-Rug	8	2·493	41·1	202·0	5640	2320	29·1	30·0	187·0
Gjens. for alle 4 Sorter	8	2·915	34·8	202·1	5570	2290	29·1	28·3	191·3
B. Underløb.									
Schlanstedter-Rug . .	8	5·049	14·5	184·0	5200	2320	30·8	26·8	193·0
Provsti-Rug	8	5·162	18·5	194·0	5600	2280	28·9	25·3	194·0
Bretagne-Rug	8	5·526	20·7	191·0	4960	2280	31·5	24·8	192·5
Campine-Rug	8	5·909	16·5	197·5	6280	2560	28·9	26·0	189·5
Gjens. for alle 4 Sorter	8	5·162	17·6	191·6	5510	2360	30·0	25.7	192·3
C. Usort. Udsæd.									
Bretagne-Rug	8	3·156	30·5	195·5	4680	2120	31·2	26·7	191·0
II. Saaet samme Antal Korn pr. Td. Ld.									
A. Overløb.									
Schlanstedter-Rug . .	7·5	2·800	34·0	205·0	4960	1880	27·5	27·6	195·5
Provsti-Rug	7·6	2·800	33·6	200·0	4600	1920	29·4	28·1	196·0
Bretagne-Rug	6·9	2·800	30·5	201·5	4000	1800	31·0	25·3	187·0
Campine-Rug	9·0	2·800	41·1	202·0	4480	1920	30·0	30·9	185·5
Gjens. for alle 4 Sorter	7·8	2·800	34·8	202·1	4510	1880	29·4	28·0	191 8
B. Underløb.									
Schlanstedter-Rug . .	3·6	2·800	14·5	184·0	4280	1720	28·7	28·7	195·5
Provsti-Rug	4·3	2·800	18·5	194·0	4480	2120	32·1	27·2	196·0
Bretagne-Rug	4·9	2·800	20·7	191·0	4160	1880	31·1	27·8	187·0
Campine-Rug	3·8	2·800	16·5	197·5	4360	1920	30·6	28·7	190·0
Gjens. for alle 4 Sorter	4·2	2·800	17·6	191·6	4320	1910	30·7	28·1	192 1

Tabel 28 fortsat.

Sorter.	1893.								
	Saaet 21/9 92. pr. Td. Ld.		Saakornets Vægt.		Udb. Pd. pr. Td. Ld.		Korn pCt.	Avlens Vægt.	
	Skpr.	Mill. Korn.	1000 Korn Gram.	pr. Td. Pd.	Halm og Avner.	Korn.		1000 Korn Gram.	pr. Td. Pd.
I. Saaet 8 Skpr. pr. Td. Ld.									
A. Overløb.									
Schlanstedter-Rug . .	8	2·646	37·8	202·5	6040	2120	26·0	24·8	203·5
Provsti-Rug	8	2·778	36·0	211·0	5480	2520	31·5	27·6	203·5
Bretagne-Rug	8	3·333	30·0	206·5	5880	2560	30·3	27·5	200·0
Campine-Rug	8	2·469	40·5	208·0	5120	2360	31·6	30·0	197·5
Gjens. for alle 4 Sorter	8	2·807	36·1	207·0	5630	2390	29·8	27·5	201·1
B. Underløb.									
Schlanstedter-Rug . .	8	4·348	23·0	199·0	5920	2480	29·5	24·1	202·0
Provsti-Rug	8	5·917	16·9	198·5	5080	2120	29·4	24·2	202·0
Bretagne-Rug	8	5·882	17·0	191·0	4640	2240	32·6	23·0	204·5
Campine-Rug	3	6·024	16·6	194·5	4920	2680	35·3	28·2	203·5
Gjens. for alle 4 Sorter	8	5 543	18·4	195·8	5140	2380	31·6	24·9	203·0
C. Usort. Udsæd.									
Bretagne-Rug	8	3·636	27·5	208·0	5680	2880	33·6	27·4	204·5
II. Saaet samme Antal Korn pr. Td. Ld.									
A. Overløb.									
Schlanstedter-Rug . .	8·5	2·800	37·8	202·5	5320	2400	31·1	26·8	202·0
Provsti-Rug	8·1	2·800	36·0	211·0	5320	2320	30·4	27·4	202·0
Bretagne-Rug	6·7	2·800	30·0	206·5	5600	2400	30·0	28·1	200·5
Campine-Rug	9·1	2 800	40·5	208·0	5240	2480	32·1	31·5	200·0
Gjens. for alle 4 Sorter	8·1	2·800	36·1	207·0	5370	2400	30·9	28·5	201·1
B. Underløb.									
Schlanstedter-Rug . .	5·2	2·800	23·0	199·0	4990	2280	31·4	27·0	203·5
Provsti-Rug	3·8	2·800	16·9	198·5	4400	2120	32·5	26·9	203 0
Bretagne-Rug	3·8	2·800	17·0	191·0	5120	2520	33·0	28·0	203·0
Campine-Rug	3·7	2·800	16·6	194·5	4080	2000	32·9	30·0	202·0
Gjens. for alle 4 Sorter	4·1	2·800	18·4	195·8	4648	2230	32·4	28·0	202 9

Tabel 28 fortsat.

Sorter.	Gjennemsnit for alle 3 Aar.										
	Saaet pr. Td. Ld.		Saakornets Vægt.		Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Korn pCt.	Avlens Vægt.		Forholdstal for udsaaet Antal.	
	Skpr.	Mill. Korn.	1000 Korn Gram.	pr. Td. Pd.	Halm og Avner.	Korn.		1000 Korn Gram.	pr. Td. Pd.	Skpr.	Mill. Korn.
I. Saaet 8 Skpr. pr. Td. Ld.											
A. Overløb.											
Schlanstedter-Rug . .	8	2·982	33·8	201·2	5003	2010	28·7	26·9	192·5	100	100
Provsti-Rug	8	2·734	36·8	205·5	4793	2133	30·8	28·1	196·3	100	92
Bretagne-Rug	8	3·087	32·8	204·2	4977	2260	31·2	28·7	191·2	100	104
Campine-Rug	8	2·604	39·0	204·0	4703	2150	31·4	30·7	190·0	100	87
Gjens. for alle 4 Sorter	8	2 852	35 6	203·7	4869	2138	30·5	28·6	192·5	100	96
B. Underløb.											
Schlanstedter-Rug . .	8	4·816	18·7	191 3	4933	2213	31·0	25·1	193·3	100	162
Provsti-Rug.	8	5·439	18·2	198·7	4660	2000	30·0	24·4	194·7	100	182
Bretagne-Rug.	8	4·736	21·7	195·2	4280	2127	33 2	25·8	193·7	100	159
Campine-Rug	8	5·605	17·7	196·3	4787	2360	33 0	28·4	193·2	100	188
Gjens. for alle 4 Sorter	8	5 149	19·1	195 4	4665	2175	31·8	25·9	193·7	100	173
C. Usort. Udsæd.											
Bretagne-Rug.	8	3·458	29·0	203·0	4540	2253	33·2	27·9	193·7	100	115
II. Saaet samme Antal Korn pr. Td. Ld.											
A. Overløb.											
Schlanstedter-Rug . .	8·2	3·067	33·8	201·2	4867	2187	31·0	27·4	193·7	103	103
Provsti-Rug.	9·1	3·067	36·8	205·5	4633	2093	31·1	28·2	194·3	114	103
Bretagne-Rug.	8·1	3·067	32·8	204·2	4493	2107	31·9	28·1	189·3	101	103
Campine-Rug	9·4	3·067	39·0	204·0	4453	2160	32 7	31·6	190·8	118	103
Gjens. for alle 4 Sorter	8·7	3·067	35·6	203·7	4613	2137	31·7	28·9	192·2	109	103
B. Underløb.											
Schlanstedter-Rug. .	4·8	3·067	18·7	191·3	4463	2120	32 2	28.5	195·3	60	103
Provsti-Rug.	4·5	3·067	18·2	198·7	4107	2000	32·7	26·8	193·8	56	103
Bretagne-Rug.	5·9	3·067	21·7	195·2	4333	2173	33·4	28·5	190·3	68	103
Campine-Rug.	4·5	3·067	17·7	196·3	4053	2000	33·0	30·2	192·3	56	103
Gjens. for alle 4 Sorter	4·8	3·067	19·1	195·4	4239	2073	32·8	28·5	19·29	60	103

Tabel 29.

Forsøg med Saakorn af ulige Størrelse (af Schlanstedter-Rug) hvoraf dels er udsaaet samme Kvantum, dels samme Antal Korn pr. Td. Ld. Lermarken ved Askov 1888—91.

Schlanstedter-Rug.	1888.							1889.						
	Saaet pr. Td. Ld.		Saakornets Vægt. 1000 Korn Gram.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Korn pCt.	Avlens Vægt. 1000 Korn Gram.	Saaet pr. Td. Ld.		Saakornets Vægt. 1000 Korn Gram.	Udbytte pr. Td. Ld.		Korn pCt.	Avlens Vægt. 1000 Korn Gram.
	Skpr.	Mill. Korn.		Halm og Avner.	Korn.			Skpr.	Mill. Korn.		Halm og Avner.	Korn.		
A. Saaet samme Kvantum efter Maal.														
Sold 8 . . .	8	?	?	3700	1740	32·0	25·0	7	2·232	37·0	4140	2130	35·2	26·8
„ 9 . . .	8	„	„	5325	2360	30·8	28·1	7	2·818	29·5	4070	2180	36·2	25·7
„ 10 . . .	8	„	„	5050	2190	30·1	25·4	7	3·645	22·5	4190	2250	35·0	24·4
„ 14—15 .	8	„	„	5640	2590	31·5	25·3	7	4·822	16·0	4110	2220	35·0	25·3
Usorteret . .	8	„	„	5800	2600	31·0	27·0	7	2·813	28·9	4050	2020	33·2	26·9
A. Gjensn. . .	8	„	„	5103	2296	31·1	26·2	7	3.266	26·8	4112	2160	34·9	25·8
B. Saaet samme Antal Korn.														
Sold 8. . . .	„	„	„	„	„	„	„	8·8	2·800	37·0	4000	2140	34·8	26·5
„ 9. . . .	„	„	„	„	„	„	„	6·7	2·800	29·5	4110	2220	35·1	27·2
„ 10 . . .	„	„	„	„	„	„	„	5·4	2·800	22·5	4170	2220	34·7	27·3
„ 14—15 .	„	„	„	„	„	„	„	4·1	2·800	16·0	3850	2180	36·1	25·3
B. Gjensn. . .	„	„	„	„	„	„	„	6·3	2·800	26·3	4033	2190	35·2	26.6

med Udsæd af samme Kvantum Saakorn er saaet 8 Skpr. pr. Td. Ld., derved af Overløb gjennemsnitlig for alle Sorter 2.852 Mill. mod 5.149 af Underløb, altsaa af de store Korn 51 pr. Kvadratfod mod 92 af de smaa. Af Campine-Rug, den mest storkornede Sort, blev gjennemsnitlig kun udsaaet 47 store Korn pr. Kvadratfod.

Tabel 29 fortsat.

Schlansted-ter-Rug.	1890.							1891.						
	Saaet pr. Td. Ld.		Saakornets Vægt. 1000 Korn Gram.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Korn pCt.	Avlens Vægt. 1000 Korn Gram.	Saaet pr. Td. Ld.		Saakornets Vægt. 1000 Korn Gram.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Korn pCt.	Avlens Vægt. 1000 Korn Gram.
	Skpr.	Mill. Korn.		Halm og Avner.	Korn.			Skpr.	Mill. Korn.		Halm og Avner.	Korn.		
A. Saaet samme Kvantum efter Maal.														
Sold 8. . . .	7	2·484	38·0	3840	1360	26·1	21·6	8	2·602	37·0	3640	1760	32·6	32·0
„ 9. . . .	7	3·088	30·7	4330	1570	26·6	21·3	8	3·349	28·0	3390	1770	34·3	27·3
„ 10. . . .	7	3·755	25·2	4160	1440	25·7	20·4	8	4·056	23·5	3680	1720	31·8	25·4
„ 14—15 .	7	5·443	17·2	4200	1400	25·0	20·0	8	5·052	18·6	3680	1840	33·3	24·5
Usorteret. .	7	3·388	26·9	4420	1560	26·1	21·6	8	4·242	22·7	3630	1770	32·8	27·6
A. Gjensn. .	7	3·632	27·6	4190	1446	25·9	21·0	8	3·860	26·0	3604	1772	33·0	27·4
B. Saaet samme Antal Korn.														
Sold 8. . .	7·9	2·800	38·0	4107	1483	26·5	22·8	10·3	3·600	57·0	4080	2280	55·8	30·0
„ 9. . .	6·3	2·800	30·7	3830	1390	26·5	22·3	8·6	3·600	28·0	4520	2360	34·3	25·2
„ 10. . .	5·2	2·800	25·2	3680	1320	26·1	20·5	7·1	3·600	23·5	4360	2200	33·5	28·3
„ 14—15	3·6	2·800	17·2	3217	1163	26·6	20·9	5·7	3·600	18·6	4120	2360	36·4	29·8
B. Gjensn. .	5·8	2·800	27·8	3709	1339	26·5	21·6	7·9	3·600	26·8	4270	2300	35 0	28·3

Ved den anden Forsøgsrække med Udsæd af samme Antal Korn saaedes i første Aar efter Forhold 3.6 Mill. Korn pr. Td. Ld., men i de følgende Aar kun 2.8 Mill. eller 50 Korn pr. Kvadratfod og gjennemsnitlig for 1891—93 3.067 Mill. Korn pr. Td. Ld. eller 55 Korn pr. Kvadratfod. Derved blev det saaede Kvantum selvfølgelig meget forskjellig, ikke alene for store og smaa Korn, men ogsaa for de enkelte Sorter, hvad bedst vil ses af Tabel 28. Her skal desangaaende kun bemærkes, at der af samtlige Sorter i 1891—93 gjennemsnitlig blev udsaaet: af store Korn 8.7 Skpr. og af smaa 4.8 Skpr. pr.

Tabel 29 fortsat.

Schlanstedter-Rug.	Gjennemsnitlig.										
	Saaet pr. Td. Ld.		Saakornets Vægt. 1000 Korn Gram.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Korn pCt.	Avlens Vægt.		Forholdstal for uds. Antal.	
	Skpr.	Mill. Korn.		Halm og Avner.	Korn.		1000 Korn Gram.	Pd. pr. Td.	Skpr.	Mill. Korn.
A. Saaet samme Kvantum efter Maal:										
Sold 8	7·5	2·439	37·3	3830	1748	31·5	26·4	194	100	100
„ 9	7·5	3·085	29·4	4279	1970	32·0	25·6	195	100	126
„ 10	7·5	3·819	23·7	4270	1900	30·7	23·9	196	100	157
„ 14—15	7·5	5·106	17·3	4408	2013	31·2	23·8	195	100	209
Usorteret	7·5	3·481	26·2	4475	1988	30·8	25·8	195	100	143
A. Gjennemsnitlig .	7·5	3·586	26·8	4252	1924	31·2	25·1	195	100	147
B. Saaet samme Antal Korn.										
Sold 8	9·0	3·067	37·3	4062	1968	32·4	26·4	196	120	126
„ 9	7·2	3·067	29·4	4153	1990	31·6	24·9	197	96	126
„ 10	5·9	3·067	23·7	4070	1913	31·4	25·3	197	79	126
„ 14—15	4·5	3·067	17·3	3729	1901	33·0	25·4	196	60	126
B. Gjennemsnitlig .	6·7	3·067	26·9	4004	1943	32·6	25·5	197	89	126

Td. Ld. samt at det udsaaede Kvantum af store Korn varierede fra 6.7 til 11.6 Skpr. og for de smaa fra 3.6 til 7.6 Skpr. pr. Td. Ld. De største Kvanta udsaaedes som anført i 1891.

I Tabel 27 er der givet en sammentrængt Oversigt over de ved begge Forsøgsrækker indvundne Resultater, hvoraf følgende skal fremhæves:

1) Efter Overløb er der ved begge Forsøgsrækker avlet lige store Kornafgrøder, men lidt mindre Halm efter Udsæd af samme Antal Korn.

Tabel 30.

Forsøg med tykkere og tyndere Udsæd af Schlan-

Schlanstedter-Rug.	1888.							1889.						
	Saaet pr. Td. Ld.		Saakornets Vægt. 1000 Korn Gram.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Korn pCt.	Avlens Vægt. 1000 Korn Gram.	Saaet pr. Td. Ld.		Saakornets Vægt. 1000 Korn Gram.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Korn pCt.	Avlens Vægt. 1000 Korn Gram.
	Skpr.	Mill. Korn.		Halm og Avner.	Korn.			Skpr.	Mill. Korn.		Halm og Avner.	Korn.		
Usorteret . .	9	?	?	5440	2350	30·2	25·5	9	3·617	28·9	4280	2195	33·4	26·2
„ . .	8	„	„	5800	2600	31·0	27·0	8	3·215	28·9	4120	2130	34·2	24·5
„ . .	7	„	„	6040	3140	34·2	28·9	7	2·813	28·9	4050	2020	33·5	26·9
„ . .	6	„	„	4770	2510	34·5	28·6	6	2·411	28·9	3865	2075	34·8	26·9
	7·5	?	?	5513	2650	32·5	27·5	7·5	3·014	28·9	4079	2105	34·0	26·1

2) Ved Udsæd af samme Kvantum Saakorn (8 Skpr. pr. Td. Ld.) er der ikke opnaaet nogen Forøgelse af Kornafgrøden ved Anvendelse af store Saakorn, men kun et lille Merudbytte af Halm (ca. 2 Centner pr. Td. Ld.)

3) Ved Udsæd af samme Antal Korn efter Forhold 3.067 Mill. pr. Td. Ld. have de store Korn givet et Merudbytte, som dog kun har udgjort 374 Pd. Halm og 64 Pd. Korn pr. Td. Ld.

4) Sammenfattes de gjennemsnitlige Afgrøder, avlede henholdsvis efter Overløb eller Underløb, for begge Forsøgsrækker er der gjennemsnitlig af alle 4 Rugsorter avlet pr. Td. Ld. efter Udsæd af:

Overløb 4741 Pd. Halm og 2138 Pd. Korn = 10·69 Tdr. à 200 Pd.
Underløb 4452 — — — 2124 — — = 10·62 — — — —

Forskjel 289 Pd. Halm og 14 Pd. Korn = 0·07 Tdr. à 200 Pd.

Disse Resultater staa i bedste Overensstemmelse med de tidligere omtalte.

Søge vi i Tabel 27 Oplysninger om de avlede Kornafgrøders Kvalitet, ville vi finde, at hvor der har været udsaaet samme Antal Korn er der kun liden eller ingen Forskjel paa Korn-

stedter-Rug. Lermarken ved Askov 1888—90.

1890.							Gjennemsnitlig:									
Saaet pr. Td. Ld.		Saakornets Vægt. 1000 Korn Gram.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Korn pCt.	Avlens Vægt. 1000 Korn Gram.	Saaet pr. Td. Ld.		Saakornets Vægt. 1000 Korn Gram.	Udbytte Pd. pr. Td. Ld.		Korn pCt.	Avlens Vægt.		Forhldst. for. uds. Antal.	
Skpr.	Mill. Korn.		Halm og Avner.	Korn.			Skpr.	Mill. Korn.		Halm og Avner.	Korn.		1000Korn Gram.	Pd. pr. Td	Skpr.	Mill. Korn.
9	4·356	26·9	4125	1275	23·6	21·2	9	3·987	27·9	4615	1940	29·1	24·3	197	100	100
8	3·872	26·9	3995	1345	25·0	21·6	8	3·544	27·9	4638	2025	30·1	24·4	197	89	89
7	3·388	26·9	4420	1560	26·1	21·6	7	3·101	27·9	4837	2240	31·3	25·8	197	78	78
6	2·904	26·9	3657	1293	26·2	29·7	6	2·658	27·9	4097	1959	31·8	28·4	196	67	67
7·5	3·630	26·9	4049	1368	25·3	23·5	7·5	3·322	27·9	4547	2041	31·0	25·7	197	83	83

størrelsen. Kjendelig større bliver Forskjellen, hvor der har været udsaaet samme Kvantum Korn, idet Bestanden efter de store Korn her har været mindre tæt, og derfor har givet lidt mere storkornede Kornafgrøder. — Den paa langhullede Sold foretagne Sortering af Avlen synes dog at antyde, at de efter Overløb ved begge Forsøgsrækker avlede Kornafgrøder have indeholdt et større Antal af mere fyldige, maaske mindre langstrakte Korn end de efter Underløb avlede Afgrøder.

Kaste vi dernæst et Blik paa de i Tabel 28 givne detaillerede Oplysninger angaaende de aarlige Afgrøder ville vi finde, at hvor der er udsaaet samme Kvantum af smaa og store Korn er der ogsaa gjennemsnitlig af samtlige Sorter, Aar efter Aar avlet lige saa store Afgrøder efter de smaa som efter de store Korn, hvad der viser, at de indvundne Resultater ikke have været tilfældige. At der ikke har været samme Overensstemmelse mellem Afgrøderne af hver enkelt af de 4 Sorter, tør jeg ikke tillægge nogen Betydning, da dette vistnok skyldes tilfældige Aarsager.

I Modsætning til foregaaende er ved Forsøgsrækken med Udsæd af samme Antal Korn, paa et enkelt Aar nær, avlet et lille Merudbytte af Korn og et lidt større af Halm efter de

største Korn. Mindst var Forskjellen i det frugtbare Aar 1892 (i hvilket der endog avledes mest efter de smaa Korn), størst var den i det mindre gunstige Aar 1893, i hvilket de smaa Korn gjennemsnitlig gave et Mindreudbytte af 722 Pd. Halm og 170 Pd. Korn pr. Td. Ld.

I Forbindelse med ovenstaaende Oplysninger skal jeg her meddele de ved Forsøgene i 1894 indvundne Resultater. I dette Aar er efter Udsæd af samme Kvantum Saakorn, efter Forhold 8 Skpr. (eller 200 Pd.) pr. Td. Ld. avlet pr. Td. Ld.:

Efter Overløb	3667	Pd.	Halm	og	1440	Pd.	Korn,
„ Underløb	3647	—	—	—	1420	—	—
Forskjel kun	20	Pd.	Halm	og	20	Pd.	Korn.

Efter usorteret Saakorn af de samme Sorter var Avlen pr. Td. Ld.:

3727 Pd. Halm og 1473 Pd. Korn

altsaa lidt større end efter Overløb, og ved Udsæd af samme Antal Korn, efter Forhold 2.8 Mill. pr. Td. Ld. eller 50 Korn pr. Kvadratfod, avledes:

Efter Overløb:	4353	Pd.	Halm	og	1800	Pd.	Korn	pr.	Td. Ld.
— Underløb:	3767	—	—	—	1633	—	—	—	— —
altsaa pr. Td. Ld.:	586	Pd.	Halm	og	167	Pd.	Korn		

som Merudbytte efter de store Korn. — Afgrødens Størrelse viser tydelig nok, at Aaret har været ugunstigt for Rugen. Forøvrigt ere Resultaterne i god Overensstemmelse med de tidligere indvundne.

Endnu skylder jeg at paavise Aarsagen til Uoverensstemmelsen mellem de ved de første Forsøg med større og mindre Saakorn i 1881—82 indvundne Resultater. Jeg kunde nøjes med at sige, at Aarsagen alene maa søges i de for de nævnte Aar meget forskjellige klimatiske Forhold, men haaber dog at kunne gavne Sagen bedst ved at give efterfølgende Oplysninger om de Vejrforhold, som havde saa stor Indflydelse paa de i 1881 og 82 avlede Rugafgrøder.

Samtlige Prøver af de Rugstammer, som tjente til Forsøg i 1881, bleve saaede samtidig, omkring Midten af September, altsaa i god Tid; men Væxten i Efteraaret 1880 blev standset usædvanlig tidlig, idet vi allerede den 20.—21. Oktober fik en

stærk Snestorm, som gjentoges d. 28.—29. s. M. November begyndte med Frost, og den efterfølgende Vinter blev baade stræng og langvarig. I Januar havdes uafbrudt Frost fra d. 5. til Maanedens Udgang; den 24. i samme Maaned begyndte Istransporten. I Februar ligeledes Frost, om end ikke fuldt saa stræng, og endnu i Marts havdes 26 Frostdage. April var baade kold og tør, Maj ligeledes kold i Begyndelsen og Juni usædvanlig tør, Som det vil ses af de nederst paa Tabel 25 givne Oplysninger om Nedbøren, var denne for April, Maj og Juni tilsammen i 1881 kun 51 Millimeter mod 157 Mill., altsaa over det Tredobbelte, i samme Tidsrum i 1882.

Følgen af de her omtalte, fra de normale saa stærkt afvigende Vejrforhold, var for Rugafgrødernes Vedkommende den, at de af større Saakorn fremgaaede Planter beholdt hele det Forspring, som de fra Begyndelsen altid have, til langt hen paa Foraaret, og da den Tid kom, hvor Forskjellen mellem de af større og mindre Saakorn fremgaaede Planter plejer at udviskes under den hurtige og frodige Udvikling, bleve de af de store Korn fremgaaede Planter fremdeles begunstigede, idet de, som Følge af, at de dannede en mindre tæt Bestand, ikke trængte til Fugtighed i samme Grad som de af mindre Korn fremgaaede og i tættere Bestand voxende Planter.

Helt forskjellig herfra vare Vejrforholdene i det følgende Aar. Det hedder i Dagbogen herom: „November meget mild, næsten ingen Nattefrost. Enkelte Steder gaa Kreaturerne endnu ude. December ligeledes mild, Thermometret ingensinde under ÷ 1 Gr.“ Det samme var Tilfældet i Januar og tildels i Februar. Marts havde kun 1 Dag med Frost. Mange Steder saaedes baade Byg og Ærter i denne Maaned, og ved Slutningen af April havde Rugen den for dette Tidspunkt usædvanlige Højde af 27 Tommer. At Sommeren 1882 var fugtig og frugtbar, er er allerede berørt. Derfor avledes ogsaa meget store Rugafgrøder, der dog, som saa ofte under lignende Forhold, ikke foldede saa godt som forventet, og derfor savnede de af smaa Korn fremgaaede Planter, som dannede en forholdsvis tæt Bestand, ikke den for en frodig Udvikling nødvendige Fugtighed.

Hermed haaber jeg tilstrækkelig klart at have paavist Aarsagen til den oven omtalte Uoverensstemmelse mellem Re-

sultaterne fra de to første Aars Forsøg, og hermed er der da tillige gjort Rede for 10 Aars Forsøg med Saakorn af forskjellig Størrelse.

De derved indvundne Resultater kunne fremsættes i følgende faa Ord:

Ved Udsæd af det sædvanlig benyttede Kvantum Saakorn: 7—8 Skpr. Rug pr. Td. Ld. (hvorved der er udsaaet et meget forskjelligt Antal af store og smaa Korn) er der, naar undtages første Aars Forsøg, ikke opnaaet nogen nævneværdig Forøgelse af Kornafgrøden ved at benytte store Korn til Udsæd; dog er der oftere efter disse avlet lidt mere Halm.

Ved Udsæd af samme Antal Korn, efter Forhold 2.8 til 3.6 og gjennemsnitlig 3.067 Millioner Korn pr. Td. Ld. eller 55 Korn pr. Kvadratfod (hvorved der i Regelen er udsaaet pr. Td. Ld. 8—9 Skpr. af store og 4—5 Skpr. af smaa Korn) er der derimod gjennemgaaende avlet et lille Merudbytte af Halm og Korn efter Udsæd af større Korn, dog ingensinde over 1 Td. Korn pr. Td. Ld. og som oftest betydeligt mindre.

Til foranførte Meddelelser skal jeg endnu knytte nogle Bemærkninger om Anvendelsen af store og smaa Saakorn i Haab om derved at bringe større Klarhed over dette Punkt.

Naar man har gjort sig rigtig fortrolig med den Tanke, at der maa kunne vindes betydeligt forøgede Afgrøder ved kun at anvende de store Korn til Udsæd, og naar man har troet at have fundet Rigtigheden af denne Antagelse bekræftet ved de i Udlandet indvundne Resultater ved Forsøg med store og smaa Saakorn, saa kunde man maaske endnu være fristet til at tro, at de tidligere omtalte Markforsøg i en eller anden Henseende maatte være mangelfuldt udførte.

I den Anledning skal jeg derfor først gjøre opmærksom paa, at de i Udlandet udførte Forsøg — saa vidt de ere mig bekjendte — kun ere udførte i det smaa med et ringe Antal Korn, ofte kun med 1—200 Korn, altsaa ikke som Markforsøg. Saavidt jeg kan skjønne, er der heller ikke ved disse Forsøg givet Planterne et bestemt, begrænset Voxerum, og har dette været Tilfældet, maa de ved Forsøgene indvundne Resultater siges at være uden Betydning for det praktiske Jordbrug; thi kun ved Dyrkning i tæt Bestand, lig den paa vore Marker,

kan der indvindes Resultater, som kunne være til Vejledning for Jordbrugerne.

Vore Forsøg have vist, at de af store Korn fremgaaede Planter ere mere kraftige end de af smaa Korn fremgaaede, deri stemme de fuldstændig overens med de i Udlandet udførte. Det har endvidere vist sig, at saa længe Planten „gror af Kornet", forbliver denne Forskjel meget iøjnefaldende. Som oftest vil den ogsaa endnu være ret fremtrædende det følgende Foraar, især naar Rugens Vext er standset forholdsvis tidlig om Efteraaret, men naar Rugen lidt hen paa Foraaret kommer rigtig i Grøde, saa udviskes den efterhaanden, i hvert Fald tildels, og under særlige gunstige Forhold kan den udjævnes fuldstændig, før Vexten afsluttes. Hvorvidt dette vil ske, vil bero paa Vejrliget, Jordbundens Fugtighedsforhold og Rigdom paa Plantenæring og paa Plantebestandens Tæthed.

Ved de paa Marken ved Askov i 1891—93 udførte Forsøg med Udsæd af samme Antal Korn efter Forhold 55 Korn pr. Kvadratfod eller 1 Korn paa 2.6 Kvadrattomme var Forholdet mellem de efter store og smaa Korn avlede Afgrøder (Halm, Avner og Korn sammenfattede) gjennemsnitlig for 4 Rugsorter i 3 Aar som 100 til 93. Tør vi gaa ud fra, at der er fremgaaet samme Antal Planter af smaa og store Korn, saa har 9 Planter af store Korn paa lidt nær kunnet veje op med 10 af de Planter, der vare fremgaaede af smaa Korn.

Men selv om Forskjellen mellem de af store og smaa Korn fremgaaede Planter, som i anførte Tilfælde, ikke fuldstændig udjævnes før Vexten afsluttes, ja selv om den bliver betydelig større end nylig anført, er dermed dog ikke givet, at der vil avles betydelig forøgede Afgrøder ved at benytte store Korn som Saasæd; thi ingen Jordbruger vil saa et saa lille Kvantum, som blev benyttet ved ovennævnte Forsøg (4.8 Skpr. af smaa Korn pr. Td. Ld.), og naar der udsaas samme Kvantum af store og smaa Korn, efter Forhold 7—8 Skpr. pr. Td. Ld., vil Forskjellen mellem de af store og smaa Korn fremgaaede Planter — hvis der er en saadan — antagelig i de fleste Tilfælde opvejes ved, at det udsaaede, langt større Antal af smaa Korn vil danne en betydelig tættere Plantebestand.

Det kunde jo tænkes, at man ved en endnu tykkere Udsæd af store Korn, f. Ex. 9—10 Skpr. pr. Td. Ld. ogsaa kunde tilvejebringe en meget tæt Bestand af disse og derved erholde det

ønskede Merudbytte. Et enkelt Aars Forsøg (1891) i den Retning førte dog ikke til det attraaede Resultat, og selv om det lykkedes at tilvejebringe en tæt Bestand af de af store Korn fremgaaede Planter, vilde Følgen deraf vistnok ofte blive den, at Planterne hæmmedes i Væxten, og derved vilde det Forspring, de havde fra Begyndelsen, let gaa tabt; thi kraftige Planter fordre mere Plads end de mindre kraftige.

Naar der trods den tættere Bestand oftere er avlet lidt mindre Halm efter de smaa Korn, hidrører dette kun fra, at den efter store Korn fremgaaede Afgrøde har været lidt højere.

Der er sagt, at man gøder bedst og billigst til en Afgrøde ved at anvende store Korn til Udsæd. Denne Udtalelse giver mig Anledning til at minde om — hvad man ofte synes at overse — at en Afgrøde kun kan optage en meget ringe Del af sin Næring fra Saakornet.

Til Belysning af dette Punkt skal jeg tillade mig at anføre følgende: Ved de paa Marken ved Askov i 1891—93 udførte Forsøg med samme Antal af store og smaa Korn, blev der af de sidste, gjennemsnitlig for de 4 til Forsøget anvendte Rugsorter, kun udsaaet efter Forhold 117 Pd. Rug pr. Td. Ld., derefter avledes gjennemsnitlig af Halm, Avner og Korn tilsammentagne 6312 Pd. pr. Td. Ld. Bortset fra Stubbens Vægt, som ingenlunde er ringe, og bortset fra, at kun en Del af Saakornets Vægt er afgivet som Næring til Afgrøden, har Saakornets Vægt i foreliggende Tilfælde kun udgjort 1.8 pCt. af Vægten af den avlede Afgrøde. Mere end de anførte 1.8 pCt. kan Afgrøden altsaa i foreliggende Tilfælde ikke have optaget fra Saakornet. Resten, 98.2 pCt. af Vægten, maa den have optaget fra Jorden og Luften.

Af de store Korn blev ved samme Forsøg udsaaet efter Forhold 221 Pd. pr. Td. Ld. Avlens Vægt var 6750 Pd. pr. Td. Ld. Saakornet har altsaa i dette Tilfælde efter Vægt udgjort 3.3 pCt. af Afgrøden, og denne maa altsaa mindst have optaget 96.7 pCt. af sin Vægt fra Jorden og Luften; og som her anført vil det i Almindelighed være, hvor der avles over 10 Tdr. Rug pr. Td. Ld. Saaledes blev der, for at nævne et andet Exempel, ved 6 Aars Forsøg med de 6 almindelige Rugsorter (Tabel 4) paa Marken ved Tystofte efter Udsæd af 200 Pd. Rug gjennnmsnitlig avlet 9516 Pd. Halm, Avner og

Korn. Saakornets Vægt har altsaa i dette Tilfælde kun udgjort 2·1 pCt. af Afgrødens Vægt.

Skulde det vel, under Forhold som de anførte, være af saa stor Betydning for Afgrødens Størrelse, om den maa optage 1 pCt. mere eller mindre fra Luften og Jorden, naar der i denne findes tilstrækkelig Næring?

Vist er det, at det kun lidet nytter at gøde til Afgrøden ved at benytte store Korn til Udsæd, naar de af disse fremgaaede forholdsvis frodige Planter ikke senere kunne finde tilstrækkelig Næring i Jordbunden; thi ogsaa her gjælder den for Kvægopdræt saa hyppig udtalte Anvisning: „Rigelig og ligelig Næring" gjennem hele Vækstperioden. Skal Anvendelsen af store Korn betragtes som Gødning for Afgrøden, maa den for Rugens Vedkommende rettest sammenlignes med Chili-Salpeter. Virkningen er hurtig men tillige kortvarig, og den kan — som vel bekjendt — undertiden blive skadelig, idet Rugen ved at drives for stærkt frem om Efteraaret bliver mere ømtaalig for Vinterkulden, og hvor den fremdrevne Rug ikke senere finder tilstrækkelig Næring i Jordbunden, vil Nyttevirkningen altid blive meget tvivlsom, men Vejrforholdene kunne jo ogsaa blive saaledes (som i 1880—81) at der kan naas et betydeligt Merudbytte ved Anvendelse af store Saakorn.

Ved foranførte Bemærkninger har jeg selvfølgelig ikke villet fraraade en omhyggelig Rensning af Saakornet, tværtimod i den Henseende trænges der endnu paa mange Steder til Fremgang. Ej heller tør jeg paastaa, at der ikke under andre Forhold vil kunne opnaas lidt bedre Resultater for de store Korn end de tidligere meddelte. Jeg har kun villet paavise, at Anvendelse af store Saakorn ikke er den væsentligste Faktor for Tilvejebringelsen af store Rugafgrøder. Vejrliget, Jordbundens Fugtighedsforhold, Sammensætning og Indhold af Plantenæring, samt Valget af en for de lokale Forhold passende foldrig Rugsort, ere andre Faktorer, som vistnok, hver for sig, har større Betydning end en stærk Sortering af Saakornet.

Endnu bør tilføjes, at Forsøgene paa alle Marker udførtes paa gødningskraftig Jord. Ved Askov dyrkedes Rugen efter Vikkehavre med efterfølgende Halvbrak.

Til Slutning skal jeg give en

Sammentrængt Oversigt over de Forhold, hvorunder Forsøgene ere udførte og de ved de enkelte Forsøgsrækker indvundne Resultater.

A. Klima, Jordbundsforhold m. m.

1. Varme og Nedbør. (Se Tabel 1 og 2.)

2. Jordbundsforhold.

Ved Tystofte, Lyngby og paa „Lermarken" ved Askov ere Forsøgene udførte paa letmuldede Lerjorder. Den saakaldte „Sandmark" ved Askov har lette Sandjorder.

3. Omdriften. (Sædskifte se Tabel 3.)

8-Marks Drift for Marken ved Tystofte og Lermarken ved Askov; 7-Marks Drift for Marken ved Lyngby og 9-Marks Drift for Sandmarken ved Askov.

4. Jordbehandling.

Halvbrak — efter Vikkehavre og Sneglebælg — paa 11 og Helbrak paa 2 Skifter af Marken ved Tystofte. Helbrak paa det ene og Halvbrak paa det andet Skifte af Lermarken ved Askov, Helbrak eller benyttet Brak paa Sandmarken ved Askov.

5. Anvendt Kvantum Staldgødning pr. Td. Land.

a) i Omdriften, b) til Rugen.

Til Marken ved Tystofte ialt 40 Læs à 4 Kubikalen (2000 Pd.) deraf 10 Læs (20,000 Pd.) til hver Rugafgrøde. Til Lermarken ved Askov 60 Læs à 4 Kubikalen, hvoraf 20 Læs i Brakmarken og 10 Læs efter Halvbrak, umiddelbart til Rugafgrøden. Til Sandmarken 45 Læs, à 3 Kubikalen, i Omdriften og 15 Læs til Rugen.

6. Saatid og Saakvantum.

Rugen er i Regelen saaet omkring 20. September, undertiden lidt senere.

Hvor intet andet er anført er saaet 200 Pd. pr. Td. Ld.

B. Udførte Forsøg.

I. Varietetsforsøg.

1. Antal dyrkede Sorter og deres Herkomst.

Ialt er dyrket 32 Rugsorter, hvoraf kun 2 have været Vaar-Rug, Resten Vinter-Rug. Af disse stamme 1 fra England, 1 fra Holland (Zeelænder-R.), 1 fra Belgien (Campine-R.), 1 fra Frankrig (Bretagne-R.), 12 fra Tyskland (deriblandt Provsti-, Bestehorns- og Schlanstedter-Rug), 4 fra Rusland (hvoraf 2 fra Finland), 2 fra Norge, 3 fra Sverige og 5 fra Danmark.

Af ovennævnte Antal er hidtil her i Landet — foruden Dansk Sand-Rug eller Hede-Rug — kun følgende 6 Sorter dyrkede i større Udstrækning: Bretagne-Rug, Zeelænder-Rug, Campine-Rug, Provsti-Rug, Bestehorns Kæmpe-Rug og Schlanstedter-Rug. Disse, som i Modsætning til de øvrige, kunne kaldes hjemlige eller almindelige ere ved Forsøgene prøvede i langt større Udstrækning end de øvrige Sorter, hvoraf ingen hidtil har overgaaet de ovennævnte 6 Sorter.

Næsten alle Prøver af Bretagne-Rug ere modtagne fra Brattingsborg paa Samsø. Flertallet af Prøverne af Campine-Rug fra Hofmansgave. Af Zeelænder-Rugen er dyrket flere Former. Saavel af denne som af Provsti-, Bestehorns- og Schlanstedter-Rug, ere originale Prøver forsøgte ved Siden af hjemmeavlede. Hvert Aar er modtaget nyt Saakorn fra Steder, hvor det maatte antages, at Sorterne have undgaaet Krydsbefrugtning med andre Sorter, og efter 2—3 Aars Dyrkning i Forsøgsmarkerne ere Prøverne i Regelen blevne afløste af andre.

2. Kornudbytte paa de forskjellige Marker.

Den gjennemsnitlige Kornafgrøde pr. Td. Ld. af de 6 almindelige Sorter tilsammentagne har været:

a) ved Tystofte	1887—92:	3365 Pd. Korn	=	16· 8 Tdr.	à 200 Pd.
b) do.	1890—92:	3406 — —	=	17· 0 —	à — —
c) Lermarken ved Askov	1890—92:	2570 — —	=	12·85 —	à — —
d) Sandmarken do.	1890—93:	958 — —	=	4·79 —	à — —

e) Paa lermuldet Jord ved Tystofte, Askov og Lyngby avledes i 1893 henholdsvis 2678, 2246 og 3253 Pd. Korn, altsaa gjennemsnitlig for de 3 Marker 2726 Pd. Korn = 13·63 Tdr. à 200 Pd. pr. Td. Ld.

3. Sorternes Ydeevne.

a) De 6 almindelige Sorter:

Ordnede i Rækkefølge saaledes, at den Sort, der har givet den største Kornafgrøde, stilles øverst, og den mindst foldrige Sort nederst i Rækken, bliver denne for de alm. Sorter ved 6 Aars Forsøg (1887—92) paa Marken ved Tystofte følgende (Tabel 4 og 5):

1. Bretagne-Rug.
2. Campine-Rug.
3. Zeelænder-Rug.
4. Provsti-Rug.
5. Bestehorns-Rug.
6. Schlanstedter-Rug.

Forskjellen mellem Kornafgrøderne af Bretagne- og Schlanstedter-Rug har gjennemsnitlig ved de 6 Aars Forsøg været 305 Pd. Korn = $1^1/_2$ Td. Korn pr. Td. Ld.

Schlanstedter- og Campine-Rug have givet mere Halm end de øvrige; Provsti- og Zeelænder-Rug mindst. Afvigelsen fra Middelafgrøden har dog kun været 3—400 Pd. Halm pr. Td. Ld.

I Tidsrummet 1890—92 har Zeelænder-Rugen gjennemsnitlig givet den største Kornafgrøde paa de lermuldede Marker. Efter denne følger Bretagne-, Campine-, Schlanstedter-, Bestehorns og Provsti-Rug (Tabel 6).

Ved 4 Aars Forsøg — 1890—93 — hvorved der for 1893 havdes Gjennemsnitsresultater for Markerne ved Tystofte, Askov og Lyngby, men i de 3 foregaaende Aar kun for Tystofte og Askov — var Rækkefølgen for de 6 almindelige Sorter: 1) Zeelænder-Rug, 2) Bretagne-Rug, 3) Campine-Rug, 4) Provsti-Rug, 5) Bestehorns-Rug og 6) Schlanstedter-Rug (Tabel 11). De 3 førstnævte have saaledes gjennemgaaende givet de største Kornafgrøder.

For Lermarken ved Askov var Rækkefølgen for de 6 Sorter ved 3 Aars Forsøg (1890—92):

1. Bretagne-Rug.
2. Zeelænder-Rug.
3. Bestehorns-Rug.
4. Campine-Rug.
5. Provsti-Rug.
6. Schlanstedter-Rug. (Tab. 12.)

og for Sandmarken i 1890—93: 1) Campine, 2) Provsti, 3) Bretagne, 4) Zeelænder, 5) Bestehorns og 6) Schlanstedter-Rug. Sidstnævnte har altsaa indtaget nederste Plads paa alle Marker. Forskjellen mellem største og mindste Kornafgrøde af de oven

nævnte 6 Sorter var gjennemsnitlig dog kun 108 Pd. pr. Td. Ld. (Tabel 17). Kornet udgjorde gjennemsnitlig 26·9 pCt. af hele Afgrøden.

b) Sand-Rug (Hede-Rug) har ved 2 Aars Forsøg paa sidstnævnte Mark gjennemsnitlig givet mindre Kornafgrøder end de 6 alm. Sorter og meget mindre Halm.

c) St. Hans-Rug, dyrket under samme Forhold som Provsti-Rug, har i Sammenligning med denne Sort ved 3 Aars Forsøg (1891—93) paa Marken ved Tystofte givet et gjennemsnitligt Mindreudbytte af 418 Pd. Korn pr. Td. Ld. Mængden af Halm var omtrent den samme for begge Sorter. Vægten pr. 1000 Korn var for Provsti-Rug 26.4, for St. Hans-Rug kun 19.3 Gram (Tabel 19).

d) Vaar-Rug, 2 Sorter, dyrkede paa de samme Marker som Provsti-Rug, har i Sammenligning med denne ved 5 Aars Forsøg (1889—93) paa Marken ved Tystofte givet et Mindreudbytte af 1633 Pd. Halm og 1580 Pd. Korn pr. Td. Ld. Af Provsti-Rug avledes gjennemsnitlig 3030 Pd., af Vaar-Rug kun 1450 Pd. Korn pr. Td. Ld. Den største Kornafgrøde af sidstnævnte var kun 1908 Pd. Korn pr. Td. Ld. (Tabel 19). Dette Forsøg viser dog kun, at Vaar-Rug er uden Værdi for gode lermuldede Jorder.

Som et Exempel paa, hvilken Forskjel der kan være mellem de forskjellige Sorter af Vinter-Rug, anføres her Afgrøderne af de 2 Rugsorter som ved 3 Aars Forsøg (1890—92) med 14 Sorter paa Marken ved Tystofte gav det største og mindste Kornudbytte pr. Td. Ld. (Tabel 6).

Zeelænder-Rug	6033 Pd. Halm og	3540 Pd. Korn.
Jønsberg-Rug	6911 — — —	2397 — —
Merudbytte af Zeelænder-Rug ÷	878 Pd. Halm og +	1143 Pd. Korn = 5.72 Tdr. à 200 Pd.

e) Andre Rugsorter.

Angaaende de øvrige — ikke hidtil omtalte — Rugsorters Ydeevne findes Oplysninger i Tabel 6, 7, 13, 15, 16 og 18.

4. Sorternes Kvalitet.

Om Kvaliteten er for 14 Rugsorters Vedkommende givet Oplysninger i Tabel 8, 9 og 10.

Med Hensyn til Kornets Form og Farve har der ikke været nogen fremtrædende Forskjel mellem de 6 alm. dyrkede Sorter, ligesom Kornstørrelsen heller ikke har været meget forskjellig. Campine-Rugen har gjennemgaaende havt de største, Bestehorns Kæmpe-Rug de mindste Korn, men Forskjellen har ved 6 Aars Forsøg paa Marken ved Tystofte, næppe været 2 Gram pr. 1000 Korn.

Derimod ere flere af de øvrige Sorter, f. St. Hans-Rug, Finsk Rug, Jønsberg-Rug, Dansk Sand-Rug o. fl. i Sammenligning med de 6 alm. Sorter meget smaakornede.

I Tabel 9 ere Sorterne — efter udført Analyse i 1890 — ordnede efter Indhold af Stivelse (og i Vand opløselige Kulhydrater). Foretages Ordningen efter Indholdet af kvælstofholdige Stoffer, bliver Rækkefølgen for de 6 alm. Sorter neden anførte:

1. Bestehorns-Rug.
2. Provsti-Rug.
3. Schlanstedter-Rug.
4. Bretagne-Rug.
5. Campine-Rug.
6. Zeelænder-Rug.

Først anførte med et Indhold af 8.71 pCt., sidstnævne med 8.11 pCt. af kvælstofholdige Stoffer.

Rækkefølgen altsaa næsten modsat den for Ydeevnen anførte, men trods dette er der dog af de 3 sidstnævnte ikke produceret et mindre Kvantum af kvælstofholdige Stoffer pr. Td. Ld. og af Stivelse have de produceret ikke saa lidt mere end de først anførte.

Rigest paa kvælstofholdige Stoffer vare de 3 tildels smaakornede Rugsorter: Skara-Rug, Jønsberg-Rug og Finsk Rug (Hartmann) med henholdsvis 10.38, 10.94 og 11.13 pCt. mod 9.10 pCt. gjennemsnitlig for de 6 alm. Sorter, avlede paa samme Mark.

Ved Analyser af Kornafgrøden fra 3 Marker viste det sig, at den kraftigste Jord gav de mest kvælstofrige Afgrøder (Tabel 10).

Store Korn, erholdte ved Sortering, var lidt rigere paa kvælstofholdige Stoffer end middelstore og smaa Korn (Tabel 9).

II. Flere Rækker Forsøg.

1. Vinter-Byg, prøvet ved Siden af Rugsorter.

Ved 6 Aars Forsøg med 2—6 Sorter af Vinter-Byg have ingen af disse, med Hensyn til Ydeevne, helt kunnet maale sig med Provsti- eller Schlanstedter-Rug, dyrkede under samme Forhold. Der er vel i 1893—94 af de bedste Vinterbyg-Sorter avlet samme Antal Tdr. pr. Td. Ld., som af Schlanstedter-Rug, af en enkelt endog lidt mere, men ikke samme Antal Centner Korn pr. Td. Ld., og Vægten pr. Td. har kun været 178—180 Pd. mod 200 til 203 Pd. pr. Td. for Rugen, som altid have givet meget mere Halm end Vinter-Bygget. De største Afgrøder af dette ere avlede i de tørre og varme Somre 1889 og 93. (Tabel 19 og 20.)

2. Fjorgammelt og nyt Saakorn.

Ved 5 Aars Forsøg med Udsæd af 200 Pd. Korn pr. Td. Ld. af hver af de 6 alm. Rugsorter er der gjennemsnitlig af samtlige Sorter avlet et Mindreudbytte af 809 Pd. Halm og 242 Pd. Korn pr. Td. Ld. efter fjorgammelt Saakorn.

Ved lidt tættere Udsæd af det overgjemte Saakorn vilde oven anførte Mindreudbytte dog sikkert være bleven betydelig formindsket, dog synes den overgjemte Saarug at give lidt mindre Halm. (Tabel 21.)

3. Originalt og hjemmeavlet Saakorn.

Bortset fra en enkelt original Prøve af Bestehorns-Rug, som spirede mindre godt, var der ved Forsøgene ikke nogen nævneværdig Forskjel mellem Afgrøderne efter originalt og hjemmeavlet Saakorn, eller rettere: efter originale Prøver avledes samme Afgrøder som efter samtlige Prøver tilsammentagne. (Tabel 22.)

4. Virkninger af fortsat Krydsning mellem forskjellige Rugsorter.

Efter Saakorn af Rugprøver af de 6 almindelige Rugsorter, som indtil 4de og 5te Generation havde været stærkt udsatte for Krydsning med andre Sorter er der i 1891—92 — i Sammenligning med Afgrøderne af samtlige

Prøver af samme Sorter — avlet et Merudbytte af 514 Pd. Halm og 304 Pd. Korn pr. Td. Ld. (Tabel 23), og i Sammenligning med Afgrøderne af de Prøver, som kun i 1. og 2. Generation havde været udsatte for Krydsning med andre Sorter, var Merudbyttet efter de indtil 4. og 5. Generation for Krydsning udsatte Prøver 527 Pd. Halm og 288 Pd. Korn pr. Td. Ld. (Tabel 24.)

Krydsning mellem Rugsorter synes saaledes at gjøre disse mere foldrige, hvorimod hverken Kvalitetsvægten eller Kornstørrelsen i kjendelig Grad synes paavirket derved.

Forsøgene maa dog fortsættes en Tid endnu før der kan vindes fuldt ud paalidelige Resultater.

5. 10 Aars Forsøg med Saakorn af forskjellig Størrelse.

a) Udsæd af samme **Kvantum** store og smaa Korn efter Forhold 7—8 Skpr. Rug pr. Td. Ld. (Tabel 25—29.)

Naar undtages et Aar (1881 — Tabel 25) er der ikke opnaaet nogen Forøgelse af Kornafgrøden ved Anvendelse af store Korn til Udsæd, hvorimod der oftere efter disse er avlet et lille Merudbytte af Halm, oftest dog kun 2—400 Pd. pr. Td. Ld.

b) Udsæd af samme **Antal** store og smaa Korn fra 2.8 til 3.6 Millioner, og gjennemsnitlig 3.067 Mill. Korn pr. Td. Ld. = 55 Korn pr. Kvadratfod.

Forsøgene ere i 4 Aar (1888—91) udførte med 4 forskjellige Kornstørrelser af Schlanstedter-Rug, og fra 1891 med 2 Kornstørrelser (Overløb og Underløb) af Schlanstedter-, Provsti-, Bretagne- og Campine-Rug.

Vægten af de til Forsøgene anvendte Saakorn har ved begge Forsøgsrækker været:

For de største Korn 37·3 og 35·6 Gram pr. 1000.
For de mindste — 17·3 og 19·1 — — —

Det udsaaede Kvantum var:

Af de største Korn 8·7 og 9 Skpr. pr. Td. Ld.
Af de mindste Korn kun 4·5 og 4·8 — — — —

Trods den store Forskjel paa Saakornet var Merudbyttet efter store Korn ved Forsøgene i 1891—93 dog kun 374 Pd.

Halm og 69 Pd. Korn pr. Td. Ld., og Resultaterne for 1888—91 var i god Overensstemmelse med de sidst anførte.

6. Forsøg med tyndere og tættere Udsæd.

Ved Udsæd af 6 til 9 Skpr. af Schlanstedter-Rug avledes ved 3 Aars Forsøg paa Marken ved Askov de største Afgrøder efter en Udsæd af 7 Skpr. pr. Td. Ld. (Tab. 30.)

Supplement til Beretningen om „Forsøg med et større Antal Rugsorter".

Af Statskonsulent **P. Nielsen.**

Som Tillæg til foranstaaende Beretning tjene efterfølgende Meddelelser om de ved Forsøgene i 1894 indvundne Resultater, hvortil jeg i Tabel 34 har føjet en Oversigt, omfattende alle ved 5 Aars Forsøg (1890—94) paa lermuldede Jorder ved Tystofte, Askov og Lyngby avlede Afgrøder af de 6 almindelige Rugsorter, ligesom jeg i Tabel 35 har givet en lignende Oversigt over de ved 8 Aars Forsøg (1887—94) paa Markerne ved Tystofte avlede gjennemsnitlige Afgrøder af de samme 6 Rugsorter.

Ved Hjælp af disse 2 Tabeller vil man hurtig og let kunne faa et klart Overblik over de paa lermuldet Jord, indtil Slutningen af 1894 indvundne Resultater, hvorfor jeg meget maa tilraade Læserne at gjøre sig fortrolige med Tabel 34 og 36, til hvilke jeg senere skal knytte nogle Bemærkninger, efter først at have omtalt de i 1894 indvundne Resultater, hvorom der er givet en Del Oplysninger i Tabel 31—33.

Det vil maaske være overflødigt at minde om, at Rughøsten i 1894, ligesom i det foregaaende Aar var mindre tilfredsstillende; og som det var i Almindelighed, saaledes ogsaa paa Forsøgsmarkerne. Rugafgrøderne saa før Høsten ret lovende ud, men foldede under Forventning, og Resultatet blev, at der af 14 Rugsorter, dyrkede paa 3 Marker, gjennemsnitlig avledes ca. 1000 Pd. Halm pr. Td. Ld. mere i 1894 end i det foregaaende Aar, men Kornudbyttet var paa en Ubetydelighed nær det samme for begge Aar, nemlig kun 12·1 Tdr. à 200 Pd. pr. Td. Ld.

Derimod var der i de samme Aar en betydelig Forskjel paa Afgrøderne af de *enkelte* Sorter; saaledes gav Zeelænder-Rugen paa samtlige Marker tilsammentagne en betydelig større Afgrøde end nogen anden Sort i 1893, medens samme Sort i

Tabel 31.

Middelafgrøde af de 6 almindelige Rugsorter, avlede i 1894 paa Forsøgsmarkerne ved Tystofte, Askov og Lyngby.

Nr.	Sorter.	Tystofte.						Lyngby.			Askov.			Gjennemsnitlig.			
		Mark 4 A			Mark 6 A												
		Antal Forsøgs-stykker	Pd. pr. Td. Land.		Antal Forsøgs-stykker.	Pd. pr. Td. Land.		Antal Forsøgs-stykker.	Pd. pr. Td. Land.		Antal Forsøgs-stykker.	Pd. pr. Td. Land.		Antal Forsøgs-stykker.	Pd. pr. Td Land.		Forholdstal for Kornudbytte.
			Halm og Avner.	Korn.		Halm og Avner.	Korn.		Halm og Avner.	Korn.		Halm og Avner.	Korn.		Halm og Avner.	Korn.	
1	Bretagne-Rug . . .	6	7287	3107	8	6003	2877	6	7521	2829	13	5008	2146	(33)	6455	2749	100
2	Besteh. Kæmpe-R	7	7240	2827	10	5398	2557	9	7653	2681	7	5241	2221	(33)	6383	2572	94
3	Zeelænder-Rug . .	10	6741	2806	11	5381	2555	15	7508	2732	7	4796	2099	(43)	6107	2548	93
4	Campine-Rug . . .	9	6952	2854	9	5329	2610	9	7436	2608	4	4874	2060	(31)	6148	2533	92
5	Provsti-Rug	7	7054	2851	11	5525	2470	12	7442	2550	7	5005	2089	(37)	6257	2490	91
6	Schlanstedter-Rug	10	7077	2725	5	5938	2562	9	8058	2483	4	5056	1840	(28)	6532	2403	88
1—6	Gjennemsnitlig . .	(49)	7059	2862	(54)	5596	2605	(60)	7603	2647	(42)	4997	2076	(205)	6314	2548	93

Tabel 32.

Middelafgrøder af 14 Rugsorter, avlede i 1894 paa Markerne ved Forsøg (1893—94) med de samme

Nr.	Sorter.	1. Tystofte, 4 A, 1894.				2. Tystofte, 6 A 1894			
		Antal Forsøgsstkr.	Afgrøde pr. Td. Land.			Antal Forsøgsstkr.	Afgrøde pr. Td. Land.		
			Halm og Avner. Pd.	Korn. Pd.	Tdr. à 200 Pd.		Halm og Avner. Pd.	Korn. Pd.	Tdr. à 200 Pd.
1	Zeelænder-Rug	10	6741	2806	14·0	11	5381	2555	12·8
2	Bretagne-Rug	6	7287	3107	15·5	8	6003	2877	14·4
3	Nordslesv. Kæmpe-R.	2	6785	2865	14·3	1	6970	2930	14·7
4	Provsti-Rug	7	7054	2851	14·3	11	5525	2470	12·4
5	Campine-Rug	9	6952	2854	14·3	9	5329	2610	13 1
6	Bestehorns Kæmpe-R.	7	7240	2827	14·1	10	5398	2557	12·8
7	Petkuser-Rug	2	6905	2445	12·2	1	5410	2490	12.5
8	Schlanstedter-Rug . . .	10	7077	2725	13·6	5	5938	2562	12·8
9	Gøttinger-Rug	2	7145	2455	12·3	1	5790	2410	12·1
10	Kalmar-Rug.	4	6817	2508	12·5	1	5620	2580	12·9
11	Miros-Rug	2	6970	2455	12·3	1	5790	2410	12·1
12	Sagnitzer-Rug.	2	6615	2285	11·4	1	5620	2380	11·9
13	Oberwarthaer-Rug. . .	2	6320	2030	10·2	1	6000	2200	11·0
14	Dansk Sand-Rug	2	6250	2550	12 8	1	5160	2340	11·7
1—14	Gjennemsnitlig . . .	(67)	6868	2626	13·1	(61)	5710	2527	12·6

1894 har givet paafaldende smaa Afgrøder, baade paa Markerne ved Tystofte, Askov og den nye Station ved Vester Hassing. Omvendt har Bretagne-Rugen som i 1893 for første Gang maatte nøjes med 4. Plads i Rækken, atter i 1894 hævdet Pladsen som Nr. 1.

Naar der, som i 1894 (se Tabel 31) mellem de gjennemsnitlige Kornafgrøder af Zeelænder-Rug, Campine-Rug og Bestehorns-Rug kun er en Forskjel af 15 til 40 Pd. Korn pr. Td. Ld., kan det selvfølgelig let hænde, at tilfældige Faktorer kan bringe en Sort en Plads op eller ned i Rækken,

Tystofte, Askov og Lyngby, samt Gjennemsnitstal for 2 Aars Sorter paa ovennævnte Marker.

3. Askov 1894.				4. Lyngby 1894.				1894. 1—4. Gjennemsnitlig Afgrøde pr. Td. Land.			1893–94. 1—4. Gjennemsnitlig.					
Antal Forsøgsstkr.	Afgrøde pr. Td. Land.			Antal Forsøgsstkr.	Afgrøde pr. Td. Land.			Afgrøde pr. Td. Land.			Antal Forsøgsstkr.	Afgrøde pr. Td. Land.			Korn pCt.	Forholdstal for Kornudbytte.
	Halm og Avner. Pd.	Korn. Pd.	Tdr. à 200 Pd.		Halm og Avner. Pd.	Korn. Pd.	Tdr. à 200 Pd.	Halm og Avner. Pd.	Korn. Pd.	Tdr. à 200 Pd.		Halm og Avner. Pd.	Korn. Pd.	Tdr. à 200 Pd.		
7	4796	2099	10·5	15	7508	2732	13·7	6107	2548	12·7	65	6012	2681	13·4	30·8	100
13	5008	2146	10·7	6	7521	2829	14·1	6455	2740	13·7	63	5769	2656	13·3	31·5	99·1
1	(5220	2164	10·8)	3	7267	2667	13·3	6561	2657	13·3	10	5839	2640	13·2	31·1	98·5
7	5005	2089	10·4	12	7442	2550	12·8	6257	2490	12·5	80	5889	2622	13·1	30·8	97·8
4	4874	2060	10·3	9	7436	2608	13·0	6148	2533	12·7	50	5735	2560	12·8	30·8	95·5
7	5241	2221	11·1	9	7652	2681	13·4	6383	2572	12·9	59	5836	2541	12·7	30·3	94·8
2	5441	2250	11·3	3	7358	2708	13·5	6278	2473	12·4	17	5602	2511	12·6	30·9	93·7
4	5056	1840	9·2	9	8058	2483	12·4	6532	2403	12·0	65	5961	2443	12·2	29·1	91·1
2	5357	1886	9·4	3	7717	2517	12·6	6502	2317	11·6	17	6123	2325	11·6	27·5	86·7
2	5370	2030	10·2	1	7725	2175	10·9	6383	2323	11·6	21	5678	2290	11·5	28·7	85·4
2	5512	2066	10·3	3	7508	2392	12·0	6445	2331	11·7	17	5650	2245	11·2	28·4	83·7
2	5080	1850	9·3	6	7408	2292	11·5	6168	2202	11·0	23	5545	2180	10·9	28·2	81·3
2	5250	1800	9·0	3	7200	2300	11·5	6192	2082	10·4	17	6026	2119	10·6	26·0	79·0
2	3920	1750	8.8	1	7200	1900	9·5	5632	2135	10·7	12	4893	2094	10·5	30·0	78·2
(57)	5077	2018	10·1	(83)	7500	2488	12·4	6289	2415	12·1	(516)	5754	2422	12·1	29·6	90·3

men det fremgaar dog klart af Resultaterne, at Forholdene i 1894 have været særlig ugunstige for Zeelænder-Rugen, og tildels ogsaa for Provsti-Rugen, som begge ere lidt tidligere end de øvrige alm. Sorter.

Som det vil erindres, var Rugen paa Grund af det milde Vejrlig usædvanlig fremmelig ved Slutningen af April 1894. Paa Markerne ved Tystofte begyndte de første Ax allerede at skyde frem af Hylsterbladene den 2. Maj, hvad der var 14 Dage tidligere end sædvanlig, men efter et Par varme Dage sank Temperaturen pludselig, i Dagene mellem 19. og 26., og

Tabel 33.

Middelafgrøder af 11 Rugsorter, avlede paa Sandjorder ved Askov og Vester-Hassing (Vendsyssel) i 1894.

Nr.	Sorter.	1. Askov Sandmark.				2. V. Hassing Sandmark.				1—2. Gjennemsnitlig.					
		Antal Forsøgs-stykker.	Afgrøde pr. Td. Ld.			Antal Forsøgs-stykker.	Afgrøde pr. Td. Ld.			Antal Forsøgs-stykker.	Afgrøde pr. Td. Ld.			Korn. pCt.	Forholdstal for Kornudb.
			Halm og Avner. Pd.	Korn. Pd.	Tdr. à 200 Pd.		Halm og Avner. Pd.	Korn. Pd.	Tdr. à 200 Pd.		Halm og Avner. Pd.	Korn. Pd.	Tdr. à 200 Pd.		
1	Bretagne-Rug	9	2728	1134	5·7	12	4128	1792	9·0	21	3428	1463	7·3	29·9	100
2	Bestehorns-Rug.	3	2683	1197	6·0	13	3792	1711	8·6	16	3238	1454	7·3	31·0	99·4
3	Campine-Rug	3	2840	1233	6·2	12	3741	1634	8·2	15	3291	1434	7·2	30·3	98·0
4	Provsti-Rug	6	2604	1124	5·6	14	3926	1720	8·6	20	3265	1422	7·1	30·3	97·2
5	Dansk Sand-Rug	1	1990	910	4·6	3	4015	1898	9·5	4	3003	1404	7·0	31·9	95·3
6	Zeelænder-Rug	6	2832	1208	6·0	23	3700	1572	7·9	29	3266	1390	7·0	29·9	95·0
7	Schlanstedter-Rug . . .	6	2819	1028	5·1	13	4131	1702	8·5	19	3475	1365	6·8	28·2	93·3
8	Sagnitzer-Rug.	1	3270	1150	5·8	2	3495	1555	7·8	3	3383	1353	6·8	28·6	92·5
9	Kalmar-Rug.	1	3010	1070	5·4	2	3400	1475	7·4	3	3205	1273	6·4	28·4	87·0
10	Oberwarthaer-Rug. . .	1	2880	890	4·5	1	3750	1550	7·8	2	3290	1220	6·1	27·1	83·4
11	Gøttinger-Rug	1	2960	960	4·8	1	3980	1470	7·4	2	3470	1215	6·1	25·9	83·0
1—11	Gjennemsnitlig . . .	(38)	2779	1082	5·4	(96)	3824	1644	8·2	(134)	3301	1363	6·8	29.2	93·2

saa stærkt, at den om Natten kun var 1—3 Gr. C. over Frysepunktet, og paa flere Steder havdes endog temmelig stærk Nattefrost. Under normale Forhold vilde dette Temperaturfald vistnok være bleven uden videre Betydning, men da Rugen i Forvejen var saa stærkt fremdreven, at den var nærved at blomstre, er den næppe bleven upaavirket af disse ugunstige Vejrforhold; særlig gjælder dette om tidlige Sorter som Zeelænder-Rug, og heri maa man vistnok søge Aarsagen til, at denne Sort paa de fleste Marker har givet saa paafaldende smaa Afgrøder i 1894. At Avlen af de fleste Sorter — i hvert Fald i det sydvestlige Sjælland — var meget smaakornet, hidrørte vistnok for en Del fra, at Rugen blev lidt trykket af Tørke i Slutningen af Juni og den første Halvdel af Juli.

De i Tabel 32 opførte Rugsorter ere ordnede i Rækkefølge efter Størrelsen af de gjennemsnitlige Afgrøder for 2 Aar 1893—94.

Foruden de i Tabel 15 opførte 13 Sorter, er i Tabel 32 ogsaa medtaget Nordsl. Kæmpe-Rug, som dog ikke har været dyrket paa Lermarken ved Askov, hvorfor Afgrøden for denne Mark er beregnet, dog saaledes, at den bliver uden Indflydelse, naar Afgrøden af nævnte Sort sammenlignes med de øvrige. Som det vil ses, har Nordsl. Kæmpe-Rug i de 2 Aar gjennemsnitlig givet 18 Pd. Korn mere pr. Td. Land end Provsti-Rug.

Petkuser-Rug har i 1894. paa Marken ved Askov indtaget 1. og paa Marken ved Lyngby 3. Plads i Rækken af de 6 Sorter, hvorimod den har givet mindre Afgrøder end disse paa begge Marker ved Tystofte. Overalt har den dog kun været dyrket paa faa Forsøgsstykker.

Foruden de i Tabel 32 opførte, er der paa Markerne ved Tystofte, Lyngby og Vester Hassing dyrket 17 Rugsorter, til hvilke der ikke har været Plads paa Lermarken ved Askov: Af disse have Tysk Sand-Rug, Østgøtha-Rug, Tranekjærs-Rug og enkelte andre givet gode Afgrøder.

De i Tabel 33 opførte Afgrøder af 11 Rugsorter ere avlede ved Askov og Vester Hassing, førstnævnte Sted paa meget lette, sidstnævnte paa mere muldrige Sandjorder. Paa Forsøgsmarken ved V. Hassing (pr. Aalborg) er i 1894 prøvet 23 Rugsorter, de fleste dog kun paa et til to Forsøgsstykker; derfor er i Tabel 33 kun opført de 11 Sorter, som til samme Tid

Tabel 34.

Oversigtstabel.

Gjennemsnit af Middeltallene for de aarlige Afgrøder af de 6 almindelige Rugsorter, dyrkede paa Forsøgsmarkerne ved Tystofte, Askov og Lyngby, ialt paa 21 Skifter, og paa 656 Forsøgsstykker 1890—94.

Nr.	Sorter.	Tystofte 1890—94.				Askov 1890—94.				1890—94. Tystofte, Askov og Lyngby, gjennemsnitlig							
		Antal Forsøgsstkr.	Afgrøde pr. Td. Land.			Antal Forsøgsstkr.	Afgrøde pr. Td. Land.			Antal Forsøgsstkr.	Afgrøde pr. Td. Land.			pCt. Korn.	Kilogr. pr. Hektare.		Forholdstal for Kornudbytte.
			Halm og Avner. Pd.	Korn Pd.	Tdr. à 200 Pd.		Halm og Avner. Pd.	Korn. Pd.	Tdr. à 200 Pd.		Halm og Avner. Pd.	Korn Pd	Tdr. à 200 Pd.		Halm og Avner.	Korn.	
1	Bretagne-Rug . . .	64	6163	3226	16·2	37	5593	2520	12·6	113	6083	2963	14·8	32·8	5514	2686	100
2	Zeelænder-Rug . .	70	5883	3234	16·2	23	5444	2490	12·45	109	5874	2949	14·7	33·4	5324	2673	99·5
3	Campine-Rug . . .	65	5928	3156	15·8	13	5561	2422	12·1	90	5946	2863	14·3	32·4	5389	2595	96·6
4	Provsti-Rug	77	5881	3040	15·2	29	5388	2408	12·0	127	5857	2814	14·1	32·5	5309	2551	95·0
5	Besteh. Kæmpe-R.	68	5947	3041	15·2	19	5545	2405	12·0	102	5974	2790	13·95	31·8	5372	2529	94·2
6	Schlanstedter-Rug	77	6020	3050	15.25	20	5599	2194	11·0	115	6051	2708	13·5	30·9	5485	2455	91·4
1—6	Gjennemsnitlig . .	(421)	5920	3226	15·6	(141)	5522	2407	12·0	(656)	5964	2848	14·2	32·3	5406	2581	96·1
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

bleve prøvede paa Sandmarken ved Askov. Af de øvrige skal nævnes Petkuser- og Østgøtha-Rug, som ogsaa har givet gode Afgrøder paa Marken ved V. Hassing.

Derimod har Zeelænder-Rugen givet paafaldende smaa Afgrøder paa denne Mark, hvor den endog ikke har kunnet maale sig med Schlanstedter-Rug, og da den har været dyrket paa ikke mindre end 23 Forsøgsstykker, og de øvrige 5 alm. Sorter paa mindst 12, kan før nævnte Fremtoning ikke skyldes tilfældige Aarsager, som uensartet Jordbund, ujævn Fordeling af Gødningen eller lign, men maa vistnok være en Følge af de før omtalte noget abnorme Vejrforhold i Foraaret 1894. Den Omstændighed, at Jorden ved V. Hassing endnu ikke er i rigtig god Kultur, kan maaske ogsaa have været medvirkende til, at Zeelænder-Rugen særlig paa denne Mark gav meget smaa, og Dansk Sand-Rug meget store Afgrøder.

Uden at tillægge dette ene Aars Forsøg større Betydning end de fortjene, maa jeg dog her gjøre opmærksom paa, at den Stamme af Dansk Sand-Rug, som gav de største Afgrøder paa Marken ved V. Hassing, og som i lange Tider har været dyrket som „gl. dansk Rug" i et mindre Jordbrug paa Læsø, ogsaa har givet paafaldende store Afgrøder i 1894 paa Markerne ved Tystofte, hvor den endog, som det vil ses af Tabel 32, paa Mark 4 A har distanceret baade Petkuser-Rug og 6 andre Rugsorter — vistnok fordi den er sildig om Foraaret og tillige haardfør. — Antagelig vil der i Midt- og Vestjylland findes talrige Stammer af Sand-Rug, som med Hensyn til Ydeevne ere ikke lidet forskjellige. Den paa Sandmarken ved Askov dyrkede Stamme hører næppe til de bedste.

Hosstaaende Tabel 34 svarer til Tabel 11 i Beretningen, men omfatter et Aars Forsøg mere end denne. De i Tabellen i 10—15. Kolonne meddelte Resultater ere altsaa indvundne ved 6 Aars Forsøg med de 6 alm. Rugsorter, dyrkede paa 21 Skifter og paa 656 Forsøgsstykker, hvoraf 421 paa Markerne ved Tystofte, 141 paa Lermarken ved Askov og 94 paa Marken ved Lyngby, paa hvilken sidste Forsøgene kun ere udførte i 1893—94.

Da der ved Askov kun er udført Forsøg med Rugsorter i 5 Aar (1890—94) er der — til Sammenligning — kun medtaget de Gjennemsnitsafgrøder, som i samme Tidsrum ere avlede paa Markerne ved Tystofte. De i 10—15. Talkolonne

Tabel 35.

Oversigtstabel.

Gjennemsnit af Middeltallene for de aarlige Afgrøder af 6 Rugsorter, dyrkede paa Forsøgsmarkerne ved Tystofte 1887—94.

Nr.	Sorter.	Antal Forsøgs-stykker.	Saakornets Vægt.		Afgrøde pr. Td. Ld.			Korn pCt.	Avlens Vægt.		Kilogram pr. Hektare.		Forholdstal for Kornudbytte.
			Pund pr. Td.	Gram pr. 1000 Korn.	Halm og Avner. Pd.	Korn.			Pund pr. Td.	Gram pr. 1000 Korn.	Halm og Avner.	Korn.	
						Pd.	Tdr. à 200 Pd.						
1	Bretagne-Rug	91	208·8	28 19	6107	3355	16 8	35·5	202·2	25·47	5535	3041	100
2	Campine-Rug.	93	206·6	30·48	6077	3275	16·4	35·0	201·1	27·11	5508	2968	98
3	Zeelænder-Rug.	98	209·0	28·78	5890	3227	16·1	35·4	201·4	26·15	5339	2925	96
4	Provsti-Rug	105	209·8	28·53	5802	3154	15·8	35·2	201·6	25·08	5259	2859	94
5	Bestehorns Kæmpe-Rug	103	208·8	28·08	6126	3115	15·6	33·7	200·7	25·20	5553	2824	93
6	Schlanstedter-Rug. . . .	111	207·0	28·61	6154	3073	15·4	33·3	200·3	25·53	5578	2785	92
1—6	Gjennemsnitlig . . .	(601)	208·3	28·78	6026	3200	16·0	34.7	201.2	25·76	5462	2900	95

opførte Gjennemsnitstal indbefatter ogsaa, som tidligere antydet, de paa Markerne ved Lyngby i 1893—94 avlede Middelafgrøder.

Som det fremgaar af Tabel 34 er der gjennemsnitlig af de 6 Sorter i 5 Aar og pr. Td. Ld. avlet 3.6 Tdr. Rug mere paa Marken ved Tystofte end paa Lermarken ved Askov. Den gjennemsnitlige Kornafgrøde paa samtlige Marker har kun været 2848 Pd. eller 14.2 Tdr. à 200 Pd. pr. Td. Ld.

Trods det, at Zeelænder-Rugen i 1894 har givet saa smaa Afgrøder, indtager den dog ved de 5 Aars Forsøg 2. Plads i Rækken af de 6 alm. Sorter. Paa Marken ved Tystofte har den endog givet lige saa store Kornafgrøder som Bretagne-Rug og ca. 200 Pd. Korn mere end de 3 nederst anførte Sorter, som paa disse Marker, paa 10 Pd. nær, have givet lige store Kornafgrøder. For samtlige Marker er Forskjellen mellem Bretagne- og Zeelænder-Rug kun 14 Pd. Korn pr. Td. Ld. Mellem Bretagne- og Schlanstedter-Rug derimod 255 Pd. eller 10 Skpr., og imellem Bretagne- og Provsti-Rug 149 Pd. eller 6 Skpr. pr. Td. Ld.

Det maa erindres, at her er Tale om 5 Aars Forsøg, udførte ved 3 Stationer, og at hver Sort med Undtagelse af Campine-Rug, har været dyrket paa mindst 100 Forsøgsstykker, og det maa heller ikke overses, at den gjennemsnitlige Kornafgrøde af samtlige 6 Sorter ikke har været særlig stor, kun 14.1 Pd. pr. Td. Ld.

I Tabel 35 er givet en sammentrængt Oversigt over de Resultater, som ere indvundne ved 8 Aars Forsøg med de 6 alm. Sorter, dyrkede paa 15 Skifter (Marker, Indtægter) og paa 600 Forsøgsstykker i Markerne ved Tystofte. Tabellen svarer til Tabel 4 i foranstaaende Beretning, men omfatter 2 Aars Forsøg mere end denne. Rækkefølgen for de enkelte Sorter er den samme som i Tabel 4, men paa Grund af de mindre gunstige Aar 1893—94 er den gjennemsnitlige Afgrøde for samtlige 6 Sorter formindsket fra 3365 til 3200 Pd. Korn eller fra 16 8 til 16.0 Tdr. Korn pr. Td. Ld., og Vægten pr. 1000 Korn fra 26.43 til 25.67 Gram. Forskjellen mellem den mest foldrige Sort: Bretagne-Rug og Schlanstedter-Rug (som gjennemgaaende har givet de mindste Kornafgrøder) er, ved Tilføjelsen af de sidste 2 Aars Resultater, reduceret fra 305 til 285 Pd. eller fra 12 til 11.4 Skpr. Korn pr. Td. Land. I Sammenlig-

ning med Provsti-Rug har Bretagne-Rugen givet et Merudbytte af 305 Pd. Halm og 201 Pd. Korn eller 1 Td. Korn pr. Td. Ld. Dette er vel ikke noget stort Merudbytte, men dog værd at tage med, da det kan faas uden forøgede Driftsudgifter.

Da Provsti- og Bestehorns Kæmpe-Rug i de sidste Aar enkelte Gange eller paa en enkelt Mark have indtaget en højere Plads i Rækken end den gjennemsnitlige, og da man derved let kan faa det Indtryk, at det beror lidt paa Slumpelykke, om en Sort kommer højere op eller længere ned i Rækken, har jeg i neden anførte „Overblik" paa en lidt anden Maade end tidligere søgt at anskueliggjøre, hvor ofte hver enkelt Sort har indtaget 1., 2., 3., 4., 5. og 6. Plads i Rækken paa de til Forsøgene benyttede 15 Skifter af Forsøgsmarken ved Tystofte.

Af denne Oversigt vil fremgaa, at Bretagne-Rugen paa 9 af de 15 Skifter har indtaget 1. Plads i Rækken, d. v. s, at den paa disse 9 Skifter har givet større Kornafgrøder end nogen anden af de øvrige 5 Sorter. Paa 1 Skifte har Bretagne-Rugen indtaget 2. Plads, paa 4 Skifter 3. Plads, og kun paa 1 Skifte (i 1893) har den været nede paa 4. Plads, aldrig lavere. Det vil deraf ses, at det ingenlunde er tilfældigt, at denne Sort har faaet 1. Plads i Rækken af de 6 Sorter.

Campine-Rugen, som gjennemsnitlig har indtaget 2. Plads, har hævdet denne Plads paa 8 af de 15 Skifter; paa 2 Skifter har den indtaget 1. Plads, paa 2 tredie og paa 2 fjerde Plads og kun paa 1 Skifte har den været nede paa 5. Plads, aldrig lavere.

Zeelænder-Rugen, som i de sidste 5 Aar har kæmpet med Bretagne-Rugen om 1. Plads, har, som det vil ses, været underkastet større Svingninger. 1. Plads har den kun indtaget paa 3 Skifter, 2 Plads har den ligeledes indtaget paa 3 og 3. Plads paa 4 Skifter. Paa 2 har den indtaget 4. Plads, paa 2 andre (i 1894) har den maattet nøjes med 5. Plads og paa 1 (1887) har den været nederst i Rækken. At den var saa langt nede det første Aar, hvor den kun blev dyrket paa 2 Forsøgsstykker, skyldes vistnok tilfældige Aarsager, og at den i 1894 er kommen paa 5. Plads paa begge Marker, maa som tidligere omtalt vistnok tilskrives de særlig for denne Sort ugunstige Vejrforhold i Foraarstiden. De anførte Tal synes dog at antyde, at Zeelænder-Rugen lettere paavirkes af ugunstige Vejrforhold

Tabel 36.

Overblik

over de Svingninger, som hver enkelt af neden anførte 6 Rugsorter har været underkastet med Hensyn til deres Plads i Rækken ved 8 Aars Forsøg paa 15 Skifter og 600 Forsøgsstykker i Marker ved Tystofte 1887—94.

	Pladser i Rækken.					
	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Bretagne-Rug	9	1	4	1	0	0
Campine-Rug	2	8	2	2	1	0
Zeelænder-Rug	3	3	4	2	2	1
Provsti-Rug	1	1	3	3	5	2
Bestehorns Kæmpe-Rug	0	1	1	4	3	6
Schlanstedter-Rug	0	1	1	3	4	6

end de før nævnte 2 Sorter. Naar den desuagtet ved de 5 Aars Forsøg i 1890—94 har hævdet 2 Plads i Rækken og tilmed givet lige saa store Kornafgrøder som Bretagne-Rug, hidrører dette fra, at den i de Aar, den er lykkedes godt, har givet meget store Kornafgrøder.

Vende vi os dernæst til de øvrige Sorter, ville vi finde, at Provsti-Rug kun paa 1 Skifte har indtaget 1. Plads, og paa 1 anden Plads. 3. og 4. Plads har den indtaget henholdsvis paa 3 og 3 Skifter, 5. Plads paa 5 Skifter og paa 2 har den været nederst i Rækken. Det synes saaledes heller ikke at være tilfældigt, at denne Sort gjennemsnitlig har faaet 4. Plads i Rækken; thi den har kun været højere oppe paa 5, medens den har været længere nede paa 7 Skifter.

Af de 2 nederst anførte, forædlede Sorter: Bestehorns- og Schlanstedter-Rug, har ingen kunnet hæve sig til 1. Plads i Rækken, hvorimod begge (hver paa sit Skifte) 1 Gang har indtaget 2. Plads og 1 Gang 3. Plads i Rækken. Forøvrigt have de vexelvis indtaget nederste Plads i Rækken, hver Sort paa 6 Skifter, og paa de øvrige 7 Skifter have de indtaget 4. eller 5. Plads.

Naar det erindres, at her kun er Tale om gode Rugsorter, som ikke ere meget forskjellige med Hensyn til Ydeevne, idet Forskjellen mellem Kornafgrøderne af den øverst og nederst anførte Sort ved 8 Aars Forsøg gjennemsnitlig kun har været 282 Pd. Korn, og mellem Sorterne indbyrdes fra 39 til 80 Pd. Korn pr. Td. Land, saa kan det ikke undre os, at deres Plads i Rækken paa de enkelte Skifter har været underkastet Svingninger, og det saa meget mindre, som Sorterne ikke paavirkes i samme Grad af Vejrforholdene.

Det fremgaar dog klart af Oversigten, at det af de øverst anførte Sorter avlede Merudbytte ikke skyldes tilfældige Faktorer. Forsøgene vise tydeligt nok, at Provsti-Rugen og de 2 af denne fremgaaede, forædlede Sorter: Bestehorns- og Schlanstedter-Rug, ikke under de her omhandlede Forhold har kunnet maale sig med de øverst anførte Sorter. Antagelig vil det samme blive Tilfældet i andre Jordbrug, hvor Sorterne kunne dyrkes under lignende Forhold.

At Bretagne- og Campine-Rug have vist sig mere stabile end de øvrige Sorter, hidrører vistnok fra, at næsten samtlige Prøver af Bretagne-Rug ere modtagne fra samme Sted, nemlig Brattingsborg paa Samsø, og det langt overvejende Antal Prøver af Campine-Rug fra Hofmansgave, hvorimod de hjemmeavlede Prøver af Provsti-, Bestehorns- og Schlanstedter-Rug (som ere dyrkede ved Siden af originale Prøver af de samme Sorter) skrive sig fra et større Antal danske Gaarde.

Antagelig dyrkes der ogsaa et større Antal Stammer af Bretagne- og Campine-Rug her i Landet, men om disse Stammers Ydeevne, i Sammenligning med de benyttede, kunne Forsøgene ikke give Oplysning.

At der gives flere, ikke lidet forskjellige, Stammer af Zeelænder-Rug, og at den paa Brattingsborg dyrkede Bretagne-Rug hidtil er holdt fri for Krydsbefrugtning, er allerede tidligere omtalt.

RETTELSER.

S. 43, Lin. 4 f. o. senere læs: mere.
- — - 3 f. n. men læs: der.
- 71, - 17 f. n. næsten læs: moden.
- 76, - 7 f. n. disse læs: visse.
- 93, - 15 f. n. 7 Skpr. Ld. læs: 7 Skpr. pr. Td. Ld

Oversigt over Sygdommenes Optræden hos Landbrugets Avlsplanter i Aaret 1893.

Foredrag i det kgl. Landhusholdningsselskab d. 28. Februar 1894.

Af E. Rostrup.

Ligesom ved min ifjor givne Beretning*) har jeg ogsaa denne Gang tre Kilder at øse af med Hensyn til Plantesygdommenes Udbredelse i Aaret 1893, nemlig dels de sædvanlige Sendinger af syge Planter og Plantedele til Undersøgelse, Bestemmelse og Raadgivning, endvidere mine i forskjellige Egne foretagne Rejser for at undersøge Sygdomsforhold og endelig de i Januar og Februar d. A. indløbne 141 Besvarelser paa en Række Spørgsmaal, som bleve udsendte til Landmænd, spredte over hele Landet. Paa dette af „Forening til Kulturplanternes Forbedring" udsendte Skema fandtes 5 Spørgsmaal vedkommende Plantesygdomme, nemlig:

1) Begynder man at anvende Varmvandsbehandling af Sædekornet, og har De iagttaget, at denne Behandling har fremmet Spiringen og den senere Udvikling?

2) Have Brand, Rust, Meldug, Meldrøjer eller andre Sygdomme i Kornet optraadt stærkt afvigte Sommer? Har der vist sig Svampe- eller Insektangreb af Betydenhed i Kløver- og Græsmarker?

3) Har der vist sig Sygdomme paa Rodfrugterne sidste Sommer og da under hvilke Former?

4) Hvorledes var Kartoffelhøsten afvigte Sommer saavel m. H. t. Udbytte som Sygdom?

5) Hvilke Kartoffelsorter dyrkes mest? Har De i Aarenes Løb iagttaget aftagende Frugtbarhed eller Modstandsevne mod Sygdommen hos nogen Kartoffelsort?

De til mig i 1893 sendte Henvendelser angaaende Plantesygdomme beløb sig til 204, nemlig 70 + 67 + 67, vedkommende respektive Landbrug, Havebrug og Skovbrug, altsaa meget nær lige mange for hver af de tre Grupper. Sygdomsaarsagerne fordele sig saaledes: Angreb af Snyltesvampe 133; Angreb af

*) De foregaaende 9 Oversigter ere publicerede i „Tidsskrift for Landøkonomi", 5. Række, 4—12. Bd. (1885—1893).

Insekter og Mider 31; Misdannelser, Frostskade og Ødelæggelser af ubestemmelig Aarsag 22; Bestemmelser af Ukrudtsplanter og Varieteter af Kulturplanter 18. Fordelingen af Forespørgslerne efter Landsdelene var følgende: Sjælland 111, Fyn 21, Smaaøerne 15, Jylland 51, Udlandet 6. Som sædvanlig har jeg besvaret saadanne Forespørgsler, som ere mig tilstillede gjennem Pressen, i vedkommende Tidende, saaledes en Række i Gartner Tidende, i Landmands-Blade, Nationaltidendes Landbrugs- og Havetidende, Frø-Tidende og Ugeblad for Aalborg Amts Landboforening. Endvidere har jeg afgivet Beretning til Finansministeriet om en i Okt. 1893 til Odsherred Skovdistrikt foretagen Rejse for at undersøge Svampeangreb (trykt som Manuskript) samt i Tidsskrift for Skovvæsen 1893 en Oversigt over Angreb af Snyltesvampe paa Skovtræer i de to foregaaende Aar.

Da denne Beretning er den 10de i Rækken af Aarsoversigter, kunde der maaske være Anledning til at meddele en statistisk Oversigt over alle de i denne Aarrække indløbne Henvendelser angaaende Plantesygdomme, fordelte i de tre Grupper vedkommende Landbrug, Havebrug og Skovbrug. Da Grænserne mellem disse Grupper undertiden ere vaklende, idet adskillige Planter baade vedkomme Landbrug og Havebrug, f. Ex. Gulerødder og Kartofler, andre baade Havebrug og Skovbrug, f. Ex. flere Naaletræer, Hvidtjørn m. m., har jeg fulgt den Regel at lade Indsenderens Livstilling være afgjørende. De 1596 Forespørgsler jeg i Løbet af 1884—1893 har modtaget, fordele sig paa den Maade som ses af nedenstaaende tabellariske Oversigt.

	Vedk. Landbrug	Vedk. Havebrug	Vedk. Skovbrug	Ialt
1884	30	26	58	114
1885	52	45	48	145
1886	41	41	61	143
1887	38	41	53	132
1888	39	59	52	150
1889	48	40	59	147
1890	73	48	52	173
1891	62	59	68	189
1892	79	62	58	199
1893	70	67	67	204
Ialt	532	488	576	1596

Det kunde maaske ogsaa have sin Interesse at se hvorledes Fordelingen af Henvendelserne ordne sig efter de forskjellige Maaneder i hvilke de ere indsendte, idet disse Tal, da de støtte sig til 10 Aars Erfaring, tillige give et Billede af hvorledes Sygdommens Optræden er fordelt eller ialtfald viser sine Virkninger tydeligst i Aarets Løb.

	Januar	Febr.	Marts	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Septbr.	Oktbr.	Novbr.	Decbr.
Landbrug	15	18	37	37	42	79	71	81	58	47	36	11
Havebrug	13	19	23	27	43	94	55	72	66	35	26	15
Skovbrug	25	23	33	41	62	82	49	69	70	51	44	27
Ialt . . .	53	60	93	105	147	255	175	222	194	133	106	53

Ved at dividere disse Tal med 10 faar man altsaa det gjennemsnitlige Antal af Forespørgsler for hver enkelt Maaned i et Aar. Det ses, som man kunde vente paa Grund af Plantefyldens Tiltagen og Aftagen, at der finder en jævn Stigning Sted fra Januar til Juni og derfra atter en Aftagen til Decbr., som netop har det samme Antal som Januar. Kun for Juli Maaned finder der en betydelig Afvigelse Sted, idet Antallet for den Maaned ikke alene er mindre end for Juni men ogsaa for August Maaned. Dette Forhold kan ikke finde sin Forklaring alene i den travle Høsttid eller fordi Kornmarkerne nu tømmes, thi det er ikke saa meget for Landbrugets, som for Have- og Skovbrugets Vedkommende, at Tallene synke saa stærkt i denne Maaned. Maaske Grunden kan søges deri, at Snyltesvampene ikke trives saa godt i den varmeste Tid, som jo sædvanlig falder i Juli Maaned, navnlig fordi at Luftfugtigheden da ogsaa er mindst. Af den givne Oversigt ses ogsaa at der for Skovbrugets Vedkommende ikke er saa stor Forskjel paa Sygdomsfænomenernes Optræden i de forskjellige Maaneder, som for Land- og Havebrugets Vedkommende, hvad der jo ogsaa maatte ventes, da Svampeangrebene paa Stammer og Grene vise sig til enhver Aarstid, saa at Forskjellen mellem Aarstiderne i dette Forhold væsentlig bestaar i, at de Sygdomme der optræde paa Løvtræernes Blade samt hos ganske unge Planter kun vise sig i Sommertiden.

For Landbrugsplanternes Vedkommende maa man sige, at Plantesygdommene i 1893 kun har spillet en ringe Rolle, navnlig i Sammenligning med den store Skade, som den langvarige Tørke foraarsagede, der fremkaldte saa usædvanlige og abnorme Forhold, især hvad Vaarsæd og Kløver angaar. Det regnløse Foraar og den tørre Forsommer hemmede de fleste Svampes fyldige Udvikling og Formering, med Undtagelse af Meldug, der trives bedst under saadanne Forhold, samt Brandsvampe, hvis Indvandring i Planterne allerede finder Sted under Sædens Spiring, og som derfor blive mindre paavirkede af senere Vejrforhold. I mine botaniske Dagbøger fra sidste Sommer finder jeg jævnlig herhen hørende Bemærkninger. Saaledes i Begyndelsen af Juni fra en Rejse i Nordsjælland: Skaalrustformer højst sparsomt paa Planter og Lokaliteter, hvor de ellers pleje at optræde i Mængde, og overhovedet meget lidt at finde af Snyltesvampe; i Midten af Juni paa Møen: Rustsvampe optraadte meget sparsomt; i Slutningen af Juni paa en Rundrejse i Fyn: Rust paa Sæden var ikke at finde; i Begyndelsen af Juli i Egne paa begge Sider af Mariagerfjord: meget faa Rustsvampe; i Slutningen af Juli og Begyndelsen af Avgust noterede jeg som Resultat af Iagttagelser i forskjellige Egne af Jylland, Veile, Horsens, Silkeborg, Herning: Overalt forbavsende lidt Angreb af Snyltesvampe i denne Sommer! Rust næsten ikke at finde paa Kulturplanterne, og hos saadanne vildtvoxende Planter, der ellers frembyde Rigdom af Rustsvampe, fandtes saadanne iaar særdeles sparsomt. At det var Luftfugtighed der manglede synes ogsaa at fremgaa deraf, at en af vore almindeligste Rustsvampe, Oxetunge-Græsrust *(Puccinia Rubigo)*, der ellers optræder paa alle vore Kornsorter og Græsser, kunde jeg i Veile-Egnen i Juli Maaned kun finde tarveligt udviklet paa nogle i Kildevæld voxede Græsser, paa Blade der voxede op over Vandfladen, saasom Tæppegræs *(Catabrosa aquatica)*, paa hvilket Græs denne Rustsvamp ikke før er bemærket. De fleste af de ovenomtalte Besvarelser fra Landmænd paa Spørgsmaal i Henseende til Plantesygdomme i Almindelighed gaa i samme Retning.

Jeg tror det vil være hensigtsmæssigt, ligesom i min sidste Beretning, at ordne Oversigten efter Avlsplanterne, og begynde med **Kornsorterne** og de væsentlig af samme Sygdomme angrebne **Fodergræsser**. Mine egne Iagttagelser m. H. t. Rust paa Sæden

har jeg allerede nævnt. Blandt indløbne Forespørgsler er der kun to, der angaar Rust paa Korn. Den ene handler om en 8 Td. Ld. stor Havremark i Holstebro-Fgnen, der var angrebet af Rust; Marken strakte sig Øst for Gaard og Have og var stærkest angrebet nærmest denne, hvorimod Rustangrebet tabte sig i de længst fra Haven bortliggende Dele; det bemærkedes at Haven var temmelig stor og indeholdt mange store Træer og Buske; der spurgtes blandt andet om det var sandsynligt at en eller anden Plante i Haven kunde være Arnested for Sygdommen i Marken og om den kunde være paaført Kornet af den ret rigelige Vestenvind; da det viste sig at de mig tilsendte Havreplanter vare angrebne af Berberis-Græsrust, *Puccinia graminis*, gav jeg Indsenderen en Beskrivelse af Berberisbusken, der højst sandsynligt vilde findes i Haven, og opfordrede til at udrydde samme. Fugtighedsforholdene har maaske der været gunstigere for Udviklingen af Skaalrusten paa Berberissens Blade end sædvanlig i det forløbne Aar; det var mig saaledes ikke muligt, trods gjentagen Eftersøgen for at benytte friske Exemplarer til Undervisningsmateriale, at finde et eneste Blad med Skaalrust paa saadanne Berberisbuske i Kjøbenhavns Omegn, hvor jeg ellers hvert Aar ser Skaalrusten i rigelig Mængde. Det andet Exempel paa Rustangreb er let forstaaeligt, da det indfandt sig i Slutningen af Avgust paa Rug, der var saaet den 5. Avgust til sildig Afgræsning i skrælpløjet Rugstub, altsaa paa en Tid da regnfuldt Vejr havde afløst den tørre Tid; de indsendte Planter, der hidrørte fra en Gaard i Sorø-Egnen, viste sig at være angrebne af Oxetunge-Græsrust, *Puccinia Rubigo,* og der fandtes ogsaa, i Følge Meddelelse fra Indsenderen, en Del Læge-Oxetunge langs Vejrabatter og Gærder ved Marken, hvilke Planter nu blive grundigt udryddede; Rugen var kommen godt op og tegnede til at blive meget kraftig og tæt; men efter at have staaet noget i Stampe begyndte den at tabe sig Dag for Dag og i Begyndelsen af September havde den et meget sygeligt, rustrødt Udseende; i Følge en senere Meddelelse fra Oktober Maaned var Rugen gaaet fuldstændig ud, saa at der næppe nok var en frisk Plante at finde imellem de henad Jorden liggende, halvt eller helt raadne Rugplanter. Den Mulighed er jo imidlertid ikke udelukket, at der kan have været andre Snyltesvampe, Insekter eller Rundorme delagtige i

Ødelæggelsen. Lignende om end svagere Angreb viste sig flere andre Steder der i Egnen paa den til Foraars-Staldfodring tidlig udsaaede Rug, hvorimod den til sædvanlig Tid udsaaede Rug ikke blev rustbefængt. — I de fra Landmændene tilbagesendte, udfyldte Skemaer findes kun, som man kunde vente, meget faa Bemærkninger om Rust paa Korn eller Græs. Fra det nordvestlige Jylland meldes om Rustangreb paa Havre fra to Steder og paa Rug fra et Sted, medens der fra et Par andre Egne i Jylland udtrykkelig siges at der i Modsætning til andre Aar ikke fandtes Rust i Havren. Fra et Par Steder i Fyn tales vel om Rust paa Hvede og Havre, men det maa dog erindres, at under dette Navn gaar blandt Landmændene ganske almindeligt allehaande brune eller gule Pletter paa Planterne, der ere fremkaldte af mange forskjellige Aarsager.

Hvad angaar Brandsvampe, da har deres Optræden, som man kunde vente, ikke været kjendelig paavirket af de usædvanlige Vejrforhold i sidste Sommer, da Svampens Indtrængen i Værtplanten alene finder Sted samtidig med Kornets Spiring, og naar først Svampehyferne ere naaede ind i Stænglen, fortsætte de deres Vext, uafhængig af den større eller mindre Regnmængde, ind i Axet eller Toppen. Jeg har baade fra Vendsyssel og Lolland modtaget til Undersøgelse, Bestemmelse og Raadgivning Planter og Frø af Ager-Hejre *(Bromus arvensis)* som vare stærkt angrebne af Hejrebrand *(Ustilago bromivora)*, til hvis Bekæmpelse jeg anbefalede den Jensenske Varmvandsmethode, nemlig en Udblødning af Frøet i koldt Vand i tre Timer, derefter lige saa længe Henstand i vaad Tilstand og endelig en 20—30 Gange gjentagne Neddypning i lunkent Vand til 40° R. i Løbet af fem Minutter. Draphavre var flere Steder befængt med Brand *(Ustilago perennans)*, saaledes i Varde-Egnen. Den allerede i forrige Beretning omtalte, af Wille som egen Art opstillede *Ustilago Kolleri* eller Dækket Havrebrand har jeg gjentagne Gange undersøgt i forløbne Sommer, og i alt væsentligt funden de af Wille angivne Forskjelligheder bekræftede; den optræder især hyppigt i Jylland paa den Varietet af Havre, som der er bekjendt under Navn af Graa Havre, en Erfaring der ogsaa stemmer med, hvad der er mig meddelt af Direktør J. L. Jensen. En Mark med Vinterbyg *(Hordeum vulgare hibernum)* i Nærheden af Nyborg saa jeg i Slutningen af Juni saa stærkt angrebet af

Dækket Bygbrand *(Ustilago Jensenii)*, at de angrebne Ax maatte anslaas til at udgjøre mellem 10 og 15 pCt. Rugens Stængelbrand *(Urocystis occulta)* har jeg fundet, hvor jeg har søgt efter den, i forskjellige Egne, men i særlig fremtrædende Grad er den ikke fremtraadt. — I de 141 Besvarelser fra Landmænd er der paa Spørgsmaalet om Brand er optraadt stærkt afvigte Sommer svaret „nej" eller „meget lidt" eller „som sædvanlig" af 117, medens der fra 20 Egne er klaget over Brand i Kornet. Fra 10 Egne i det vestlige Fyn nævnes Brand som optrædende mange Steder i stærk Grad, og fra Østkysten af Jylland nævnes ogsaa Brand som den Sygdom, der har været mest fremtrædende sidste Sommer, uden at der fremhæves nogen Kornsort. Brand i Hvede, hvormed formodentlig menes Stinkbrand *(Tilletia Caries)* meldes fra 8 Egne, saaledes N. for Aarhus, hvor over 15 pCt. af Hveden paa en enkelt Mark var ødelagt heraf, hvorfor Ejeren til næste Aar vilde forsøge Varmvandsbehandling, endvidere Djursland, Samsø, Nordfyn, tre spredte Steder i Sjælland og et Sted paa Falster hvor der mod Sædvane var noget Brand i Hveden, som ikke før har været bemærket, naar Hveden var behandlet med Blaasten. Fra et enkelt Sted i Vendsyssel hedder det „mange Brandax i Byg". I Havre synes Brand langt hyppigere at optræde, saaledes nævnes den fra fem spredte Egne i Jylland som ikke ubetydelig eller „enkelte Havremarker stærkt medtagne af Brand" (Varde-Egnen); fra Vendsyssel „at Brand breder sig stærkt i den brogede Havre", hvilken Havresort er den samme, som ogsaa kaldes Graa Havre.

Angaaende Spørgsmaalet om, hvorvidt man har begyndt at anvende Varmvandsbehandling af Sædekornet er der svaret Nej fra 95 Kredse, tildels motiveret ved at man anser Fremgangsmaaden for at være meget besværlig, er for lidt kjendt med dens Betydning, at hvis den skal vinde Indgang maa der etableres Stationer, hvor Landmændene kunne bringe deres Sædekorn hen til Behandling, da Ukjendskab til Methoden og Mangel paa Plads afholder de fleste fra Forsøg i den Retning, eller endelig fordi at Bejsning af Hvede med Blaasten altid har vist sig fyldestgjørende. De 45 Kredse hvor man bruger eller har gjort Forsøg med Varmvandsbehandling, nemlig 15 i Jylland, 11 i Fyn, 11 i Sjælland, 5 paa Lolland-Falster, 1 paa Samsø og 2 paa Bornholm, give en højst forskjellig

Bedømmelse af Methodens Virkninger. I Regelen er det kun paa en enkelt eller nogle faa Gaarde i hver af de omtalte Kredse at man har anvendt Methoden. Af de 45 Indsendere, som meddelte at Forsøg med Varmvandsbehandling ere gjorte, have 21 mer eller mindre gode Resultater at opvise, 15 omtalte ikke hvilken Virkning den har haft og 9 udtale sig med større eller mindre Utilfredshed herom. Som Exempler paa de første Udtalelser skal anføres fra Sjælland: „Har ubetinget fremmet saavel Spiringen som den senere Udvikling", „efter Varmvandsbehandling har ikke viist sig Støvbrand", „Methoden anvendt enkelte Steder med Tilfredshed, da Brandax er undgaaet baade i Byg og Hvede", „hos Vaarsæd (især Havre) har jeg iagttaget at Spiringen blev fremmet, men ikke hos Hvede", „til Hvede langt at foretrække for Bejsning med Blaasten", „anvendes mod Støvbrand i Byg, som herved er forhindret og Væxtenergien forøget i første Udviklingsperiode"; fra Lolland: „Vinder kun langsomt Fremgang, benyttes her paa Gaarden til Havre og Byg og synes særlig iaar i høj Grad at fremme Spiringen og Udviklingen; til Hvede foretrækkes Blaastensbehandling, bl. a. fordi det oftest er vanskeligt at faa Tid til Varmvandsbehandling af denne", „Varmvandsmethoden anvendes med Tilfredshed enkelte Steder"; fra Fyn: „Varmvandsbehandling har viist sig heldig til Vaarsæd, men ikke til Hvede," „den anvendes en Del paa Foranledning af Svendborg Amts landøkonomiske Selskab, der sender Mænd omkring i Sædetiden og underviser Bønderne heri; Behandlingen sker ved Andelsmejerierne", „alt Kornet paa en stor Gaard bliver dampet ved Varmvandsmethoden, som har viist sig fortrinlig, men Spireevnen er ikke fremmet herved", „Hveden kom godt op og blev fremmet herved"; fra Jylland: „Har med stort Held anvendt Varmvandsbehandling paa Sædebyg", „jeg har i Foraaret gjort Forsøg med Havre og var derved fri for Brand, men har iøvrigt ikke iagttaget nogen Virkning", „den renser for Svampen, men om den fremmede Spiringen vides ikke". Som et mærkeligt Resultat af Vandbehandling af Byg skal anføres følgende Meddelelse fra Løgstør-Egnen: „Tilfældigvis maatte jeg omploje to Tdr. Ld. Roer i sidste Sommer; den 8. Juni satte jeg Sexradet Byg i Støb i 14 Timer og fik det saaet før Middag den 9.; det var meget tørt, jeg pløjede dybt, harvede og ringtromlede; Dagen efter var Bygget spiret og to Dage efter var Spiren oppe; skjønt det

vedblev at være tørt blev Bygget meget stærkt, ja gik endog i Leje, men desuagtet gav det godt Resultat og blev høstet først i September." Som Exempel paa mislykkede Resultater af og misfornøjede Udtalelser om Varmvandsbehandlingen skal anføres fra Sjælland: „Hvor den har været prøvet med Hvede er den igjen opgivet, da der ingen synderlig Forskjel viste sig"; fra Fyn: „Man er ved at forlade Methoden igjen, da der i de to sidste Aar har været meget Brand, som man for største Delen skylder nævnte Behandling for", „den eneste Gaard her paa Egnen, hvor jeg veed at Methoden har været anvendt, har faaet al sin Hvede ødelagt af Brand"; fra Jylland: „Ja, men iaar har her i Modsætning til tidligere Aar, da Methoden er anvendt, været mere Brand i Hveden", „jeg har anvendt den en Gang til Hvede og en Gang til Byg, den sidste løb tyndt op og havde tilsyneladende tabt i Spireevne".

Angreb af andre Snyltesvampe paa Sæden har ikke været fremtrædende i 1893. Medens Meldrøjer i Rug i det forudgaaende Aar optraadte i usædvanlig Mængde vare de i det sidste Aar trængt stærkt tilbage, paa Grund af det tørre Vejr i Rugens Blomstringstid. I Besvarelser fra Landmænd hedder det ogsaa fra flere Steder i Jylland, at der i Modsætning til 1892 næsten ingen Meldrøjer bemærkedes i det sidste Aar. Fra et Par Steder i Vendsyssel og et Sted i det nordlige Fyn nævnes dog Meldrøjer, som optrædende i større Mængde i Rug, paa førstnævnte Sted optraadte den ogsaa i større Mængde paa forskjellige Fodergræsser. Selv har jeg paa mine Rejser i sidste Sommer kun set Meldrøjer optræde i nogenlunde Mængde i Rug paa et eneste Sted i Midtjylland.

Derimod optraadte Meldug *(Erysiphe graminis)* hyppigere paa Korn og Græs end i det foregaaende Aar, i Følge egen Erfaring. Forespørgsler angaaende Meldug paa Hvede indløb fra Falster og Randers-Egnen, hvor den opgaves at være meget almindelig i sidste Sommer.

Af de Angreb, der kunne betegnes med det fælles Navn Branddug paa Kornsorterne, modtog jeg i Juni Maaned fra flere Steder i Sjælland Byg, som var befængt med *Napicladium Hordei*, en Svamp der i Regelen hindrer Bygget i at skride, og som danner lyse Striber, senere bedækkede med et graat Skimmellag, paa Bladene. Denne Snyltesvamp angriber Planterne strax efter Spiringen og maa derfor modarbejdes paa samme

Maade som Brand, ved Afsvampning af Sædekornet. En anden Branddug, *Cladosporium graminum*, optraadte som sædvanlig først senere, og viste sig nogle Steder i større Mængde paa Hveden, hvor der i Høsttiden faldt megen Regn; jeg fik tilsendt saadan Prøver fra enkelte Steder baade paa Lolland, Sjælland, Fyn og Jylland, dog sædvanlig uden at Skaden var af nogen Betydning, da den optraadte saa sent og da der ikke var Lejesæd, som den ellers er værst ved. — Den i min Beretning fra ifjor nærmere omtalte Slimskimmel *(Fusarium avenaceum)*, som optraadte paa spirende Byg og Havre, viste sig i sidste Aar ogsaa paa unge Rugplanter, som dyrkedes i Potteforsøg af J. L. Jensen, men kun i de Potter, hvor Sædekornet ikke var afsvampet.

Angaaende Insektangreb paa Sæden, som er kommen til min Kundskab, skal jeg meddele følgende. Fritfluen *(Oscinis frit)* har viist sig mange Steder, især i Havre, saaledes flere Steder i Vendsyssel, S. f. Herning, Lolland, Kjøbenhavns Omegn. Hos de i Forsommeren modtagne syge Havreplanter har jeg fundet Larverne og Pupperne i de nedre Stængeldele eller mellem Skederne; senere, efter Skridningen, har jeg faaet tilsendt Havretoppe, i hvis halvt fortærede Korn fandtes Larver eller indenfor Avnerne de brune Pupper, som ofte allerede for en stor Del under Forsendelsen havde udviklet sig til de smaa sorte Fluer, som da fandtes i Emballagen. Sent paa Efteraaret har jeg baade selv set og faaet tilsendt syge unge Rug- og Hvedeplanter, i hvilke atter fandtes først Fritfluelarver, paa et senere Tidspunkt Pupper, som jeg jævnlig har set i Vintersæden indtil henad Foraaret. Der optræder saaledes hos os vistnok i Regelen tre Generationer; den første Generation af Fluer udvikler sig tidlig om Foraaret af de i Vintersæden eller forskjellige Græsarter overvintrede Pupper, lægger sine Æg paa friske Skud af Græsser, hvortil det synes at den fortrinsvis vælge Havren, forsaavidt den har et passende Udviklingstrin; den anden Generation af Fluer kommer da frem midt om Sommeren og anbringer sine Æg blandt andet i de nys skredne, unge Havretoppe, og i Høsttiden finder man da Pupperne i disse; de blive dels førte i Laden med Havren, dels falde de til Jorden og udklækkes her til den tredie Generation af Fluer, som nu kaste sig over Vintersæden og fleraarige

Græsser. I de 141 Besvarelser fra Landmænd findes ikke en eneste Angivelse af Fritfluens Optræden, rimeligvis fordi den ikke kjendes. Over Bladlus paa Havre klages der fra adskillige Egne, saaledes fra tre Steder paa Bornholm: „Havren blev kort før Høst angrebet af Lus i meget stor Mængde og en Del Kjærner bleve ødelagte", „der har været et meget slemt Angreb af Lus paa Havren, som yderligere forringede denne Afgrøde"; ligeledes har Bladlus optraadt paa Havren i Nord-Sjælland og i det sydlige Jylland, og selv har jeg bemærket i Herning-Egnen at en Del Havretoppe bleve delvis hvide og golde, med paa forskjellig Vis snoede og bugtede Topgrene, hidrørende fra en Art Bladlus *(Siphonophora cerealis)*. Fra en Rugmark i Horsens-Egnen modtog jeg i Slutningen af Maj et Knippe Rugplanter med hvide, golde Ax, hvilken Ødelæggelse hidrørte fra Angreb af Halmhvepsen *(Cephus pygmæus)*, hvis lille hvidgule Larve havde overgnavet det øverste Stængelstykke tæt over Ledknuden, saa at man let kunne trække Axstilken ud af Skeden: den samme Halmhveps har viist sig i flere Aar almindelig i Rugmarker i Kjøbenhavns Omegn og mange andre Steder, og dens Nærværelse giver sig let til Kjende ved de mange spredte, golde, hvide og ranke Rugax, der som oftest skyldes dette Insekt. — I en Rugmark paa Møen bemærkedes jeg i Slutningen af Juni en Mængde sorte Aadselbiller *(Silpha obscura)* paa Rugaxene; hvilken Rolle de spille her har jeg imidlertid ikke været i Stand til at opdage, men flere beslægtede Arter anses dog for at gjøre Skade paa Sæden. — En hel Æske fuld af Kornsnudebiller *(Calandra granaria)* modtog jeg i Juni fra et Kornloft i Vendsyssel, hvor den optraadte ødelæggende i Rugen. — I de fra Landmænd indløbne Besvarelser nævnes mere eller mindre stærke Angreb af Oldenborrelarver fra 15 Kredse, nemlig fra Egne om Nakskov, Præstø, Gisselfeld, Ringsted, Slangerup, Ærø, Kjerteminde, Ringe, Faaborg, Wedellsborg, Veile, Horsens. — Eng-Rævehale *(Alopecurus pratensis)*, der som bekjendt dyrkes et Par Steder i Jylland til Frøavl, et Sted i stort Omfang, trues med Ødelæggelse af en lille rød Larve, som lever indeni Frøet; det synes at være en Galmyglarve *(Cecidomyia)*, om hvilken jeg dog forgjæves har søgt at skaffe mig Oplysning i Literaturen. I sidste Sommer er henved Halvdelen af Rævehalefrøet paa

Gaardbogaard ødelagt af dette Insekt, et Tab der beløber sig til mange Tusinde Kroner*).

Kløversygdomme foraarsagede af Snyltesvampe, vare meget lidet fremtrædende i sidste Sommer, bl. a. af den gode Grund som forskjellige Meddelere bemærke, „at der ikke var noget at angribe", idet som bekjendt Kløvermarkerne i Regelen vare højst mislykkede paa Grund af Tørken. Angreb af Bægersvampen (*Sclerotinia Trifoliorum*) angives dog fra enkelte Steder: Bornholm, Gisselfeld, Askov: „i det milde vaade Efteraar har den gjort en Del Fortræd her paa Egnen", Varde-Egnen (i andet Aars Kløvermark) og Asdal i Vendsyssel, hvorfra det hedder: „I Udlæggene ere usædvanlig mange Kløverplanter sorte og Bladene bedækkede med Skimmel", hvilket jeg antager skyldes den nævnte Svamp. I Pottekulturer med Rødkløver viste sig at flere Kimplanter i Februar Maaned bleve angrebne af Kimskimmel (*Pythium Baryanum*). Fra Staby i det vestlige Jylland meddeles at Kløversilke er set paa en Mark i Efteraaret, første Gang der i Egnen. — Humle-Sneglebælg (*Medicago lupulina*) var gaaet aldeles bort i en stor Del af en hermed besaaet Mark ved Lyngby; vel fandtes en Del af de syge Planter angrebne af Rodfiltsvamp (*Rhizoctonia violácea*), men Hovedaarsagen til dens daarlige Trivsel synes dog at skyldes Kalkmangel i visse Dele af Marken, der aldrig vare blevne merglede. — Fra Godsejer Wallis, Dybeck i Skaane, modtog jeg en Del Skov-Fladbælg (*Lathyrus silvester*), som viste sig stærkt angreben af Bladskimmel (*Peronospora Viciae*).

Sygdomme af forskjellig Art hos **Rodfrugter** har viist i større Omfang end hos de øvrige af Markens Avlsplanter. I de oftere nævnte Meddelelser fra Landmænd er der indløbet 28 positive Angivelser om Angreb paa den ene eller anden Slags Rodfrugt, hvortil her regnes Beder, Roer (Turnips og Rutabaga) og Gulerødder, men ikke Kartofler. I en Del Tilfælde tales blot om at Roemarken var angrebet af Orme, Larver, Knoporme, Smeldere eller Bladlus, uden nærmere Angivelse af Værtplanten; i nogle Egne betragter man det jo som en Selvfølge, at naar man taler om Roer menes hermed alene Beder,

*) Kort Tid efter Foredragets Afholdelse, i Dagene 20.—25. Marts, udklækkedes en Del af Pupperne, og det viste sig at ovennævnte Antagelse var rigtig, nemlig at de tilhørte en Art Galmyg (*Cecidomyia*).

d. v. s. Runkelroer og Sukkerroer, medens man i andre Egne med Roer alene tænker paa Turnips eller de nær beslægtede Rutabager, hvilke sidste endog hyppigst kun kjendes under det uheldige Navn Kaalraber. Det vilde for Forstaaelsen være meget hensigtsmæssig, om man fastslog visse Betegnelser for at undgaa de idelige Forvexlinger, at man kaldte Tingene med deres rette Navn, og ikke sloge de baade i systematisk Henseende og i Indhold saa højst forskjellige Planter sammen, som nu gaa under Fællesnavnet „Roer". Jeg vil ingenlunde foreslaa nye Navne paa disse Planter, men kun henstille at anvende de en Gang botanisk vedtagne Benævnelser, som det eneste Middel til at komme ud af den nuværende Usikkerhed i Betegnelsen af Rodfrugter. Runkelroer og Sukkerroer bør kaldes Foderbeder og Sukkerbeder, i alt Fald med et Fællesnavn Beder og ikke Roer — hvad der særlig er af Vigtighed. Benævnelsen Roer bør forbeholdes som Fællesnavn for Turnips og Rutabager, der staa hinanden saa overmaade nær, medens de ere saa himmelvidt forskjellige i enhver Henseende fra Beder.

Af Svampeangreb paa Beder har Bederust *(Uromyces Betae)* vilst sig i ringere Omfang end sædvanlig, vistnok væsentlig hidrørende fra ugunstige Forhold for Skaalrustens Udvikling om Foraaret; den nævnes i det hele kun fra 4 Steder: Hørsholm, Slagelse, Tystofte og Ringe. Kimskimmel (*Pythium Baryanum*) optræder vistnok hyppig paa Kimbladene baade af Foderbeder og Sukkerbeder i Marken, men bliver ikke saa let bemærket her som ved Dyrkningsforsøg i Urtepotter, hvor jeg gjentagne Gange i det sidste Par Aar har set den optræde ret hyppigt i J. L. Jensen's Kulturer; medens Planterne tilsyneladende ere sunde ved Fremspiringen, falder en hel Del af dem efter kort Tids Forløb, idet Kimstænglen affarves og skrumper ind forneden, og naar der er tilstrækkelig Fugtighed bryde de i det Indre af Stænglen tilstedeværende Hyfer frem paa Overfladen og danne her et fint skimmelagtigt Lag, som bærer Knopcellerne. — Bedens Bladskimmel (*Peronospora Schachtii*) er i Følge Meddelelse fra P. Nielsen ret hyppig optrædende paa Beder ved Tystofte, og paa en Mark i Nærheden havde den i sidste Sommer angrebet 6—7 pCt. af Foderbederne. Fra samme Sted fik jeg ogsaa Exemplarer af Foderbeder angrebne af Rodfiltsvampen *(Rhizoctonia violacea)*. Ligeledes optraadte

Bedens Slimskimmel (*Fusarium Betae*) saavel paa nævnte Sted paa Foderbeder, som paa Falster paa Sukkerbeder. Den Svamp, som i sidste Aar gjorde størst Skade paa Foderbederne, var dog *Phoma Betae*, som jeg har set optræde flere Steder. Af P. Nielsen har jeg faaet Meddelelse om, at den foraarsagede betydelig Skade paa Frøroerne, der raadne som Følge af Angrebet; af og til gaar Halvdelen af Bederne tabt i Kulerne om Vinteren, og naar Beder, som have om end kun smaa Pletter hidrørende fra denne Svamp, udplantes til Frøavl, gaa de i Regelen hurtig til Grunde. Da denne Svamp aabenbart har en større Betydning for Dyrkningen af Foder- og Sukkerbeder end tidligere antaget, skal jeg lidt udførligere omtale den her. Den blev første Gang kortelig beskrevet i min Beretning om Sygdomme hos Kulturplanter i 1888 under Navn af *Phoma sphaerosperma*, hvilket Navn jeg senere maatte ombytte med *Phoma Betae* (under hvilket Navn den ogsaa er optaget i mit Arbejde „Sygdomme hos Landbrugsplanter" udgivet af Landhusholdningsselskabet i 1893), da det først anvendte Artsnavn allerede var benyttet for en ganske anden Art af Slægten. Endvidere offentliggjorde jeg i Beretningen om Sygdomme 1890 en Meddelelse om, at jeg i Følge en Række Iagttagelser fandt det sandsynligt, at den tidligere bekjendte, paa Bladene optrædende *Sporidesmium putrefaciens*, der foraarsager „Hjærteforraadnelse" hos Beder, er et Knopcellestadium, der gaar forud for den paa Roden optrædende Phoma, der foraarsager selve Bedeforraadnelsen. Der er i de sidste to Aar fremkommet flere Artikler i tyske Tidsskrifter om denne Svamp, dels af Frank, dels af Krüger. Den første har benævnt Svampen Phoma Betae ligesom jeg, dog uden at kjende mine Artikler om denne Svamp, hvad der iøvrigt ikke undrer mig, da Navnet ikke var publiceret i noget videnskabeligt Skrift. De nævnte Forfattere har i de omtalte Artikler ydet væsentlige, nye Bidrag til Kjendskaben om denne Svamp og Midler til dens Bekæmpelse. Den angriber Foder- og Sukkerbeder i enhver Alder; den kan saaledes optræde hos Kimplanter og frembringe lignende Ødelæggelse for disse, som den der foraarsages af Kimskimmel. Krüger har anstillet Infektionsforsøg med Sporer, som ere lykkedes baade ved at bestrø Bedefrø, Kimplanter og fuldt udviklede Planter hermed, og naar Luften var tilstrækkelig fugtig, udvikledes der allerede

efter et Par Ugers Forløb Pyknider med nye Sporer. Disse Pyknider ere krukkeformede eller kugleformede, mørkebrune, med en Aabning i Spidsen, gjennem hvilken der udtræder en bugtet slimet Traad, som bestaar af lutter Sporer. Svampens Mycelium breder sig dels i de unge Blade og farver dem sorte, dels i Stængeldelen endog op til Frøhovederne, men navnlig voxer det rask i selve Roden og frembringer her større eller mindre brunlige Pletter, som trænge dybt ind i Kjødet, og bringer tilsidst hele Roden i Forraadnelse. Ifølge foreliggende Erfaringer optræder Sygdommen heftigst enten i langvarigt tørt Vejr eller i en vedvarende kold Regnperiode, rimeligvis af den Grund, at i begge Tilfælde standser Værtplantens Vext, medens denne derimod faar Forspring for Snylteren under Vejrforhold, der ere gunstige for Vexten af Bederne. Svampens Sporer kunne bevare deres Spireevne aarevis i Jordbunden, og hvor denne en Gang er inficeret heraf er Svampen ikke let at blive kvit. Ved at tage Jord fra en saadan med Sporer inficeret Ager og saa Bedefrø heri, viser det sig at de unge Planter blive angrebne af Svampen, medens det samme Frø saaet i frisk Jord frembringer sunde Planter. Der er af de to nævnte Forfattere anstillet endel Afsvampningsforsøg. Det har viist sig, at 20 Timers Bad i en 4 pCt. holdig Blaastensopløsning dræber Sporerne, uden kjendelig at formindske Frøets Spireevne; ligeledes har en 15 Timers Indvirkning af 1 pCt. holdigt Karbolvand viist sig tilstrækkelig til fuldstændig at dræbe Sporerne. Ved nogle i større Maalestok gjorte Forsøg med sidst nævnte Middel har det viist sig at Frø, der blev saaet i en af Sporer stærkt smittet Jordbund, spirede godt og uden at de unge Planter bleve angrebne, medens rigtignok paa et senere Tidspunkt nogle af de næsten udvoxede Beder bleve angrebne af Svampen. Men det er jo allerede meget vundet naar Kimplanterne ikke angribes, da man har Erfaring for, at 80 pCt. af disse ere dræbte af Svampen, hvor man har saaet Bedefrø i Jord der fra tidligere Aar var inficeret af Svampen. Det nævnte Karbolvand synes ikke at formindske Spireevnen, men derimod at nedstemme Spiringsenergien noget. Jeg anser det for rimeligt, at man ved en passende Varmvands-Afsvampning vil opnaa bedre Resultater, men saadanne foreligge i alt Fald ikke endnu. Da Svampen synes at have Udsigt til at blive en farlig Fjende

for Bededyrkningen, vil det være af Betydning, at søge den standset hvor den har begyndt at vise sig. For Foderbedernes Vedkommende skal jeg endnu nævne, at jeg har modtaget Exemplarer, som vare stærkt angrebne af Roefluen *(Anthomyia conformis)*, der i Følge Meddelelser var ret hyppig paa Forsøgsmarker, som vare etablerede flere Steder i det vestlige Jylland, og at den paa et enkelt Sted havde anrettet betydelig Skade. Fra Svendborg-Egnen fik jeg Meddelelse om at der i Begyndelsen af Juli fandtes en lille sort Larve, der gjorde ikke ringe Skade paa Foderbederne, men da Regnen kom i Slutningen af Juli forsvandt den pludselig; da jeg ikke har modtaget Exemplarer af nævnte Larve kan jeg dog ikke udtale mig om dens Art.

De egentlige Roer, d. v. s. Turnips og Rutabager, har fælles Sygdomme. Af den i min sidste Beretning (Nr. 9) omtalte, tidligere ukjendte Rodfiltsvamp *(Rhizoctonia fusca)* paa Turnips fik jeg atter i 1893 tilsendt Exemplarer, og fra samme Sted (Hørsholm-Egnen) endvidere Rutabager, som ogsaa vare angrebne af denne Svamp, hvilket ikke tidligere er bemærket. Fra Egnen midt imellem Viborg og Løgstør meddeles at der fandtes „Skurv paa Roerne", hvilket sandsynligvis skyldes den samme Svamp. Den mest udbredte Svamp paa Roernes Top har i sidste Sommer sikkert været Meldug, om hvilken der lyder Klager fra fem forskjellige Egne i Jylland; det hedder saaledes fra Skive-Egnen (Krabbesholm): „Rutabaga og senere Turnips bleve slemt medtagne af Meldug, som i fire Uger ganske standsede Væxten, stærkest udbredt i den tørre Periode midt i Juli, indtil der sidst i Maaneden faldt Regn, der fik Planterne til at skyde ny Bladkrone, i Steden for den bortvisnede"; fra Asdal i Vendsyssel: „Turnips og Rutabaga stærkt belagte med Meldug, ligeledes Hvidkaal og Ærter i Haver"; Syd for Lemvig: „Meldug i stor Udstrækning paa Roerne"; fra Varde-Egnen: „Turnips og Rutabaga vare en Tid meget stærkt befængte med Meldug"; fra Djursland (Meilgaard): „Turnips bleve i Slutningen af den tørre Periode angrebne af Meldug, saa at næsten alle Blade svandt bort, men Regnen fremkaldte en hel ny smuk Top og Roerne trivedes godt derefter".

Kaalbroksvampen (*Plasmodiophora Brassicae*) er bemærket paa Turnips paa et nyt Sted, nemlig Asdal i Vendsyssel; det hedder idetmindste herfra: „Paa Turnips (Yellov Tankard)

fandtes vorteagtige Udvæxter, hvorfra i Vinter Forraadnelsen breder sig i Roerne", hvilket højst sandsynligt hidrører fra nævnte Svamp. I Askov optraadte den atter ligesom det foregaaende Aar, baade paa Turnips og Rutabaga. Fra Forpagter Winkel, Dybvad i Vendsyssel, fra hvem jeg tidligere har modtaget Oplysninger om denne Svamps Optræden paa Kaal i Haven og paa Turnips i Marken, modtog jeg i Maj 1893 nogle Radiser, som vare angreben af Kaalbroksvampen og stærkt misdannede; det er mig ikke bekjendt at man tidligere har funden Radiser angrebne af denne Svamp. Fra Egnen Syd for Nissum Fjord (Staby) meddeles at Kaalbroksvampen optraadte et Sted paa Blomkaal.

Af Insektangreb paa Roer klages mange Steder i Jylland, især i de vestlige Egne, over Jordlopper paa Turnips; ogsaa fra Vejle-Egnen, Bornholm og Ærø hedder det at Jordlopper i høj Grad har skadet Turnips. Fra Askov, Langholt i Vendsyssel og Ringkjøbing har jeg modtaget Rutabager, som vare stærkt angrebne af Kaalfluen (*Anthomyia Brassicae*), og som navnlig i sidstnævnte Egn optraadte i saadan Mængde, at Udbyttet kun bliver omtrent halvt saa stort som det ellers vilde være bleven, og saa godt som hver eneste Roe var mere eller mindre angrebet. De af de gulagtig hvide Larver gjennemborede Dele gaa snart i Forraadnelse, og man finder senere her og i den omgivende Jord talrige, aflange, brune Pupper, som overvintre. Undertiden finder man paa Rodtrævlerne af de af Kaalfluen angrebne Rutabager smaa uregelmæssige Knolddannelser, som minde om dem der fremkaldes af Kaalbroksvampen; saadanne fandtes hos Exemplarer fra Langholt i Vendsyssel.

Gulerødder, angrebne af Rodfiltsvamp (*Rhizoctonia violacea*) har jeg modtaget fra Hørsholm, Kalundborg og Kolding. Gulerodssvampen (*Phoma sanguinolenta*) er som sædvanlig optraadt ødelæggende for Frøavlen mange Steder. Fra Gartner Bøgh i Horsens har jeg modtaget følgende Meddelelse: „Gulerødder som udplantes til Frø af store Rødder angribes stadig af Svampen, der ofte dræber alt, hvorfor det i mange Aar er vanskeligt at avle tilstrækkeligt Stamfrø; udplanter man derimod smaa Gulerødder, der er overvintrede hvor de ere saaede, da ere de aldeles frie for Angreb af Svampen, uagtet de have Plads ved Siden af de udplantede store Rødder". Den samme

Erfaring er ogsaa gjort af andre Frøavlere. Fra Bornholm meddeles at „Gulerødder til Frøavl næsten alle ere ødelagte paa Marken af Svampen". Ligeledes er det bemærket flere Gange at Gulerødder, som saas meget tidlig, næsten altid angribes af „Orm", d. v. s. Larver af Gulerodsfluen (*Psila Rosae*).

Kartoffelsygdommen har i Sommeren 1893 været meget tilbagetrængt paa selve Kartoffelagrene, i Anledning af den tørre Sommertid; derimod klages der oftere over Eftersyge, fremkaldt ved det vaade Vejr i Optagningstiden. Af de fra Landmænd, spredte over hele Landet, modtagne Meddelelser har 93 erklæret at der var „meget lidt Sygdom", „næsten fri for Sygdom", „ingen Sygdom", „Sygdom kjendes ikke", „ingen videre Sygdom", etc.; enkelte erklære at „Sygdommen er hverken mere eller mindre fremtrædende end sædvanlig" (Lolland), eller „Sygdommen ikke skadet mere end sædvanlig" (Ringsted). Kun fra en halv Snes Steder klages over Sygdom hos Kartofler, og heraf ere de 8 fra Jylland, særlig fra Vesteregnen: Skive, „ikke saa lidt Sygdom, navnlig paa de tidlig modne Sorter"; Struer „mange syge af de gamle røde Kartofler"; Ulfborg „flere Steder en Del Sygdom"; Lem „megen Sygdom især paa de røde Spisekartofler"; Tarm „flere Steder stor Sygdom, især hos den almindelige blegrøde Hedekartoffel"; Varde „paa de gode Jorder vare de ofte stærkt angrebne af Sygdom"; S. Omme „en Del befængt med Sygdom og viist sig vanskelig at opbevare"; Kjellerup „Sygdommen indfandt sig i Slutningen af August og Begyndelsen af September og forringede Udbyttet meget; her i Egnen dyrkes Kartofler helst i umærglet Jord, da det hemmer Sygdommen". Fra mange Egne hedder det udtrykkelig, at det først var efter Optagningen eller efter Nedkulingen at Kartoflerne bleve syge, og det er ogsaa hvad dette Forhold angaar næsten alene fra Vest-Jylland at Klagerne lyde; muligvis nogle af de ovennævnte Tilfælde af Sygdom hos Kartofler ogsaa referere sig til dette Tidspunkt, hvad dog ikke kan ses af Meddelelserne. Det hedder fra Gjedsted „der var ikke mange syge da de bleve optagne, men flere Steder klages over at de bleve syge fjorten Dage efter Nedkulingen og Beholdningen af flere Kuler var helt raadden"; Sparkjær „Kartoflerne syntes ved Nedkulingen at være fri for Sygdom, men i Kulerne er der mange øde-

lagte"; Salling „i Kulerne ere ikke faa blevne syge"; Faare „Sygdommen udbredt efter Optagningen"; Skjern „efter Nedkulingen har Sygdommen meldt sig og gjort stor Skade; Grunden er formentlig det vaade Vejr under Optagningen"; Tarm „kun de sildig og i mindre tør Tilstand kulede Kartofler vise en Del Sygdom"; Varde „efter Optagningen blev mange angrebne af Sygdom". Fra Øerne omtales kun fra to Steder paa Sjælland en mindre Holdbarhed efter Nedkulingen.

Med Hensyn til Kartoffelsorternes forskjellige Modstandskraft mod Sygdommen maa fremhæves at fra alle Landets Egne næsten enstemmig fremhæves at Magnum bonum har en udmærket Modstandsevne, at man efter at have indført den, næsten ikke kjender Kartoffelsygdom, saa at den de fleste Steder er i Færd med at fortrænge alle andre Sorter. Paa Spørgsmaalet om, hvorvidt der i Aarenes Løb er iagttaget aftagende Modstandskraft mod Sygdommen hos nogen Kartoffelsort er dog fra enkelte Steder ogsaa for Magnum bonums Vedkommende svaret, at man mener at have bemærket noget saadant. Det hedder saaledes fra Hald og Trinderup i Jylland, at der første Gang iaar, efter adskillige Aars Dyrkning, har viist sig lidt Sygdom hos Magnum bonum (2—3 pCt.), og fra tre Steder i Sjælland, Landsgrav, Lyngby og Hørsholm, hedder det at Modstandskraften synes lidt i Aftagende hos Magnum bonum; fra Landsgrav siges det samme om Richters Imperator, Achilles, Golden early, Erfurter og Goodrich. Paa den anden Side hedder det fra Randers, at Sygdommen hos Magnum bonum snarere er mindre end større i de senere Aar. Paa Mors dyrkes en „Skotsk Kartoffel", som skal være modstandsdygtig. Fra Horsens hedder det, at de tidlige Sorter, Hammersmith, Æggeblomme, Askebladet Kartoffel, vare noget syge, fra Faare at den gamle danske røde Kartoffel viser mere Tilbøjelighed til Sygdom end tidligere, og fra Djursland at Rød Rosen næsten ikke viste Sygdom, medens Champion ikke var modstandsdygtig. Fra Lem i Vest-Jylland hedder det „Richters Imperator er en af de mest holdbare; det viser sig i øvrigt med alle Kartoffelsorter, at jo længere vi har dem her paa Egnen, jo mere modtagelig blive de for Sygdom". Fra Asdal i Vendsyssel meddeles at Kartoffelsygdommen, særlig viste sig under de svagest hyppede Toppe.

Af andre Sygdomme hos Kartofler skal jeg endnu nævne Knoldforraadnelse, en Bakteriesygdom som fremkaldes af Smørsyre-Bakterien (*Clostridium butyricum*), hvorom jeg fra flere Steder paa Sjælland og i Jylland har modtaget Meddelelser, ledsagede af de mere eller mindre henraadnende, i Begyndelsen indvendig brune eller sorte Kartofler. Sandsynligvis skyldes mange af de ovenfor omtalte Tilfælde, hvor Kartoflerne bleve syge i Kulerne, snarere denne Bakterie end den egentlige Kartoffelsygdom, der foraarsages af Kartoffelskimmelen. Endvidere har jeg fra Starreklint i det nordvestlige Sjælland modtaget Kartofler, som vare angrebne af Kartoffel-Rodfiltsvamp (*Rhizoctonia Solani*).

Alt hvad der i højere Grad bidrager til at svække og fortrænge Kulturplanterne kan man jo henføre under Begrebet Plantesygdomme. Der kan derfor ogsaa være Anledning til at omtale **Ukrudtsplanternes** Optræden i sidste Sommer, saa meget mere som jeg jævnlig modtager Henvendelser angaaende snart en, snart en anden Ukrudtsplante og da der endvidere i de oftnævnte til Landmandene stillede Spørgsmaal ogsaa fandtes nogle vedkommende denne Sag, nemlig: „Hvilke Ukrudtsplanter ere de mest fremtrædende henholdsvis i Vaarsæd-, Vintersæd- og Græsmarkerne, og hvilke vare i usædvanlig Grad fremtrædende i afvigte Sommer", samt „er der i de senere Aar fremkommet tidligere ukjendte Ukrudtsplanter, have mindre almindelige Arter begyndt at brede sig stærkere, og er nogen før almindelig Art i Aftagen?" — Medens det først fremsatte Spørgsmaal besvaredes af næsten alle Indsendere, selvfølgelig mere eller mindre fyldigt, er der derimod kun forholdsvis faa, som har haft videre at meddele vedkommende det sidste Spørgsmaal.

Det maa maaske være mig tilladt, uden at komme Landmanden for nær, at gjøre den almindelige Bemærkning som Følge af mangeaarig Erfaring, at der i Regelen ikke er Sammenligning mellem den omfattende og detaillerede Kjendskab og Kundskab der findes hos Landmændene i alt hvad der angaar Husdyrene, deres Racer, Stamtavler, Røgt og Sygdomme paa den ene Side

og deres Kjendskab og Interesse for Planteveksten paa den anden Side. Det er saare glædeligt at iagttage den Interesse og Kjærlighed, med hvilken man omfatter Heste og Køer, Stude og Malkekvæg, Fedesvin og Sengesvin, Tillægsdyr af alle Slags. Men man kan ikke andet end studse lidt over de modsatte Forhold der saa ofte finder Sted med Hensyn til Landmandens Kjendskab til og Interesse for Avlsplanterne, som dog danne Grundlaget for hele Landbruget, deres Varieteter og Sorter, deres Nedstamning, deres Fjender, til hvilke sidste ogsaa høre Ukrudtsplanterne. Det er kun et meget begrænset Antal af disse sidste at Landmanden kjender, og selv om han kjender dem er det ikke altid let for ham at gjøre Andre begribeligt hvad der menes med de opgivne Navne, dels fordi disse ofte ere kollektive, som Tidsler og Agerkaal, dels anvendes om ganske forskjellige Planter i forskjellige Egne. At der blandt Landmændene gives mange Undtagelser fra denne Regel følger jo af sig selv.

Som en Hovedsum af egne Iagttagelser, af modtagne Forespørgsler og af indhentede Oplysninger kan det siges, at Ukrudtet i sidste Sommer optraadte usædvanlig stærkt, som en Følge af de for Avlsplanterne ugunstige Vejrforhold, som foraarsagede en sen Spiring og som særlig udtyndede Vaarsæden og Kløvermarkerne; endvidere at det blandt Ukrudtsplanterne især vare saadanne med dybt gaaende Rødder, der spillede Mester, idet disse i den langvarige tørre Periode vedblivende kunde hente den fornødne Næring fra Undergrundens vandholdige Lag. At det fra Bornholm hedder, at „intet Ukrudt kunde voxe iaar", er vel nærmest at anse for et Udslag af Misnøjet med den ringe Kraft i Vegetationen i det hele taget.

Af Rodukrudt er det da fremfor alt Tidsler, som i de fleste Meddelelser fra Landmændene fremhæves som det der iaar har været mest og i usædvanlig Grad dominerende. Desværre nævnes i de allerfleste Tilfælde kun „Tidsler", uden at det siges hvilken Art Tidsel der menes, skjønt der er saa stor Forskjel paa den Maade, paa hvilken de to eller højst tre Arter af Tidsler, der overhovedet spille en Rolle som Ukrudt, optræde, paa den Skade de anrette og paa den Maade de skulle bekæmpes; men der er al Sandsynlighed for, at det i de allerfleste Tilfælde er den perennerende Ager-Tidsel (*Cirsium*

arvense) der er ment, skjønt der fra et enkelt Sted tales om „mange forskjellige Slags Tidsler". Af de 141 Besvarelser fra Landmænd fremhæves blandt Ukrudtet Tidsler fra 80 Indsendere, jævnt fordelte over hele Landet, og fra mange Egne nævnes Tidsler, som det i sidste Sommer mest fremtrædende Ukrudt. Det hedder bl. a. fra Kjellerup-Egnen „Tidsler var i sidste Sommer en ren Plage flere Steder, Marker hvor der aldrig før fandtes Tidsel, vare helt befængte heraf"; fra to Egne i det sydøstlige Jylland hedder det „Tidslen var i sidste Sommer afgjort den mest fremtrædende"; fra Falster: „med den hidtilværende Brakbehandling og den stærke Sukkerroedyrkning er alt Ukrudt stærkt aftaget, paa Tidslerne nær"; fra Sorøegnen: „Ager-Tidsel har bredt sig, enkelte Steder foruroligende stærkt, maaske ved at Halvbrak har afløst Helbrak uden at Sædskiftet paa anden Maade er forbedret"; fra tre Steder paa Fyn hedder det „Tidsler ere særlig slemme iaar", og lignende Udtalelser findes i Mængde. I Regelen angives Tidsler som værst i Vaarsæden, men ogsaa Græsmarken nævnes af mange som plaget af Tidsler; fra Mols nævnes Tidsel som optrædende i Vintersæd og fra Djursland omtales Ager-Tidsel som hyppig i Mosekulturer; ogsaa fra et enkelt Sted paa Sjælland anføres Tidsler som stærkt fremtrædende i mislykket Vintersæd. Kun fra to Steder i Vest-Jylland nævnes Tidsel som formentlig i Aftagende.

Af andet Rodukrudt er Følfod den der klages mest over. Meddelelser om dens Optræden er indløbet i omtrent samme Antal (78) som om Tidsler; men det er i langt færre Tilfælde nævnt at den optraadte farligere i sidste Sommer end sædvanlig. Af Meddelelserne maa særlig fremhæves følgende; fra Hanherred: „Følfod meget dominerende baade i Korn- og Græsmarker"; fra Lemvig-Egnen: „Følfod var i usædvanlig Grad fremtrædende i Sommer; den var saa godt som ukjendt for en Snes Aar siden; Mergling faar Skylden"; fra Horsens-Egnen: „Følfod breder sig fra Vejkanterne ved Gjennemskæring af nye Vejanlæg"; fra Vest-Fyn: „Følfod ganske ualmindelig fremtrædende"; fra Midt-Sjælland: „paa mindre veldyrket Jord tiltager Følfod i betænkelig Grad"; fra Bornholm: „Følfod er tiltaget meget med Merglingen og er somme Steder udbredt i betænkelig Grad"; fra flere andre Egne nævnes den som værende i Tiltagende. Men det mangler heller

ikke paa Meddelelser i modsat Retning; det hedder saaledes fra en Egn N. f. Veile: „Følfod er i de sidste 20 Aar taget meget af og gjør nu ingen væsentlig Skade; som Grund hertil anser jeg Jordens bedre Gødningskraft og Kultur med lukkede Afgrøder"; fra en Egn S. f. Veile: „Følfod noget i Aftagende hvor der bruges langt, f. Ex. 4 Aars Græsleje"; fra Silkeborg: „i Aftagende paa Grund af udvidet Roedrift"; fra Middelfart-Egnen: „Følfod er i Aftagende, særlig hvor Brakjorden pløjes tilstrækkelig ofte og i tør Tilstand; derimod synes Efteraars Srællepløjning ikke at gjøre den tilsigtede Virkning"; fra Samsø: „Følfod i Aftagende, idet der i de senere Aar er gjort en Del for at fjærne den, især ved at afpille Blomsterne og stikke Planterne op"; fra Snedinge i Syd-Sjælland: „Følfod maa siges at være i Aftagende, hvortil Aarsagen maa søges i en grundigere Behandling af Brakken, Efteraarsbehandling med Skrælleplov eller Behandling med bredtandede Harver". — Det er fortrinsvis i Vaarsæden, derefter i Græsmarken, at Følfoden angives som generende; fra et Par Steder i Jylland er det kun paa opdyrkede Kjær- og Hedejorder og i det nordligste Fyn paa inddæmmede Arealer at Følfoden viser sig; Mærgling faar ogsaa flere Steder Skylden for dens Optræden.

Til Rodukrudt med dybtgaaende Rødder og stor Vandringsevne hører endvidere Kvik (*Agropyrum repens*) til de mest udbredte; den nævnes af 25 Indsendere, ofte under Navn af „Senegræs", hvorved i de fleste Tilfælde vistnok forstaas Kvik, skjønt ogsaa andre Græsarter med krybende Udløbere benævnes saaledes, f. Ex. Eng-Rapgræs og Fioringræs. Fra Hjerting-Egnen hedder det at Kvik er meget almindelig hvor Renbrak ikke benyttes, og i Egnen Ø. f. Varde at Kvik forekommer sjældnere, vel paa Grund af almindelig Brug af Stubfælgning; fra Brædstrup hedder det: „Kvik (og Følfod) har paa sine Steder tiltaget betydelig, sikkert paa Grund af Mangel paa Renbrak"; fra Bælum: „Hvor Jorden ikke var særlig ren tog Kvik voldsom Overhaand i det tørre Foraar"; fra Kolding: „Kvik er det værste Ukrudt vi har". De fleste Klager over Kvik stamme fra Jylland, men ogsaa fra flere Egne paa Øerne nævnes Kvik, som en af de Ukrudtsplanter der fremtraadte i usædvanlig Grad i sidste Sommer.

Padderokker (*Equisetum arvense*) nævnes kun af 4 Indsendere. Fra Hanherred hedder det at „Rokker dominerede

tilligemed andet Ukrudt med dybtgaaende Rødder"; fra en Egn V. f. Horsens „Padderokker er i Tiltagende, men synes ikke at indeholde nogensomhelst Gift; de forekomme mig at være tiltagne med Jordens Dræning og dybere, mere muldende Behandling, mulig tillige derved, at man ikke mere pløjer til Vaarsæd".

Rød Skræppe (*Rumex Acetosella*), sædvanlig kaldet „Rødknæ", nævnes fra 12 Egne, alle i Jylland, hvis man hertil ogsaa kan henføre Angivelser der blot lyde paa „Skræppe" eller „Syre". Den angives især i Græsmarker med umerglet Jord og paa Kjærjord.

Vandgrenet Ranunkel (*Ranunculus repens*) nævnes af 7 Indsendere fra forskjellige Egne af Landet. Fra Randers-Egnen anføres den blandt de Ukrudtsplanter, der ere meget i Tiltagende; fra Midt-Fyn hedder det at den tager Overhaand i de senere Aar. Om den beslægtede Bidende Ranunke (*R. acer*), der ellers ikke plejer at optræde som skadeligt Ukrudt paa dyrket Jord, hedder det fra Søborg i Nord-Sjælland: „i Græsmarker har Ranunculus acer taget mærkværdig Overhaand, især paa lavt liggende Eng-Arealer".

Ager-Svinemælk (*Sonchus arvensis*) omtales i Meddelelser fra Landmænd fra 7 Egne, under Navnene „Svinetidsel", „Skjørtidsel" og „Svinkaal", som optrædende i større Mængde i Vaarsæd, især i Jylland; fra Hjerting-Egnen hedder det, at den i de senere Aar har bredt sig stærkt.

Ager-Snerle (*Convolvulus arvensis*) nævnes mærkelig nok kun fra to Steder, nemlig det østlige Møen og Ruds Vedby i Sjælland.

Sand-Star (*Carex arenaria*) plejer man just ikke at henregne til Ukrudtsplanter paa dyrket Jord. Jeg modtog dog i Maj Maaned et Knippe af denne Plante til Bestemmelse, med Meddelelse om, at den i det sydlige Lolland, paa Baroniet Sønderkarles inddæmmede Arealer bredte sig saa overordentligt, at saa godt som intet andet kunde trives, hvor den havde vundet Indpas. Den slaar især an, hvor Sandjorden har været pløjet og besaaet 1 à 2 Gange tidligere og nu atter skal omlægges efter at have ligget 6 à 7 Aar med Græs. Den søger i Modsætning til andre Halvgræsser de højere liggende Arealer, der i sin Tid fremkom ved, at Sandet røg en Del sammen i stærk Storm, kort efter at det var inddæmmet, inden

det var lykkedes at faa det udsaaede Græs til at dække de store jævne Flader. „Rødderne" holde sig udelukkende i Plovlaget, hvor de danne et saadant Væv og ere saa stærke, at et Par almindelige Heste ikke kunne trække en Plov derigjennem. Intet Kreatur vil æde dette Halvgræs. — I Plantager i Odsherred saa jeg i sidste Sommer Sand-Star optrædende i saadan Mængde, at den mange Steder dækkede Skovbunden.

Af andre fleraarige Ukrudtsplanter, der i Modsætning til de foregaaende ikke har stor Vandreevne, er det kun et ringere Antal som har optraadt i større Mængde i sidste Sommer, eller som ere i Færd med at vinde større Udbredelse. Af de modtagne Meddelelser skal saaledes anføres at Storblomstret Hønsetarm (*Cerastium arvense*) flere Steder breder sig stærkt. Fra en Egn S. f. Løgstør meddeles at denne Plante „optræder mange Steder paa Græsmarker i en saadan Mængde, at Markerne paa Afstand ligne Snelandskaber; ingen Græsmark er længere fri for denne Ukrudtsplante, der for 20 Aar siden var aldeles ukjendt her paa Egnen". Ogsaa fra Hørsholm klages over dens Optræden paa Græsmarker. — Hvid Oxeøje (*Chrysanthemum Leucanthemum*) nævnes i fem Meddelelser som skadeligt Ukrudt i Græsmarker; det hedder saaledes fra Buderupholm, at den i nogle Marker der i Egnen findes i saadan Mængde, at man skulde tro den var saaet med Græsfrøet. Fra enkelte Egne er indløbet Meddelelse om en rigeligere Optræden af Bynke (*Artemisia vulgaris*) og Røllike (*Achillea Millefolium*) især i „ny opdyrket Hedejord".

De toaarige Ukrudtsplanter optræde især i Vintersæden og paa første Aars Græsmarker, de enaarige Ukrudtsplanter i Vaarsæden; men det er iøvrigt ikke altid muligt at skjelne mellem disse, da flere af dem efter Omstændighederne kunne optræde, enten som enaarige eller toaarige. I Vintersæden optraadte der efter alle Meddelelser og min egen Erfaring meget lidt Ukrudt i sidste Sommer, da denne Sæd i Regelen lukkede godt; mulig ogsaa den forudgaaende strenge Vinter har dræbt en Del af de om Efteraaret spirede Ukrudtsplanter. Fra de fleste Egne lyde Beretningerne paa at „Vintersæden var ren" eller „Ukrudt bemærkedes ikke i Vintersæden". Kun i tarvelige Jordbrug eller hvor Vintersæden, især Hveden, af en eller anden Grund var udtyndet, optraadte de sædvanlige Ukrudtsplanter: Klinte (*Agrostemma Githago*), Kornblomst (*Centaurea*

Cyanus) og Hejre *(Bromus secalinus)*, som ere de der nævnes hyppigst, uden dog paa noget Sted at optræde i usædvanlig Grad; fra Egnen ved Hjerting hedder det at Klinte, der tidligere var almindelig, nu findes meget sjælden. Foruden disse nævnes fra flere Steder Valmuer, saaledes paa Møen, et Par Steder paa Sjælland og Fyn og ved Buderupholm; i Regelen er hermed vistnok ment Korn-Valmue *(Papaver Rhoeas)*. Naar det fra Ringsted-Egnen hedder at i Vintersæd efter Renbrak findes sjælden andet Ukrudt end „blaa Valmuer", da veed jeg ikke hvad hermed menes. Fra Rørvig meddeles at der i Bunden af Vintersæden fandtes en Del Vej-Pileurt *(Polygonum aviculare)*.

Vaarsæden var i sidste Sommer næsten allevegne fuld af énaarige Ukrudtsplanter, af hvilke navnlig Agerkaal *(Brassica campestris)* og de med samme nær beslægtede Agersennep *(Sinapis arvensis)* og Kiddike *(Raphanus Raphanistrum)* var fremtrædende i endnu højere Grad end sædvanligt. Man saa overalt gule Vaarsædsmarker, idet Sæden til henimod Skridningen skjultes af det nævnte Ukrudt. Ikke mindre end 85 Landmænd i de forskjellige Egne af Landet har i de ofte omtalte Besvarelser udtalt sig om disse Ukrudtsplanters Optræden. Oftest er der nævnt Agerkaal, men ogsaa Agersennep og Kiddike var anførte i mange af disse Meddelelser, i adskillige Tilfælde ere de nævnte alle tre fra samme Egn. I det vestlige Jylland og overhovedet i de magrere Egne er det alene eller overvejende Kiddike som optræder. Der tør dog ikke bygges for meget paa, hvilket af disse Navne der er opgivet, da de som bekjendt ofte bruges i Flæng; i nogle Egne bruges Agerkaal, i andre Kiddike om alle disse tre Ukrudtsplanter. Fra Himmerland berettes at Agerkaal ogsaa i sidste Sommer optraadte hyppig paa Kjærjorder, hvor ellers Pileurt og Melde pleje at have Overtaget, rimeligvis paa Grund af det tørre Vejrlig. Fra Hofmansgave meddeles at Kiddike er det mest fremtrædende Ukrudt i Vaarsæden og volder paa mange Steder meget stor Skade, og lignende Udtalelser foreligge der mange af. Fra flere Steder baade i Sjælland og Jylland hedder det at disse Planter ere i Tiltagende, men Udtalelser i modsat Retning træffes dog ogsaa; fra Horsens-Egnen hedder det saaledes at Agerkaal paa flere Steder er i Aftagende, hvor man har begyndt at luge med Maskine eller

Haanden, og i Nysted-Egnen ere de ogsaa i Aftagende. Med Hensyn til dette Ukrudts Oprindelse foreligger flere Meninger blandt Landmændene; fra Horsens siges at Ukrudtet „især optræder hvor man kjøber det saakaldte billige Frø"; en lignende Udtalelse foreligger fra Odsherred: „en Mangfoldighed af Ukrudt optræder, hvor man bruger hjemmeavlet Frø, da dette ikke kan renses videre ved de forhaandenværende Midler"; fra Skive „den store Mængde Agerkaal stammer fra tidligere Tiders Fodring med utærsket Sæd". Fra det vestlige Fyn hedder det dog „at der nu gjøres mere end tidligere for at bekrige Ukrudtet, baade ved bedre Brakbehandling og en stærkere Efteraarsbehandling med Skrælleplov og Harve, hvilket især i afvigte Efteraar (1893) har været benyttet stærkt, da der var usædvanlig meget Ukrudt og god Tid".

Pileurter (*Polygonum*) omtales som mere eller mindre „ubehagelig og vanskelig at udrydde" eller noget lignende fra 13 Egne, paa to nær alle i Jylland. Sædvanlig angives det ikke hvilken Art Pileurt det er; fra et enkelt Sted (Vejle) er det dog udtrykkelig angivet at være Blegbladet Pileurt (*P. lapathifolium*), og det er ogsaa formodentlig denne der oftest er ment med „Pileurt".

Melde er angivet som usædvanlig stærkt optrædende i Vaarsæd fra 10 Egne, hvoraf de 8 i Jylland; den Plante som er benævnet saaledes er sandsynligvis i Regelen Hvidmelet Gaasefod (*Chenopodium album*), og ikke den som Botanikerne kalde Melde (*Atriplex*). Fra Ulstrup i Jylland hedder det at „Melde har bredt sig stærkt i de senere Aar", og fra Asdal i Vendsyssel „Melde var, som i alle tørre Aar, meget stærkt udbredt i Aar (1893)"; fra Askov meddeles at „Hvidmelet Gaasefod i 1893 var nærved at gjøre Senneppen Rangen stridig".

Gul Oxeøje (*Chrysanthemum segetum*) spiller ikke den Rolle som Ukrudt som fordum. Den nævnes dog i Meddelelserne fra Landmænd fra 5 Egne, alle paa Øerne. Fra V. Hornum i Jylland hedder det, at denne Plante en Gang hyppig optraadte der som Ukrudt, men at den nu er helt forsvunden.

Skjaller eller Ras (*Rhinanthus*) nævnes kun fra to Steder i Veile-Egnen som optrædende paa dyrket Mark, mellem Sæden, og Ager-Rævehale eller Hovedgræs (*Alopecurus agrestis*) omtales kun som Ukrudt i Sæden paa Lolland.

I Græsmarker er det især følgende toaarige Planter, som ere optraadte i størst Mængde og hvorover de fleste Klager føres, nemlig Vild Gulerod (*Daucus Carota*), der jævnlig tillægges Betegnelserne „i Tiltagende", „usædvanlig slem i sidste Sommer" osv. Dens hyppige Optræden anføres fra 14 Egne, hvoraf de 9 i Sjælland, især i den sydlige Del, de øvrige spredte (Lolland, Møen, Samsø og Tarm i Vestjylland). Endvidere Lugtløs Kamille (*Matricaria inodora*) der omtales fra 9 Egne, hvoraf de 5 i Fyn, hvor den er bedst bekjendt under Navnet „Linhartsurt". Fra Nyborg-Egnen hedder det at „her paa Egnen har vi en meget slem Ukrudtsplante i Vaarsæd og navnlig i Græsmarken, nemlig Lugtløs K., som næsten ikke er til at udrydde". Nogle Steder er den først nylig indvandret, saaledes ved Korinth i Fyn „den har faaet Indpas for nogle Aar siden" og ved Slagelse „den har nu viist sig her i Egnen, rimeligvis indført med Frø". Maaske ogsaa nogle af de fra 7 forskjellige Egne i Jylland omtalte „Gaaseurter" i Græsmarken høre herhen, da Navnet Gaaseurt bruges i Flæng om forskjellige Kurvblomster med hvide Randkroner.

Vild Reseda (*Reseda luteola*) angives fra Bornholm (Lehnsgaard) som et meget besværligt Ukrudt i Græsmarken og vanskeligt at udrydde. — Fra Salling angives Fuglegræs eller Hønsegræs, hvormed formodentlig menes en Fladstjærne (*Stellaria media*), som en stor Plage i Roemarken og vanskelig at frarense med Hesteredskaber.

Med fremmed Kløver- og Græsfrø indføres som bekjendt jævnlig forskjellige Ukrudtsplanter, der dels vedligeholde og udbrede sig videre Aar for Aar saaledes som Kløvplade (*Berteroa incana*), hvilken jeg i sidste Sommer bemærkede i Mængde mange Steder paa Græsmarker, f. Ex. mellem Randers og Hadsund, medens andre kun synes at optræde paa Marker, hvor de ere udsaaede med det fremmede Frø, uden senere at brede sig. Af saadanne skal jeg kun nævne et Par, som sidste Sommer viste sig hyppigere, nemlig Gaffeldelt Silene (*S. dichotoma*), som jeg baade har faaet tilsendt til Bestemmelse og selv iagttaget mange Steder paa Kløvermarker i stor Mængde, saaledes flere Steder i Fyn, i Jylland og paa Møen; den findes derimod mærkelig nok slet ikke omtalt blandt de 141 Besvarelser fra Landmænd paa Spørgsmaalet om nye Ukrudtsplanter, rimeligvis af den Grund, at dens Navn har været

ubekjendt; den er i øvrigt let kjendelig ved sine gaffeldelte Stængler og sine hvide Blomster, som ere stillede ensidig langs ud ad Grenene. Den bliver vistnok jævnlig indført med østerrigsk Kløverfrø. — En anden Plante, som ogsaa i sidste Sommer bemærkedes paa mange Steder i Kløvermarker, om end mere enkeltvis, er en nordamerikansk Kurvblomst, Rudbeckia fulgida, der maa antages at blive indført med amerikansk Kløver.

En ny Kilde til Importering af fremmed Ukrudtsfrø har vi faaet i Sortehavsbygget, der indeholder en Mængde ikke alene af vore kjendte men ogsaa mange hidtil ikke her forefundne Ukrudtsplanter. Selv om dette Byg kun bruges til Opfodring, vil der dog let føres endel ufordøjede Frø paa Møddingen og Marken. I en lille Prøve af Sortehavsbyg, som jeg modtog til Undersøgelse, fandtes ikke mindre end 30 forskjellige Arter Ukrudtsfrø (foruden Brandkorn af Byg), tilhørende dels flere af vore hjemmehørende skadelige Ukrudtsplanter (f. Ex. Ager-Sennep, Salomons Lysestage, Pengeurt, Graadodder, Pileurter, Stenfrø, Gaasefod, Kornblomst, Knopurt Tidsel, Gul Oxeøje, Skabiose, Snerle, Stenkløver, Tag-Hejresvingel), dels flere fremmede, her ukjendte eller hidtil meget sjælden forekommende Ukrudtsplanter (f. Ex. Pigfrø, Rapistrum, Reseda lutea, ukjendte Arter af Panicum, Setaria, Plantago, Papaver, Scirpus, Kurvblomster). Jeg finder derfor at der er god Grund til at advare Landmændene mod Sortehavsbygget, med mindre det forinden Opfodringen behandles saaledes, at Ukrudtsfrøet bliver uskadeliggjort.

Efterskrift.

Det skal bemærkes at Tiden ikke tillod at faa det her indførte Afsnit om Ukrudtsplanter omtalt ved Mødet i Landhusholdningsselskabet.

Diskussion

i det kgl. danske Landhusholdningsselskab i Anledning af omstaaende Foredrag.

Direktør Jensen. Lektor Rostrup har nu meddelt os, i hvilken Udstrækning Varmvandsmethoden er bleven anvendt, og hvilke Erfaringer der ere indvundne ved denne Methodes Anvendelse. Disse Erfaringer have imidlertid været temmelig forskjellige, hvilket for øvrigt er meget forklarligt, hvad ogsaa Lektor Rostrup gjorde opmærksom paa. At Methoden er i Stand til med fuldkommen Sikkerhed at holde disse Sygdomme borte fra Afgrøderne, kan der dog ikke være Spor af Tvivl om; derom vidner Udfaldet af de talrige Forsøg, der ere foretagne, og naar der derfor alligevel er indkommet temmelig uensartede Besvarelser paa Spørgsmaalet om, hvorvidt Methoden har givet et heldigt Resultat, ligger det naturligvis i, at man paa nogle Steder har anvendt Methoden paa rette Maade, paa andre Steder derimod ikke. — Ved Anvendelsen af Blaastensmethoden havde man tidligere et meget sikkert Middel til at beherske Brandsygdommen i Kornsorterne, men det var en almindelig Erkjendelse, og det fremgik ogsaa af Talerens Forsøg, at Blaastensmethoden trykkede ned paa Udbyttet. Ved Forsøgene med Varmvandsmethoden havde Taleren derfor oprindelig ikke haft andet for Øje end at faa tilvejebragt en Methode, ved hvilken man kunde bekæmpe Brandsvampene lige saa fuldstændig som med Blaasten, men som ikke havde den Ulempe at virke nedtrykkende paa Udbyttet. Udfaldet af Forsøgene have imidlertid givet et langt bedre Resultat, thi det viste sig, at Spireenergien vandt i de allerfleste Tilfælde i høj Grad ved, at Kornet blev behandlet efter Varmvandsmethoden, hvad jo maa siges at være en stor om ikke den største Fordel, som denne Methodes Anvendelse medfører. — Efter de Erfaringer, der vare komne til at foreligge, var Taleren tilbøjelig til at antage, at Landmændene ikke selv vilde kunne gjennemføre Methoden efter en saadan Maalestok, at den virkelig kunde faa stor og almindelig Betydning for

Landbruget; den vilde, det havde Talerens Forsøg overbevist ham om, kunne give et Merudbytte af 10%, selv om Brand optraadte endnu stærkere, end den har gjort i de senere Aar. Her foreligger altsaa et Spørgsmaal af overordentlig stor Betydning, og den eneste Maade, hvorpaa det praktisk kan ordnes er ved at indrette Afsvampningsstationer, hvor Landmændene kunne faa Arbejdet udført paa rette Maade. Selvfølgelig er det et Foretagende, som det vil koste mange Penge at sætte i Værk, men det vil opvejes ved den Fordel, der vil fremkomme ved den rigtige Anvendelse af Methoden.

Hvad Insektangrebene angaar, da er Fritfluen optraadt stærkt paa Forsøgsmarken i afvigte Aar, navnlig i almindelig hvid Havre, ja paa flere Stykker endogsaa i den Grad, at de maatte opgives som Forsøgsstykker; Angrebene vare saa stærke, at i det mindste tre Fjerdedele af Planterne vare fuldstændig uddøde. Taleren havde et Forsøgsstykke med graa Havre fra Jylland, og dette udviste ikke, medens det stod og voxede paa Marken, at der var sket det nogen Skade. Ved imidlertid at lade Kornet derfra undersøge, viste det sig dog, at det virkelig havde været Gjenstand for Insektangreb. Omtrent 17—18 % af Kornet var fuldstændig fortæret, uden at man paa Kornets Ydre kunde se, at det fejlede noget. Det er jo ikke sjældent, at man gjør den Erfaring, at Havren ikke spirer godt, og det er da ikke urimeligt at tænke sig, at det skyldes Fritfluens Larve, som har ødelagt Kornet, uagtet man ikke kan se det af Kornets Ydre. Da Havren var renset, om end ikke stærkt, saa dog heller ikke ganske let, er det for Resten mærkeligt, at der fandtes et saa stort Antal gjennemgnavede Korn, som jo næppe veje halvt saa meget som de fulde Korn; en stor Del af de gjennemgnavede Korn maa imidlertid være gaaet bort sammen med Avnerne ved Rensningen, og Ødelæggelsen har derfor i Virkeligheden været større end før nævnt.

Hvad Kartoffelsygdomme angaar maa man lægge Mærke til, at naar Folk sige, at der ikke hos dem har vist sig nogen saadan Sygdom, da tænke de ene og alene paa Knoldene, thi ellers vilde det være umuligt, at Folk f. Ex. kunne sige, at de saa omtrent aldrig have set Sygdom i „Magnum bonum“. Toppen paa denne Sort er nemlig i temmelig høj Grad udsat for Sygdom, men det plejer Folk ikke at regne for noget,

skjønt det netop er det allerfarligste, naar Sygdommen angriber paa denne Maade. Det er vistnok sjældent, at Middelskaden her i Landet ved ødelagte Knolde gaar højere op end til ca. 10 pCt.; er der derimod Tale om Skade ved for tidlig ødelagte Blade, kan Skaden løbe op til det firedobbelte eller mere. For tidlig ødelagte Blade foraarsager nemlig ikke blot, at man faar et mindre Tøndetal i Udbytte end ellers, men Kartoflerne have ogsaa mindre Næringsværdi og ere mindre holdbare.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Optræden af Brand glemte Taleren før at meddele, at han ogsaa havde gjort den Erfaring, at man i høj Grad undervurderede den Skade, Branden gjør, fordi Branden for en stor Del ikke træder tydeligt frem for Øjet, og da navnlig derved, at de Straa, der bære Brandax, ere blevne noget kortere, saaledes at Branden kommer til at skjule sig mellem de sundt voxende Planter. Taleren havde saaledes undersøgt en Mark, hvori der fandtes 12—14 pCt. Havre-Brand, og da han traf vedkommende Ejer af Marken og spurgte ham, om han havde Brand i sin Havre, svarede han, at han havde ikke set det allermindste dertil.

Gartner F. Wendt gjorde nogle Bemærkginger med Hensyn til Sygdom hos forskjellige Kortoffelsorter, som han havde dyrket, og udtalte, at den Maade, hvorpaa man lagde Kartoflerne, ogsaa havde sin store Betydning med Hensyn til deres Trivsel.

Præsidenten (Kammerherre Castenschiold). Man har anket over, at Anvendelse af Afsvampningsmethoden ikke er udbredt i højere Grad, men det ligger i, at den medfører Vanskeligheder, navnlig for de større Gaarde. Naar der paa disse skal bruges 20—25 Tønder Saasæd om Dagen, og den skal afsvampes og tørres, er det et Arbejde, som det ikke altid er let at gjennemføre. Beidsning med svovlsurt Kobberilte foraarsager ikke Vanskeligheder, eftersom man her har med et tørrende Salt at gjøre; er der ikke andre tørrende Salte, der kunne gjøre samme Virkning uden tillige at gjøre Skade m. H. t. Udbyttet? Taleren havde talt med flere Landmænd om Sagen, og de havde meddelt ham, at de havde forladt Afsvampningsmethoden, fordi de havde haft for megen Ulejlighed med at faa Kornet tørret efter Afsvampningen.

Direktør Jensen troede ikke, at den Tørring, der var nødvendig for at Sæden kunde gaa gjennem Saamaskinen, kunde forvolde nogen virkelig Vanskelighed, naar man blot afsvampede Kornet 2—3 Dage, før det skal bruges. Efter Talerens Forsøg har det endogsaa stor Betydning, at Sæden efter Dypningen i det varme Vand gjemmes saa længe, thi det synes af være af Betydning, at Kimen kan udvikles under fri Tilgang af Luft i Korndyngen.

Præsidenten. Saatiden er saa kort, at man ikke kan lade en Dag gaa til Spilde, undertiden maa Søndagen ogsaa tages med. Skal man nu have Kornet liggende 2—3 Dage og derhos, naar man skal bruge mange Tønder, maa have uhyre Loftsplads til Disposition, volder det store Vanskeligheder.

Direktør Jensen. En Tørring i egentlig Forstand er vistnok ikke fornøden. Naar Overfladen er tørret og Fugtigheden trukket ind i Kornet, vil der ikke være noget i Vejen for at saa det.

Proprietær Dorph-Petersen. Det vilde, som Hr. Jensen bemærkede, være heldigt, om man havde Afsvampningsstationer til Afsvampning af Saasæd og paalidelige Folk til at foretage denne. Har man f. Ex. en Kurv, som rummer 2 Skpr. Sæd, og bruger 5 Minutter til at dyppe Kornet i det varme Vand og 5 Minutter til at ombytte det, vil man ikke kunde afsvampe mere end 15—20 Tønder om Dagen, undtagen man benytter flere Hold Arbejdere, hvad man ikke altid har til Raadighed. Havde man altsaa store Arealer at skulle besaa, maatte man begynde lang Tid i Forvejen, før Kornet skulde benyttes. Hvad Runkelroefrøet angik vidste Taleren ikke, om det kunde udsaas efter 2—3 Dages Forløb uden at stoppe i Maskinen; for Taleren var det i alt Fald ikke lykkedes. — Med Hensyn til de mange Procent Brand, som Direktør Jensen omtalte, tillod Taleren sig at betvivle, at man kunde regne saaledes, at man sagde, at naar der f. Ex. er 14 pCt. Brand, bliver der ogsaa 14 pCt. mindre i Udbytte, thi de andre Planter udvikles efter Talerens Skjøn saa meget bedre; han troede, man skulde være varsom med at fremkomme med Talopgivelser; man stod sig bedst ved ikke at gjøre det.

Proprietær Jørgen Larsen havde benyttet Afsvampningsmethoden i de sidste Aar og ikke set Brand efter den. Taleren havde altsaa haft et godt Resultat deraf, og han

troede, at det vilde være til stort Gavn, om Methoden blev prøvet mange Steder her i Landet. Der findes jo nu Andelsmejerier hele Landet over, og det vil derfor vistnok ikke blive vanskeligt at faa en Afsvampning sat i Scene. Hvad Tørringen angik havde Taleren ikke haft nogen Ulempe. Der er imidlertid her et andet Spørgsmaal, som kan opstilles, og det er, om det er absolut nødvendigt at afsvampe hvert Aar. Naar Taleren havde benyttet Udsæd af egen Avl, havde han ikke afsvampet hvert Aar, og der havde dog ikke vist sig Brand. Man kan vistnok derfor, naar man er inde paa at have Sæd, som er fri for Brand, undlade at afsvampe, til man atter ser Brand.

Lektor Rostrup. Naar Direktør Jensen udtalte, at man ikke lagde Vægt paa, om Toppen af Kartoflen var ødelagt — og navnlig her hentydede til, at „Magnum bonum" var en Sort, hvis Top var meget modtagelig for Svamp — men kun saa hen til selve Knolden, vilde Taleren bemærke, at han for sit Vedkommende ikke troede, at denne Betragtning holdt Stik. Heller ikke troede han, at „Magnum bonum"s Top havde været angrebet i nogen væsentlig Grad i det sidste Aar af Svamp, og det sluttede han blandt andet deraf, at de fleste Meddelelser gik ud paa, at „Magnum bonum" var den mest modstandskraftige og havde givet det største Udbytte. Havde Toppen været ødelagt, havde dette ikke været Tilfældet. Der er ikke indkommet nogen Beretning derom, og det er dog et iøjnefaldende Fænomen, naar Toppen bliver sortplettet og svinder hen. — Naar den ærede Præsident spurgte, om der ikke foruden Blaasten findes andre tørrende Salte, som kunne gjøre samme Gavn med Hensyn til Desinfektion af Saakornet uden dog at skade det med Hensyn til Spireevne, da kunde Taleren bemærke, at der er gjort en stor Mængde Forsøg i saa Henseende saa vel i Amerika som i Europa med mange forskjellige kemiske Midler, men Taleren har ikke set noget Exempel paa, at saadanne Giftstoffer ikke ogsaa udøve Virkning i uheldig Retning paa Saakornet. Der kan næppe for Tiden være Tale om, at der kjendes noget bedre Middel end Afsvampningsmethoden. Den tilintetgjør Brandsporerne og synes at fremme Spireevnen. Hvis derfor de Ulemper, der ere forbundne med Anvendelsen af Varmvandsmethoden, kunde overvindes, vilde det være overmaade heldigt. — Naar Propr.

Dorph-Petersen bemærkede, at fordi der var 14 pCt. Brand, kunde man ikke sige, at der derfor var et Tab af 14 pCt., da er det rigtigt i nogle Tilfælde, i andre ikke. Naar der dernæst blev spurgt, om det er nødvendigt at afsvampe hvert Aar, naar man er fri for Brand, vil Taleren dertil bemærke, at for et isoleret beliggende Sted er det ikke nødvendigt at afsvampe hvert Aar, naar man vel at mærke benytter sin egen Avl til Udsæd; anderledes stiller det sig derimod, hvis forskjellige Folks Marker støde op til hverandre; det er da nødvendigt at afsvampe hvert Aar. At undlade at gjøre det, straffer sig, hvad Taleren ifjor havde set et Sted paa Fyn. Man havde der i mange Aar afsvampet Hveden, men saa opgav man det, eftersom man i flere Aar ikke havde haft Brand, og hvad var Følgen? at 10—15 pCt. af Hveden blev meget stærkt angrebet af Brand.

Direktør Jensen kunde, hvad det Spørgsmaal angik, om man skulde afsvampe hvert Aar eller under heldige Omstændigheder kunde standse dermed, henholde sig til, hvad Lektor Rostrup havde udtalt, men han vilde tillige udtale, at saaledes som han saa paa Varmvandsmethoden var det ikke dens eneste Opgave at holde Branden borte; den havde ogsaa en anden betydningsfuld Opgave, som hvilede paa et saa sikkert Grundlag, at det vistnok ikke kunde skaffes sikrere, nemlig at forøge Spireevnen. Oprindelig var det ganske vist Talerens Standpunkt, at man maaske nok kunde springe et enkelt Aar over, ikke for Hvedens, men for Havrens og Byggets Vedkommende, eftersom disse Kornsorters Brands Smitteevne er betydelig ringere, men saaledes kunde han ikke stille sig længere, eftersom man da kom til at give Afkald paa en saa stor Fordel, som det er at avle ca. 10 pCt. mere, blot fordi Spireenergien bliver forøget.

Propr. Dorph-Petersen vilde spørge, om man kunde faa Græsfrø tørt nok i 2—3 Dage til at gaa gjennem Saamaskinen. Findes der ikke et Stof, ved Hjælp af hvilket Kornet snart kan blive saa tørt, at det kan gaa gjennem Maskinen;

Direktør Jensen. Den Kornsort, som Taleren havde hørt anke over, at det var vanskeligt at faa til at gaa gjennem Maskinen, var Havren, Dette afhang navnlig af, om Havren var stærkt forsynet med Stakke, thi Stakke stoppe som bekjendt

betydeligt for Kornets Gang igjennem Maskinen; men har man saadan Havre, kan man ved at komme den i en Sæk og banke den komme af med næsten alle Stakkene, saa at Kornet glider lettere igjennem Maskinen. Taleren havde aldrig erfaret, at nogen egentlig Tørring var fornøden.

Præsidenten. Lektor Rostrup ytrede, at det var det 10de Foredrag han nu havde holdt om Plantesygdomme her i Selskabet, og Landmændene kunne ikke andet end være ham taknemmelig for det Fond af Viden, hvormed han havde beriget dem. De ældre Landmænd maatte imidlertid beklage, at de ikke havde de fornødne Kundskaber i botanisk Retning til fuldt ud at kunne drage den Nytte af den Lærdom, der her gaves dem, og man maatte derfor haabe, at de yngre Landmænd vilde indhente, hvad de gamle havde forsømt i den Retning, thi kun derved vilde Lektor Rostrups Foredrag faa deres fulde Betydning for dem. Paa Landhusholdningsselskabets Vegne vilde Taleren takke Lektor Rostrup for den Virksomhed, han havde udfoldet og udtale Haabet om, at han endnu i mange Aar maatte kunne fortsætte den til Gavn for Landbruget og for alle dem, der skulde drage Nytte af Planteverdenen.

Meddelelser fra Landmænd. II.

Oversigt over indkomne Besvarelser af de i December 1893 udsendte Spørgsmaal angaaende forskjellige Forhold vedrørende Planteavlen.

Bearbejdet af Konsulent **K. Hansen.**

For at faa nogen Klarhed over en Række landøkonomiske Forhold i Landets forskjellige Egne, hovedsagelig vedrørende Planteavlen og hvad der staar i umiddelbar Forbindelse med denne Side af Landbruget, udsendte Bestyrelsen for „Forening til Kulturplanternes Forbedring" i December 1892 et større Antal Spørgsmaal til en Kreds af Jordbrugere i alle Egne af Landet. De fleste af Modtagerne besvarede en større eller mindre Del af de stillede Spørgsmaal, og det væsentligste af det herved indkomne Materiale findes i sammenarbejdet Skikkelse offentliggjort i det af nævnte Forening udgivne Tidsskrift „Om Landbrugets Kulturplanter", 11. Bind, S. 1—55. Et saadant Materiale faar imidlertid først sin Værdi, naar det foreligger fra en Aarrække, og det var da ogsaa fra Begyndelsen af Hensigten at udsende en Række Spørgsmaal hvert Aar. I Overensstemmelse hermed udsendte Bestyrelsen atter i December 1893 en Liste med følgende Spørgsmaal:

„1. Hvorledes kan Kornhøsten som Helhed karakteriseres for afvigte Sommer, saavel i kvantitativ som i kvalitativ Henseende (middelgod, under eller over Middel)? — 2. Hvilken af de 4 Kornarter gav den bedste Høst og hvilken den daarligste? Hvor mange Fold (Tdr. pr. Td. Ld.) anser De omtrent for en Middelhøst, og hvormeget (i Fold eller pCt.) anser De sidste Sommers Kornhøst at have været derunder? — 3. Hvornaar omtrent begyndte Høsten, og hvornaar var den afsluttet? — 4. Hvilke Sorter af Hvede, Rug, Byg og Havre dyrkes mest, og har der vist sig nogen Forskjel paa de forskjellige Sorters Modstandsevne mod Tørken? — 5. Have nyere Sorter af de 4 Sædarter begyndt at vinde Indgang, og da hvilke og til hvilken Tilfredshed? — 6. Lægger man forøget Vægt paa Tilvejebringelsen af gode Saavarer ved skarp Sortering, Kastning,

Axudvalg, Indkjøb eller Bytning? — 7. Har De i Sommer gjort Erfaringer med Hensyn til Betydningen af a. Rad- eller Bredsaaning, b. tyk eller tynd Udsæd, c. tidlig eller sen Saaning, d. stærk eller svag Foraarsbearbejdning, e. Dækning med Harve eller Skrælleplov? I hvilken Retning gaa da disse Erfaringer? — 8. Hvormange Radsaamaskiner til Sæd anvendes tilnærmelsesvis i Deres Sogn (og, om det kan opgives, i et Nabosogn)? — 9. Begynder man at anvende Varmvandsbehandling af Sædekornet, og har De iagttaget, at denne Behandling har fremmet Spiringen og den senere Udvikling? — 10. Have Brand, Rust, Meldug, Meldrøjer, Insektangreb eller andre Sygdomme i Kornet optraadt stærkt afvigte Sommer?

11. Hvorledes har Græsnings- og Høudbyttet, kvantitativ og kvalitativ, været af Mark og Eng? Hvilke Græs- og Kløverarter, og hvilket Aars Græsmarker modstod Tørken bedst? — 12. Hvorledes spirede Kløver- og Græsfrøet i Udlægsmarkerne, og hvorledes var Plantebestanden paa disse i Efteraaret? Har man i Eftersommeren anvendt eller vil man til Foraaret anvende Eftersaaning i stor Udstrækning, og da paa hvilken Maade og med hvilke Frøblandinger? Er der ompløjet mange Udlægsmarker? Har der vist sig Svampe- eller Insektangreb af Betydenhed i Kløver- og Græsmarkerne? — 13. Hvilke Frøblandinger ere de almindelige til Udlægsmarkerne? — 14. Anvender man i nogen Udstrækning Kunstgødning til Udlæg, og da hvilken og hvormeget? — 15. Vinder Fællesindkjøb af Markfrø forøget Tilslutning, og er der i Aarets Løb dannet nogen Indkjøbsforening eller nogen saadan gaaet ind? — 16. Benytter man Kunstgødning til Engene og da hvilke Slags og med hvilke Resultater?

17. Hvorledes kan Rodfrugtavlen karakteriseres for afvigte Sommer? — 18. Hvormange Tdr. pr. Td. Ld. af de mest dyrkede Rodfrugter vil De regne for en Middelafgrøde, og hvormange Tdr. avledes i Aar? — 19. Hvorledes spirede Rodfrugtfrøet afvigte Foraar, i hvilket Omfang er Omsaaning eller Eftersaaning foretaget, og findes der mange mislykkede Roemarker? — 20. Hvilken Rodfrugtart (Runkelroer, Gulerødder, Turnips, Rutabaga eller Sukkerroer) og hvilke Sorter yndes og dyrkes mest? Er Dyrkningen af en af de 5 nævnte Arter i Aftagen, af en anden i Tiltagen, og da hvilke? — 21. Er Rodfrugtdyrkningen i kjendelig Til- eller Aftagen, og hvad

er i sidste Tilfælde de væsentligste Aarsager? — 22. Hvormange Pd. Frø saar man almindelig pr. Td. Ld. af henholdsvis Runkelroer, Turnips og Gulerødder? Er man tilbøjelig til at saa tykkere nu end tidligere? — 23. Er der Tilbøjelighed til at gaa bort fra Dyrkning paa Kamme til flad Jord eller omvendt? Havde De afvigte Sommer Lejlighed til at erfare, hvilken af de to Dyrkningsmaader der gav bedst Resultat i den tørre Sommer? — 24. Havde De Lejlighed til i afvigte Sommer at gjøre Erfaring m. H. t. forskjellig Foraarsbehandling af Jorden til Roerne? — 25. Hvilken Afstand mellem Rækkerne er den almindeligste? — 26. Anvendes der i betydelig Udstrækning Kunstgødning til Rodfrugterne og da hvilke Slags, i hvilken Mængde og til hvilken Tilfredshed? — 27. Har der vist sig Sygdomme paa Rodfrugterne sidste Sommer, og da under hvilke Former?

28. Hvorledes var Kartoffelhøsten afvigte Sommer saavel m. H. t. Udbytte som Sygdom? — 29. Hvilke Kartoffelsorter dyrkes mest? Har De i Aarenes Løb iagttaget aftagende Frugtbarhed eller Modstandsevne mod Sygdom hos nogen Kartoffelsort? — 30. Anvendes Kartofler i nævneværdig Udstrækning til Foder eller til Hjemmefabrikation af Stivelse, og vilde mere produktive Sorter for disse Øjemed være af Betydning?

31. Hvorledes lykkedes Bælgsæden og Boghveden afvigte Sommer? — 32. Hvorledes var Udbyttet af Staldfodermarkerne afvigte Sommer, hvilke Staldfoderafgrøder klarede sig bedst og hvilke daarligst i Tørken? — 33. Vinder Sandvikke („Vintervikke") Udbredelse, i hvilket Blandingsforhold saas den med Rug, og hvorledes er man tilfreds med den?

34. Dyrkes Handelsplanter (Kommen, Humle, Hør, Hamp, Raps, Rybs, Tobak, Cikorie o. l.) i nogen nævneværdig Udstrækning, gaar Dyrkningen heraf frem eller tilbage, og hvorledes lykkedes disse Afgrøder sidste Sommer? — 35. Er Frøavl i Af- eller Tiltagen, hvilke Frøsorter avles fortrinsvis, og hvilke Frøafgrøder lykkedes bedst afvigte Sommer? — 36. Have nyere eller sjældnere Kulturplanter i de senere Aar begyndt at vinde Indgang, og da hvilke?

37. Er Renbrak i Aftagen, og taler Erfaring for, at den kan undværes? — 38. Hvilke Ukrudtsplanter ere de mest

fremtrædende henholdsvis i Vaarsæd-, Vintersæd- og Græsmarkerne, og hvilke vare i usædvanlig Grad fremtrædende afvigte Sommer? — 39. Er der i de senere Aar fremkommet tidligere ukjendte Ukrudtsplanter, have mindre almindelige Arter begyndt at brede sig stærkere, og er nogen før almindelig Art i Aftagen? Hvad anses i hvert enkelt Tilfælde for at være Aarsagen?

40. Er Anvendelsen af Kunstgødning i Tiltagen, hvilke Slags anvendes fortrinsvis, og hvorledes virkede disse sidste Sommer? — 41. Er der truffet særlige Foranstaltninger for at bøde paa Foderknapheden i Aar (f. Ex. Benyttelse af Brakarealet, Besaaning af Stubben med Stubroer, Sennep el. l., extraordinær Indsamling af Strømateriale etc.)? Er der i saa Henseende særlige Erfaringer at fremhæve?"

Med Skemaet fulgte følgende af Bestyrelsen undertegnede Skrivelse:

„Den Begyndelse, som Forening til Kulturplanternes Forbedring i Fjor gjorde paa at faa indsamlet Materiale til en fyldig Belysning af en Række Forhold vedrørende Landbrugets Kulturplanter og derigjennem dets Plantekultur ved til en større Kreds af Landmænd i alle Landets Egne at udsende en Række Spørgsmaal til Besvarelse, fandt gjennem de talrige, for største Delen udførlige Besvarelser, der indløb, en saa stærk Tilslutning og en saa forstaaende Imødekommen, at Foreningen med det bedste Haab om en lignende velvillig Bistand atter i Aar har besluttet at udsende en Del Spørgsmaal for gjennem de forventede Besvarelser heraf dels at erholde Oplysning om Forhold angaaende Plantekulturen i Almindelighed, dels at faa Materiale til Belysning af sidste Sommers i saa høj Grad afvigende Vejrforholds Indflydelse paa Afgrøderne under vexlende Vilkaar.

Hvorvel det skal erkjendes, at en omhyggelig og paalidelig Besvarelse af de mange Spørgsmaal kræver et ikke ubetydeligt Arbejde, haaber man dog, at De ikke vil undslaa Dem for at yde denne Sag Deres værdifulde Bistand, hvorfor man tillader sig at tilstille Dem hoslagte Skema med Opfordring til Dem om, at De med Forholdene i Deres Omegn — hvorved her nærmest tænkes paa de Dem nærmest liggende 3 à 5 Sogne — for Øje vil udfylde Skemaet i saa stor Udstrækning, som De maatte se Dem i Stand til. Selvfølgelig vil man være

taknemlig for Besvarelsen af saa mange af de opstillede Spørgsmaal som muligt; men selv om De maatte se Dem nødt til at lade en Del af Spørgsmaalene staa ubesvarede, ja selv om De kun ser Dem i Stand til at give fyldestgjørende Svar paa et mindre Antal deraf, saa anmodes De dog indstændigt om ikke at undlade at indsende selv et tilsyneladende lidet Bidrag, idet blot Oplysning om et enkelt Punkt ofte kan være af stor Interesse, naar den bliver sammenstillet med tilsvarende fra andre Egne.

Skulde de af en eller anden Grund ikke kunne paatage Dem dette Arbejde, tør man maaske anmode Dem om velvilligst at opfordre en anden kvalificeret Mand i Deres Omegn dertil, idet Værdien af det forventede Materiale i saa væsenlig Grad er betinget af, at dette i saa stor Udstrækning som muligt repræsenterer Forholdene hele Landet over.

Meddelelserne, der i medfølgende frankerede Konvolut indsendes til Foreningens Sekretær, Lektor E. Rostrup, Forhaabningsholms Allé 7, Kjøbenhavn V., bedes om muligt indsendt inden Midten af Januar. Materialet vil da, saafremt det indkommer i tilstrækkelig Mængde, blive bearbejdet til en samlet Oversigt, der, saafremt den ikke kommer Dem i Hænde paa anden Maade, vil blive Dem tilstillet i Særtryk."

Der udsendtes ialt ca. 180 Lister, dels til de Mænd, der Aaret i Forvejen havde vist Sagen den Interesse at udfylde Listerne, dels til andre, af hvem man turde vente en lignende Imødekommen i Forening med Betingelser for at bedømme de omspurgte Forhold rigtigt. 143 af de udsendte 180 Lister indkom i mer eller mindre udfyldt Stand. Nedenfor findes en Fortegnelse over Indsenderne. Mange af disse have meddelt, at de ved Udfyldningen have søgt Bistand af andre Mænd i Kredsen for at faa Besvarelserne saa paalidelige som muligt.

Abel, H., Forp., ved Forvalter Funder, Glorup, Nyborg.
Ahlefeldt-Laurvigen, Greve, Kjærsgd., Ejby.
Ammitzbøll, Forstkand., Feldborggd., Skive.
Andersen, C., Forp., Snedinge, Skjelskør.
Andersen, D., Lærer, V. Thorup, Fjerritslev.
Andersen, P., Gaardejer, Jydstrup, Ringsted.
Andersen, P., Vornæs, Taasinge.
Balle, K., Lærer, S. Omme, Vejle.
v. Barner, V., Proprtr., Mørdrupgd., Slangerup.
Bauditz, Jagtjunker, Rørvig, Nykjøbing S.

Bay, H., Landbrugskand., Proprtr., Rolykkegd., Nakskov.
Bech, C. A. R., cand. polit., Godsejer, Engelsholm, Vejle.
Beck, A., Godsejer, Krusesminde. Korsør.
Bennetsen, Fr., Lærer, Bøvling, Faare.
Bergstedt, Lærer, Bodilsker, Nexø.
Berthelsen, C., Forp., Nislefgd., Otterup.
Bille-Brahe, Baron, Holgershaab, N. Alslev.
Bjerregaard, C., Godsejer, Pandum, Nibe.
Branth, H., Godsejer, S. Elkjær, Sulsted.
Breinholt, Chr., Proprtr., Vestervig.
Brockenhuus-Schack, Greve, Giesegd., Ringsted.
Brun, O., Hofjægermester, Sædingegd., Rødby.
Brøndum, O., Forp., Gudumlund, Aalborg.
Bøgh, G. J., Handelsgartner, Horsens.
Christensen, C., Lærer, Emb., Vraa.
Christiansen, H., Godsejer, Rask, Rask Mølle.
Clausen, Kammerraad, Borgnæs, Ærø.
Clausen, H., Proprtr., Ny Klingstrup, Svendborg.
Clement, Forp., Hvedholm, Faaborg.
la Cour, A., Forstander, Næsgd., Stubbekjøbing.
la Cour, H. C. Proprtr., Trinderup S. Onsild.
la Cour, J. L. V., Proprtr., Skjersø, Æbeltoft.
Dahl, Godsejer, Buderupholm, Skjørping.
Dalgas, C., Skovrider, Birkebæk, Herning.
Daugaard, Godsforv., Klintholm, Møen.
Dorph-Petersen, cand. polyt., Proprtr., Barfredshøj, Taastrup.
Eckardt, Chr., Etatsraad, Ørumgd., Daugd.
Eriksen, P., Lærer, Tødsø, Nykjøbing M.
Eskildsen, Proprtr., Jerlevgd., Vejle.
Feilberg, Inspektør, Lieutenant, Søborg, Esrom.
Fonnesbeck-Wulff, cand. polit., Forp., Vesterbygd., Svebølle.
Fraas, V., Lærer, Slagslunde, Viksø.
Fritz, N., Skovrider, Aalykke, Brørup.
Gram, H., Handelsgartner, Koldemosegd., Sorø.
Hansen, H. J., Gaardejer, Styrmandsgd., Svaneke.
Hansen, H. J., Proprtr., Marsvinslund, Kjellerup.
Hansen, Fr., Konsulent, Askov, Vejen.
Hansen, J. K., Gaardbestyrer, V. Nebel, Guldager.
Hansen, P., Lærer, Foersom, Tarm.
Hansen, R., Inspektør, Oremandsgd., Præstø.

Hasselbalck, Proprtr., Nørregd., Ø. Svenstrup.
Helms, Proprtr., Gludstedg., N. Snede.
Henriksen, N. J., Lærer, Vanthore, Nysted.
Hertz, Fr., Forp. Herlufsholm, Næstved.
Hildebrandt, Proprtr., Grauballegd., Silkeborg.
Hindhede, A., Gaardejer, Lem.
Hofman Bang, Hofjægermester, Hofmansgave, Otterup.
Holm, P. K., Lerchenfeld, Kalundborg.
Holt, M., Skovrider, Paabøl, Tarm.
Hvass, Jægermester, Randrup, Skjørping.
Hvidberg, J. S. Gartner, Gjeddal, Vinderup.
Hvidt, D. F., Forp., Frihedslund, Ruds Vedby.
Høffding, O., Forp., Strandegd., Faxe.
Ingwersen, Joh., Proprtr., Hegnet, Durup.
Jacobsen, N., Landbrugskand., Andkjær, Odder.
Jacobsen, N. K., Landbrugskand., Herløvgd., Herløv.
Jacobsen, C., Proprtr., Dagelykkegd., Lohals.
Jansen, C. J., cand. phil., Forp., Hverringe, Kjerteminde.
Jensen, A. M., Godsejer, Kalbygd., Laven.
Jensen, C., Proprtr., Højgd., Lyngby.
Jensen, H., Dyrlæge, Farsø, V. Hornum.
Jensen, J. N., Proprtr., Skrillingegd., Middelfart.
Jensen-Kamp, Inspektør, Marienborg, Møen.
Jensen, M., Gaardejer, Torup, Ulstrup.
Jeppesen, Forstander, Staby, Ulfborg.
Johannesen, Forp., Clausholm, Randers.
Johansen, C. E., Lærer, Borum, Mundelstrup.
Jokumsen, N., Gaardejer, Sæsing, Taars.
Juel, N., Hofjægermester, ved Inspektør Holm, Meilgd., Grenaa.
Jørgensen, Fibiger, Pastor, Rødding, Skive.
Kjeldsen, J., Proprtr., Lynderupgd., Skals.
Kirketerp, Proprtr., Lehnsgd., Gudhjem.
Knudsen, H., Lærer, Landsgrav, Slagelse.
Knudsen, P., Løvet, Brædstrup.
Koefoed, Proprtr., Brejninggd., Ringkjøbing,
Krabbe, Jægermester, Hald, Viborg.
Kristensen, T., Husmandskonsulent, Vrenderup, Varde.
Langhorn, C., Forp., Christiansminde, Horsens.
Langkilde, O., Justitsraad, Christianslund, Bogense.
Larsen, C., Forp., Slettegd., Helsinge.

Larsen, R., Lærer, Vejenbrød, Hørsholm.
Lassen, F., Forp., Bisgd., Samsø.
Laursen, L., Gaardejer, Vrold, Skanderborg.
Lautrop, Forp., Gisselfeld, Haslev.
Lawaetz, O., Proprtr., Refsnæsgd., Kalundborg.
Leegaard, Joh., Inspektør, Rosvang, Sjørring.
Lorenzen, C., Forp., Østedgd., Fredericia.
Løbner, H. M., Lærer, Stenderup, Holsted.
Madsen, L., Lærer, Give, Jelling.
Melchertsen, C. N., Proprtr., Agernæsgd., Ebberup.
Mourier-Petersen, A. H., Etatsraad, Holbækgd., Ørsted.
de Neergaard, J., Etatsraad, Gundersløvholm, Herlufmagle.
de Neergaard, P. J., Godsejer, Førslev, Fuglebjerg.
Nielsen, J. Kr., Lærer, Grindsted.
Okholm, H., Proprtr., Bøllinglide, Skjern.
Olsen, O. C., Godsejer, Asdal, Hjørring.
Overgaard, J. C., Proprtr., Nøttrupgd., Barrit.
Pallesen, A., Gaardejer, Asaa.
Pinholt, J. Gr., Lærer, Hove, Lemvig.
Plesner, Jul., Pastor, Brande, Jelling.
Rahbek, Ritmester, Sparkjær.
Rasmussen, J., Gaardejer, Kuditze, Nakskov.
Rasmussen, R., Proprtr., Højrupgd., Kolding.
Ravn, H. H., Landbrugskand., Forp. Bølling, Kolding.
v. Rosen, F., Kammerjunker, Forp., Christianssæde, Ryde.
Rosen, T. R., Jægermester, Krabbesholm, Skive.
Sams, P. P. Gaardejer, Svendsbjerg, Svinninge.
Schmidt, Landinspektør, Sæby.
Schmidt, J., Gaardejer, Mejls, Varde.
Schroll, H., Capitain, Lykkenssæde, Højrup.
Schæffer, Forp., Rosenholm, Hornslet.
Sehested, H. Hofjægermester, Broholm, Nyborg.
Segelcke, S., Godsejer, Borupgd., Snekkersten.
Skov, F. H., Forp., Tybrind, Eiby.
Smidt, H., Godsejer, Nybøllegd., Espe.
Sonne, C., Forp., Knuthenborg Avlsgd., Maribo.
Spang, J., Godsforvalter, Rosenfeld, Vordingborg.
Stamer, J., Forp. Fussingø, Randers.
de Steensen-Leth, Godsejer, Hvolgd., Uldum.

Stender, L., Proprtr., Ladegd., Rønne.
Sønderstrup, Chr., Gaardejer, Sønderstrupgd., Fjerritslev.
Sørensen, F., Lærer, Hørmested, Sindal.
Sørensen, M., Avlsforv., Langholt, Hjallerup.
Tesdorpf, F., Hofjægermester, Ourupgd., Nykjøbing, F.
Tuxen, V., Inspektør, Thurebylille, Thureby.
Ulrich, H., Forp., Aastrup, Tølløse.
Vahl, Forpagter, Alslevgd., Faxe.
Valentiner, A. H., Godsejer, Sallerupgd., Lundby.
Welling, R., Godsejer, Wellinggd., Løgstør.
Vestergaard, M., Forp., Petersdal, Amager.
Villemoës, N, Forp., Skjærum Mølle, Vemb.
Willumsen, J., Forp., Anhof, Nyborg.
Winkel, J., Forp., Dybvad, Flauenskjold.

Efterfølgende Sammenstilling af det indkomne Materiale er i Hovedsagen delt i to Afdelinger, hvoraf første omhandler Forhold vedrørende Afgrødernes Udvikling m. m. i den forudgaaende Sommer (1893), medens anden Afdeling omhandler Forhold vedkommende Planteavlen i Almindelighed i Landets forskjellige Egne. For at lette Oversigten er det meste af Materialet sammenstillet i Tabelform. Til nærmere Forstaaelse af Tabellerne ville de fornødne Bemærkninger blive givne ved hver enkelt af disse. Det er fundet hensigtsmæssigst ikke at anføre fra hvem de enkelte Meddelelser hidrøre, hvilket jo heller ikke har almen Interesse. Derimod er Egnen, hvorfra hver enkelt Meddelelse skriver sig. antydet ved Angivelse af dennes omtrentlige Beliggenhed i Forhold til nærmeste Post- eller Jærnbanestation. Delingen i større Landomraader er foretaget paa samme Maade som i forrige Bearbejdning: til Vestjylland er regnet hvad der ligger Vest for en Linie fra Bulbjerg gjennem Sallingsund øst om Struer og Holstebro til Bramminge; til Østjylland det, som ligger øst for en Linie fra Frederikshavn øst om Aalborg, over Mariager og Randers, vest om Skanderborg og Vejle til Kolding; hvad der ligger imellem disse to Linier, er regnet til Midtjylland. Ærø, Taasinge og Langeland er regnet til Fyn, Samsø til Sjælland, medens Lolland, Falster, Møen og Bornholm er slaaet sammen til een Gruppe.

Tabel I.

Oversigt over Kornhøstens Begyndelse og Slutning, Kornafgrødernes relative Størrelse samt Høstens Bedømmelse 1893.

Egnen	Kornhøsten		Af Afgrøderne var		Høstens Bedømmelse
	begyndt	afsluttet	størst	mindst	
S. V. f. Thisted	20. Aug.	20. Septbr.	—	—	M. — M.
Nordl. Mors	15. Aug.	5. Septbr.	Rug	Havre	u. M. — o. M.
Vestervig-Egn	—	—	Rug	Havre	u. M.
Lemvig-Egn	8. Aug.	2. Septbr.	Rug	Byg	u. M.
Mell. Vemb og Lemvig	30. Juli	1. Septbr.	Rug	Havre	M. — M.
Vemb-Egn	6. Aug.	1. Septbr.	Rug	Vaarsæd	M.
Ulfborg-Egn	27. Juli	15. Septbr.	Rug	Havre	u. M. — o. M.
Mell. Ringkjøbing og Herning	2. Aug.	25 Septbr.	Blandkorn	—	o. M.
Mell. Ringkjøbing og Skjern	1. Aug.	5. Septbr.	Rug	Byg	u. M.
N. Ø. f. Skjern	1. Aug.	15. Septbr.	Rug	Havre	u. M. — o. M.
S. f. Tarm	1. Aug.	15. Septbr.	Rug	Havre	lidt u. M. — o. M.
Ø. f. Ølgod	13. Aug.	15. Septbr.	Rug	Vaarsæd	u. M. — M.
N. f. Varde	1. Aug.	4. Septbr.	Rug	Havre	u. M.
S. f. Varde	28. Juli	15. Septbr.	Rug	Byg	M. — o. M.
Vestjylland	5. Aug.	11. Septbr.	Rug	Havre	u. M. — M.
S. f. Holsted	25. Juli	1. Septbr.	Rug	Byg	u. M. — M.
N. V. f. Holsted	4. Aug.	13. Septbr.	Rug	Havre	u. M. — M.
N. f. Brørup	27. Juli	15. Septbr.	Rug	Byg	u. M.
Vejen-Egn	12. Juli	1. Septbr.	Rug	Byg	langt u. M.
Mell. Lunderskov og Kolding	—	—	Rug	Byg	u. M.

N. V. f. Kolding	—	—	Rug	Byg	u. M.
V. f. Vejle	31. Juli	15. Oktbr.	Rug	Byg	u. M.
Grindsted-Egnen	29. Juli	1. Novbr	Rug	Havre	lidt u M.
N. f. Grindsted	20. Juli	1. Oktbr.	Havre	Byg	u. M.
N. V. f. Jelling	4 Aug.	30. Septbr.	Rug	Byg	u. M. — M.
V. f. Nørre-Snede	6. Aug.	30. Septbr.	Rug	Havre	knap M.
Brædstrup-Egn	30. Juli	25. Aug.	Rug	Havre	langt u. M. — M.
N. V f. Nørre-Snede	1. Aug.	10. Septbr.	Rug	Byg	u M.
S. f. Herning	1. Aug.	1. Oktbr.	Havre	Rug	u. M.
Laven-Egn	1. Aug.	1. Septbr.	Rug	Byg	u. M. — M.
N. Ø. f Silkeborg	27. Juli	20. Septbr.	Rug	Havre.	u. M. — M.
S. f. Viborg	30. Juli	12. Septbr.	Rug	Byg	M. — M.
S. V. f. Skive	1. Aug.	1. Oktbr.	Rug	Byg	u. M.
Sparkjær-Egn	24. Juli	5 Septbr.	Rug	Havre	u. M.
Viborg-Egn	31. Juli	7. Septbr.	Graa Havre	Byg	u. M.
Ø. f Holstebro	1. Aug.	15. Septbr.	Rug	—	M.
V. f. Langaa	1. Aug.	30. Aug.	Rug	Byg	u. M.
N. V. f. Randers	4. Aug.	14. Septbr.	Vintersæd	Havre	u. M.
S. V. f. Hobro	—	—	Rug	Vaarsæd	u. M.
Mell. Viborg og Gjedsted	28. Juli	6. Septbr.	Rug	Havre	u. M.
Skive-Egn	27. Juli	28. Aug.	Rug	Havre	u. M.
N. V. f. Skive	3. Aug.	28. Aug.	Rug	Byg	M.
Nord-Salling	10. Aug.	15. Septbr.	Rug og Blands.	Havre	u. M.
S. f. V. Hornum	15. Aug.	6. Septbr.	Rug	Havre	M.
Skjørping-Egn	29. Juli	9. Septbr.	Rug	Havre	u. M. — M.
S. f. Nibe	28. Juli	20. Aug.	Rug	Havre	u. M. — M.
Ø. f. Løgstør	3. Aug.	31. Aug.	Rug	Vaarsæd	u. M.
S. f. Fjerritslev	1. Aug.	6. Septbr.	Rug	Vaarsæd	u. M. — o. M.
Fjerritslev-Egn	7. Aug.	11. Septbr.	Byg	Havre	u. M. — o. M.
Øster-Svenstrup-Egn	—	—	Rug	Havre	u. M. — o. M.
Sulsted-Egn	16. Aug.	4. Septbr.	Rug	Havre	langt u. M.
Vraa-Egn	14. Aug.	8. Septbr.	—	—	u. M.
S. Ø. f. Hjørring	31. Juli	9. Septbr.	Rug	Vaarsæd	M.

Egnen	Kornhøsten		Af Afgrøderne var		Høstens Bedømmelse
	begyndt	afsluttet	begyndt	størst	
Sindal-Egnen	1. Aug.	10. Sept.	Rug	Havre	M.
N. f. Hjørring	3. Aug.	31. Aug.	Rug	Havre	lidt u. M.
Midtjylland	1. Aug.	12. Septbr.	Rug	Vaarsæd	u M. — M.
Sæby-Egn	4. Aug.	5. Septbr.	Blandsæd	Rug	M.
Flauenskjold-Egn	—	—	Rug	Havre	u. M.
Asaa-Egn	8. Aug.	10. Sebtbr.	Rug	Byg	M. — o. M.
Hjallerup-Egn	27. Juli	15. Septbr.	Rug	Havre	u. M. — o. M.
S. Ø. f. Aalborg	—	—	Rug	Havre	u. M.
Ø. f. Skjørping	20. Juli	1. Septbr.	Rug	Byg	langt u. M.
N. f. Ørsted	—	—	Vintersæd	Havre	u. M.
N. V. f. Grenaa	27. Juli	5. Septbr.	Rug	Havre	u. M.
Mols	26. Juli	26. Aug.	Rug	Havre	u. M.
Mell. Aarhus og Ryomgaard	10. Aug.	2. Septbr.	Vintersæd	Havre	u. M. — M.
S. Ø. f. Randers	1. Aug.	10. Septbr.	Rug	Havre	langt u. M.
N. V. f. Aarhus	28. Juli	26. Septbr.	Rug	Havre	u. M. — o. M.
Odder-Egn	28. Juli	24 Aug.	Hvede	Havre	u M. — o. M.
V. f. Skanderborg	4. Aug.	1. Septbr.	Rug	Havre	u. M. — o. M.
V. f. Horsens	2. Aug.	30. Aug.	Hvede	Byg	u. M
Horsens-Egn	30. Juli	5. Septbr.	Rug	Vaarsæd	langt u. M. — M.
Nordl. Bjerre Herred	27. Juli	23. Aug.	Vintersæd	Vaarsæd	u. M. — M
S. Østl. Bjerre Herred	1. Aug.	22. Aug.	Rug	Havre	u. M.
Daugaard-Egn	28. Juli	21. Aug.	Hvede	Havre	langt u. M. — M.
N. f. Vejle	1. Aug.	1. Septbr.	Hvede	Havre	langt u. M.

S. f. Vejle	28 Juli.	5. Septbr.	Rug	Vaarsæd	u. M.
Fredericia-Egn	26. Juli	24. Aug.	Hvede	Havre	u. M. — M.
Østjylland	30. Juli	2. Septbr.	Vintersæd	Havre	u. M. — M.
S. Ø. f. Middelfart	1. Aug.	29. Aug.	Hvede	Havre	u. M. — o. M.
Ejby-Egn	29. Juli	23. Aug.	Rug	Havre	u. M. — u. M.
Assens-Egn	4. Aug.	18. Aug.	Vintersæd	Havre	u. M. — M.
V. f. Faaborg	25. Juli	25 Aug.	Hvede	Havre	u. M.
Ærø	24. Juli	18 Aug.	Rug	Vaarsæd	u. M.
Nordl. Langeland	3. Aug.	20. Aug.	Hvede	Havre	lidt u. M. — M.
Taasinge	28. Juli	23 Aug.	Hvede	Havre	u. M.
N. f. Svendborg	28. Juli	23. Aug.	Hvede	Havre	u. M. — M.
Mell. Nyborg og Svendborg	31. Juli	31. Aug.	Hvede	Havre	u. M.
Espe-Egn	20. Juli	24. Aug.	Hvede	Havre	u. M.
Højrup Egn	25. Juli	25. Aug.	Hvede	Havre	u. M. — u. M.
V. f. Gjelsted	4. Aug.	26. Aug.	Vintersæd	Vaarsæd	u. M. — u. M.
Bogense-Egn	27. Juli	24. Aug.	Hvede	Byg	u. M. — M.
V f. Otterup	29. Juli	22. Aug.	Vintersæd	Havre	u. M. — M.
Ø. f. Otterup	26. Juli	21. Aug.	Rug	Havre	u. M. — M.
Hindsholm	—	—	Hvede	Havre	u. M. — o. M.
S. f. Nyborg, 1	29. Juli	4. Septbr.	Hvede ogHavre	6/r. Byg	u. M. — M.
S. f. Nyborg, 2	26. Juli	28. Aug.	Vintersæd	Vaarsæd	u. M.
Fyn med Ærø og Langeland	28. Juli	24. Aug.	Hvede	Havre	u. M — M.
Korsør-Egn	—	—	Byg	—	u. M. — M.
Skjelskør-Egn	2. Aug.	23. Aug.	Rug	Havre	u. M.
Fuglebjerg-Egn	27. Juli	28. Aug.	Rug	Havre	u. M.
N. f. Næstved	27. Juli	31. Aug.	Rug	Havre	u. M. — M.
Ø. f. Fuglebjerg	2. Aug.	5. Septbr	Vintersæd	Havre	u. M.
S. f. Sorø	26. Juli	24. Aug.	Rug	Havre	M. u.

Egnen	Kornhøsten		Af Afgrøderne var		Høstens Bedømmelse
	begyndt	afsluttet	størst	mindst	
V. f. Slagelse	—	—	—	—	u. M.
Ruds-Vedby-Egn	28. Juli	18. Aug.	Rug	Havre	u. M.
S. f. Svebølle	26. Juli	19. Aug.	Rug	Havre	u. M.
Kalundborg-Egn	26. Juli	19. Aug.	Rug	Byg	langt u. M. — M.
N. V. f. Kalundborg	28 Juli	25. Aug.	Hvede	Havre	u. M. — M.
Midt-Samsø	29. Juli	20. Aug.	Vintersæd	Havre	u. M. — M.
Svinninge-Egn	3. Aug.	28. Aug.	Rug	Havre	u. M.
Nykjøbing-Egn	20. Juli	28. Aug.	Rug	Havre	u. M.
S. Ø. f. Holbæk	27. Juli	1. Septbr.	Rug	Havre	u. M.
Helsinge-Egn	3. Aug.	4. Septbr.	Rug	Byg	langt u. M. — M.
Græsted-Egn	28. Juli	28. Aug.	Rug	Vaarsæd	u. M.
Helsingør-Egn	3. Aug.	24. Aug.	Rug	Byg	u. M.
Ø. f. Hillerød	26. Juli	24. Aug	Rug	Havre	u. M. — M.
Slangerup-Egn	28. Juli	28 Aug.	Rug	Havre	u. M.
Viksø-Egn	28. Juli	23. Aug.	Rug	Havre	u. M. — M.
Lyngby-Egn	1 Aug.	20. Aug.	Rug	Havre	u. M.
Amager	28. Juli	24. Aug.	—	—	u. M. — M.
V. f. Kjøbenhavn	1. Aug.	1. Septbr.	Vintersæd	Havre	u. M. — M.
N. V. f. Kjøbenhavn	1. Aug.	1. Septbr.	Rug	Havre	langt u. M.
N. Ø. f. Ringsted	27. Juli	27. Aug.	Rug	Havre	u. M.
Ø. f. Ringsted	1. Aug.	29. Aug.	Vintsrsæd	Vaarsæd	u. M.
Thureby-Egn	28. Juli	28. Aug	Rug	Havre	u. M. — M.
S. f. Haslev	26. Juli	26. Aug.	Vintersæd	Havre	u. M. — M.
N. Ø. f. Faxe	1. Aug.	29. Aug.	Vintersæd	Havre	u. M.
S. V. f. Faxe	5. Aug.	26. Aug.	Hvede	Havre	u. M.
V. f. Lundby	25. Juli	26. Aug.	Vintersæd	Havre	u. M.

Vordingborg-Egn	25. Juli.	5. Septbr.	Rug	Havre	lidt u. M. — o. M.
S. f. Præstø	1. Aug	28. Aug.	Rug	Havre	u. M.
Sjælland med Samsø	29. Juli	27. Aug.	Rug	Havre	u. M. — M.
Østl. Møen	28. Juli	6. Septbr.	Hvede	Havre	M. — o. M.
Vestl. Møen	1. Aug.	30. Aug.	Rug	Havre	u. M.
Øst-Falster	31. Juli	24. Aug.	Hvede	Havre	u. M.
Nordvest-Falster	2. Aug.	26. Aug.	Hvede	Havre	u. M. — M.
Nykjøbing-Egn	—	—	Hvede	Havre	u. M.
Nysted-Egn	28 Juli	22. Aug.	Rug	Havre	u. M.
N. f. Maribo	28. Juli	25. Aug.	Hvede	Havre	u. M. — M.
V. f. Maribo	1. Aug.	19. Aug.	Hvede	Havre	u. M.
Rødby-Egn	4. Aug.	28. Aug.	Hvede	Havre	u. M. — u. M.
S. f. Nakskov	1. Aug.	22. Aug.	Hvede	Havre	u. M. — o. M.
N. f. Nakskov	27. Juli	24. Aug.	Vintersæd	Havre	u. M.
Vest-Bornholm	9. Aug.	1. Septbr.	Rug	—	langt u. M.
Syd-Øst-Bornholm	31. Juli	—	Rug	Havre	u. M.
Øst-Bornholm	2. Aug.	1. Septbr.	Hvede	Vaarsæd	u. M.
Nord-Øst-Bornholm	7. Aug.	28. Aug.	Hvede	Havre	langt u. M. — M.
Lolland-Falster, Møen og Bornholm	5. Aug.	27 Aug.	Hvede	Havre	u. M — M.
Smmendrag:					
Vestjylland	1. Aug.	11. Septbr.	Rug	Havre	u. M. — M.
Midtjylland	1. Aug	12. Septbr.	Rug	Vaarsæd	u. M. — M.
Østjylland	30. Juli	2. Septbr.	Vintersæd	Havre	u. M. — M.
Fyn m. m.	28. Juli	24. Aug.	Hvede	Havre	u. M. — M.
Sjælland m. Samsø	29. Juli	27. Aug	Rug	Havre	u. M. — M.
Lolland, Falster m m.	1. Aug.	27. Aug.	Hvede	Havre	u. M. — M.
Hele Landet	31. Juli	2. Septbr.	Vintersæd	Havre	u. M. — M.

Tabel I giver først en Oversigt over Høstens Begyndelse og Afslutning Sommeren 1893. Det fremgaar heraf, at Høsten indtraadte til meget forskjellige Tider i Landets forskjellige Egne, idet den paa sine Steder allerede paabegyndtes omkring 20. Juli, medens den andre Steder først indtraadte omkring 15. August. Allerede 18.—20. August kunde Høsten paa adskillige Steder betragtes som tilendebragt, hvorimod den andre Steder trak ud til Oktober, undtagelsesvis endog til November. Gjennemsnitlig havde Vest- og Midtjylland den sildigste, Fyn og Sjælland den tidligste Høst. For Landet som Helhed varede Høsten fra 31. Juli til 2. September, altsaa 34 Dage imod henholdsvis 12. August, 20. September og 39 Dage Aaret i Forvejen.

Hvad dernæst Spørgsmaalet om største og mindste Kornafgrøde angaar, da ses det, at Vintersæden næsten uden Undtagelse har været bedst, paa Fyn, Lolland og Falster Hveden, i de øvrige Landsdele Rugen. For Midtjyllands Vedkommende staar Havre og Byg omtrent ens, medens ellers Havren næsten overalt har givet forholdsvis mindst Afgrøde.

I Rubrikken for Høstens Bedømmelse betyder M. Middel, u. M. under Middel, l. u. M. langt under Middel, o. M. over Middel. Den første Angivelse i Rubrikken gjælder Kvantiteten, den sidste, forsaavidt den findes, Kvaliteten. Som det ses, har Kvantiteten næsten overalt været under Middel, stundom har der været tilføjet et forstærkende Udtryk, kun faa Steder — og da navnlig i Vest- og Nordjylland — har man ment at kunne bruge Karakteren „Middel"; rent undtagelsesvis finder man Betegnelsen „over Middel". Gjennemsnitlig bliver Kornhøsten betydelig under Middelhøst. Kvaliteten var betydelig bedre og kommer sjælden under, oftere over Middel, i Gjennemsnit lidt over Middel.

I Tabel II er givet bestemtere Taloplysninger saavel om, hvad der i de enkelte Egne anses for en Middelhøst af Kornarterne og Rodfrugterne som om Størrelsen af Høsten i 1893. Det er selvfølgelig en temmelig vanskelig Sag at skjønne nogenlunde rigtigt herom, og det ses da ogsaa af Tabellen, at mange af Indsenderne ikke have turdet udtale noget om dette, navnlig for Kornarternes Vedkommende. Andre have

skjønnet et Middeltal for samtlige Kornarter. Ved Beregningen af Gjennemsnitstallene er kun benyttet Opgivelserne for de enkelte Kornarter. For de enkelte Egnes Vedkommende henvises til Tabellen. Hvad Gjennemsnitstallene for en Middelhøst for hele Landet angaar, da ere disse betydelig højere end man faar dem ved at benytte statistisk Bureau's Materiale. Antagelig have da ogsaa adskillige Indsendere sat Tallene for Middelhøst temmelig høje. Paa den anden Side bør det nævnes, at man i den Maade, hvorpaa vor officielle Høststatistik kommer til Veje, kun har ringe Sikkerhed for Paalidelighed. Naar statistisk Bureau sætter Middelhøsten for hele Landet af Rug til ca. 8.7, af Hvede til henved 12, af Byg til lidt over 10, af Havre lidt over 11 Fold (Tdr. pr. Td. Ld.), da turde disse Tal maaske være lovlig lave. Sandheden vil muligvis ligge nærmest Middeltallet af de i Tabellen og de af det stat. Bur. opgivne Tal. Tabellen bringer i frisk Minde de sørgelig smaa Vaarsædafgrøder, der høstedes næsten hele Landet over. Naar Rodfrugterne som Gjennemsnit for hele Landet ere bedømte til en Middelafgrøde af 280 Tdr. pr. Td. Ld., da er dette Tal vistnok ogsaa lidt for højt. Ganske vist behøves der kun en ganske middelmaadig Roemark til at give 300 Tdr. pr. Td. Ld. Men en betydelig Del af Landets Roemarker kommer desværre ogsaa adskilligt ned under det middelmaadige.

I den usædvanlig tørre Sommer sattes Afgrøderne saaledes paa Prøve, at der var Lejlighed til at gjøre en Del Iagttagelser med Hensyn til Hensigtsmæssigheden af de forskjellige Fremgangsmaader. Nogle af de saaledes gjorte Erfaringer ere meddelte i Tabel III. Denne meddeler først, at Radsaaning saa godt som uden Undtagelse har vist bedre Resultat end Bredsaaning. Som man kunde vente, er det langt fra alle Indsendere, der have havt Lejlighed til at gjøre Iagttagelser i denne Retning, da Radsaaning som bekjendt i mange Egne er saa godt som ukjendt. Men der er al Grund til at antage, at Radsaaning vilde have vist samme Fordele hvor den ikke er anvendt som der hvor den er benyttet, og at denne Saamethode, om den havde været brugt Landet over, vilde have højnet Høstudbyttet ikke lidet. I mange Tilfælde have Korrespondenterne stærkt fremhævet Radsaaningens Overlegenhed over Bredsaaningen i det tørre Foraar. Om Saamængden have Erfaringerne gaaet i noget vexlende Retninger, idet man paa

Tabel II.

Oversigt over Størrelsen af en Middelhøst, Høsten i 1893 og Forskjellen herimellem for de 4 Kornsorter samt Rodfrugterne.

Egnen.	En Middelhøst anslaas i Tdr. pr. Td. Land til					Høsten i 1893 anslaas i Tdr. pr. Td. Land til					Forskjel i Tdr. pr. Td. Ld.				
	Rug.	Hvede.	Byg.	Havre.	Rodfr.	Rug.	Hvede.	Byg.	Havre.	Rodfr.	Rug.	Hvede.	Byg.	Havre.	Rodfr.
S. V. for Thisted	12	—	13	14	250	12	—	13	14	250	0	—	0	0	0
Nordl. Mors	14	—	16	18	200	14	—	14	14	150	0	—	2	4	50
Vestervig-Egn	—	—	—	—	350	—	—	—	—	275	—	—	—	—	75
Lemvig-Egn	—	—	—	—	350	—	—	—	—	300	—	—	—	—	50
Mell. Vemb og Lemvig	—	—	—	—	300	—	—	—	—	300	—	—	—	—	0
Vemb-Egn	—	—	—	—	300	—	—	—	—	250	—	—	—	—	50
Ulfborg-Egn	Middeltal 11				300	Middeltal 9				—	Middeltal 2				—
Mell. Ringkjøbing og Herning	Middeltal 9				200	Middeltal 10				225	Middeltal + 1				+ 25
Mell. Ringkjøbing og Skjern	10	—	14	16	350	10	—	8	12	400	0	—	6	4	+ 50
N. Ø. f. Skjern	Middeltal 12				300	Middeltal 8				200	Middeltal 4				100
S. f. Tarm	8	—	10	10	250	7	—	8	8	200	1	—	2	2	50
Ø. f. Ølgod	Middeltal 8				—	Middeltal 5				—	Middeltal 3				—
N. f. Varde	9	—	12	15	300	7	—	7	9	225	2	—	5	6	75
S. f. Varde	8	—	8	11	—	10	—	7	11	—	+ 2	—	1	0	—
Vestjylland	10	—	12	14	286	10	—	10	11	252	0·2	—	2·7	2·7	41·7
S. f. Holsted	9	8	9	8	200	9	8	7	8	250	0	0	2	0	+ 50
N. V. f. Holsted	Middeltal 7				200	Middeltal 5				150	Middeltal 2				50
N. f. Brørup	—	—	—	—	225	—	—	—	—	225	—	—	—	—	0
Vejen-Egn	Middeltal 7				200	Middeltal 5				—	Middeltal 2				—

Mell. Lunderskov og Kolding	12	—	13	—	300	12	—	7	—	300	0	—	6	—	0
N. V. f. Kolding	Middeltal 10				250	Middeltal 5				250	Middeltal 5				0
V. f. Vejle	—	—	—	—	250	—	—	—	—	100	—	—	—	—	150
Grindsted-Egn	7	—	8	8	—	5	—	5	4	—	2	—	3	4	—
N. f. Grindsted	Middeltal 9				200	Middeltal 6				—	Middeltal 3				—
N. V. f. Jelling	Middeltal 8				—	Middeltal 6				—	Middeltal 2				—
V. f. Nørre-Snede	Middeltal 7				200	Middeltal 6				200	Middeltal 1				0
Brædstrup-Egn	9	5	7	11	200	8	4	4	6	200	1	1	3	5	0
N. V. f. Nørre-Snede	7	—	9	10	—	6	—	6	8	—	1	—	3	2	—
S. f. Herning	6	—	—	5	—	4	—	—	5	—	2	—	—	—	—
Laven-Egn	12	—	9	—	300	10	—	7	11	200	2	—	2	—	100
N. Ø. f. Silkeborg	Middeltal 10				225	Middeltal 7				250	Middeltal 3				25
S. f. Viborg	—	—	—	—	325	—	—	—	—	300	—	—	—	—	25
S. V. f. Skive	11	—	10	15	300	12	—	8	13	250	+1	—	2	2	50
Sparkjær-Egn	8	—	—	10	250	6	—	—	7	250	2	—	—	3	0
Ø. f. Holstebro	—	—	—	—	80	—	—	—	—	80	—	—	—	—	0
V. f. Langaa	8	—	8	12	300	8	6	—	10	200	0	—	2	2	100
N. V. f. Randers	10	—	10	12	250	10	—	6	6	175	0	—	4	6	75
S. V. f. Hobro	—	—	—	—	275	—	—	—	—	175	—	—	—	—	100
Mell. Viborg og Gjedsted	9	—	8	12	300	11	—	5	6	200	+2	—	3	6	100
Skive-Egn	Middeltal 14				325	Middeltal 12				325	Middeltal 2				0
N. V. f. Skive	—	—	—	—	300	—	—	—	—	225	—	—	—	—	75
Nord-Salling	15	—	15	20	300	14	—	12	15	200	1	—	3	5	100
Skjørping-Egn	9	—	8	11	200	9	—	6	5	160	0	—	2	6	40
S. f. Nibe	Middeltal 11				300	Middeltal 6				100	Middeltal 5				200
S. f. Fjerritslev	Middeltal 8				225	—	—	—	—	200	—	—	—	—	25
Øster Svenstrup-Egn	—	—	—	—	200	—	—	—	—	100	—	—	—	—	100
Sulsted-Egn	Middeltal 10				250	Middeltal 6				250	Middeltal 4				0
Vraa-Egn	10	—	10	10	—	Middeltal 9				—	Middeltal 1				—
S. f. Hjørring	—	—	—	—	300	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sindal Egn	Middeltal 10				250	Middeltal 9				300	Middeltal 1				+25
N. f. Hjørring	8	—	10	12	350	7	—	8	10	300	1	—	2	2	50
Midtjylland	9	7	10	11	253	9	6	7	8	211	0·8	0·5	2·8	3·6	49·7

Egnen.	En Middelhøst anslaas i i Tdr. pr. Td. Ld. til					Høsten i 1893 anslaas i Tdr. pr. Td. Land til					Forskjel i Tdr. pr. Td. Ld.				
	Rug.	Hvede.	Byg.	Havre.	Rodfr.	Rug.	Hvede.	Byg.	Havre.	Rodfr.	Rug.	Hvede.	Byg.	Havre.	Rodfr.
Sæby-Egn		Middeltal 8			275	—	—	—	—	200	—	—	—	—	75
Flauenskjold-Egn	—	—	—	—	250	—	—	—	—	200	—	—	—	—	50
Asaa-Egn		Middeltal 8			200		Middeltal 8			300		Middeltal 0			+ 100
Hjallerup-Egn		Middeltal 12			300		Middeltal 10			300		Middeltal 2			0
S. Ø. f. Aalborg		Middeltal 10			300		Middeltal 8			375		Middeltal 2			+ 75
Ø. f. Skjørping		Middeltal 10			200		Middeltal 7			160		Middeltal 3			40
N. f. Ørsted		Middeltal 14			—		Middeltal 9			—		Middeltal 5			—
N. f. Ryomgaard	10	—	8	12	250		Middeltal 6			—		Middeltal 4			—
Mols	10	16	13	18	300	9	12	6	9	260	1	4	7	9	40
Mell. Aarhus og Ryomgaard		Middeltal 12			300		Middeltal 8			250		Middeltal 4			50
N. V. for Aarhus		Middeltal 12			300		Middeltal 8			300		Middeltal 4			0
Odder-Egn	15	18	14	20	350	15	18	11	12	350	0	0	3	8	0
V. f. Skanderborg		Middeltal 12			400		Middeltal 10			200		Middeltal 2			200
V. f. Horsens	12	16	12	15	300	9	16	8	10	300	3	0	4	5	0
Horsens-Egn	—	—	—	—	300	—	—	—	—	350	—	—	—	—	+ 50
Nordl. Bjerre Herred	14	16	12	16	275	14	16	9	13	275	0	0	3	3	0
S. Østl. Bjerre Herred	12	14	11	14	350	13	14	11	8	350	+ 1	0	0	6	0
Daugaard-Egn	12	15	14	16	350	9	15	9	8	300	3	0	5	8	50
N. f. Vejle	14	18	14	18	300	14	18	9	10	300	0	0	5	8	0
S. f. Vejle		Middeltal 10			280		Middeltal 6			250		Middeltal 4			30
Fredericia-Egn	—	20	—	—	—	—	18	—	10	—	—	2	—	—	—
Østjylland	12	17	12	16	294	12	16	9	10	279	1·0	0·8	3·9	6·7	20·7

S. Ø. f. Middelfart	16	18	14	18	300	15	18	9	12	200	1	0	5	6	100
Ejby-Egn		Middeltal 16			250		Middeltal 12			300		Middeltal 4			+ 50
Assens-Egn		Middeltal 15			350		Middeltal 10			400		Middeltal 5			+ 50
V. f. Faaborg		Middeltal 13			300	10	12	9	7	300	—	—	—	—	0
Ærø		Middeltal 12			200		Middeltal 9			120		Middeltal 3			80
Nordl. Langeland	14	20	15	18	—	10	20	12	8	—	4	0	3	10	—
Taasinge		Middeltal 13			200		Middeltal 11			200		Middeltal 2			0
N. f. Svendborg		Middeltal 12			240		Middeltal 9			290		Middeltal 3			+ 50
Mell. Nyborg og Svendborg		Middeltal 15			250		Middeltal 10			350		Middeltal 5			+100
Espe-Egn		Middeltal 14			280		Middeltal 11			280		Middeltal 3			0
Højrup-Egn		Middeltal 14			325		Middeltal 10			350		Middeltal 4			+ 25
V. f. Gjelsted		Middeltal 12			300		Middeltal 9			350		Middeltal 3			+ 50
Bogense-Egn		Middeltal 14			350		Middeltal 12			350		Middeltal 2			0
V. f. Otterup	14	18	14	15	275	12	16	10	9	300	2	2	4	6	+ 25
Ø. f. Otterup		Middeltal 15			300		Middeltal 12			220		Middeltal 3			80
Hindsholm	—	—	—	—	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S. f. Nyborg, 1		Middeltal 14			—		Middeltal 8			—		Middeltal 6			—
S. f. Nyborg 2	15	18	14	16	275	18	18	9	10	275	+3	0	5	6	0
Fyn med Ærø og Langeland	15	19	14	17	278	13	17	10	9	286	1·3	0·5	4·3	7·0	13·1
Korsør-Egn		Middeltal 16			—		Middeltal 13			—		Middeltal 3			—
Skjelskjør-Egn		Middeltal 13			300		Middeltal 10			400		Middeltal 3			+100
Fuglebjerg-Egn	—	18	14	18	300	—	17	13	17	350	—	1	1	1	+ 50
N. f. Næstved		Middeltal 13			250		Middeltal 10			200		Middeltal 3			50
Ø. f. Fuglebjerg		Middeltal 14			300		Middeltal 11			350		Middeltal 3			+ 50
S. f. Sorø	15	16	16	18	—	17	15	10	8	—	+2	1	6	10	—
Ruds-Vedby-Egn	14	15	13	16	300	12	11	10	8	300	2	4	3	8	0
S. f. Svebølle		Middeltal 14			275		Middeltal 10			275		Middeltal 4			0
Kalundborg-Egn	15	18	14	16	300	18	19	9	10	350	+3	+1	5	6	+ 50
N. V. f. Kalundborg	—	18	—	15	350	—	14	—	11	300	—	4	—	4	50
Midt-Samsø	Middelt. 12		Middelt. 11		300	Middelt. 9		8	6	—	Middelt. 3		3	5	—
Svinninge-Egn	15	18	15	18	325	16	16	11	11	350	+1	2	4	7	+ 25

Egnen.	En Middelhøst anslaas i Tdr. pr. Td. Land til					Høsten i 1893 anslaas i Tdr. pr. Td. Land til					Forskjel i Tdr. pr. Td. Ld.				
	Rug.	Hvede.	Byg.	Havre.	Rodfr.	Rug.	Hvede.	Byg.	Havre.	Rodfr.	Rug.	Hvede.	Byg.	Havre.	Rodfr.
Nykjøbing-Egn	12	—	10	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
S. Ø. for Holbæk	Middeltal 12				200	Middeltal 8				200	Middeltal 4				0
Helsinge-Egn	Middeltal 15				—	Middeltal 10				—	Middeltal 5				—
Græsted	—	—	—	—	350	—	—	—	—	350	—	—	—	—	0
Helsingør-Egn	Middeltal 15				300	Middeltal 8				375	Middeltal 7				+ 75
Ø. f. Hillerød	Middeltal 12				300	Middeltal 9				300	Middeltal 3				0
Slangerup-Egn	Middeltal 14				300	Middeltal 10				300	Middeltal 4				0
Viksø Egn	Middeltal 11				250	Middeltal 7				130	Middeltal 4				120
Lyngby-Egn	10	14	12	14	275	10	14	8	7	225	0	0	4	7	50
Amager	—	—	—	—	400	—	—	—	—	300	—	—	—	—	100
V. f. Kjøbenhavn	—	—	—	—	325	—	—	—	—	150	—	—	—	—	175
N. V. f. Kjøbenhavn	14	16	16	20	300	14	9	9	10	200	0	7	7	10	100
N. Ø. f. Ringsted	Middeltal 13				250	15	10	10	8	200	—	—	—	—	50
Ø. f. Ringsted	Middeltal 14				300	Middelt. 14		Middelt. 9		300	Middelt. 0		Middelt. 5		0
Thureby-Egn	Middeltal 15				325	Middeltal 12				325	Middeltal 3				0
S. f. Haslev	Middeltal 14				275	Middeltal 11				350	Middeltal 3				+ 75
N. Ø. f. Faxe	Middelt. 14		12	14	275	Middelt. 12		9	8	275	Middelt. 2		3	6	0
S. V. f. Faxe	—	17	—	18	350	—	16	—	9	250	—	1	—	9	50
V. f. Lundby	Middeltal 14				275	Middeltal 9				250	Middeltal 5				25
Vordingborg-Egn	Middeltal 13				275	Middeltal 11				325	Middeltal 2				+ 50
S. f. Præstø	14	—	—	16	300	18	—	—	8	325	+ 4	—	—	8	+ 25
Sjælland med Samsø	14	17	14	16	296	15	14	10	9	286	+1·3	2·4	4·0	6·8	14·3

Østl. Møen	—	16	—	16	300	—	—	—	—	350	—	—	—	—	+ 50
Vestl. Møen	Middeltal 15				300	Middeltal 11				350	Middeltal 4				+ 50
Østl. Falster	Middeltal 16				280	Middeltal 13				300	Middeltal 3				+ 20
Nordvestl.-Falster	—	18	15	20	300	—	18	11	16	300	—	0	4	4	0
Nykjøbing-Egn	—	19	19	26	200	—	21	16	18	300	—	+ 2	3	8	+ 100
Nysted-Egn	Middeltal 12				300	Middeltal 8				300	Middeltal 4				0
N. f. Maribo	15	16	14	16	350	15	17	10	11	300	0	+ 1	4½	5	50
V. f. Maribo	Middeltal 15				—	Middeltal 12				—	Middeltal 3				—
Rødby-Egn	—	17	14	13	200	—	22	13	9	250	—	+ 5	1	4	+ 50
S f. Nakskov	Middeltal 11				175	Middeltal 9				225	Middeltal 2				+ 50
N. f. Nakskov	12	15	12	16	300	15	17	10	10	400	+ 3	+ 2	2	6	+ 100
Vest-Bornholm	Middeltal 14				275	Middeltal 9				200	Middeltal 5				75
S. Øst-Bornholm	14	18	14	16	325	14	17	11	10	—	0	1	3	6	—
Øst-Bornholm	Middeltal 14				200	Middeltal 11				150	Middeltal 3				50
N. Øst-Bornholm	12	15	15	15	350	9	12	10	6	200	3	3	5	9	150
Loll.-Falster, Møen og Bornholm	13	17	15	17	275	13	18	12	11	279	0·0	+ 1·2	3·1	6·0	10 6
Sammendrag:															
Vestjylland	10	—	12	14	286	10	—	10	11	252	0.2	—	2·7	2·7	41·7
Midtjylland	9	7	10	11	253	9	6	7	8	211	0·8	0.5	2·8	3·6	49·7
Østjylland	12	17	12	16	291	12	16	9	10	279	1·0	0·8	3·9	6·7	20·7
Fyn med Smaaøer	15	19	14	17	278	13	17	10	9	286	1·3	0·5	4·3	7·0	+ 13·1
Sjælland med Samsø	14	17	14	16	296	15	14	10	9	286	+ 1·3	2·4	4·0	6·8	14·3
Lolland-Falster m. m.	13	17	15	17	275	14	18	12	11	279	0·0	+ 1·2	3·1	6·0	+ 10·6
Hele Landet	12·2	15·4	13	15·2	280	12	14·2	9·7	9·7	266	0·4	0·8	3·5	5·5	25·7

Tabel III.

Oversigt over forskjellige Forholds Indflydelse paa Afgrødernes Udvikling i 1893.

Egnen.	Bedst lykkedes Kornafgrøderne efter					Roerne lykkedes bedst efter		
	Saamaade.	Saamængde.	Saatid.	Foraarsbearbejdning.	Dækning.	Dyrkningsmaade.	Saatid.	Jordbehandling.
Nordl. Mors	—	tvnd	tidlig	stærk findelt i Overfl.	—	flad	—	—
Vestervig-Egn . . .	Radsaan.	—	—	—	—	flad	—	—
Lemvig-Egn	—	tynd	tidl. (Vr.)	stærk	Skrællepløjn.	—	tidlig	—
M. Vemb og Lemv.	—	tyk	middelt.	svag	—	—	—	svag
Vemb-Egn	—	—	—	—	—	flad	—	—
Ulfborg-Egn	—	tyk	—	—	—	flad	—	—
M. Ringkj. o. Skjern	—	tyk	—	stærk m. hurt. Troml.	Skrællepløjn.	—	tidlig	stærk m. hurt. Troml.
N. Ø. f. Skjern . .	—	—	sildig	—	—	—	—	svag Foraarsbehandl.
S. f. Tarm	—	—	sildig	svag	Skrællepløjn.	—	—	—
Ø. f. Ølgod	—	tynd	tidlig	svag	Skrællepløjn.	—	—	—
N. f. Varde	—	tynd	tidlig	svag	—	flad	tidlig	svag Foraarsbehandl.
Vestjylland . . .	Radsaan.	vexl.	vexlende	vexlende	Skrællepløjn.	flad	tidlig	svag Foraarsbehandl.
S. f. Holsted	—	tynd	sildig	—	—	—	—	—
N. V. f. Holsted .	—	tyk	sild. (Vr.)	—	Nedpløjn.	—	—	—
N. f. Brørup . . .	Radsaan.	—	—	—	Skrællepløjn.	—	—	—
Vejen-Egn	Radsaan.	tyk	—	svag	Skrællepløjn.	flad	—	svag
Mell. Lunderskov og Kolding . . .	—	—	tidlig	—	Skrællepløjn.	flad	—	svag

N. V. f. Kolding .	Radsaan.	tynd	tidlig	—	—	flad	—	—
V. for Vejle	—	—	middelt.	svag	Skrællepløjn.	flad	—	—
Grindsted-Egn . . .	—	tynd	sildig	svag	Skrællepløjn.	—	—	—
N. f. Grindsted . .	—	tynd	sildig	svag	—	—	—	—
N. V. f. Jellinge .	—	—	sildig	—	—	flad	—	—
V. f. Nørre Snede	—	tynd	sildig	svag	Skrællepløjn.	—	—	—
Brædstrup-Egn . .	—	tynd	l.sild.(Vr.)	—	—	—	tidlig	tidlig og dyb
N. V. f. Nørre Snede	—	—	sildig	—	—	—	—	—
Laven-Egn	—	—	tidlig	svag	—	—	—	—
N. Ø. f. Silkeborg	Radsaan.	—	tidlig	—	—	—	—	—
S. f. Viborg	—	tyk	sild. (Vr.)	svag	—	Kamme	—	svag
S. V. f. Skive . . .	Radsaan.	—	—	svag	—	flad	—	—
Sparkjær-Egn . . .	—	—	sildig	svag	Skrællepløjn.	Kamme	tidlig	—
Viborg-Egn	—	tynd	sild. (Vr.)	svag	—	—	—	—
V. f. Langaa	—	—	tidlig	svag	—	—	—	hurtig
N. V. f. Randers .	—	tyk	tidlig	stærk Harvning	—	—	—	—
S. V. f. Hobro . . .	—	—	—	saaet p. d. uharv. V. fure	—	—	tidlig	—
Mell. Viborg og Gjedsted	—	—	—	—	Nedpløjning	—	—	tidlig
Skive-Egn.	—	—	—	—	—	flad	—	stærk Tromling
N. V. f. Skive . . .	—	tynd	—	—	Skrællepløjn.	flad	—	—
Skjørping-Egn . . .	—	—	—	svag	—	—	—	—
S. f. Nibe	—	—	tidlig	—	stærk Nedpl.	—	—	—
S. f. Fjerritslev . .	—	—	—	—	—	flad	—	—
Fjerritslev-Egn . .	—	—	—	—	Nedpløjnlng	flad	—	—
Sulsted-Egn	Radsaan.	tyk	tidlig	svag	—	—	—	—
Vraa-Egn	—	—	—	—	—	flad	—	—
S. Ø. f. Hjørring .	—	—	sildig	—	—	—	—	—
Sindal-Egn	—	—	sildig	stærk	Nedpløjning	—	—	—
N. f. Hjørring . . .	—	—	sildig	—	—	—	—	—
Midtjylland . . .	Radsaan.	tynd	sildig	svag	Skrællepløjn.	flad	tidlig	vexlende

Egnen.	Bedst lykkedes Kornafgrøderne efter					Roerne lykkedes bedst efter		
	Saamaade.	Saamængde.	Saatid.	Foraarsbearbejdning.	Dækning.	Dyrkningsmaade.	Saatid.	Jordbehandling.
Sæby-Egn	—	—	sildig	svag	Nedharvning	—	—	—
Asaa-Egn	—	tyk	tidlig	stærk	—	flad	—	—
Hjallerup-Egn . . .	Radsaan.	—	tidlig	st. Harvn., hurt. Troml.	—	—	tidlig	—
S. Ø. f. Aalborg . .	Radsaan.	—	—	—	—	Kamme	—	—
Ø. f. Skjørping . .	—	—	tidlig	stærk Harvn. (Findel.)	—	—	—	Saaning hurtigst muligt
N. f. Ørsted	Radsaan.	—	ik. f. tidl.	stærk Harvning	—	flad	—	—
N. V. f. Grenaa . .	Radsaan	—	—	—	—	flad	—	—
Mols	—	—	tidlig	—	Skrællepløjn.	—	—	—
M. Aarh. o. Ryomg.	Radsaan.	—	—	stærk Findel. v. Harvn.	—	—	—	—
S. Ø. f. Randers .	—	—	sildig	stærk	Skrællepløjn.	—	—	—
N. V. f. Aarhus . .	—	tyk	tidlig	—	—	flad	—	—
V. f. Skanderborg	—	tyk	tidlig	—	—	—	—	—
V. f. Horsens . . .	—	—	tidlig	svag	—	—	—	—
Horsens-Egn	Radsaan.	tyk	tidlig	stærk, men str. Troml.	—	—	Turnips sildig	—
Nordl. Bjerre-Hrd.	—	tyk	tidlig	rigelig Harvning	—	—	—	—
Sydøstl. Bjerre-Herred	—	tyk	—	—	—	—	—	—
Daugaard Egn. . .	—	tyk	tidlig	stærk	stærk	—	—	tidlig og grundig
N. f. Vejle	Radsaan.	tyk	tidlig	Findeling og Troml.	—	flad	—	—
S. f. Vejle	Radsaan.	tyk	tidlig	ikke for stærk	—	flad	—	—
Fredericia-Egn . .	Radsaan.	—	tidlig	stærk Findeling	—	—	—	—
Østjylland	Radsaan.	tyk	tidlig	stærk Overfladebehlg.	Skrællepløjn.	flad	—	—

S. Ø. f. Middelfart	Radsaan.	tyk	—	Saan. inden Tørr.	—	flad	—	frem for alt Tromling
Ejby-Egn	Radsaan.	tyk	tidlig	svag (paa ren Jord)	—	flad	—	svag
Assens-Egn	Radsaan.	—	tidlig	svag	—	—	—	—
V. f. Faaborg . . .	—	tyk	—	hurtig Tiltromling	—	—	—	hurt. og stærk Tiltroml.
Ærø	—	—	—	—	Skrællepløjn.	—	—	—
Nordl. Langeland .	Radsaan.	tyk	tidlig	stærk	—	—	—	—
N f. Svendborg . .	—	tyk	—	—	—	flad	—	—
Mellem Nyborg og Svendborg	—	tyk	tidlig	stærk	—	—	—	—
Espe-Egn	Radsaan.	—	tidlig	—	—	—	—	—
Højrup-Egn	—	—	tidlig	stærk	—	—	tidlig	—
V. f. Gjelsted . . .	Radsaan.	tyk	tidlig	stærk Findel. o. Troml.	Skrællepløjn.	flad	—	stærk Findel. og Troml.
Bogense-Egn	Radsaan.	—	tidlig	—	Skrællepløjn.	flad	—	stærk Findel. og Troml.
V. f. Otterup	Radsaan.	tyk	tidlig	—	—	—	tidlig	—
Ø. f. Otterup	—	tyk	tidlig	svag	Skrællepløjn.	—	tidlig	—
Hindsholm	—	—	tidlig	—	—	flad	—	—
S. f. Nyborg 1 . . .	Radsaan.	–	tidlig	—	—	—	—	—
S. f. Nyborg 2 . . .	Radsaan.	—	tidlig	svag	—	—	—	—
Fyn med Ærø og Langeland	Radsaan.	tyk	tidlig	vexlende	Skrællepløjn.	flad	tidlig	Kun Overfladebehandl.
Skjelskjør-Egn . . .	—	tyk	tidlig	—	—	—	—	ikke for stærk
Fuglebjerg-Egn . .	Radsaan.	tyk	tidlig	—	—	—	—	—
N. f. Næstved . . .	—	—	tidlig	svag	—	saaet str. eft. Opk.	—	—
Ø. f. Fuglebjerg . .	Radsaan.	middeltyk	tidlig	stærk	Skrællepløjn.	—	—	dyb
S. f. Sorø	—	—	middeltd.	—	—	flad	—	—
V. f. Slagelse . . .	—	—	—	—	—	flad	—	ingen Vaarpløjning

Egnen.	Bedst lykkedes Kornafgrøderne efter					Roerne lykkedes bedst efter		
	Saamaade.	Saamængde.	Saatid.	Foraarsbearbejdning.	Dækning.	Dyrkningsmaade.	Saatid.	Jordbehandling.
Ruds-Vedby-Egn .	Radsaan.	tyk	tidlig	hurt. Troml. el. Harvn.	—	—	—	omhygg. og tidl. Findel.
S. f. Svebølle . . .	Radsaan.	—	—	svag	—	flad	tidlig	Foraarsgødskn. uheldig
Kalundborg-Egn .	Radsaan.	—	tidlig	—	Skrællepløjn.	—	—	—
N. V. f. Kalundb.	—	—	tidlig	—	Skrællepløjn.	—	—	svag
Midt-Samsø	—	—	tidlig	—	—	—	—	—
Svinninge-Egn . . .	—	tyk	tidlig	svag	—	—	tidlig	omhyggelig, ej pløjet
S. Ø. f. Holbæk . .	Radsaan.	tyk	tidlig	stærk. megen Troml.	—	—	—	stærk Tromling
Helsinge-Egn	Radsaan.	—	tidlig	—	—	—	tidlig	—
Græsted-Egn	—	—	—	—	—	—	tidlig	—
Helsingør-Egn . . .	—	tyk	tidlig	ingen Pløjning	Harvning	—	—	—
Ø. f. Hillerød . . .	Radsaan.	—	tidlig	Foraarspløjning	—	flad	—	Tromling efter Saaning
Slangerup-Egn . . .	—	—	—	—	—	—	—	stærk Findeling bedst
Viksø-Egn	—	tyk	tidlig	svag	Skrællepløjn.	—	tidlig	—
Lyngby-Egn	Radsaan.	tyk	tidlig	—	—	flad	—	—
Amager	—	—	—	—	—	flad	tidlig	omhyggelig
V. f. Kjøbenhavn .	Radsaan.	—	—	godt findelt	—	—	—	dyb
N. V. f. Kjøbenhavn	—	—	tidlig	—	—	—	—	—
N. Ø. f. Ringsted .	—	—	—	Harvning og Overslæbning	—	—	—	—
Ø. f. Ringsted . . .	Radsaan.	—	tidlig	—	—	—	tidlig	—
Thureby-Egn	—	tyk	—	stærk Troml. og Find.	—	—	—	stærk Tiltromling
S. f. Haslev	Radsaan.	tyk	tidlig	stærk Bearbejdning	Skrællepløjn.	flad	—	—
N. Ø. f. Faxe . . .	Radsaan.	—	—	—	—	—	—	—
V. f. Lundby	—	tyk	tidlig	—	—	—	—	—

Vordingborg-Egn .	Brdsaan	tyk	middeltd.	stærk Behandl. (Find.)	—	—	—	—
S. f. Præstø	Radsaan.	tyk	tidlig	svagere	—	flad	—	—
Sjæll. m. Samsø . .	Radsaan.	tyk	tidlig	stærk Overfladebeh.	Skrællepløjn.	flad	tidlig	kun Overfladebehandl.
Vestl. Møen	Radsaan.	tyk	tidlig	strax Troml.	—	flad	—	Findeling, hurt. Troml.
Øst-Falster	Radsaan.	—	tidlig	stærk Tromling	—	flad	—	Foraarspløjn. iaar meget skadelig
N. Vest-Falster . .	Radsaan.	—	tidlig	stærk Beh., hurt. Trom.	—	—	—	stærk, hurtig Tromling
Nykjøbing-Egn . .	Radsaan.	tyk	tidlig	stærk, uden Udtørr.	—	—	—	—
Nysted-Egn	Radsaan.	tyk	tidlig	svag	—	flad	—	Foraarspløjning uheldig
N. f. Maribo	Radsaan.	tyk	tidlig	stærk Tromling strax efter Saaning	—	flad	tidlig	ikke Foraarspløjning
Rødby-Egn	Radsaan.	—	tidlig	Findeling og Troml.	—	—	—	—
S. f. Nakskov . . .	Radsaan.	tyk	tidlig	stærk og omhyggel.	—	—	—	ikke Foraarspløjning, strax Tromling
N. f. Nakskov . . .	Radsaan.	—	—	stærk	—	—	—	—
Vest-Bornholm . .	Radsaan.	—	tidlig	stærk	—	—	—	Foraarspløjning uheldig
S. Øst-Bornholm .	—	—	—	—	—	flad	—	—
Øst-Bornholm . . .	Radsaan.	—	—	—	—	flad	—	svag
N. Øst-Bornholm .	—	—	tidlig	Findeling og Troml.	—	flad	—	—
Loll.-Falster, Møen og Bornholm . .	Radsaan.	tyk	tidlig	stærk Overfladebeh.	—	flad	—	kun Overfladebehandl.
Sammendrag:								
Vestjylland	Radsaan.	vexl.	vexlende	vexlende	Skrællepløjn.	flad	tidlig	svag Foraarsbehandling
Midtjylland	Radsaan.	tynd	sildig	svag	Skrællepløjn.	flad	tidlig	vexlende
Østjylland	Radsaan.	tyk	tidlig	stærk Overfladebeh.	Skrællepløjn.	flad	—	—
Fyen m. Smaaøer .	Radsaan.	tyk	tidlig	vexlende	Skrællepløjn.	flad	tidlig	kun Overfladebehandl.
Sjæll. m. Samsø . .	Radsaan.	tyk	tidlig	stærk Overfladebeh.	Skrællepløjn.	flad	tidlig	kun Overfladebehandl.
Loll.-Falster m. m.	Radsaan.	tyk	tidlig	stærk Overfladebeh.	—	flad	—	kun Overfladebehandl.
Hele Landet . . .	Radsaan.	tyk	tidlig	vexlende	Skrællepløjn.	flad	tidlig	kun Overfladebehandl.

Tabel IV.

Oversigt over Udviklingen af

Egnen.	Bedømmelse af	
	Staldfoder.	Græsmarkerne.
S. V. f. Thisted	—	nogenlunde
Nordl. Mors	Middel	under Middel
Vestervig-Egn	daarligt	lidt
Lemvig-Egn	jævnt godt	under Middel
Mellem Vemb og Lemvig	—	under Middel
Vemb-Egn	—	Middel
Ulfborg-Egn	ret godt	under Middel
Mell. Ringkjøb. og Herning	—	under Middel
Mell. Ringkjøb. og Skjern	Middel	nogenlunde
N. Ø. f. Skjern	daarligt	meget tarveligt
S. f. Tarm	forskjelligt	daarligt
Ø. f. Ølgod	jævnt godt	tarveligt
N. f. Varde	under Middel	under Middel
S. f. Varde	—	lidt under Middel
S. f. Holsted	under Middel	lidt, men godt
N. V. f. Holsted	tarvelig, Sølvboghv. bedst	daarligt
N. f. Brørup	daarligt	daarligt
Vejen-Egn	langt under Middel	langt under Middel
Mell. Lundersk. og Kolding	daarligt	langt under Middel
N. V. f. Kolding	daarligt	lille Udbytte
V. f. Vejle	slet	tarveligt
Grindsted-Egn	Middel	$^1/_3$ af Middel
N. f. Grindsted	—	under Middel
N. V. f. Jelling	ringe Udbytte	lidt Udbytte
V. f. N.-Snede	Middel	mislykket
Bræstrup-Egn	ringe Udbytte	meget lidt
N. V. f. N.-Snede	tarveligt	daarligt
S. f. Herning	—	lidt under Middel
Laven-Egn	—	—
N. Ø. f. Silkeborg	slet	Middel
S. f. Viborg	—	under Middel
S. V. f. Skive	—	under Middel
Sparkjær-Egn	—	lidt Hø
Viborg-Egn	—	int. Agerhø, daarl. Gr.
S. f. Skive	—	Middel
V. f. Langaa	daarligt	slet
N. V. f. Randers	—	daarligt
S. V. f. Hobro	—	under Middel
Mellem Viborg og Gjedsted	—	simpelt

forskjellige Afgrøder 1893.

Udbyttet 1893 af

Engene.	Bælgplanter og Boghvede.	Handelsplanter.	Frøafgrøder.
Middel	godt	—	—
—	godt	—	—
Middel	under Middel	—	—
—	ikke godt	—	—
—	Middel	—	—
—	—	—	—
—	daarligt	—	—
godt	daarligt	—	—
—	—	—	—
lidt over Middel	Bælgsæd daarl., Boghv. god	—	—
fortrinligt	Boghv. meget god	—	—
godt	godt	—	—
godt	Boghv. meget god	—	—
lidt under Middel	Boghv. god, Bjergn. vansk.	—	—
under Middel	Bælgsæd daarl., Boghv. god	—	—
—	Boghv. god, men daarl. høst.	—	—
—	daarligt	Cikorie god	—
Forskjelligt	ret godt	Cikorie fortrinl.	Roefrø godt
—	Bælgsæd god, Boghv. slet	Cikorie meg. god	—
—	Bælgsæd daarl., Boghv. god	Cikorie god	—
godt	daarligt	—	—
godt	Bælgsæd daarl., Boghv. god	—	—
daarligt	—	—	—
—	ikke godt	—	tarveligt
under Middel	godt, Boghv. simplere	—	—
meget lidt.	Begge under Middel	Humle god	Rajgræs bedst
godt	Ærter u. M., Boghv. god	—	—
—	—	—	—
daarligt	simpelt	—	—
—	Middel	—	—
under Middel	Boghv. mislykket	—	—
under Middel	Bælgsæd daarl., Boghv. god	—	Rodfrugtfrø godt
simpelt	nogenlunde	—	—
—	god, Boghv. daarl. indhøst.	—	—
—	Middel	—	—
—	Boghv. fortrinlig	—	—
jævnt godt	—	—	—
jævnt godt	ikke godt	—	—
—	Boghv. god men lidt Kjærne	—	—

Egnen.	Bedømmelse af	
	Staldfoder.	Græsmarkerne.
Skive-Egn	Spergel bedst	Græs og Hø lidt, men g.
N. V. f. Skive	godt	under Middel
Nord-Salling	—	—
S. f. V. Hornum	—	daarligt
Skjørping-Egn	—	lidt og daarligt
S. f. Nibe	—	daarligt
Ø. f. Løgstør	ret godt	daarligt
S. f. Fjerritslev	—	meget daarligt
Fjerritslev Sogn	—	langt under Middel
Øster-Svenstrup-Egn	tarveligt	langt under Middel
Sulsted-Egn	—	slet
Vraa-Egn	—	meget under Middel
S. Ø. f. Hjørring	—	Middel
Sindal-Egn	daarligt	meget daarligt
N. f. Hjørring	slet	daarligt
Sæby-Egn	—	daarligt
Flauenskjold-Egn	—	intet Hø
Asaa-Egn	temmelig daarligt	under Middel
Hjallerup-Egn	—	under Middel
Ø. f. Skjørping	simpelt	simpelt, intet Hø
N. f. Ørsted	Sennep god	lidt men godt
N. f. Ryomgaard	—	tarveligt
Mols	—	meget lidt Hø
Mell. Aarhus og Ryomgaard	—	meget slet
S. Ø. f. Randers	—	intet Hø
N. V. f. Aarhus	temmelig daarligt	under Middel
Odder-Egn	—	lidt
V. f. Skanderborg	gul Sennep bedst	langt under Middel
V. f. Horsens	maadeligt	meget tarveligt
Horsens-Egn	daarligt	meget lidt
Nordl. Bjerre-Herre	—	lidt, men godt
Sydøstl. Bjerre-Herred	slet	meget lidt Hø
Daugaard-Egn	—	daarligt
N. f. Vejle	—	meget lidt
S. f. Vejle	tarveligt	lidt, men godt
Fredericia-Egn	—	daarligt
S. Ø. f. Middelfart	simpelt	meget simpelt
Ejby-Egn	daarligt, Lucerne god	slet
Assens-Egn	—	daarl., Lucerne m. god
V. f. Faaborg	meget simpelt	slet

Udbyttet 1893 af

Engene.	Bælgplanter og Boghvede.	Handelsplanter.	Frøafgrøder.
—	—	—	—
—	—	—	—
fugtig god	—	—	—
—	Boghv. udmærket	—	—
meget godt	daarligt	—	—
—	daarligt	—	—
nogenlunde	Boghv. god	—	—
—	Bælgsæd god	—	—
—	—	—	—
—	Vikker fortrinlige	—	—
—	godt	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
godt	—	—	—
under Middel	—	—	—
—	—	—	—
langt und. Middel	—	—	—
—	—	—	—
—	godt	—	—
Vaade Enge gode	meget simpelt	—	—
—	ussel, Boghv. god	—	—
Middel	mislykket	—	—
lidt under Middel	middelgodt	—	—
under Middel	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	—	—	—
—	ikke godt	Cikorie god	—
maadeligt	daarligt	—	—
godt Høudbytte og Eftergræsn.	slet	Cikorie, Humle og Kommen god	Agerhejre lidt Rodfrugtfrø godt
—	—	—	—
—	slet	—	Roefrø udmærk.
Middel	mindre godt	Hør og Cik. ret g.	—
—	—	—	—
—	Boghv. god	Cikorie god	—
Middel	mislykket	—	—
—	ret godt	Tobak god, Humle fortrinlig	—
—	Ærter gode	Humle udmærk.	—
—	—	Raps ov. Middel	—
godt	—	—	—

Egnen.	Bedømmelse af	
	Staldfoder.	Græsmarkerne.
Ærø	under Middel	gav mg. lidt men godt
Nordl. Langeland	—	under Middel
Taasinge	lidt under Middel	meget lidt
N. f. Svendborg	tarveligt	meget simpelt
Mell. Nyborg og Svendborg	slet	under Middel
Espe-Egn	delvis godt	nogenlunde
Gjelsted-Egn	mislykket	langt under Middel
Bogense-Egn	slet, Boghv. bedst	slet
V. f. Otterup	tarvelig	meget ringe
Ø. f. Otterup	godt, Vikker bedst	lidt men godt
Hindsholm	tarveligt, Lucerne bedst	lidt men fortrinligt
S. f. Nyborg 1	daarligt	omtrent Middel
S. f. Nyborg 2	meget tarveligt	meget lidt
Korsør-Egn	tarveligt	tarveligt
Skjelskjør-Egn	—	under Middel
Fuglebjerg-Egn	lidt under Middel	jævnt godt
N. f. Næstved	Boghv. holdt bedst	under Middel
Ø. f. Fuglebjerg	jævnt godt	middelmaadigt
S. f. Sorø	godt	under Middel
V. f. Slagelse	—	—
Ruds-Vedby-Egn	ret godt	meget lidt
S. f. Svebølle	saare tarveligt	lidt men godt
Kalundborg-Egn	tarveligt	meget lidt
N. V. f. Kalundborg	—	simpelt
Midt-Samsø	daarligt	daarligt
Svinninge-Egn	tarveligt	lidt Gr., næst. int. Hø, g.
Nykjøbing-Egn	tarveligt	meget tarveligt
S. Ø. f. Holbæk	meget daarligt	daarligt
Helsinge-Egn	—	mindre godt
Græsted-Egn	tarveligt	under Middel
Helsingør-Egn	daarligt	meget tarveligt
Ø. f. Hillerød	daarligt	slet
Slangerup-Egn	nogenlunde	lidt men godt
Viksø-Egn	daarligt	meget daarligt
Lyngby-Egn	oftest mislykket	meget simpelt
Amager	—	nogenlunde
V. f. Kjøbenhavn	meget tarveligt	under Middel

Udbyttet 1893 af

Engene.	Bælgplanter og Boghvede.	Handelsplanter.	Frøafgrøder.
—	mislykket	lidt af Humle og Kommen, Raps middel, Hør næst. mislykket	næsten mislyk.
—	—	—	—
—	meget daarligt	Kommen god	—
simpelt	—	—	—
—	under Middel	Cikorie god	Hundegræs godt
—	mislykket	Humle god	—
daarligt	Bælgsæd mislykket	Humle fortr.. Cik. og Tobak god	—
Middel	Bælgsæd slet, Boghv. god	Humle fortr., Hør kort, Cikorie god	—
—	—	—	—
—	—	—	Rajgræs bedst
—	Ærter gode	Humle god	—
—	—	—	—
—	tarveligt	—	—
tarveligt	slet	—	—
—	under Middel	—	Middel
—	under Middel	—	—
—	—	—	—
middelmaadigt	jævnt godt	—	—
—	under Middel	Humle udmærket	Rodfrugtfrø m. g.
—	—	Cikorie fortr.	Rodfrugtfr. udm.
knap Middel	ret godt	—	ret godt
—	—	—	—
—	slet	—	—
—	ikke godt	—	—
—	daarligt	Raps god	—
lidt men godt	—	Kommen god	Roefrøet bedst
godt	—	—	—
vaade Enge gode	mislykket	—	—
—	—	—	Kløv., Timothé g.
—	—	Komm. und. Mid.	Gulerødder gode
—	nogenlunde	—	—
—	slet	—	Roefrø godt
jævnt godt	—	—	—
—	meget daarligt	—	—
simpelt	—	Cikorie god	—
—	—	—	—
—	—	gul Sennep. tarv.	—

Egnen.	Bedømmelse af	
	Staldfoder.	Græsmarkerne.
N. V. f. Kjøbenhavn	meget lidt	lidt men godt
N. Ø. f. Ringsted	tarveligt	meget ringe
Ø. f. Ringsted	under Middel	under Middel
Thureby-Egn	tarveligt	Græsn. ret god, int. Hø
S. f. Haslev	tarveligt	meget slet
N. Ø. f. Faxe	meget ringe	meget lidt
S. V. f. Faxe	tarveligt	lidt men godt
V. f. Lundby	maadeligt Udbytte	tarveligt
Vordingborg-Egn	—	langt under Middel
S f. Præstø	daarligt	slet
Østl. Møen	meget godt	tarveligt
Vestl. Møen	slet	halv Afgrøde
Østl. Falster	tarveligt	tarveligt
N. Vest.-Falster	—	lidt, men udmærket
Nykjøbing-Egn	—	langt under Middel
Nysted-Egn	delvis daarligt	ringe
N. f. Maribo	—	oftest tarveligt
V. f. Maribo	utilfredsstillende	meget tarveligt
Rødby-Egn	tarveligt	lidt men godt
S. f. Nakskov	mindre godt	under Middel
N. f. Nakskov	—	lidt men godt
Vest-Bornholm	daarligt	daarligt
S. Øst.-Bornholm	ganske godt	ussel
Øst-Bornholm	tarveligt, Boghv. bedst	meget tarv., intet Hø
N. Øst.-Bornholm	mislykket undtagen Boghv.	meget daarligt

de lette, tørre, magre Jorder i Midt- og tildels Vestjylland har befundet sig bedst ved en forholdsvis tynd Udsæd, medens de bedre have givet størst Afgrøde, hvor der ikke er sparet paa Udsæd. Hvad Saatiden angaar, har man paa de lette Jorder staaet sig bedst ved en sildig Saatid, idet Tiden mellem Saaning og Regnen herved blev kortere, og Vinterfugtigheden vilde dog paa Sandjorderne ikke have forslaaet. Paa de gode Jorder blev Resultatet bedst, hvor man fik saaet saa tidligt, at Vinterfugtigheden kunde hjælpe Afgrøderne godt paa Vej. Paa Spørgsmaalet om Foraarsbearbejdningen have Svarene været noget vexlende og stundom temmelig uklare. Gjennemgaaende have dog Erfaringerne gaaet i Retning af, at en Behandlingsmaade, der samtidig med at skaane Vinterfugtigheden

Udbyttet 1893 af

Engene	Bælgplanter og Boghvede	Handelsplanter	Frøafgrøder
—	—	—	—
—	omtrent mislykket	—	—
—	under Middel	—	—
—	—	—	—
Middel	—	—	—
—	slet	—	—
—	Misvæxt	—	—
tarveligt	Ærter ret gode	—	—
lave Enge gode	—	—	—
—	nogenlunde	—	—
—	godt	—	—
—	tarveligt	—	—
—	tarveligt	—	—
—	mislykket	Humle,Hør,jævnt	—
—	Ærter Middel, Bønner u. M.	—	—
—	tarveligt	—	Agerhejre god
oftest tarveligt	Ærter daarlige	—	—
—	daarligt	—	Roefrø mindre g.
Middelgodt	Bælgsæd under Middel	—	—
Middel	utilfredsstillende	—	Kløver god
—	—	—	—
—	mislykket	—	—
—	mislykket	Kommen tarvelig	Roefrø udmærk.
under Middel	slet	—	—
fugtige gode	daarligt	—	Roefrøet udmrk.

tilberedte et godt Leje for Sædekornet ved en rigelig Overfladebehandling med Harve og Tromle, gav det bedste Resultat. Hvad endelig for Kornsorternes Vedkommende Dækningen angaar, da ses det, at alle Vegne, hvor man har havt Lejlighed til at anstille Sammenligning mellem forskjellige Dækningsmaader, har en stærk Nedbringning af Vaarsæden, navnlig Dækning med Skrælleplov eller i Mangel heraf med almindelig Plov, givet det bedste Resultat. For Rodfrugternes Vedkommende diskuteres jævnlig Spørgsmaalet om Kamme eller flad Jord. Det har da sin Interesse at se en Række Landmænds Dom herover, og Tabellen viser, at saa godt som alle, der overhovedet have Lejlighed til at se begge Dyrkningsmaader anvendt, udtaler sig til Fordel for flad Jord. En

Fordel, som man ikke umiddelbart ser ved Dyrkning paa flad Jord, ligger deri, at Roerne ved denne Dyrkningsmaade bliver betydelig rigere paa Næringsstof. Vistnok har Fordelen med Hensyn til Spiringen paa flad Jord været større i det tørre Foraar 1893 end almindelig. Men selv i et normalt Aar ser man paa de fleste Roemarker, hvor der kammes op, saa mange og store Spring i Rækkerne, at der er al Grund til at se at forebygge det Tab, der herved lides, et Tab, der paa en Mængde Marker repræsenterer 50 Tdr. Roer og derover. Tidlig Saaning og økonomisk Omgang med Vinterfugtigheden ved at undlade Foraarspløjning samt Saaning strax efter Behandlingen og umiddelbart paafølgende Tiltromling har, som man kunde vente, i de fleste Tilfælde svaret bedst Regning.

Tabel IV gjengiver Udtalelser i Form af skjønsvis Bedømmelse om forskjellige Afgrøder. De to første af disse, nemlig Staldfoder- og Græsmarkernes Afgrøder, have næsten overalt været mer eller mindre utilfredsstillende. Om end Udtalelserne om Staldfodermarkerne ere noget vexlende, saa kommer Afgrøderne heraf dog saavel for Landet som Helhed som for de enkelte større Landomraader betydellg under et Middelaars. Og endnu langt værre er det med Græsmarkerne, der med Hensyn til Kvantitet næsten kan siges at have givet ren Misvæxt, hvorimod Beskaffenheden af den Smule Agerhø, der høstedes, de fleste Steder var særdeles god. Høje, tørre Enge gav ligeledes kun smaa Afgrøder, medens de lave, fugtige Engdrag, der i en fugtigere Sommer kun give en tarvelig Afgrøde, vare forholdsvis gode. Bælgsæden mislykkedes de fleste Steder, idet den dels visnede i Tørken, før Kjærnen havde naaet nogen Udvikling, dels vedblev at voxe hele Efteraaret, uden at modnes. Boghveden groede godt til, led nogle Steder af Nattefrost under Blomstringen, blev dog de fleste Steder godt kjærnesat men led som oftest mer eller mindre under Indbjærgningen. Det meste af den Smule Handelsplanter, der dyrkes her i Landet, lykkedes godt, ligesom der avledes store Afgrøder af Rodfrugtfrø, hvorimod Kløver og Græs gav forholdsvis smaa Frøafgrøder.

Da det kunde ventes, at den tørre Sommer vilde give Lejlighed til at gjøre Iagttagelser over de forskjellige Arters og Sorters ulige Modstandsevne mod Tørke, søgte man at

Tabel V.

Oversigt over, hvilke Arter eller Sorter samt hvilket Aars Græsmark, der bedst modstod Tørken i Sommeren 1893.

Egnen.	Kornsorter.	Græsmarksplanter.	Aars Græsmk.
Vemb-Egn	—	Hundegræs, Hvidkløv.	3.
Ulfborg-Egn	—	Hundegr., Eng-Svingel	1.
Mell. Ringkjg. og Herning	Graa Havre	—	—
S. f. Tarm	Dansk Rug	—	—
N. f. Varde	—	Rødkløver	1.
S. f. Holsted	—	Hundegræs, Sildig Rødkløv., Draphavre	—
N. V. f. Holsted	de sildige Sorter	Sildig Rødkløver	2.
Vejen-Egn	Gl. dansk Rug	—	1.
V. f. Vejle	Graa Havre	—	—
Grindsted-Egn	—	—	2.
N. f. Grindsted	—	—	1.
N. V. f. Jelling	—	Hundegræs	—
V. f. Nørre-Snede	—	Sildig Rødkløv., Alsike Fløjlsgræs, Hundegr.	—
S. f. Herning	Dansk Rug	—	—
N. Ø. f. Silkeborg	Graa Havre	Hundegræs, Svingel	1.
S. f. Viborg	Graa Havre, Blandsæd	—	—
Viborg-Egn	Graa Havre, 6rd. Byg	—	2—3.
S. f. Skive	—	Rajgræs, Rødkløver	2.
V. f. Langaa	Graa Havre	—	1.
N. V. f. Randers	—	Sneglebælg	2—3.
Skive-Egn	Graa Havre	—	1.
S. f. V.-Hornum	de gamle Sorter	Hundegræs, Timothe	—
S. f. Fjerritslev	—	Kløver	2—3.
Fjerritslev-Egn	Campine-R., Gr. Havre	—	—
Sulsted-Egn	—	Hundegræs	—
Vraa-Egn	—	—	2—3.
N. f. Hjørring	Dansk Rug, Gr. Havre	Sneglebg., Hundegræs, Draphavre	—
Sæby-Egn	—	—	2.
Flauenskjold-Egn	—	—	1.
Asaa-Egn	—	Rødkløver	1.
Hjallerup-Egn	—	Hundegræs, Kløver	1.
S. Ø. f. Aalborg	„Kæmpebyg"	Thimothe, Alsike	1.
N. f. Ørsted	—	Kløver, Hundegræs	1.
N. f. Ryomgaard	—	—	2.
Mols	—	—	2.
S. Ø. f. Randers	—	—	1.

Egnen.	Kornsorter.	Græsmarksplanter.	Aars Græsmk.
Odder-Egn	—	—	1.
V. f. Skanderborg	Prentice-Byg, Heines Havre	—	—
V. f. Horsens	—	Hundegræs, Timothe	2.
Nordl. Bjerre Herred	—	—	1.
S. Østl. Bjerre Herre	Dansk Byg	—	1.
Daugaard-Egn	—	Hvidkløver, Hundegr.	—
N. f. Vejle	Lerchenborg-Byg	—	—
S. f. Vejle	—	Hundegræs, Alsike	3—4.
Ejby-Egn	—	—	1.
Assens-Egn	—	—	2.
V. f. Faaborg	Prentice-Byg, Bretagne-Rug	Hundegræs	—
Ærø	2rd. Byg	Timothe, Hundegræs	2—3.
Nordlige Langeland	—	—	2.
Taasinge	—	Draphavre	2.
N. f. Svendborg	—	—	3.
Mell. Nyborg og Svendb.	—	Rødkløver	1.
Højrup-Egn	—	Hundegræs, Draphavre, Kløver	—
V. f. Gjelsted	—	—	2—3.
V. f. Otterup	—	Hundegr., Draphavre	—
Ø. f. Ottestrup	„Ole Henriks Byg“	Rødkløver, Alsike,	—
Hindsholm	—	Hundegræs	—
S. f. Nyborg 2	—	Hundegræs, Hvidkløv.	—
Korsør-Egn	—	—	2.
Fuglebjerg-Egn	—	—	1.
S. f. Sorø	—	Hundegr., Eng-Sving.	1—3.
V. f. Slagelse	—	Hvidkl., Gul Rundblg.	1.
Ruds-Vedby-Egn	Prentice-Byg	Hundegrs., Draphavre	2.
S. f. Svebølle	—	Hundegræs, Draphavre, Rødkløver	1.
Kalundborg-Egn	Prentice-Byg	Hundegræs, Draphavre, Rødkløver	—
N. V. f. Kalundborg	—	Hundegræs	2.
Svinninge-Egn	—	vedvarende Græsmark	—
Nykjøbing-Egn	—	Rødkløver	—
S. Ø. f. Holbæk	—	Kløver, Draphavre, Ital. Rajgræs	1.
Helsinge-Egn	—	Rødkløver, Timothe	—
Helsingør-Egn	—	Rødkløver	—
Ø. f. Hillerød	—	Hundegræs, Draphavre, Alsike	1.

Egnen.	Kornsorter.	Græsmarksplanter.	Aars Græsmk.
Slangerup-Egn	—	—	1.
Viksø-Egn	—	Timothe, Hundegræs	2.
Amager	Prentice-Byg	Kløverarterne	—
N. Ø. f. Ringsted	de gamle Landsorter	—	—
Ø. f. Ringsted	—	Rødkløver	1.
Thureby-Egn	Prentice-Byg	—	—
S. f. Haslev	—	—	1.
Vordingborg-Egn	—	Rødkløver	1.
S. f. Præstø	—	Rødkløver	2.
Nordvest-Falster	—	—	2.
Nysted-Egn	—	Rødkløver, Hundegr., Draphavre	1.
N. f. Maribo	Prentice- og Gold thorpe-Byg	—	1.
V. f. Maribo	—	—	1.
Rødby-Egn	—	Rødkløv., Hundegræs	1.
S. f. Nakskov	—	—	2.
N. f. Nakskov	—	Rødkløv., Hundegræs	—
Østl. Bornholm	—	—	—
Nordøst.-Bornholm	Beseler-Havre	—	—

indsamle nogle af de i nævnte Retninger gjorte Erfaringer. Mange af de indkomne herhenhørende Udtalelser ere, som det kunde ventes, meget usikre og have derfor ikke kunnet benyttes her. De med nogenlunde Sikkerhed udtalte Erfaringer ere gjengivne i Tabel V. I Henhold hertil er det en temmelig almindelig Erfaring, at de gamle, stedvante Sorter klarede sig bedst; navnlig har den gamle „Graa Havre" i Jylland staaet sig kjendelig bedre mod Tørken end de hvide eller gule Havresorter. Adskillige Steder mener man med større eller mindre Sikkerhed at have iagttaget, at Prenticebygget holdt sig bedre end de øvrige Bygsorter. Men iøvrigt gaa Flertallet af Udtelelserne ud paa, at „det hele var omtrent lige daarligt". For Græsningsplanternes Vedkommende foreligger der henved 100 Udtalelser. Af disse lyde til Fordel for:

Hundegræs	28
Rødkløver (ofte sildig)	21
Draphavre	9
Timothe	6
Alsike	5

Tabel VI.

Bemærkninger om Plantesygdomme og Insektangreb 1893 samt om Varmvandsbehandling af Sædekornet.

Egnen.	Kornsorterne.	Rodfrugterne.	Kartoflerne.	Varmvandsbeh. Udbr.
N. f. Thisted . . .	—	—	Lidt Sygdom	ukjendt
Nordlige Mors . .	Rust paa Havren	—	Lidt Sygdom	anvendes ikke
Vestervig-Egn . .	ubetydeligt	—	—	anvendes ikke
Lemvig-Egn. . . .	—	Blad. stærkt angr. (fm. Bladl.)	Saagodtsom ingen	anvendes ikke
Ml. Vemb o. Lemv.	Som sædvanlig	megen Meldug	Nogen Sygd., især eft. Optag.	anvendes ikke
Ulfborg-Egn . . .	—	Kaalbroksvamp p. Blomkaal	En Del Sygdom	ben. enkeltv., til Tilfrdh.
M. Rngk. o. Skjern	—	Angreb af Jordlopper	megen Sygdom, især de røde	anvendes ikke
Nordøst f. Skjern .	—	enkelte Angreb af Jordlopper	stærk Sygd. efter Nedkuling	—
S. f. Tarm.	ubetydeligt	stærke Angreb af Jordlopper	en Del Sygdom	anvendes ikke
Ø. f. Ølgod	—	—	sildig opt. o. fugt. nedk. efters.	—
N. f. Varde	lidt Larveangreb i Maj	—	efter Nedkuling stærk syge	anvendes ikke
S. f. Varde	pletvis meg. Havrebrand	ofte overgnavede i Rodhalsen	ofte meget syge	anvendes ikke
S. t. Holsted . . .	kun lidt	—	ubetydelig Sygdom	anvendes ikke
N. V. f. Holsted .	nogen Brand i Havre	—	—	anvendes ikke
Vejen-Egn.	Bygfluen paa Byg, Bladlus paa Havre	Kaalbroksvamp paa en enk. Mark, stærke Bladlusangreb paa Rutabaga	næsten ingen Sygdom	næsten ukjendt
V. f. Vejle	lidt Angr. af Oldenborrel.	—	ingen Sygdom	paa en enkelt Gaard anvendt med Held
N. f. Grindsted. .	kun lidt	—	en Del Sygdom især eft. Nedk.	anvendes ikke
N. V. f. Jelling .	næppe saa meg. som almin.	—	ubetydelig Sygdom	anvendes ikke
Brædstrup-Egn. .	lidt Angr. af Oldenborrel.	—	lidt Sygdom eft. sildig Optag.	anvendes ikke
N. Ø. f. Silkeborg	—	—	lidt Sygdom	paa en enkelt Gaard anv. med Held til Byg
Ø. f. Holstebro . .	lidt Brand og Meldrøjer	—	en Del Sygdom	anvendes ikke

Viborg-Egn	nogen Havrebrand	—	for første Gang lidt Sygdom hos „Magnum Bonum“	ukjendt
M. Vibrg o. Gjedst.	megen Rust paa Havren	„Skurv“ paa Rœrne	en Del Sygdom eft. Nedkul.	anvendes ikke
Skive-Egnen . . .	—	stærk Angreb af Meldug	en Del Sygd., især p. tidl. Sor.	anvendes ikke
Ø. f. Løgstør . . .	—	—	—	paa et enk. Sted anv. med godt Resultat
Øster-Svenst.-Egn	—	—	—	et Par tildels misl. Fors.
Vraa-Egn	—	—	kun lidt Sygdom	et enk. vellyk. Forsøg
S. Ø. f. Hjørring.	nogen Rust paa Rugen	—	lidt Sygdom	—
N. f. Hjørring . .	—	stærk Angreb af Meldug	nogen Sygd. ved svag Hypn.	prøvet et Par Gange
Sæby-Egn	Brand i Havren	—	—	anvendes sjældent
Flauenskjold-Egn	rigelig Meldrøjer i Rugen	—	megen Sygdom	anvendes ikke
Asaa-Egn	usædvanlig lidt	—	som sædvanlig	anvendes ikke
Hjallerup-Egn . .	Meldrøjer i Rugen, Brand i Bygget	Larveangreb i Rodspidserne af Rutabaga og Turnips	—	anvendes ikke
N. f. Ørsted . . .	lidt Brand i Hveden	ubetydelig Sygdom	næsten ingen Sygdom	prøvet et enkelt Sted
N. V. f. Grenaa .	—	stærk Angreb af Meldug og en Del hule Runkelroer	—	anvendes ikke
Mols	lidt Brand og Meldrøjer	—	kun lidt Sygdom	anvendes ikke
N. V. f. Aarhus .	Mg. Brand i Hv., c. 1/6 ødel.	—	—	man har begyndt
Odder-Egn	—	—	lidt Sygdom	anvendes en Del
V. f. Horsens . . .	—	Angreb af Oldenborre- og Smelderlarver	Efter Optagn. en Del haarde, sorte, ærtest. Legem. i Knold.	anvendes ikke
Daugaard-Egn . .	Brand	—	ingen Syygdom	paa en enkelt Gaard
S. f. Vejle	mindre end sædvanligt	Turn. stærkt angr. af Jordlop.	—	ukjendt
Fredericia-Egn . .	—	—	—	prøvet enkelte Steder
S. Ø. f. Middelfart	Hved. skad. af Insektangr.	—	—	anvendes ikke
Ejby-Egn	Mange Steder meg. Brand	—	kun faa syge	brugt med Held til Vaarsæd, men ik. til Hvede
Ærø.	ubetydeligt	Oldenborrelarver og Jordlop.	—	ukjendt
Svendborg-Egn . .	—	Runkelr. angr. af e. l. sort Lar.	saagodtsom ingen	anvendes enk. Steder
Espe-Egn	Avnrust paa Hveden, en Del Oldenborrelarver	Rust paa Bladene (Bederust)	—	anvendes noget

Egnen.	Kornsorterne.	Rodfrugterne.	Kartoflerne.	Varmvandsbeh. Udbr.
Højrup-Egn . . .	Hved. led af Oldenborrel.	Runk. angr. af Cercosp. Betic.	—	bruges hist og her
V. f. Gjelsted . . .	Brand alm., Rust mindre; Hv. Av. o. Bl. sort m. Modn.	„Knoporm", Smælder- og Oldenborlar. s. Kaalsnudebillen	—	er i Aftagen igjen
Bogense-Egn . . .	—	—	—	anvendes lidt til Hvede
V. f. Ottestrup . .	Hv. p. e. enk. Grd. ød. af Br.	—	—	prøv. et enk. S. m. sl. Res.
Ø. f. Ottestrup . .	rigelig Meldrøjer i Rug.	—	lidt Sygdom	anvendes ikke
Hindsholm'.	Oldenborl. Bygkj. brunsp.	—	de tidlige Kartofler syge	anvendes lidt
S. f. Nyborg . . .	nog. Rust p. Havre og Hv.	—	—	tem. alm. anvendt
Fuglebjerg-Egn .	—	Meldug p. Turn. og Kaalrabi	—	anvendes enk. Steder
S. f. Sorø	tidl. saa. Rug st. angr. af R.	—	—	anvendes ikke
V. f. Slagelse . . .	—	en Del Bederust	nog. Sygd. paa sildige Sorter	—
Ruds-Vedby-Egn .	—	—	en Del syge efter Optagn.	anvendes enk. Steder
Kalundborg-Egn .	—	enk. Angr. af Rodfiltsvamp	en Del Sygdom eft. Nedkul.	anvendes lidt til Byg
N. V. f. Kalundb.	—	—	—	langt at foretr. f: Blaast.
Midt-Samsø	en Del Brand i Hveden	—	—	anvendes sjeldent
Svinninge-Egn . .	—	en gr. Orm gn. d. ung. Plan. ov.	kun lidt Sygdom	anvendes næsten ikke
S. Ø. f. Holbæk .	Stenbr. o. Branddug p. Hv. p. Hav. e. traadl. Orm i Str.	—	—	anvendes noget
Ø. f. Hillerød. . .	Bladlus paa Havre	li. Beder., Rodfiltsv. o. Gulrsv.	—	anvendes ikke
Slangerup-Egn . .	Hvedebrand og Oldenborl.	Angr. af Oldborl. og Knoporm	—	anvendes ganske lidt
V. f. Kjøbenhavn	mindre end sædvanlig	—	—	anvendes enk. Steder
N. Ø. f. Ringsted	—	Larveangreb	som sædvanlig	anvendes lidt
S. f. Haslev	lidt Brand i Hved., lidt Insektangreb paa Vaarsæd.	Bladlus og Oldenborrelarver	—	anvendes ikke
S. f. Præstø. . . .	Angreb af Oldenborrelar.	—	kun lidt Sygdom	har vær. prø. men opgiv.
N. f. Maribo . . .	min. e. sæd. unt. Larvangr.	—	som sædvanlig	anvendes kun lidt
V. f. Maribo . . .	—	—	—	har vær. brugt li.; opgiv.
S. f. Nakskov . .	—	—	—	anvendes enk. Steder
Vest-Bornholm . .	Brand i Byg. Bladl. p. Hav.	Roerne gnavede af Larver	temmelig syge	forsøgt enk. Steder
Sydøst-Bornholm	lidt Brand og Rust	Jordl., Bladl., Larv. o. Gulrsv.	—	anvendes ikke
Øst-Bornholm . .	Bladl. i Hav. og Blandsæd	kun lidt Sygdom	—	anvendes enkeltvis

De øvrige Udtalelser fordele sig med 1—2 til Fordel for Sneglebælg, Hvidkløver, Rundbælg, Rajgræs, Fløjelsgræs, Eng-Svingel osv. Af stor Interesse er det at se den overordentlig store Forskjel paa Græsarternes Modstandsevne mod Tørke og navnlig at se Hundegræssets afgjorte Overlegenhed i denne Henseende, idet denne fra 28 forskjellige Egne af Landet fremhæves som den mest modstandskraftige, medens Almindelig Rajgræs, der endnu desværre udgjør en af Hovedarterne paa det langt overvejende Antal Græsmarker, snart „gik i Jorden" for ikke mere at vise sig, og da heller ikke en eneste Indsender er kommen i Klasse med de Græsser, der bedst modstod Tørken. Erfaringerne fra den tørre Sommer 1893 tale saaledes yderligere afgjort for at udvide Dyrkningen af Hundegræs paa Bekostning af Alm. Rajgræs. — Paa Spørgsmaalet om, hvilket Aars Græsmarker der stod sig bedst mod Tørken, er der svaret fra 58 forskjellige Egne. Af Besvarelserne lyde til Fordel for:

1ste	Aars	Mark	32
2det	„	„	17
2det—4de	„	„	9

Gjennemgaaende holdt saaledes 1ste Aars Græsmark sig bedst.

De indkomme Meddelelser angaaende Plantesygdomme og Ukrudtsplanter ere uddragne og bearbejdede af Lektor Dr. E. Rostrup i hans „Oversigt over Landbrugsplanternes Sygdomme i 1893". Da denne Oversigt findes i nærværende Tidsskrift, 1. Bd. S. 131, kan her henvises dertil. En tabellarisk Sammenstilling af de indkomne Besvarelser vedrørende de nævnte Æmner, hidsættes dog for Fuldstændigheds Skyld i nærværende Oversigt — se Tabel VI og VII —, dels fordi Dr. Rostrup ikke giver en saadan Sammenstilling, dels af Hensyn til de Korrespondenter, der ikke modtage Dr. Rostrups Oversigt.

Tabel VIII giver en Oversigt over Temperatur- og Nedbørforholdene i Vegetationsperioden April—Oktober 1893 paa Grundlag af Iagttagelser paa 44 klimatologiske Stationer jævnt

Tabel VII.

Meddelelser om Ukrudtsplanternes Optræden.

Egnen.	De mest fremtrædende Ukrudtsplanter ere i			Særlig fremtrædende i 1893 var:	Følgende Ukrudtsplanter synes at være	
	Vaarsæden.	Vintersæden.	Græsmarkerne.		i Aftagen.	i Tiltagen.
S. V. f. Thisted	Ager-Sennep, Agerkaal, Tidsel, Kvik „Melde" og Følfod			—	—	—
Nordl. Mors . .	Tidsler og Agerkaal	næsten ingen	Tids., Følf. og Skræppe	—	Agerkaal	Følfod
Vestervig-Egn	Agerkaal	—	—	—	—	—
Lemvig-Egn . .	Agerkaal og Tidsel	—	Følfod	Følfod	—	Følf. næst. ukj. f. en Snes Aar si.
Mell. Vemb og Lemvig . . .	Følfod og Agerkaal	næsten ingen	—	—	—	—
Ulfborg-Egn . .	Kiddike, Agerkaal, Pileurter, Senegræs og Tidsler			Kiddike, Agerk.	—	—
Mell. Ringkjøb. og Herning .	Senegræs og Følfod			—	—	—
Mell. Ringkjøb. og Skjern . .	Kiddike, Agerkaal og Melde	Senegræs	—	Kiddike, Agerkaal, „Melde"	—	—
N. Ø. f. Skjern	Kiddike og Pileurter	Hejre	Følfod paa Kjærjord	—	Frøukrudt	—
S. f. Tarm . . .	Kiddike, Agerk., Følf., Svinemælk, Tidsel	Kvik og Kornblomst	Hv. Oxeøje, vild Guler.	—	— .	—
N. f. Varde . .	Agerkaal og Følfod	Hejre	Følfod	Agerkaal, Følf.	—	—
S. f. Varde. . .	Agerk., Følf., Svinem.	lidt Hejre	Følfod og Tidsel	—	Tidsel; Klinte nu næst. forsv.	Svinemælk
Vestjylland. . .	„Agerkaal", Følfod.	Hejre, „Kvik".	Følfod.	„Agerkaal".	Frøukrudt.	Følfod, Svinem.
S. f. Holsted. .	Senegr. og Agersennep	Hejre	—	—	—	—
N. V. f. Holsted	Kidd., Agersn., Pileurt	—	—	—	Kvik	—
N. f. Brørup. .	Agerkaal, Tidsel, Følfod og Kvik			—	—	Følfod og Tidsel
Vejen-Egn . . .	Agersen., Følf., Tidsel	—	Senegræs	Hvidmel. Gaasefod („Melde")	—	—

Mell. Lunderskov og Kold.	Tidsel og Følfod	—	—	Tidsel	—	—
N. V. f. Kolding	Kvik, Tidsel og Følfod			Tidsel og Følfod	—	Agerkaal
V. f. Vejle . . .	Agerkaal, Agersennep, Kiddike, Tidsler, Følfod og Oxeøje			Tidsler	—	—
Grindsted-Egn.	Spergel, Knavel, Brandbæger og Pileurt	Skjal., Rødknæ, Vindax Hejre, Bynke, Røllike	Rødknæ, Høgeu., Fugleklo, Vejbred, Røllike	—	—	—
N. f. Grindsted.	Følfod			—	—	—
N. V. f. Jelling	—	—	—	Tidsel og Følfod	—	—
V. f. N.-Snede.	Skjaller, Pileurt, „Melde“ og Spergel	Hejre og Klinte	Skjaller og Følfod	—	—	—
Brædstr.-Egn. .	Kiddike og Kvik	Hejre og Klinte	Følfod	Kvik og Følfod	—	Følfod og Kvik
N. Ø. f. Silkeb. .	Tidsel og Følfod	—	—	—	Følfod	—
S. f. Viborg . .	Tidsel og Følfod	—	—	Tidsel	Følfod	—
Ø. f. Holstebro.	Følfod	—	Følfod	—	—	—
Sparkjær-Egn .	Følfod og Kiddike			Skræppe	—	Følfod
Viborg-Egn . .	Senegræs overalt			—	—	—
V. f. Langaa. .	—	—	—	—	Agerkaal	„Melde“
N. V. f. Randers	Tidsel, Svinemælk og Pileurt	—	Følf., Kamille, Gaaseurt og Ranunkler	—	—	Gaaseurt og Ranunkler
S. V. f. Hobro .	Pileurt, „Melde“, Kvik, Rødknæ og Følfod			—	—	—
Skive-Egn . . .	Agersennep, Hyrdetaske, Fuglegræs (sidste besværlig i Roemarkerne)			—	—	—
Salling	Agerkaal og Tidsel	—	—	—	—	—
S. f. Vester-Hornum . . .	Kiddike, Følfod, Tidsel og Rumex-Arter			—	Gul Oxeøje er nu forsvunden	Storblomstret Hønsetarm
Skjørping-Egn.	Pileurt, Hyrdetaske og Krumhals	Kornblomst, Valmue og Ærenpris	Hvid Oxeøje	—	—	—
S. f. Fjerritslev	Følfod, Bynke, Tidsel	—	Følfod og Skræppe	—	—	Følfod paa opdyrket Jord
Fjerritslev-Egn	Agersennep, Agerkaal, Bynke, Tidsel, Svinemælk, Spergel, Pileurt	Tidsel, Kornblomst og Bynke	Tidsel, Bynke og Gaaseurt	—	Tidsel og Agerkaal	Følfod
Øst.-Svenstrup-Egn	Agerkaal, Agersennep og Pileurt	—	Følfod og Padderokker	Følfod og Padderokker	—	—

Egnen.	De mest fremtrædende Ukrudtsplanter ere i			Særlig fremtrædende i 1893 var:	Følgende Ukrudtsplanter synes at være	
	Vaarsæden.	Vintersæden.	Græsmarkerne.		i Aftagen.	i Tiltagen.
Sulsted-Egn . .	Tidsel og Bynke			—	—	—
Vraa-Egn . . .	Agerkaal, „Melde“, Tidsler og Følfod			—	—	—
Sindal-Egn . . .	„Melde“ og Pileurt	Hejre og Klinte	Gaaseurt og Rødknæ	—	—	—
N. f. Hjørring.	Tidsel, Agerkaal, Følf.	Hejre og Klinte	Tidsel og Kvik	„Melde“	—	—
Midtjylland. . .	„Agerkaal“, Tidsel, Følf., „Melde“, Pileurt, Spergel, „Kvik“.	Hejre, Klinte.	Følfod, „Gaaseurt“.	Tidsel, Følfod.	—	Især Følfod.
Sæby-Egn . . .	Følfod og Agerkaal	—	Følfod	—	—	—
Asaa-Egn . . .	Tidsler og Følfod	Kornblomst og Hejre	Gaaseurt	—	Tidsler og Hejre	—
S. Ø. f. Aalborg	Agerkaal, Pileurt og „Melde“	Hejre	Kvik	Agerkaal	—	—
Ø. f. Skjørping	Agerkaal	—	Skræpper	Kvik	Agerkaal	Skræppe
N. f. Ørsted . .	Tidsel, Følfod, Agerk.	—	—	—	—	—
N. V. f. Grenaa	Agersennep	Hejre og Pileurt	Kvik, Skræpper, Slangehoved, Hundetunge	Følfod og Tidsel	—	—
Mols	Agerkaal	Tidsler	—	—	—	—
N. V. f. Aarhus	Agersen., Tidsel, Følf.	ingen	Gaaseurt	Følfod og Tidsel	—	—
Odder-Egn . . .	Tidsel, Agerkaal og Følfod			—	—	—
V. f. Skanderb..	Agersennep, Kiddike og Følfod			—	—	—
V. f. Horsens .	Agerkaal, Tidsel, Kvik og Følfod			—	—	Følfod
Horsens-Egn. .	Agersennep, Agerkaal og Kiddike	—	Hvid Oxeøje, Kamille, Rødknæ, Skræpper, Gaaseurt, Ranunkler	—	—	—
Nordl. Bjerre-Herred	Tidsel, Agerkaal og Følfod	—	Tidsel, Følfod og Gaaseurt	—	Agerkaal	—
Sydøstl. Bjerre-Herred	Tidsel og Følfod	—	Tidsel og Følfod	—	—	—

Daugaard Egn.	Tidsel og Følfod	—	Tidsel og Padderokker	Tidsel	—	Padderokker
N. f. Vejle . . .	Følfod, Tidsel og Padderokker	—	—	Tidsel	Følfod	Padderokker
S. f. Vejle . . .	Følfod, Tidsel, Skræppe, Agerkaal og vild Gulerod			Tidsel	Følfod	—
Fredericia-Egn	Tidsel og Svinemælk	—	—	—	—	—
Østjylland . . .	Tidsel, Følfod, „Agerkaal".	Hejre.	Tidsel, Følfod, „Gaaseurt".	Tidsel	—	—
S. Ø. f. Middelf.	Tidsel, Følfod og Agerkaal			—	Følfod	—
Ejby-Egn	Agerkaal og Følfod	Kornblomst	—	Følfod	—	—
Assens-Egn . .	Agerk. og Agersennep	—	—	—	—	—
V. f. Faaborg .	Agerk., Agersennep, Kiddike og Tidsel	—	Ranunkler og Padderokke	—	—	—
Ærø	Agerkaal	—	—	—	Agerkaal	—
Taasinge	Agertidsel og Agerk.	—	—	Agertidsel	—	—
Mell. Nyborg og Svendborg . .	Agersennep, Tidsel, Kvik og Gul Oxeøje	Kvik og Valmue	Kvik	—	—	—
Espe-Egn. . . .	Tidsel, Kiddike og Gul Oxeøje	—	Kamille	—	—	En Ranunkelart
Højrup-Egn . .	Tidsel, Følfod, „Agerkaal" og Pileurter			—	—	Lugtløs Kamille
V. f. Gjelsted .	Agerkaal, Agersennep, Tidsel og Kvik	—	—	Tidsler og Kvik	—	—
Bogense-Egn .	Agerkaal og Tidsel	Kornblomst, Valmue	—	Tidsler	Kiddike, Følfod	—
V. f. Otterup .	Agersennep	Valmue	—	Agersennep	—	—
Ø. f. Otterup .	Kiddike	Kornblomst	—	—	—	—
Hindsholm . . .	Agerkaal og Kamille	Valmue, „Hønsegræs"	—	—	—	—
S. f. Nyborg . .	Tidsel og Kamille	—	Kamille	Tidsler	—	—
Fyn m. Smaaøer	„Agerkaal", Tidsel.	Kornblomst, Valmue.	—	Tidsel	—	—
Korsør-Egn . .	Agerkaal, Agersennep, Tidsel	—	—	—	—	—

Egnen.	De mest fremtrædende Ukrudtsplanter ere i			Særlig fremtrædende i 1893 var:	Følgende Ukrudtsplanter synes at være:	
	Vaarsæden.	Vintersæden.	Græsmarkerne.		i Aftagen.	i Tiltagen.
Skjelskjør-Egn	Agertidsel, Agersennep og Følfod	—	—	Agertidsel og Agersennep	Følfod	—
Fuglebjerg-Egn	Følfod, Agerkaal, Tidsel og Svinemælk			—	—	—
N. f. Næstved	Agerkaal	—	Følfod	—	—	—
Ø. f. Fuglebjerg	„Melde“	Klinte og Valmue	Rødknæ, vild Gulerod	—	Følfod	—
S. f. Sorø	Agertidsel, Gul Oxeøje	—	—	—	—	Agertidsel
Ruds-Vedby-Egn	Tidsel, Følfod, Snerle, Bynke, Kvik, Agerkaal	Valmue, Snerle, Kornblomst og Tidsel	Bynke og vild Gulerod	—	—	—
S. f. Svebølle	Agerkaal og Kiddike	—	Følfod og vild Gulerod	Følfod	—	—
Kalundb.-Egn	Agerkaal og Tidsel	—	Vild Gulerod	—	—	—
N. V. f. Kalnb.	Agerkaal, Tidsel og Følfod			Tidsler og Følf.	Agerkaal	—
Midt-Samsø	Tidsler	—	Vild Gulerod	Tidsler	Følfod	—
Svinninge-Egn	Tidsel, Følfod, Agerkaal og Kvik			—	—	—
Nykjøb.-Egn	Tidsel og Kiddike	Vej-Pileurt	Tidsel, Følfod	—	—	—
S. Ø. f. Holbæk	Tidsel og Følfod	Kornblomst	Følfod	Tidsel	Følfod	—
Helsinge-Egn	Følfod			—	—	—
Græsted-Egn	Agerkaal, Agersennep og Kvik	—	Bidende Ranunkel	—	—	—
Helsingør-Egn	Tidsel	—	Kamille	—	—	—
Ø. f. Hillerød	Tidsel, Følfod, „Agerkaal“, Kvik, „Melde“ og Gul Oxeøje	Kornblomst, Hejre og Klinte	Tidsel, Følfod, Vejbred, Mælkebøtte og Brunelle	Tidsel og Følfod	—	Storblom. Hønsetarm, Graadodder, Rudbeckia, Kløvplade viser sig hist og her
Slangerup-Egn	Følfod, Tidsel, Agerkaal og Pileurter			—	—	—
Viksø-Egn	Agertidsel, Følfod	—	Følfod, Tidsel, Bynke	Tidsel, Bynke	—	—

Lyngby-Egn . .	Agerkaal, Tidsel, Følfod og Gul Oxeøje	—	—	—	—	—
Amager.	Agerk., Tidsel, Følfod	—	—	—	—	—
V. f. Kjøbenhavn	Agersennep, Tidsel og Følfod	—	—	—	—	—
N. Ø. f. Ringsted	Tidsel og Følfod, Agersennep	Kornblomst	Vild Gulerod	—	—	Agersennep
Thureby-Egn .	Tidsel, Følfod	—	Vild Gulerod	—	—	Vild Gulerod og Følfod
S. f. Haslev . .	Følfod, Tidsel og Gul Oxeøje	—	Hvid Oxeøje og vild Gulerod	—	—	—
N. Ø. f. Faxe .	Følfod og Tidsel	—	Følfod og Tidsel	—	—	—
S. V. f. Faxe .	Agerkaal og Tidsel	—	Vild Gulerod	—	—	Vild Gulerod
V. f. Lundby .	Agerk., Tidsel, Følfod	—	Følfod og vild Gulerod	Vild Gulerod	—	—
S. f. Præstø . .	Tidsel, Følfod og Agerkaal			—	—	—
Sjælland med Samsø	„Agerkaal", Tidsel Følfod, Gul Oxeøje.	Kornblomst.	Vild Gulerod, Følfod.	Tidsel, Følfod.	Følfod.	Vild Gulerod.
Østl. Møen . . .	Agerkaal og Tidsel, Snerle og Følfod	Kornblomst, Valmue, Klinte	Ranunkel, Følfod	—	—	Følf. og maaske Tidsel
Vestl. Møen . .	Tidsel, Ranunkel, Agerkaal, vild Gulerod			—	—	—
Østl. Falster. .	Agerkaal, Tidsel	—	—	Agerkaal	—	—
Nordvestl. Falster	Agerkaal, Tidsel, Kornblomst, Følfod			Følfod	—	—
Nykjøbing-Egn	Følfod			—	alt Ukrudt undt. Tidsel	—
Nysted-Egn . .	Agerkaal, Tidsel, Følf.	Tidsel og Følfod	—	—	—	Tidsel og Følf.
N. f. Maribo . .	Agersennep, Kiddike, Tidsel	Klinte	—	—	—	—
V f. Maribo . .	Agerkaal og Følfod	—	Vild Gulerod; Følfod	—	—	Følfod
Rødby-Egn. . .	Tidsel, Agersennep, „Hovedgræs"	Kornblomst	—	Agerk., Tidsel	—	—

Egnen.	De mest fremtrædende Ukrudtsplanter ere i			Særlig fremtrædende i 1893 var:	Følgende Ukrudtsplanter synes at være	
	Vaarsæden	Vintersæden	Græsmarkerne		i Aftagen.	i Tiltagen.
S. f. Nakskov .	Agerkaal, Tidsel	—	Følfod	—	—	—
Vest-Bornholm	Kvik, Agerkaal		Følfod	—	—	Følfod
Sydøst-Bornh. .	Agersennep, Kiddike	—	—	—	—	Følfod
Øst-Bornholm .	Gul Oxeøje, Følfod	—	--	Gul Oxeøje	—	Følfod
Nordøst-Bornh.	—	—	—	—	—	Vild „Reseda“
Lolland, Falst, Møen og Bornh.	„Agerkaal“, Tidsel, Følfod.	Kornblomst, Klinte.	Følfod.	—	—	Følfod.
Sammendrag:						
Vestjylland . . .	„Agerkaal“, Følfod	Hejre, „Kvik“	Følfod	„Agerkaal“	Frøukrudt	Følfod, Svinem.
Midtjylland . .	„Agerkaal“, Tidsel, Følfod, „Melde“, Pileurt, Spergel, „Kvik“	Hejre, Klinte	Følfod, „Gaaseurt“	Tidsel, Følfod	—	især Følfod
Østjylland . . .	Tidsel, Følfod, „Agerkaal“	Hejre	Tidsel, Følfod, „Gaaseurt“	Tidsel	—	—
Fyn, Langeland og Ærø . . .	„Agerkaal“, Tidsel	Kornblomst, Valmue	—	Tidsel	—	—
Sjæll. og Samsø	„Agerkaal“, Tidsel, Følfod, Gul Oxeøje	Kornblomst	Vild Gulerod, Følfod	Tidsel. Følfod	Følfod	Vild Gulerod
Lolland, Falst., Møen og Bornh.	„Agerkaal“, Tidsel, Følfod	Kornblomst, Klinte	Følfod	—	—	Følfod
Hele Landet . .	„Agerkaal“, Følfod, Tidsel, „Melde“, Pileurt, „Kvik“, Spergel, Gul Oxeøje.	Hejre, Kornblomst, Klinte, Valmue, „Kvik“	Følfod, Tidsel, „Gaaseurt“, vild Gulerod	Tidsel, Følfod, „Agerkaal“.	—	Følfod, Vild Gulerod, Svinemælk.

fordelte hele Landet over. Hovedresultaterne heraf, sammenstillede med de tilsvarende Tal fra 1892, meddeles nedenfor:

Samlet Regnmængde og Gjennemsnitstemperatur for Vegetationsperioden April—Oktober 1893.

Landsdel.	Nedbør.		Temperatur.	
	1893.	1892.	1893.	1892.
	Mm.	Mm.	° C.	° C.
Vestjylland	461	473	11·8	10·7
Midtjylland	400	437	11·9	10·8
Østjylland	338	430	12·0	10·9
Fyn med Ærø	389	408	12·6	11·5
Sjælland med Samsø	382	406	12·5	11·5
Lolland, Falster m. m.	356	404	12·7	11·8
Hele Landet	388	425	12·3	11·2

Som Helhed havde derefter Sommerhalvaaret Temperatur og Regnmængde i Nærheden af det normale. April var imidlertid næsten regnløs med høj Varme, Maj og Juni bragte ligeledes for lidt Regn, hvorimod Juli, September og Oktober gav meget rigelig Regn. For Planteveksten maa Sommeren betegnes som den ugunstigste siden 1868.

Spørgsmaalene angaaende Brugen af Kunstgødninger ere besvarede af de allerfleste Korrespondenter. Svarene findes sammenstillede i Tabel IX. Det fremgaar af denne, at Brugen af Kunstgødning for Landet som Helhed er lidt i Tiltagen, paa Fyn og Sjælland dog nærmest i Aftagen. Der anvendes i langt overvejende Grad Fosforsyregødninger, hovedsagelig Superfosfat, Thomasslagge (Fosfatmel), sur fosforsur Kalk og Benmel; dernæst Kvælstof, hovedsagelig i Chilisalpeter, hvoraf Brugen aabenbart er i betydelig Tiltagen; endelig har Kainit fundet ikke ringe Indgang i vort Jordbrug, takket være et enkelt Firmas ihærdige Agitation for dette Gødningsstof. Blandingsgødninger nævnes, naar Benmel og sur fosforsur Kalk undtages, kun faa Gange, hyppigst Fiskeguano, enkeltvis Peru-

Tabel VIII.

Oversigt over Temperatur og Nedbør i Maanederne April—Oktober 1893.

Egnen.	April.		Maj.		Juni.		Juli.		August.		September.		Oktober.	
	Nedbør.	Middel-varme.	Nedbør.	Middel-varme.	Nedbør.	Middel-varme.	Nedbør.	Middel-varme.	Nedbør.	Middel-varme.	Nedbør.	Middel-varme.	Nedbør.	Middel-varme.
	Mn.	° C.	Mm	° C.	Mm.	° C.	Mm.	° C.	Mm.	° C.	Mm.	° C.	Mm.	° C.
Thisted	10·9	6·1	37·1	10·4	39·1	13·6	72·2	16·1	74·8	16·0	122·1	11·7	99·8	9·4
Humlum (N. f. Struer)	3·3	6·0	36·0	10·3	27·3	13·0	77·7	15·9	47·3	16·0	120·2	11·4	100·5	9·0
Tim (S. f. Ulfborg)	0·0	5·7	41·2	10·4	19·4	12·8	62·0	15·7	55·1	15·9	118·5	12·0	107·5	9·5
Tarm	1·7	5·9	21·0	10.4	45·3	13·5	85·9	16·2	84·9	16·0	110·3	11·6	93·4	9·2
Varde	1·9	6·1	42·8	10.5	31·5	13·4	99·8	15·8	94·9	15·7	166·5	11·4	152·3	9·4
Vestjylland	3·6	6·0	35·6	10·4	32·5	13.3	79·5	15·9	71·4	15·9	127·5	11·6	110·7	9·3
Askov (ved Vejen St.)	6·0	6·7	31·4	10·6	15·9	14·0	64·2	16·7	58·9	15·9	139·9	11·1	134·4	9.0
Egtved (N. V. f. Kolding	2·1	6·4	17·7	10·6	12·9	14·1	64·1	16·3	54·4	15·6	116·9	10·9	127·8	8·6
Grindsted (mellem Varde og Vejle)	0·0	6·1	16·7	10·6	30·6	13·9	81·5	16·5	73·4	16·0	137·3	11·2	118·4	8·6
Herning	0·7	6·4	27·7	10·6	35·9	13·7	62·0	16·3	32·7	16·0	127·7	10·9	103·0	8·5
Silkeborg	1·8	7·4	20·8	10·9	17·4	14·8	102·9	17·3	31·0	16·4	102·1	10·8	86·1	8·5
Viborg	2·0	6·5	37·1	10·6	35·4	13·8	66·7	16·3	58·4	16·1	106·1	11·1	86·0	8·7
Aars	1·2	6·6	14·2	10·8	21·9	13·7	58·3	16·4	65·1	16·6	98·6	11·2	81·8	8·4
Aagaard (ved Fjeritslev)	3·9	6·2	26·1	10·4	31·9	15·3	65·7	15·7	103·0	15·6	118·8	11·1	85·1	8·4
Hjørring	6·1	6·8	26·7	10·0	50·7	14·0	23·6	16·3	58·3	15·9	127·6	11·5	92·7	9·1
Midtjylland	2·6	6·6	28·9	10·6	28·1	13·9	65·4	16·4	58·9	16·0	119·4	11·1	101·7	8·6

Riberholt (V. f. Frederikshavn) . .	7·1	5·7	25·1	9·5	29·4	13·5	82·5	15·7	67·6	15·3	106·3	10·5	66·5	8·0
Hjallerup	4·8	—	20·5	11·0	39·9	14·1	91·1	16·3	38·2	15·9	95·8	11·7	66·6	8·8
Terndrup	0·8	6·4	19·2	10·0	38·2	13·9	70·2	16.4	40·8	16·0	96·9	10·8	66·0	8·3
Randers	2·6	6·7	18·8	11·0	24·5	14·6	89·8	16·6	43·9	16·0	67·3	10·9	64·6	8·4
Kolindsund	4·2	6·3	14·9	10·3	11·4	14·3	49·4	16·8	68·1	16·1	56·6	11·1	101·6	8·5
Hinnerup	4·9	6·8	24·5	10·8	32·3	14·6	102·3	16·8	56·8	16·1	76·1	11·1	92·1	8·6
Vestbirk (S. V. f. Skanderborg) . .	0·0	6·8	28·8	10·5	16·3	13·8	49·1	16·2	29·5	—	70·0	—	71·3	8·7
Juelsminde (Bjerre Herred)	1·7	7·3	25·8	10·1	11·4	14·6	55·4	16·7	51·3	17·0	79·0	11·9	91·6	9·4
Stenderup (S. Ø. f. Kolding)	1·3	7·1	26·2	10·9	18·4	14·6	83·7	16·9	46·4	16·3	97·0	11·5	108·4	9·3
Østjylland	3·0	6·6	22·6	10·5	24·6	14·2	74·8	16·5	49·2	16·1	82·8	11·2	81·0	8·7
Hindevad (Nordfyn)	0·7	7·3	26·4	10·5	27·6	14·6	86·2	17·0	86·9	16·5	97·4	11.5	95·3	9·1
Odense	1·1	8·5	21·1	11·5	27·7	15·2	52·3	17·2	71·1	16·7	78·2	11·8	80·3	9·5
Assens	1·5	7·1	28·8	11·0	27·2	15·0	42·0	17·3	113·6	16·7	119·3	11·8	84·1	9·8
Egeskov (S. Østl. Fyn)	1·5	6·8	28·3	10·5	19·1	14·8	88·9	16·8	65·6	15·7	103·1	11·0	100·8	9·0
Marstal	0·0	7·0	21·4	11·2	37·2	15·2	58·3	17·6	56·1	16·9	95·8	12·3	98·5	10·0
Fyn med Ærø	1·0	7·5	25·2	10·9	27·8	15·0	65·5	17·2	78·7	16·5	98·8	11·5	91·8	9·5
Stege	0·4	7·2	26·4	10·5	66·5	15·4	69·3	17·8	65·4	17·2	91·9	12·6	88·1	9·4
Nykjøbing F.	0·0	7·7	20·4	10·9	23·9	16·3	117·3	18·6	39·3	17·6	87·2	12·4	122·0	9·7
Egholm (Nysted)	0·3	7·0	23·9	10·7	22·8	14·9	91·4	16·9	64·7	16·3	82·5	12·0	111·8	9·7
Abed (Ø. f. Nakskov)	0·0	7·5	33·6	11·2	42·1	15·3	97·2	17·1	57·0	16·3	85·2	12·2	135·3	9·8
Hammershus	3·4	4·9	13·7	7·9	14·8	15·6	27·3	17·3	52·8	16·6	52·8	12·7	64·5	10·1
Loll.-Falst. med Møen og Bornh.	0·8	6·9	23·6	10·2	34·0	15·1	83·5	17·5	55·8	16·8	79·8	12·4	104·3	9·7

Egnen.	April.		Maj.		Juni.		Juli.		August.		September.		Oktober.	
	Nedbør.	Middel-varme.	Nedbør.	Middel-varme.	Nedbør.	Middel-varme.	Nedbør.	Middel-varme.	Nedbør.	Middel-varme.	Nedbør.	Middel-varme.	Nedbør.	Middel-varme.
	Mm.	° C.	Mm.	° C.	Mm.	° C.	Mm.	° C.	Mm.	° C.	Mm.	° C.	Mm.	° C
Samsø	0·8	6·9	29·4	10·3	13·8	14·3	79·1	16·7	70·9	16·5	60·9	12·0	76·6	9·8
Frihedslund (Ruds-Vedby)	1·8	6·7	33·7	11·2	19·4	15·4	89.2	17·5	80·9	17·0	78·4	11·9	92·2	9·2
Vallekilde	3·2	6·5	30·8	10·4	26·2	14 9	72·9	17·1	76·6	16·8	88·6	11·9	98·8	9·3
Søndersted	3·6	6·1	51·9	10·2	25·0	14·4	63·1	16·6	62·2	16·2	88·9	11·5	119·2	9·0
Søborg Sø	5·7	5·8	28·7	10·5	25·5	14·6	72·2	—	60·9	—	69·3	11·5	119·8	9·0
Lyngby	4·7	6·4	17·3	10·6	25·0	15·0	55·0	17·4	47·4	16·7	72·7	11·6	111·2	8·8
Kaaredgaard (ved Ringsted)	3·9	6·7	35·4	10·5	15·5	15·0	79·9	17·3	38·4	16·6	88·7	11·5	98·5	9·0
Hindholm	0·3	6·9	45·3	11·2	38·2	14·9	88·4	17·4	33·6	17·2	73·0	—	84·4	9·1
Tystofte	0·9	6·8	26·3	10·7	27·5	15·5	58·4	17·7	50·5	17·2	70·9	12·3	71·5	9·9
Faxe	4·6	7·2	28·1	10·4	32·8	15·4	70·1	17·3	33·2	16·7	82·6	11·7	101·8	9·0
Sallerup (Lundby)	4·1	7·0	20·6	10·7	35·0	15·2	47·8	17·3	29·8	17·3	75·3	12·3	90·9	9·8
Sjælland med Samsø.	3·0	6·6	29·8	10·6	25·8	14·9	70·6	17·2	53·1	16·8	76.8	11·8	96·8	9·3
Sammendrag:														
Vestjylland (5 St.)	3·6	6·0	35·6	10·4	32·5	13·3	79·5	15·9	71·4	15·9	127·5	11·6	110·7	9·3
Midtjylland (9 St.)	2·6	6·6	23·9	10·6	28·1	13·9	65·4	16·4	58·9	16·0	119·4	11·1	101·7	8·6
Østjylland (9 St.)	3·0	6·6	22·6	10·5	24·6	14·2	74·8	16·5	49·2	16·1	82·8	11·2	81·0	8·7
Fyn med Ærø (5 St.)	1·0	7·5	25·2	10·9	27·8	15·0	65·5	17·2	78·7	16·5	98·8	11·5	91·8	9·5
Lolland-Falster m. m. (5 St.)	0·8	6·9	23·6	10·2	34·0	15·1	83·5	17·5	55·8	16·8	79·8	12·4	104.3	9·7
Sjælland med Samsø (11 St.)	3·0	6·6	29·8	10·6	25·8	14·9	70·6	17·2	53·1	16·8	76·8	11·8	96·8	9·3
Hele Landet (44 St.).	2·3	6·7	26·8	10·5	28·8	14·4	73·2	16·8	61·2	16·4	97·5	11·6	97·7	9·2

guano, Bakerguano, Ammoniaksuperfosfat, hvorimod Artikler som Roegødning, Fuldgødning, Kartoffelgødning, Landmandsgødning, Patentgødning osv. næsten ikke findes nævnte, skjøndt de vitterlig bruges i betydelig Udstrækning — som oftest sikkert til større Fordel for Sælgeren end Kjøberen. Hvad Afgrøderne angaar, da bruges — naar Sukkerroerne undtages — den langt overvejende Mængde til Kornafgrøderne; i mange Egne bruges næsten al Kunstgødning i Form af Fosforsyregødning til Vintersæden; efterhaanden kommer man dog mere ind paa at give baade Vinter- og Vaarsæd et Tilskud af Chilisalpeter. Til Sukkerroer gives store Mængder af Superfosfat og Chilisalpeter, der opgives indtil henholdsvis 600 og 300 Pd. pr. Td. Ld. Til andre Rodfrugter anvendes derimod kun lidt Kunstgødning. Til Udlæg anvendes ligeledes kun lidt og da væsentlig Fosforsyregødning. Engene har man i de senere Aar begyndt at give lidt Kainit og Thomasslagge. — Som Tabellens sidste Rubrik viser, saa man i Sommeren 1893 som oftest kun ringe Virkning af den anvendte Kunstgødning, hvad der maa tilskrives Tørken. Som det var at vente, var Virkningen bedst paa Vintersæd samt paa fugtige Jorder.

Støttet paa Indberetninger fra ca. 140 forskjellige Egne hele Landet over, indsendte af kompetente og sagkyndige Mænd fra de respektive Egne, er der i det foregaaende meddelt Oversigter over følgende Forhold vedrørende Planteavlen 1893:

1) Høsttiden; 2) de enkelte Afgrøders Størrelse i Sammenligning med en Middelhøst; 3) Indflydelsen paa Afgrøderne af forskjellige Dyrkningsforhold; 4) forskjellige Arters og Sorters samt Græsmarkernes relative Modstandsevne mod Tørken; 5) Plantesygdomme og Insektangreb; 6) Ukrudtsplanterne saavel i Almindelighed som med særlige Hensyn til 1893; 7) Vejrforholdene (efter det meteorologiske Institut) samt 8) Brugen af Kunstgødning samt dennes Virkning i 1893.

Det ligger i Sagens Natur, at en Oversigt af denne Art og tilvejebragt paa den her benyttede Maade maa blive i høj Grad baade mangelfuld og ufuldstændig. En nogenlunde udtømmende og fuldstændig Oversigt over denne Side af Landbruget vilde kræve et langt større, mere sammensat og kostbart Apparat, end der kan være Tale om at bringe i Anvendelse

Tabel IX.

Oplysninger om Anven-

Egnen.	De almindeligst anvendte Kunstgødninger.	Brugen af Kunstgødninger i Afeller Tiltagen.
S. V. for Thisted	—	ikke i Tiltagen
Nordl. Mors	Nyt Superfosfat. Kun til Vinters.	uforandret
Vestervig-Egn	Superfosfat	ikke i Tiltagen
Lemvig-Egn	—	ikke i Tiltagen
Mell. Vemb og Lemvig	Kainit og Thomasslagge	i Tiltagen
Vemb-Egn	Thomasslagge og Kainit til Rug	uforandret
Ulfborg-Egn	Thomasslagge og Superfosfat	ikke i Tiltagen
Mell. Ringkjøbing og Herning	mest Benmel	—
Mell. Ringkjøbing og Skjern	Kainit og Thomasslagge	nærmest i Aftag.
N. Ø. f. Skjern	Benmel, Thomasslagge og Kainit	sikkert i Aftagen
S. f. Tarm	Nyt Superfosfat, Thomasslagge, Kainit	i Tiltagen
Ø. f. Ølgod	Kainit og Thomasslagge	i Tiltagen
N. f. Varde	mange forskjellige Slags	uforandret
S. f. Varde	9 pCt. Superfosfat. Kun til Rug	i Tiltagen
Vestjylland	Kainit, Thomasslagge, Benmel, Superfosfat	omtr. uforandret
S. f. Holsted	Superfosfat	i Tiltagen
N. V. f. Holsted	9 pCt. Superfosfat	ikke i Tiltagen
N. f. Brørup	Superfosfat	i Tiltagen
Vejen-Egn	Superfosfat, Thomasslagge, Kainit, lidt Chilisalpeter	i Tiltagen
Mell. Lunderskov og Kolding	Chilisalpeter	i Tiltagen
N. V. f. Kolding	Thomasslagge, Kainit og Chilisalpeter	i Tiltagen
V. f. Vejle	Thomasslagge, Kainit, Superfosfat	næppe i Tiltagen
Grindsted-Egn	Nyt Superfosf.. Thomassl., Kainit	i Tiltagen
N. f. Grindsted	Superfosf., Kainit og Thomasslagge	nærmest i Aftag.
N. V. f. Jelling	Thomasslagge og Kainit	i Tiltagen
V. f. Nørre-Snede	Superfosfat, Thomassl., Guano	i Tiltagen

delse af Kunstgødning.

Anvendelse og Virkning af Kunstgødning			Virkning af Kunstgødning 1893.
paa Engene.	til Rodfrugterne.	til Udlæg.	
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	—
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	—
anvendes ikke	lidt Kali, Kvælst.	anvendes ikke	daarlig
anvendes ikke	anvendes ikke	ikke nu	—
Kainit og Thomasslagge med godt Resultat	anvendes ikke	i ringe Udstrækning	god paa Hede- og Kjærjord
Kain. og Thomassl. vin. Udbr.	anv. næsten ikke	rent ubetydelig	—
lidt Kainit og Thomasslagge; udmærket Virkning	anvendes ikke	undertiden Superfosf., 300 Pd. til Udl. i Rug	god
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	—
megen Kainit og Thomasslagge; udmærket Virkning	anvendes ikke	lidt, Superfosf., Fiskeguano, ca. 400 Pd.	—
Kainit og Thomasslagge; meget forskjelligt Resultat	anvendes ikke	en Del Benmel	ringe
anvendes næsten ikke	anv. næsten ikke	Thomassl., Kainit, Nyt Superfosfat	temmelig daarl.
af ringe Betydning	anvendes ikke	6-800 Pd. Thmsl., Kain.	ganske god
Kainit og Thomasslagge	anvendes ikke	ofte 400 Pd. Benm. ell. 600 Pd. Kain., Thomsl	mindre god
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	—
en Del Kainit og Thomasslagge	anv. næsten ikke	lidt af forskj. Slags	forskjellig
anvendes ikke	anvendes ikke	lidt Superfosfat	sporløs
nogen Kainit og Thomasslagge med forskj. Resultat	anvendes ikke	undertiden 200 Pd. stampede Ben	god, især paa lav Jord
lidt Kainit og Thomasslagge med godt Udfald	anvendes ikke	ikke meget	—
megen Kainit og Thomassl. oftest med udm. Resultat	lidt Superfosfat og Chilisalpeter	kun sjældent	ringe undt. til Rug og p. Mose
anvendes ikke	Chilisal. m. g. Res.	anvendes ikke	god
anvendes ikke almindeligt	anv. ikke almin.	anvendes ikke	god p. Vinters., ing. p. Vaarsæd
anvendes ikke	Benmel m. g. Res.	anvendes ikke	—
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	som sædvanlig
anvendes ikke	anvendes ikke	nog. Kain. og Thomssl.	—
anvendes ikke	anven. kun lidt	anvendes ikke	tilfredsstill.
anvendes ikke	anvendes ikke	i de bedre Brug 200 Pd. Superfosfat	—

Egnen.	De almindeligst anvendte Kunstgødninger.	Brugen af Kunstgødninger i Af- eller Tiltagen.
Brædstrup-Egn	Sur fosforsur Kalk	i Tilt til Vinters.
N. V. f. Nørre-Snede	9 pCt. Superfosf., Kain., Thomassl.	i Tiltagen
S. f. Herning	Kainit og Thomasslagge	—
Laven-Egn	—	bruges næst. ikke
N. Ø. f. Silkeborg	—	uforandret
S. f. Viborg	—	nærmest i Aftag.
S. V. f. Skive	Superfosfat, Kainit og Thomassl.	i Tiltagen
Ø. f. Holstebro	Kainit og Thomassl.	i Tiltagen
Sparkjær-Egn	de billige Slags	i Tiltagen
Viborg-Egn	Thomasslagge og Kainit	nærmest i Tiltag.
V. f. Langaa	—	anv. meget lidt
N. V. f. Randers	—	ikke i Tiltagen
S. V. f. Hobro	Nyt Superfosfat, Kainit, Thomasslagge, Benmel	ikke i Tiltagen
Mell. Viborg og Gjedsted	—	i Tiltagen
Skive-Egn	—	nærmest i Aftag.
N. V. f. Skive	Sur fosfors. Kalk og Nyt Superfosf.	næppe i Tiltagen
Nord-Salling	—	—
S. f. V. Hornum	Nyt Superfosfat	ikke i Tiltagen
Skjørping-Egn	Nyt Superfosfat	i Tiltagen
S. f. Nibe	Nyt Superfosfat	i Tiltag. til Rug
Ø. f. Løgstør	Nyt Superfosfat, Kainit og Thomasslagge	i Tiltagen
S. f. Fjerritslev	Superfosfat	uforandret
Fjerritslev-Egn	Superfosfat	omtr. uforandret
Øster Svenstrup-Egn	Superfosfat	i Tiltagen
Sulsted-Egn	—	ikke i Tiltagen
Vraa-Egn	—	ikke i Tiltagen
S. Ø. f. Hjørring	12 pCt. Superfosfat	i Tiltagen
Sindal-Egn	Superfosf., Kainit, Thomasslagge, Chilisalpeter	i Tiltagen
N. f. Hjørring	Nyt Superfosfat	—
Midtjylland	Superfosfat, Thomasslagge, Kainit, lidt Chilisalpeter	i Tiltagen

Anvendelse og Virkning af Kunstgødning			Virkning af Kunstgødning 1893.
paa Engene.	til Rodfrugterne.	til Udlæg.	
anvendes næppe	enk. uhel. Forsøg	anvendes ikke	kun ringe
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	—
Kainit og Thomasslagge med udmærket Resultat	anvendes ikke	stund. 500 Pd. Kainit og 300 Pd. Thomassl.	god paa Engene
—	—	anvendes ikke	—
Kainit og Thomasslagge med godt Resultat	mest Benmel og Superfosfat	undtagelsesvis lidt Benmel og Kainit	god paa Vintersæd
Kainit med god Virkning	anvendes ikke	anvendes ikke	—
Kainit, Thomassl. tilfredsst.	anvendes ikke	anvendes ikke	god p. Kjærjord
Kainit, Thomassl. m. g. Udf.	anvendes ikke	der begyndes lidt	god
nogen Kainit og Thomassl.	lidt Kainit og Thomasslagge	anvendes ikke	—
anvendes ikke	anvendes meget til Kartofler	anvendes ikke	—
—	—	anvendes ikke	—
lidt Thomassl. og Kainit	anvendes ikke	sjældent	—
nogen Kainit og Fosforsyre, bedst i Benmel	nogen Kainit og Benmel	anvendes ikke	paa Vintersæd god
Kainit, Thomassl. m. g. Res.	anvendes ikke	anvendes ikke	—
begyndt at bruge Kainit	anvend. sjældent	noget Fiskeguano og Kali	—
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	mind. end sædv.
Thomasslagge og Kainit	anvendes ikke	stund. Kalk ell. Mergel	—
Kainit og Thomasslagge	anvendes ikke	anvendes ikke	—
Kainit, Thomassl., udm. Res.	anvendes ikke	anvendes ikke	ingen
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	—
lidt Thomasslagge og Kainit	anvendes ikke	paa Kjær Superfosf. el. Thomassl. og Kainit	oftest ingen
anvendes næppe	anvendes ikke	anvendes næppe	—
„Enggødning“	anvendes ikke	anvendes kun lidt	jævn god
lidt Superfosfat, Thomasslagge og Kainit	anven. kun lidt	lidt Superfosfat	delvis god
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	—
anvendes ikke	anvendes ikke	anv. kun faa Steder	—
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes kun lidt	—
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	p. høj Mark ing. p. fugt. Jord god
enkelte uheldige Forsøg med Kainit og Thomasslagge	anvendes ikke	undertiden lidt Nyt Superfosfat	tilfredsstill.
en Del Kainit og Thomasslagge	lidt Chilis., Superfosf., Benm. m. m.	lidt Benmel, Kainit, Thomassl., Superfosf.	oft. god paa Vinters. og lav. Jor.

Egnen.	De almindeligat anvendte Kunstgødninger.	Brugen af Kunstgødninger i Af- eller Tiltagen.
Sæby-Egn	Sur fosforsur Kalk, Thomassl. og Kainit	ikke i Tiltagen
Flauenskjold-Egn	—	ikke i Tiltagen
Asaa-Egn	Superfosfat	i stærk Tiltagen
Hjallerup-Egn	Superfosfat og Thomassl.	i Tiltagen
S. Ø. f. Aalborg	Superfosfat, Thomasslagge og Kainit	i Tiltagen
Ø. f. Skjørping	Thomasslagge og Kainit	bruges meg. lidt
N. V. f. Grenaa	Thomasslagge og Kainit	i Tiltagen paa Mosejorder
Mols	Kainit og Thomasslagge	maaske lidt i Tiltagen
S. Ø. f. Randers	—	ikke i Tiltagen
N. V. f. Aarhus	—	ikke i Tiltagen
Odder-Egn	—	anv. meget lidt
V. f. Skanderborg	—	ikke i Tiltagen
V. f. Horsens	Kainit og Thomasslagge	i Tiltagen
Horsens-Egn	—	kun lidt, til Vintersæd
Nordl. Bjerre Herred	—	ikke i Tiltagen
S. Østl. Bjerre Herred	lidt Nyt Superfosfat, Peru Guano og Chilisalpeter	ikke i Tiltagen
Daugaard-Egn	Fiskeguano og Chilisalpeter	nærmest i Aftag.
N. f. Vejle	—	nærmest i Aftag.
S. f. Vejle	Sur fosforsur Kalk	ikke i Tiltagen
Fredericia-Egn	—	ikke i Tiltagen
Østjylland	Thomasslagge, Kainit, Superfosfat	lidt i Tiltagen
S. Ø. f. Middelfart	—	ikke i Tiltagen
Ejby-Egn	—	i Aftagen
Assens-Egn	—	—
V. f. Faaborg	Thomasslagge og Kainit	ikke i Tiltagen
Ærø	„Roegødning“	kun lidt bruges
Nordl. Langeland	Sur fosforsur Kalk, Superfosfat og Chilisalpeter	vistnok i Tiltagen
Espe-Egn	—	ikke i Tiltagen

Anvendelse og Virkning af Kunstgødning			Virkning af Kunstgødning 1893.
paa Engene.	til Rodfrugterne.	til Udlæg.	
anvendes ikke	anvendes ikke	ikke sjælden 200 Pd. Sur fosforsur Kalk	god
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	—
forsøgsvis Kainit m. g Res.	anvendes ikke	kun anv. forsøgsvis	p. Vinters. god
Kainit og Thomasslagge med godt Udfald	anvendes ikke	anvendes ikke	—
Thomasslagge og Kainit med godt Resultat	anvendes ikke	til Udl. i Rug 400 Pd. Thomsl., 300 Pd. Kainit	paa Rug god
Thomasslagge og Kainit	anvendes ikke	kun lidt paa Kjærjord	p. tør J. spor. l.
Thomasslagge og Kainit med godt Resultat	—	anvendes ikke	meget god
nogen Kainit og Thomasslagge	anvendes ikke	anvendes næsten ikke	vistnok god paa Kjærjord
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	—
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	—
man begynder at bruge lidt	anvendes ikke	anvendes ikke	—
ubetydeligt	anvendes ikke	anvendes kun lidt	—
man begynder godt	anvendes ikke	anvendes næppe	ringe
anvendes ikke	undtagelsesvis lidt	anvendes meget lidt	paa Roer virkningsløs
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	—
anvendes ikke	anvendes kun lidt	anvendes ikke	—
lidt Thomassl. (og Kompost)	anvendes ikke	anvendes ikke	ing. synl. Virkn.
anvendes ikke	lidt	anvendes ikke	—
anvendes ikke	anvendes ikke	undtagelsesvis 200 Pd.	ikke kjendelig
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	—
en Del Kainit og Thomasslagge	anvendes ikke	anvendes kun meget lidt	p. Vintersæd og Kjærjord god
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	—
anvendes ikke	anvendes lidt	anvendes ikke	ingen
anvendes ikke	t. Sukkerr. Chilis.	anvendes ikke	mindre end alm.
Thomasslagge og Kainit med godt Resultat	anvendes ikke	undertiden 3 – 400 Pd. Benmel og Fiskeguano	—
anvendes ikke	400 Pd. Roegødn. med godt Result.	anvendes kun lidt	—
ingen Enge	lidt Superfosfat	ofte 200 Pd. Sur fosforsur Kalk el. Superfosf.	—
lidt Kainit, Thomasslgge med udmærket Virkning	anvendes ikke	anvendes næppe	—

Egnen.	De almindeligst anvendte Kunstgødninger.	Brugen af Kunstgødninger i Af- eller Tiltagen.
Højrup-Egn	—	ikke i Tiltagen
V. f. Gjelsted	Superfosfat og Chilisalpeter	i Aftagen undtag. til Sukkerroer
Bogense-Egn	Guano og Chilisalpeter	ikke i Tiltagen
V. f. Otterup	—	ikke i Tiltagen
Ø. f. Otterup	—	anv. meget lidt
Hindsholm	Fosforsyre-Gødninger	uforandret
S. f. Nyborg	Chilisalpeter til Roer	ikke i Tiltagen
Fyn med Ærø og Langeland	Chilisalpeter, Superfosfat m. m.	nærmest lidt i Aftagen
Korsør-Egn	—	ikke i Tiltagen
Skjelskjør-Egn	Ammoniak, Superfosfat, Thomasslagge og Chilisalpeter	i Aftagen
Fuglebjerg-Egn	—	nærmest i Aftag.
N. f. Næstved	—	bruges meg. lidt
Ø. f. Fuglebjerg	—	nærmest i Aftag.
S. f. Sorø	—	anvendes kun lidt
Ruds-Vedby-Egn	Sur fosforsur Kalk, Fiske-Guano, Kainit, Thomassl. og Chilisalpeter	ikke i Tiltagen
S. f. Svebølle	—	ikke i Tiltagen
Kalundborg-Egn	—	ikke i Tiltagen
N. V. f. Kalundborg	Fosforsyre-Gødninger	—
Midt-Samsø	—	i Tiltagen
Svinninge-Egn	—	er aftaget stærkt
Nykjøbing-Egn	—	vistnok uforandr.
S. Ø. for Holbæk	—	ikke i Tiltagen
Helsinge-Egn	—	bruges ikke
Græsted-Egn	—	Forbr. u. Betydn.
Helsingør-Egn	—	næppe i Tiltagen
Ø. f. Hillerød	Chilisalpeter og Sur fosforsur Kalk	i Aftagen
Slangerup-Egn	—	i Aftagen
Viksø Egn	—	i Aftagen

Anvendelse og Virkning af Kunstgødning			Virkning af Kunstgødning 1893.
paa Engene.	til Rodfrugterne.	til Udlæg.	
forsøgsvis Kainit og Thomasslagge med udm. Result.	anvendes ikke	anvendes ikke	—
enkeltvis Thomsslagge tilfredsstillende	til Sukkerroer 4 à 500 Pd. Superfosf. og 100 Pd. Chilis.	lidt billig Fosforsyregødning	meget tarvelig
lidt Kainit og Thomasslagge	nog. Chilisalpeter	anvendes kun lidt	ikke synderlig
ingen Enge.	anvendes ikke	anvendes vistnok ikke	—
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	—
anvendes ikke	anvendes ikke	lidt Thomasslagge	—
anvendes ikke	50 à 100 Pd. Chilisalpet. pr. Td. Ld.	en Smule Kainit og Thomasslagge	ringe
lidt Kainit og Thomasslagge	nog. Chilisalpeter og Superfosfat	lidt Benmel, Fiskeguano, fosforsur Kalk	ringe
lidt Kainit og Thomasslagge med godt Udfald	lidt Fiske Guano	maaske lidt Fiskeguano	—
ingen Enge	150 à 200 Pd. Salp. med udm. Virkn.	ubetydeligt	—
forsøgsvis lidt Kainit	enkv. 300 Pd. Kainit, 200 Pd. Baker-Guan., 100 Pd. Sal.	enkeltvis 300 Pd. Bakerguanosuperfosfat	Baker Guano uden Virkning
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes sjældent	—
anvendes ikke	anvendes ikke	lidt Fosforsyregødn.	—
anvendes ikke	anvendes ikke	undertid. lidt fosfors. Kalk ell. Fiskeguano	ikke Spor
Kainit og Thomasslagge med godt Resultat	anvendes ikke	histo. her c. 200 Pd. Superfosf. el. Fiskeguano	ringe især af Salpeter
Kainit, Thomassl. m. g. Res.	anvendes ikke	anvendes ikke	—
ingen Enge	anvendes ikke	anvendes ikke	—
ingen Enge	anvendes ikke	ubetydeligt	—
anvendes ikke	nog. p. større Grd.	anvendes sjeldent	—
anvendes næppe	bruges lidt	anvendes næsten ikke	—
anvendes ikke	anvendes ikke	undertiden ca. 300 Pd. Thomasslagge	Thomassl. uden Virkning
lidt Thomasslagge og Kainit	lidt Chilisalpeter	anvendes lidt	ingen Virkning
—	—	anvendes ikke	—
lidt Kainit og Thomasslagge	anvendes ikke	anvendes ikke	—
anvendes ikke	anv. næsten ikke	undtgsv. lidt Superfos.	ret god
lidt Thomassl. m. g. Resultat	anvendes ikke	anvendes ikke	—
lidt Kainit og Thomasslagge	anvendes kun lidt	i de sen. Aar kun lidt	—
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	—

Egnen.	De almindeligst anvendte Kunstgødninger.	Brugen af Kunstgødninger i Af- eller Tiltagen.
Lyngby-Egn	—	kun lidt anven.
Amager	—	ikke i Tiltagen
N. Ø. f. Ringsted	—	nærmest i Aftag.
Thureby-Egn	Fiske-Guano og Ammoniak-Superfosfat	—
S. f. Haslev	—	vistnok i Aftag.
N. Ø. f. Faxe	—	ikke i Tiltagen
S. V. f. Faxe	—	aftaget betydelig
V. f. Lundby	—	anv. meget lidt
Vordingborg-Egn	—	uforandret
S. f. Præstø	—	anven. kun lidt
Sjælland med Samsø	Chilisalpeter, Fiskeguano, Sur fosforsur Kalk, Kainit, Thomasslagge, Ammoniak-Superfosfat	i Aftagen, Forbruget kun ringe
Østl. Møen	Peru-Guano, Fiskeguano, Chilisal.	noget i Tiltagen
Vestl. Møen	Superfosfat, Peru-Guano og Chilisalpeter	ikke i Tiltagen
Østl. Falster	—	kun t. Sukkerroer
Nordvestl. Falster	Superfosfat og Chilisalpeter	i Tiltagen
Nykjøbing-Egn	Superfosfat og Chilisalpeter	til Sukkerroer i Tiltagen
Nysted-Egn	—	ikke i Tiltagen
N. f. Maribo	Superfosfat og Chilisalpeter	i Aftagen undtagen til Sukkerroer
V. f. Maribo	Superfosfat og Chilisalpeter	—
Rødby-Egn	Superfosfat og Chilisalpeter	i Tiltagen særlig Chilisalpeter
S f. Nakskov	Superfosfat og Chilisalpeter	i Tiltagen
N. f. Nakskov	Superfosfat og Chilisalpeter	i Tiltagen

Anvendelse og Virkning af Kunstgødning			Virkning af Kunstgødning 1893.
paa Engene.	til Rodfrugterne.	til Udlæg.	
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	—
meget lidt anvendt	anvendes ikke	auvendes ikke	—
anvendes ikke	anvendes ikke	nog. Sur fosfors. Kalk	—
600 Pd. Thomasslagge og 400 Pd. Kainit	stun. 400 Pd. Kali Amm.-Superfosf.	temmelig alm. 2—300 Pd. Fiskeguano	mindre end sædvanlig
Kainit og Thomasslagge	p. stør. Grd. 5 à 600 Pd. Fiske-Guano	anvendes meget lidt	—
anvendes ikke	anvendes ikke	nogle Sted. ca. 300 Pd. Benmel ell. Supfosf.	ingen synlig Virkning
anvendes ikke	anvendes ikke	kun paa enk. stør. Grd.	—
—	100 Pd. 17 pCt. Superfosf. og 100 Pd. Fiske-Guano	anvendes ikke	—
anvendes ikke	bill. Fosfs.-Gødn.	anvendes ikke	—
anvendes lidt	anvendes ikke	anvendes ikke	—
lidt Kainit og Thomassl.	lidt Fiske-Guano, Chilisalpeter, Superfosfat	lidt Fiskeguano og Fosforsyregødninger	ringe
anvendes ikke	anvendes ikke	anvendes ikke	mindre god
lidt Kainit og Thomassl.	300 Pd. Supfosf., 100 Pd. Peru-Guano, 200 Pd. Salp.	anvendes ikke	—
lidt Kainit og Thomassl.	bruges lidt	anvendes ikke	—
—	400 Pd. Supfosf., 200 Pd. Chilisalp.	ofte 200 Pd. Benmel og 200 Pd. Fiskeguano	daarlig
Benmel med godt Resultat	400 Pd. 20 pCt. Superf., 200 Pd. Chili.	indtil 600 Pd. Benmel	—
anvendes ikke	nog. t. Sukkerroer 2 à 400 Pd. 18 pCt.	anvendes ikke	tvivlsom
næppe synderligt	Superfosfat og 2 à 300 Pd. Salpeter	anvendes næppe	—
ingen Enge	400 Pd. 18 pCt. Superf., 200 Pd. Salp.	anvendes ikke	—
enkeltvis 400 Pd. Thomassl. og 200 Pd. Kainit	4 à 600 Pd. Superf. og 2 à 300 Pd. Salp.	undertiden 400 Pd. Fiskeguano	—
anvendes ikke	3 à 400 Pd. 18 pCt. Supfosf. og 100 à 150 Pd. Salpeter	lidt Superfosfat	ikke tilfredsstillende
—	200 Pd. Supfosf. og 200 Pd. Salp.	anvendes ikke	ringe paa Vaarsæd

Egnen.	De almindeligst anvendte Kunstgødninger.	Brugen af Kunstgødninger i Af- eller Tiltagen.
Vest-Bornholm	Superfosfat, Benmel og Chilisalpeter	uforandret
S. Øst-Bornholm.	Sur fosforsur Kalk og Superfosfat	i Aftagen
Øst-Bornholm	—	nærmest i Aftag.
N. Øst-Bornholm	Sur fosforsur Kalk, Superfosfat og Fiskeguano	uforandret
Loll.-Falster, Møen og Bornholm	Superfosfat, Chilisalpeter	noget i Tiltagen
Sammendrag:		
Vestjylland	Kainit, Thomassl., Benm., Supfosf.	omtrent uforandr.
Midtjylland	Superfosfat, Thomasslagge, Kainit, lidt Chilisalpeter	i Tiltagen
Østjylland	Thomasslagge, Kainit, Superfosfat	lidt i Tiltagen
Fyn, Ærø, Taasinge, Langeland	Chilisalpeter, Superfosfat m. m.	nærmest lidt i Aftagen
Sjælland med Samsø	Chilisalpeter, Fiskeguano, Sur fosforsur Kalk, Kainit, Thomasslagge, Ammoniak-Superfosfat	i Aftagen, Forbruget kun ringe
Lolland-Falster m. m.	Superfosfat, Chilisalpeter	noget i Tiltagen
Hele Landet . . .	Superfosfat, Thomasslagge, Kainit, Chilisalpeter, Benmel, Sur fosforsur Kalk, Fiskeguano	lidt i Tiltagen

ad privat og frivillig Vej og ved Hjælp af smaa Midler. I Betragtning af, at der hidtil ikke er gjort Skridt til Tilvejebringelsen af tidssvarende og detaillerede Aarsoversigter over de heromhandlede Forhold, har man imidlertid troet, at Oversigter som nærværende, trods al Ufuldkommenhed, dog maaske vilde have nogen dels øjeblikkelig, dels fremtidig Værdi. At Bearbejdelsen denne Gang fremkommer saa sent, skyldes forskjellige Forhold, som man ikke har været Herre over.

Foruden hvad der foran er gjort Rede for, indsamledes endnu Oplysninger om forskjellige andre Forhold, navnlig om, hvilke Korn-, Rodfrugt- og Kartoffelsorter, der dyrkes, om

Anvendelse og Virkning af Kunstgødning			Virkning af Kunstgødning 1893.
paa Engene.	til Rodfrugterne.	til Udlæg.	
anvendes ikke	en Del Supfosf., Benmel. Salpeter	lidt Superfosfat eller Fiskeguano	—
anvendes ikke	lidt Chllisalpeter	anvendes ikke	—
anvendes næsten ikke	lidt Fosforsgødn.	anvendes ikke	—
anvendes ikke	anvendes ikke	3—400 Pd. Superfosfat eller Thomassl.	ingen synlig Virkning
lidt Kainit og Thomasslagge	meg. Superfosfat og Chilisalpeter	lidt Superfosfat, Benmel og Fiskeguano	ringe
en Del Kainit og Thomassl.	anv. næst. ikke	lidt af forskjellig Slags	forskjellig
en Del Kainit og Thomassl.	lidt Chilis., Superfosf., Benm. m. m.	lidt Benmel, Kainit, Thomassl. el. Supfosf.	oft. god p. Vinters. o. lav. Jor.
en Del Kainit og Thomassl	anvendes ikke	anv. kun meget lidt	p. Vintersæd og Kjærjord god
lidt Kainit og Thomassl.	noget Chilisalpet. og Superfosfat	lidt Benmel, Fiskeguano, fosforsur Kalk	ringe
lidt Kainit og Thomassl.	lidt Fiskeguano, Chilisalpeter, Superfosfat	lidt Fiskeguano og Fosforsyregødninger	ringe
lidt Kainit og Thomassl.	meget Superfosf. og Chilisalpeter	lidt Superfosfat, Benmel og Fiskeguano	ringe
nogen Kainit og Thomasslagge	Chilisalpeter og Supfosf., lidt Benmel og Fiskeguan.	lidt Benmel, Kainit, Thomasslagge, Superfosfat, Fiskeguano	ringe undt. paa Vintersæd og lave Jorder

Behandlingen af Sædekornet, om Radsaaningens Udbredelse og Antallet af Radsaamaskiner, om Rodfrugternes Dyrkning, Saamængde og Voxerum, om eventuel „Udartning“ af Kartoffelsorter m. m. Da imidlertid væsentlig de samme Forhold er søgt yderligere belyst i de i December 1894 udsendte Skemaer, har man fundet det hensigtsmæssigst dels for at undgaa Gjentagelser, dels for at faa saa meget sikrere og fyldigere Oplysninger, idet Skemaerne sidst delvis udsendtes til andre Egne end tidligere, at henlægge denne Del af Materialet for senere at sammenarbejde det med det nævnte forventede Materiale fra de sidst udsendte Skemaer.

Afsluttende Regnskab

vedkommende „Forening til Kulturplanternes Forbedring".

Da „Forening til Kulturplanternes Forbedring" ophørte at bestaa med Udgangen af Aaret 1893, og da Foreningens Tidsskrift „Om Landbrugets Kulturplanter" samtidig afsluttedes med 11. Bd., blev det ikke muligt at faa Foreningens Regnskab for det sidste Aar afsluttet og revideret tidlig nok til at faa det optaget i nævnte Tidsskrift, hvorfor det bliver offentliggjort i nærværende Tidsskrift, som i visse Maader kan betragtes som en Fortsættelse af hint.

Foreningens Regnskab for Aaret 1893.

Indtægt.

Aarsbidrag fra Medlemmerne	Kr.	635,00
Refunderet Porto-Udlæg	—	21,78
Tilskud fra Statskassen	—	4444,34
Do. fra det Classenske Fideikommis	—	800,00
Solgte Produkter fra Forsøgsmarken ved Lyngby	—	613,21
Salg af Foreningens Skrifter	—	67,17
Indvundne Renter og Rabat paa udlagt Porto	—	24,73
	Kr.	6606,23

Udgift.

Sekretær- og Redaktionsforretninger			Kr. 800,00
Udgifter vedkommende „Om Landbrugets Kulturplanter" og andre Tryksager:			
Bogtrykkerregninger	Kr.	1336,33	
Papirregninger	—	311,58	
Boghandler Lind for Distribution af Hæfterne, Assurance m. m.	—	266,15	
Honorar for Artikler	—	237,50	
Bogbinderarbejde	—	87,41	
			Kr. 2238,97
Udgifter vedkommende Foreningens Samling:			
Husleje	Kr.	200	
Renholdelse	—	20	
Brandassurance	—	4	
			Kr. 224,00
Udgifter vedkommende Foreningens Forsøg:			
Redaktør Helwegs Honorar (1. Kvartal)	Kr.	250,00	
De af Red. Helweg ledede Forsøg	—	21,98	
Landbrugskand. K. Hansens Honorar (1. Kvartal)	—	500,00	
De af K. Hansen ledede Forsøg	—	601,63	
Leje af Forsøgsmarken i Lyngby	—	600,00	
			Kr. 1973,61
Leje af Lokale i Industriforeningen			— 20,00
Refunderede Rejseudgifter for Fr. Wendt			— 35,00
Honorar for Assistance ved Kassererforretninger			— 100,00
Porto og Fragt m. m.			— 80,21
Nytaarsducør til Pengepostbud			— 2,00
Udgifter i Anledning af Kassekreditten			— 29,30
Betalt skyldig Kassekredit i Landmandsbanken			— 1103,14
			Kr. 6606,23

PERIODICAL

THIS BOOK IS DUE ON THE LAST DATE STAMPED BELOW

RENEWED BOOKS ARE SUBJECT TO IMMEDIATE RECALL

Library, University of California, Davis

Series 458A

PERIODICAL

Nº 502489

Tidsskrift for landbrugets planteavl.

SB13
D4
T5
v.1
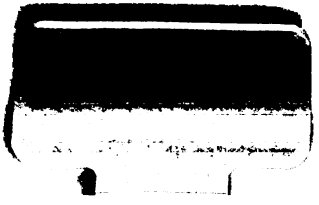
LIBRARY
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
DAVIS